Cecilia Fasth · Anita Kannermark

Form i fokus

ÖVNINGSBOK I SVENSK GRAMMATIK · Del C

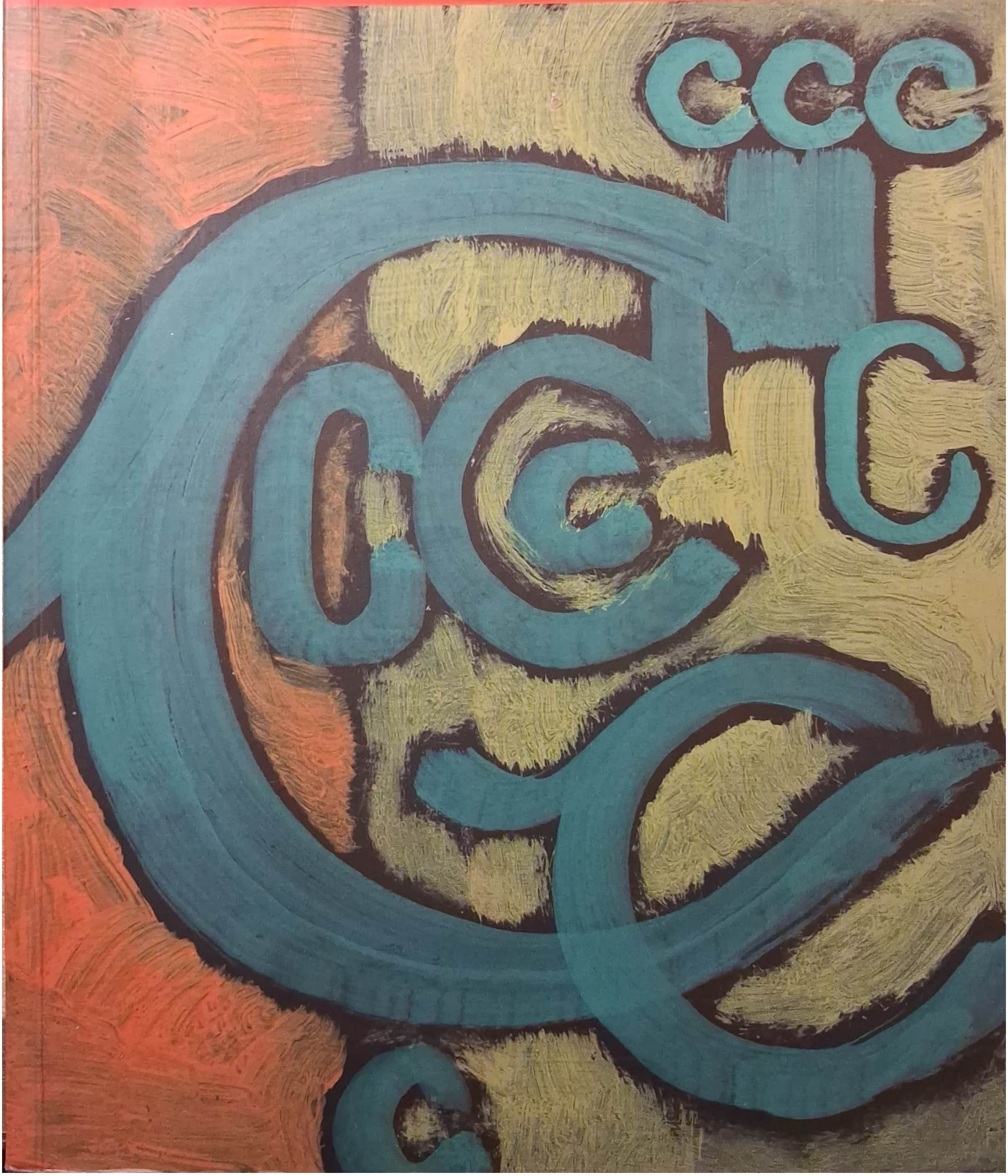

Skannat med CamScanner

FORM I FOKUS är tre övningsböcker i svensk grammatik för undervisning i sfi, sva och svenska som främmande språk.

De är avsedda för vuxna studerande som nyligen börjat studera svenska eller som vill ha en ordentlig repetition av grunderna i grammatiken från nybörjarnivå.

FORM I FOKUS lär ut hur det svenska språket är uppbyggt och hur det används med hjälp av

- enkla regler
- tydliga mönsterexempel
- övningar av olika slag.

I böckerna presenteras ordklasserna och ordföljden i svenskan. Varje ordklass inleds med en kort översikt som kan användas för introduktion eller repetition. Därefter kan den studerande själv eller i samråd med läraren välja ut det avsnitt han/hon behöver träna på.

Övningarna är rikt varierade och språket är vardagligt. Boken innehåller både fria och bundna övningar.

Till de tre böckerna – A, B och C – finns separata facit.

Folkuniversitetets förlag

Skannat med CamScanner

Skannat med CamScanner

Cecilia Fasth · Anita Kannermark

Form i fokus

ÖVNINGSBOK I SVENSK GRAMMATIK Del C

Folkuniversitetets förlag

Skannat med CamScanner

Folkuniversitetets förlag
Box 2116
SE-220 02 Lund

Tel. 046-14 87 20
E-post: info@folkuniversitetetsforlag.se
www.folkuniversitetetsforlag.se

Kopieringsförbud

Detta verk är skyddat av lagen om upphovsrätt. Vid tillämpning av skolkopieringsavtalet (även kallat Bonus-avtalet) är detta verk att se som ett *engångsmaterial*. Engångsmaterial får enligt avtalet över huvud taget inte kopieras för undervisningsändamål.

Kopiering för undervisningsändamål av denna bok är således helt förbjuden.

Utan tillåtelse av förlaget kommer kopiering utöver avtalet att innebära ett *otillåtet mångfaldigande*. Ett sådant intrång medför straffansvar och kommer att ge upphov till skadeståndsskyldighet enligt 53 och 54 §§ lag (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk.

Granskare: Anita Andersson

Teckningar: Marie Söderman
Omslag: John Wasden
Omslagsillustration: Daniel Perry

Tredje upplagan 2018, andra tryckningen 2024

© 1998 Cecilia Fasth, Anita Kannermark och Folkuniversitetets förlag
Tryck: Bulls Graphics 2024
ISBN 978-91-7434-731-9

Skannat med CamScanner

Till Dig som använder Form i fokus Del C

Form i fokus Del C är den sista delen av tre övningsböcker i svensk grammatik.

Form i fokus Del C är i första hand avsedd för dig som redan har goda kunskaper i grammatik. Genom att använda *Form i fokus Del C* utökar du avsevärt dina kunskaper i grammatik samtidigt som du repeterar och befäster det du tidigare läst.

Form i fokus Del C kan användas vid såväl lärarledd undervisning som vid självstudier. Facit finns till de flesta övningarna.

I *Form i fokus Del C* presenterar vi ordklasserna och ordföljden i svenskan.

Till varje ordklass finns
- en definition
- en översikt
- regler
- typexempel
- övningar

Till ordföljden finns
- översikter
- regler
- typexempel
- övningar

Vår förhoppning är att du har fått en mycket god insikt i hur den svenska grammatiken är uppbyggd efter att ha använt *Form i fokus Del C*.

Lycka till med studierna!

Författarna

Skannat med CamScanner

Innehåll

ORDKLASSER *5*

SATSDELAR *6*

SUBSTANTIV *7*

1 Substantivets deklinationer *10*
2 Plural *12*
3 Användning av obestämd och bestämd form *14*
4 Obestämd och bestämd form? *17*
5 Lucktext *20*
6 Finn felen! *22*
7–8 Sammansatta substantiv *24*

VERB *29*

1 Användning av verbformer *31*
2 Alla konjugationer *32*
3 Tempussystemet *34*
4 Välj rätt tempus/verbform! *36*
5 Infinitiv utan *att* (ren infinitiv) *40*
6–7 Infinitiv med och utan *att* *41*
8 Ska – skulle *44*
9 Konditionalis 1 och 2 *46*
10–11 Partikelverb *47*
12 Partikelverb och sammansatta verb *50*
13 Infinitiver och partikelverb *51*
14–15 Perfekt particip *54*
16–17 Presens particip *57*
18 Passiv konstruktion *60*
19 Passiv konstruktion med -s *62*
20 Passiv konstruktion med bli + perfekt particip *63*
21–22 Transitiva och intransitiva verb *64*
23 Deponens samt verb med reciprok betydelse *66*
24–25 Deponens *67*
26–27 Verb med reciprok betydelse *70*
28 Andra s-verb *72*

PRONOMEN *73*

1 Personliga pronomen – det *75*
2 Personliga pronomen – den, det, de, dem *76*
3–4 Possessiva och reflexiva possessiva pronomen *78*
5–6 Relativa pronomen *81*
7–8 Indefinita pronomen *84*
9 Indefinita pronomen – man *87*
10–11 Demonstrativa pronomen *89*
12 Determinativa pronomen *92*
13 Determinativa pronomen – förenade *93*
14 Determinativa pronomen – självständiga *94*
15–16 Den, det, de, dem *95*
17 Syftning *97*

ADJEKTIV *99*

1 Adjektiv med speciella former *101*
2 Sammansatta adjektiv *102*
3 Adjektiv (+ substantiv) *104*
4 Substantiverade adjektiv *108*
5 Skriv rätt form! *109*
6–7 Adjektivets komparation *113*
8 Skriv rätt form! *117*

ADVERB *119*

1 Tids- och rumsadverb, frågande samt relativa adverb *122*
2 Grad- och/eller sättsadverb *123*
3 Sättsadverb eller adjektiv? *124*
4 Satsadverb *126*
5–6 Konjunktionella adverb *127*
7 Konjunktionella adverb och konjunktioner *131*
8 Lucktext *133*

KONJUNKTIONER *135*

1 Samordnande konjunktioner *136*
2 Underordnande konjunktioner *138*
3–5 Samordnande och underordnande konjunktioner *143*
6 Lucktext – konjunktioner och konjunktionella adverb m.m. *150*

PREPOSITIONER *153*

1–5 Välj preposition! *155*
6 Finn felen! *168*

ORDFÖLJD *171*

1 Flera verb *174*
2 Placering av satsadverbialet *175*
3 Placering av satsadverbial vid obetonade pronomen som objekt *176*
4 Flera objekt *177*
5 Flera adverbial *179*
6 Placering av prepositioner *180*
7 Relativa bisatser *181*
8 Indirekt tal = bisats *183*
9 Indirekt tal *184*
10–11 Emfatisk omskrivning *188*
12–13 Utropssatser (bisatser) *191*
14 Önskesatser (huvudsatser och bisatser) *193*
15 Lucktext *194*
16–17 Satsförkortningar *197*
18 Huvudsatser och bisatser *201*

Starka verb (efter avljudsserier) *204*
Oregelbundna verb *207*

Skannat med CamScanner

ORDKLASSER

Varje ord tillhör en ordklass. Det finns nio ordklasser.

Substantiv arbetskraft omgivning Persson	**Räkneord** en/ett, två första, andra	**Verb** inse framställa skildra
Pronomen jag, han, hon min, hans, hennes någon, ingen	**Adjektiv** rättvis, grov rättvisare, grövre rättvisast, grövst	**Adverb** förr, nuförtiden, hädanefter där, därifrån, dit, ditåt inte, förmodligen, säkert
Konjunktioner och, eller, men eftersom, fastän	**Prepositioner** om, åt, för, mot bland, mellan	**Interjektioner** Hej! Skål! Pang! Usch! Fy! Helsike!

Substantiv, *räkneord*, *verb*, *adjektiv* och vissa *adverb* samt *interjektioner* är betydelsebärande ord och innehåller information. De är oftast **betonade**.

Substantiv är ord för personer, saker, djur, växter, tillstånd och ämnen.
Räkneord är grundtal (ett, två, tre) eller ordningstal (första, andra, tredje).
Verb beskriver vad som händer eller vad någon/något gör, är, blir etc.
Adjektiv beskriver och ger information om substantiv och pronomen.
Adverb svarar på frågorna: Var? Vart? Varifrån? När? Hur? Hur mycket? Varför?
Adverb kan också bestämma en hel sats, t.ex. inte, kanske.
Interjektioner kan vara hälsningsord, ljudimitationer och ord som uttrycker känslor.

Pronomen, *konjunktioner* och *prepositioner* är normalt **obetonade**.

Pronomen ersätter ett substantiv eller står framför ett substantiv. Pronomen kan också ersätta en sats eller en del av en sats.
Konjunktioner är ord som binder samman satser och satsdelar.
Prepositioner står framför substantiv, pronomen, infinitivuttryck eller en bisats.

När man sätter ihop orden till en sats kallas de **satsdelar**. (Se s. 6.)

© 1998 Fasth–Kannermark • *Kopiering förbjuden*

Skannat med CamScanner

bland annat: entre otras cosas

SATSDELAR

En sats kan ha bl.a. följande delar:

Subjekt	*Vad?* *Vem?* *Vilka?*	**Stormen** har varat i tre dagar, men **den** ska snart avta. **Statsminstern** ska avlägga besök i Norge. **Han** åker i dag. **Elsa och Roland** fick jobb i går, så nu är **de** glada.
Verb (predikat)		Stormen **har varat** i tre dagar, men den **ska** snart **avta**. Statsministern **ska avlägga** besök i Norge. Han **åker** i dag. Elsa och Roland **fick** jobb i går, så nu **är** de glada.
Objekt: direkt (ackusativ-objekt)	*Vad?* *Vem?* *Vilka?*	Vår skola har fått **en ny rektor**. Jag ska träffa **henne** i dag. Jag ska också träffa **hennes man**. Vi ska besöka **våra släktingar** i Paris i sommar.
indirekt (dativ-objekt)	*Till, åt, för, från vem/vilka?*	Karl ger blommor **till sin fru** varje fredag. Karl ger sin **fru blommor** varje fredag. Jag ska berätta en hemlighet **för dig**.
Predikatsfyllnad efter vissa verb, t.ex. *vara, bli, känna sig, se … ut, verka, låta*		
	Vad? *Vem? Vilka?* *Hur?*	Eva är **sjuksköterska**, men hon är inte så **välavlönad**. Vädret ska bli **bättre** i morgon. Det är **min son**. Det är **mina söner**. Uppsatserna ser **bra** ut. Vi känner oss **pigga** nu. Den nya filmen verkar **rolig**. Oj, vad barnen låter **glada**!
Adverbial	*Var?* *Vart?* *Varifrån?* *När?* *Hur?* *Hur mycket/lite?* *Varför?*	Jag skulle vilja arbeta **utomlands**. Vi ska nog åka **söderut** på semestern. Planet, som just landade, kommer **från Nairobi** Du ska anmäla dig senast **den 1 april**. Klas snarkar **högt**. Mitt jobb är **rätt** intressant. Lars ska flytta till London **eftersom hans fru har jobb där**.
Satsadverbial		Några kommer **förmodligen** att bli uppsagda på vårt jobb.
Attribut (bestämning till ett substantiv)		Vi har en **stor** släkt. Vi har en släkt **som är stor**. **Lekande** barn. **Några** vänner. **Två** år. **Lenas** son. **Mina** släktingar. Taket **på huset**. Vägen **hem**. Lusten **att lära**. Tanken på **att vi ska flytta härifrån** oroar mig. Frågan **om vi ska ha barn eller inte** måste vi ta ställning till.

© 1998 Fasth–Kannermark • *Kopiering förbjuden*

Skannat med CamScanner

SUBSTANTIV

Substantiv är ord för personer, saker, djur, växter, tillstånd och ämnen.

Det finns olika typer av substantiv:

- *konkreta substantiv,* t.ex. penna, bil, frimärke, bord
- *abstrakta substantiv,* t.ex. glädje, luft, tillfälle, ljud
- *kollektiva substantiv,* t.ex. personal, boskap, folk, pengar
- *ämnesnamn,* t.ex. mjölk, vatten, plast, guld
- *egennamn,* t.ex. Adam, Eva, Europa, Atlanten

Genus
Svenskan har två grammatiska genus:

- *utrum* = en-ord, t.ex. lampa, flagga, bil, telefon
- *neutrum* = ett-ord, t.ex. äpple, vittne, barn, fönster

Numerus
Substantiven har två numerus:

- *singular* betecknar ental, t.ex. gata, stol, polis, händelse, område, barn
- *plural* betecknar flertal och bildas genom tillägg av: *-or, -ar, -er, (-r), -n, - (= ingen ändelse)*

gat**or**, stol**ar**, polis**er**, händels**er**, område**n**, barn -

Artiklar
Det finns tre slags artiklar i svenskan:

- *obestämd artikel: en, ett*

Dennis har fått **en** hund och **ett** akvarium.

- *bestämd slutartikel: -n, -en, -t, -et* (singular)

Penna**n**, som jag skriver med, är röd.
Bok**en**, som jag har lånat, är spännande.
Äpple**t**, som jag fick av dig, var ruttet.
Hus**et**, som vi bor i, är nytt.

-a, -na, -en (plural)

Oskar har ont i knän**a**.
Fåglar**na** bygger bo på våren.
Männ**en**, som sitter därborta, är gamla.

- *fristående bestämd artikel: den, det, de*

Denna artikel används när ett adjektiv föregår den bestämda formen av substantivet.

Den röda pennan, som jag skriver med, är bra. **Det** nya huset, som vi bor i, är lyhört.
De gamla männen, som sitter därborta, pratar och skrattar.

© 1998 Fasth–Kannermark • *Kopiering förbjuden*

Skannat med CamScanner

Kasus

I svenskan finns det två kasus:

- *grundform/nominativ*, t.ex. Sverige, land, landet, länder, länderna
- *genitiv* (anger ägande), t.ex. Sveriges, (ett) lands, landets, länders, ländernas

Genitiv

Nominativ:	flicka	flickan	flickor	flickorna
Genitiv:	flicka**s**	flickan**s**	flickor**s**	flickorna**s**

Genitiv uttrycker *vem/vilka*, vad som äger eller har något.
Genitiv bildas genom tillägg av ändelsen **-s**.

Om ett namn slutar på *-s, -x* eller *-z* har man ingen genitivändelse, t.ex. Jonas, Felix, Inez.
Om ett annat substantiv slutar på *-s* i obestämd form undviker man obestämd form i genitiv, t.ex. vas, hals, krans.

Genitiven står *framför* sitt huvudord i svenskan. Huvudordet står i obestämd form.

En flickas yrkesval kan vara lite annorlunda än **en pojkes.**
Lilla Ebba är ledsen. Hon har gått vilse i varuhuset. För en stund sedan efterlyste man **flickans föräldrar.**
Det står i tidningen i dag om **unga flickors rökvanor.**
Det har varit stölder i **flickornas omklädningsrum** på min skola den senaste veckan.

En rektor är ansvarig för **en skolas verksamhet.**
Februari är **årets kortaste månad.**

– **Vems plånbok** är det som ligger där?
– Oj, det är **Karins.**
Anders resultat på testet var strålande.
Pontus fru kommer från Peru.
Alex häst vann loppet på Solvalla i går.
Max firma går bra nu.
Fritz syster bor i Österrike.
Familjen Gómez släkt är stor.

Priset på en kristallvas är ofta högt.
(inte: En kristallvas pris ...)

Ägaren till ett hus är skyldig att underhålla huset.
(inte: Ett hus ägare ...)

© 1998 Fasth–Kannermark • *Kopiering förbjuden*

Skannat med CamScanner

I stället för s-genitiv använder man ofta ett **prepositionsuttryck** med huvudordet i bestämd form (eller ett sammansatt substantiv). Man väljer då en passande preposition, men inte så ofta prepositionen *av*.

– Var är **litteraturlistan till projektuppsatsen?** Den måste finnas med.
– Oj, den har jag glömt.

– När ska vi reparera **dörren till altanen?** (altandörren)
– Till sommaren.

– Vet du **bredden på bordet?**
– Ja, bordet är 90 cm brett.

Under sommaren är man tvungen att **flytta patienterna på sjukhemmet Fridhem** till ett annat sjukhem.

– Pappa! Är **taggarna på en igelkott** vassa?
– Ja, jag tror det.

– Vi har glömt att släcka **lampan i köket.** Kan inte du göra det?
– Jovisst.

– Det har kommit en ny film. **Huvudrollsinnehavaren i filmen** spelar fantastiskt bra.
– Den vill jag se.

– Jag skulle vilja tala med **chefen för ortopedmottagningen.**
– Han är tyvärr på operation just nu.

– Har ni läst **meddelandet från personalchefen?**
– Ja, vad menar han med det?

– Hör du **det konstiga ljudet från flygplanet?**
– Ja, det var hemskt vad det låter konstigt.

© 1998 Fasth–Kannermark • *Kopiering förbjuden*

Skannat med CamScanner

1 Substantivets deklinationer

Man delar in substantiven i fem deklinationer (= grupper) efter pluralformerna.

	Singular		*Plural*		
	Obestämd form	*Bestämd form*	*Obestämd form*	*Bestämd form*	*Fler exempel:*
1.	en människa	människan	människ**or**	människorna	en upplaga (även: en toff/el -lor, en ros -or, en våg -or (på havet), en åd/er -ror)
REGEL: En-ord som slutar på *-a*.					
2.	en tolk en fru en granne	tolken frun grannen	tolk**ar** fruar grannar	tolkarna fruarna grannarna	en kung, hiss en bro, by, sjö, å, ö *en-ord på obetonat -e:* vante, handske, bulle
	en fågel en seger en dotter	fågeln segern dottern	fåglar segrar d**ö**ttrar	fåglarna segrarna d**ö**ttrarna	*en-ord på obetonat -el, -er:* axel, artikel, nyckel; teater, semester, vinter, åker en moder (ö)
	en öken	öknen	öknar	öknarna	*en-ord på obetonat -en:* botten
	en sommar en afton	sommaren aftonen	somrar aftnar	somrarna aftnarna	*en-ord på obetonat -ar, -on:* morgon
	en mening en önskan	meningen önskan	meningar önskningar	meningarna önskningarna	*en-ord på -ing, -dom, -lek* en anmälan, ansökan, förfrågan, förväntan
REGEL: En-ord som slutar på konsonant eller annan vokal än *-a*.					
3.	en text	texten	text**er**	texterna	en bild, film, kö,
	en kontroll	kontrollen	kontroller	kontrollerna	*en-ord på -nad, -het, -skap, -al, -oll, -ent, -ant -är, -ör, -tris, -ion, - ist, -itet*
	en idé en kalori ett kafé ett bageri	idén kalorin kaféet bageriet	idéer kalorier kaféer bagerier	idéerna kalorierna kaféerna bagerierna	*en- och ett-ord på betonad slutvokal:* en kupé, en industri, en teori, ett parti, ett konditori, ett tryckeri, ett relä, en depå, en meny, en revy
	en tand	tanden	t**ä**nder	t**ä**nderna	en bokstav, brand, hand, natt, rand, stad, strand, and etc. + <u>ett</u> land
	en son en fot	sonen foten	s**ö**ner f**ö**tter	s**ö**nerna f**ö**tterna	en bot (pengar), ledamot en bok (att läsa i), rot (vokalförkortning ger -tt-)
	en tång en get en nöt	tången geten nöten	t**ä**nger getter nötter	t**ä**ngerna getterna nötterna	en stång (vokalförkortning ger -tt-) "
	en d<u>o</u>ktor	d<u>o</u>ktorn	dokt<u>o</u>rer	dokt<u>o</u>rerna	*ändrad betoning i plural:* en dator, rektor, traktor, professor, motor
	en regel (en lag) en fiber	regeln fibern	regler fibrer	reglerna fibrerna	*en- och ett-ord på obetonat -el, -er:* en möbel, en muskel; ett sekel;

© 1998 Fasth–Kannermark • *Kopiering förbjuden*

Skannat med CamScanner

ett museum	museet	museer	museerna	*ett-ord på -eum, -ium:* jubileum, stipendium
en ko	kon	ko**r**	korna	en bibliotekarie, fiende, hustru, sko, tå, vrå, same
en händelse en bonde	händelsen bonden	händelser b**ö**nder	händelserna b**ö**nderna	en betydelse + <u>ett</u> fängelse

REGEL: En- och ett-ord som är enstaviga. En-ord och ett-ord som är flerstaviga med betoning på sista stavelsen. Många är låneord. En del ord får omljud.

4. ett knä ett piano ett påpekande ett påstående	knät pianot påpekandet påståendet	knä**n** pianon påpekanden påståenden	knäna pianona påpekandena påståendena	ett bo, dike, rike, vittne, hjärta, kolli, ärende, strå, schema, tema ett meddelande, leende
ett öga	ögat	ögon	ögon**en**	ett öra

REGEL: Ett-ord som slutar på vokal.

5. ett beslut	beslutet	beslut -	besluten	
ett segel ett vapen ett mönster	seglet vapnet mönstret	segel vapen mönster	seglen vapnen mönstren/ mönsterna	*ett-ord på obetonat -el, -en, -er:* exempel, tempel; tecken galler, pulver, piller, fönster, hölster, ljuster, kloster, plåster
ett papper	papperet/ pappret	papper	pappren/ pappren/ papperna	
ett huvud	huvudet	huvud/ huvuden	huvuden/ huvudena	
en bussförare	bussföraren	bussförare	bussförar**na**	*en-ord på -are:* källare, snickare, urmakare
en resande	resanden	resande	resande**na**	*en-ord på -ande, -ende* (personer)
en iranier en tekniker	iraniern teknikern	iranier tekniker	iranier**na** tekniker**na**	*en-ord på -ier, -iker* (yrke, nationalitet etc.)
en fader	fadern	fäder	fäder**na**	en broder (ö)
en man	mannen	m**ä**n	m**ä**nnen	
en gås	gåsen	g**ä**ss	g**ä**ssen	vokalförkortning ger -ss-
en mus	musen	m**ö**ss	m**ö**ssen	"
en lus	lusen	l**ö**ss	l**ö**ssen	"

REGEL: ett-ord som slutar på konsonant samt vissa en-ord. Några ord får omljud.

© 1998 Fasth–Kannermark • *Kopiering förbjuden*

Skannat med CamScanner

2 Plural

Sortera substantiven efter deklinationstillhörighet och skriv dem i plural (s. 10 och s. 11). Se exempel.

~~en allergiker~~
~~en anklagelse~~
~~en anledning~~
~~ett antagande~~
~~ett arvode~~

~~ett avtal~~
en bakelse
en bana
ett bedrägeri
ett besvär

ett bolag
en bostad
ett bryggeri
en by
ett bygge

ett byte
en chans
en cirkel
en dator
en deltagare

en dotter
en dröm
en faktura
ett fall
en fara

en flagga
ett foto
en framgång
en fru
en förfalskning

ett förhållande
ett förtroende
en förändring
en granskning
en historiker

en hjälte
en härva
ett intresse
en kedja
en konsument

en konstnär
en kostnad
ett krav
en kunskap
ett kvitto

en källa
en känsla
ett lager
en låda
ett lån

ett läkemedel
ett löfte
en medlem
en metod
en minister

en misstanke
en motståndare
en myndighet
ett mål
ett möte

ett område
en ordförande
en organisation
en pensionär
en period

en politiker
en produkt
en prognos
ett projekt
ett påstående

en resa
ett rykte
en ränta
ett samhälle
en semester

en sida
en siffra
en sjukdom
en skada
en stjärna

ett ställe
en syssla
en syster
en taxa
ett tecken

ett tillfälle
en trasa
en triangel
en unge
ett utrymme

en vana
ett vapen
ett verk
en verkstad
ett verktyg

en värd
ett värde
en yta
ett yttrande
en överlåtelse

© 1998 Fasth–Kannermark • *Kopiering förbjuden*

Skannat med CamScanner

1:a deklinationen

2:a deklinationen

anledningar

3:e deklinationen

anklagelser

4:e deklinationen

antaganden
arvoden

5:e deklinationen

allergiker
avtal

© 1998 Fasth–Kannermark • *Kopiering förbjuden*

Skannat med CamScanner

3 Användning av obestämd och bestämd form

Obestämd form

Den obestämda formen använder man

A. om något som är nytt, något som man inte talat om tidigare. Lyssnaren (eventuellt även talaren) vet inte exakt vilken person eller sak som avses.

– Vad har du köpt? – En kappa.
– Vad är det? – Det är ett hårspänne.
Mattias har två datorer hemma.

B. efter följande ord:

en	ett	många	Adam har köpt en glass, ett tuggummi och två tidningar.
någon (nån)	något (nåt)	några (nåra)	Det finns inte någon bank, inte något apotek och inte några butiker i byn där vår sommarstuga är belägen.
ingen	inget	inga	Emil har ingen fru, inget barn och inga vänner.
annan	annat	andra	Jag skulle vilja ha en annan matta, ett annat bord och andra gardiner i köket.
varje	varje	–	Vi betalar hyran varje (var) månad. Elräkningen betalar vi varje (vart) kvartal.
var varenda	vart vartenda	– –	Vid inbrottet hos Signe Ek stals varenda tavla och vartenda smycke.
vilken	vilket	vilka	Jag skulle vilja veta vilken utbildning, vilket yrke samt vilka intressen du har.
vad … för	vad … för	vad … för	Jag skulle vilja veta vad du har för utbildning, vad du har för yrke samt vad du har för intressen.
sådan (sån)	sådant (sånt)	sådana (såna)	Jag skulle vilja ha en sådan bulle, ett sådant bröd och tre sådana kakor.
denna	detta	dessa	Denna mening måste du lära dig utantill. Detta kapitel måste du läsa noga. Du får inte glömma dessa regler.
samma	samma	samma	Bert har samma fru, samma jobb och samma vänner som för tjugo år sedan.
possessiva pronomen			Min man gillar att fiska. Det är hans hobby. Våra söner har helt andra intressen.
s-genitiv			Sveriges historia är intressant. Martins yttrande väckte stor munterhet. Riksdagens ledamöter är folkvalda.
nästa	nästa	–	Hälsa till Nils nästa gång du träffar honom! Nästa år ska jag besöka honom.

© 1998 Fasth–Kannermark • *Kopiering förbjuden*

Skannat med CamScanner

C. efter kombinationer med *"Det"* + vissa verb, t.ex. *finnas, stå, sitta, ligga, komma, hänga, gå, bo.*

Det finns en fläkt ovanför min spis.
Det står ett plommonträd i vår trädgård.
Det sitter två män utanför Systembolaget på Bargatan.

D. efter *"som"* = på samma sätt som; liksom

Fredrik äter som en häst, för han är hungrig som en varg.
Barbro klär sig som en tonåring.

Man använder substantivet **utan artikel**

E. i allmän betydelse, d.v.s. när man inte tänker på någon speciell person eller sak.

dricka mjölk, kaffe, vatten ...
gå på fest, kurs, bio, disko ...
ha semester, lov, tid, rast ...
köpa bil, kläder, mat ...
lyssna på musik, radio ...
vara lärare, student, analfabet ...
använda nål och tråd, linjal ...
vara försedd med larm, galler ...
åka bil, båt, tåg, motorcykel ...

äta frukt, grönsaker, kött ...
studera teknik, svenska ...
ha magkatarr, feber, problem ...
byta bil, bostad, jobb ...
spela fotboll, kort, teater, fiol ...
vara svensk, arab, kines ...
känna glädje, sorg, oro ...
vara klädd i kostym, jeans ...

baka bröd ..., laga mat ...
plocka blommor, bär ...
ha villa, bil, hund, familj ...
röka pipa, cigarretter ...
söka jobb, bostad ...
vara kommunist, katolik ...
tala sanning
äta med pinnar, sked ...

Observera: Om substantiv i singular har en bestämning, t.ex. ett adjektiv eller en relativ bisats, används normalt obestämd artikel.

Sture Sundberg har hund.
Els-Mari har köpt hus.

Han har **en ouppfostrad hund.**
Hon har köpt **ett hus som är nytt.**

Märk: Jag dricker gärna vitt vin, starkt kaffe men helst inte svagt te. (allmän betydelse)

F. efter *"som"* = i egenskap av

Laura är mycket skicklig som kartläsare, men som bilförare är hon urusel.
Petra kan inte fortsätta arbeta som frisör på grund av sina yrkesskador.
Som förälder bör man föregå med gott exempel.

© 1998 Fasth–Kannermark • *Kopiering förbjuden*

Skannat med CamScanner

Bestämd form

Bestämd form använder man

A. när lyssnaren vet vilken person eller sak som avses. Bestämd form används också om det som är bekant, självklart eller unikt. Man använder ofta pronomenen *han, hon, den, det, de* i stället för den bestämda formen.

Emy har både en gitarr och ett dragspel. Gitarren har hon köpt själv, men dragspelet har hon fått av sin morfar. Emy kan spela på båda instrumenten, fast inte samtidigt förstås.
Riksdagen har beslutat om höjning av barnbidraget.
När Ivan hade tagit på sig sin gamla kostym upptäckte han att varken kavajen eller byxorna gick att knäppa.
– Skulle du vilja resa till månen? – Nej, aldrig i livet.
Jorden rör sig runt solen.
"Världen är så stor, så stor, Lasse, Lasse liten ..." Så börjar en gammal barnvisa.
Det finns inte ett enda moln på himlen i dag. Det är skönt att vara ute i naturen.

B. efter följande ord: *den (här, där), det (här, där), de (här, där).*

– Kommer du ihåg din första skoldag? – Ja. Den dagen glömmer jag aldrig.
– Bor du fortfarande på Björkängen? – Ja. Jag trivs i det området, så jag vill inte flytta.
– Ska du ha de där skorna på dig, John? – Javisst. De är snygga, tycker jag.

Dessutom efter nedanstående ord om dessa inte föregås av ord som följs av obestämd form: *båda, bägge, hela, halva, förra, sista, första, andra, tredje, norra, södra, västra, östra, rena, själva.*

båda barnen	*Jfr*	mina båda barn
hela livet		hela mitt liv
halva lönen		halva min lön
förra jobbet		hans förra jobb
sista arbetsdagen		min sista arbetsdag
första månaden		årets första månad
tredje barnet		vårt tredje barn
södra delen		Sveriges södra del
rena nöjet		ett rent nöje
rena lögnen		en ren lögn
själva kungen		
själva problemet		

C. för att beteckna en art.

Människan har vanligtvis 32 tänder som vuxen. Björken växer nästan överallt i Sverige.
Lejonet är ett stort kattdjur. Myran är en flitig varelse.

D. i vissa uttryck då man inte tänker på någon speciell person eller sak utan mer på funktionen.

Gå till doktorn, tandläkaren, vårdcentralen, sjukhuset, lasarettet, frisören ...
Gå till skolan, i skolan, till kyrkan, i kyrkan, till affären, till/på banken, till/på biblioteket, till/på apoteket, till/på arbetsförmedlingen, till försäkringskassan, till socialen ...
Gå på toaletten ...
Gifta sig i kyrkan, på rådhuset ...

© 1998 Fasth–Kannermark • *Kopiering förbjuden*

Skannat med CamScanner

4 Obestämd eller bestämd form?

Använd rätt form. Sätt ut artikel där det behövs. Se exempel.

1 Mona-Lisa uppför sig ofta som ett bortskämt barn (bortskämt barn). Hon är van vid att alltid få sin vilja (vilja) fram, och hon tar ingen hänsyn (hänsyn) till andra människor (människa).

2 Magnus är stark som ______ (björn), och han äter som ______ (häst).

3 Ylva har nästan aldrig ______ (långbyxor) på sig, för hon tycker att hon klär bättre i ______ (kjol).

4 Anna-Karin har arbetat som ______ (präst) i samma ______ (församling) i 20 år. Hon skulle aldrig kunna tänka sig att byta ______ (yrke).

5 År 1969 landsteg den första ______ (människa) på ______ (måne) vilket var ______ (stort framsteg) för ______ (rymdforskning).

6 Kajsa ska gå till ______ (vårdcentral), för hon har ont i ______ (rygg).

7 ______ (Väder) var vackert, och ______ (sol) sken varje ______ (dag) hela förra ______ (vecka).

8 ______ (Mat) i Sverige är ganska dyr.

9 Förr trodde man att ______ (jord) var platt som ______ (pannkaka).

10 Lasse Larsson är ______ (ateist), men hans ______ (fru) är ______ (medlem) i svenska ______ (kyrka). Båda två är ______ (socialdemokrat).

11 Nästan alla ______ (barn) är förtjusta i ______ (spagetti) och ______ (köttfärssås).

12 – Det ligger ______ (hammare) på ______ (köksbord). Jag undrar vems den är?
– Det är nog Rolands ______ (hammare), för han håller på att snickra.

13 Det sägs att ______ (hund) är människans bästa ______ (vän).

14 ______ (Himmel) har varit blå, och ______ (sol) har skinit varje

© 1998 Fasth–Kannermark • *Kopiering förbjuden*

Skannat med CamScanner

_______________ (dag) den här _______________ (vecka).

15 – Det finns _______________ (hus) till salu här i byn. Ska vi åka och titta på det?

– Ja, det kan vi göra.

16 Min _______________ (syster) är _______________ (tandhygienist). Hennes _______________ (patient) får lyssna på rogivande _______________ (musik) under _______________ (behandling) vilket de flesta uppskattar.

17 Som _______________ (barn) var Gustav ofta sjuk, men som _______________ (vuxen) har han aldrig haft några _______________ (problem) med _______________ (hälsa).

18 Sara tycker om _______________ (djur). Hon har fem _______________ (katt) och två _______________ (hund), men hon har ingen _______________ (pojkvän) längre. Han flyttade för några _______________ (vecka) sedan, för han tyckte att Sara brydde sig mer om sina _______________ (djur) än om honom.

19 Ola har skaffat _______________ (bil), men han har inte tagit _______________ (körkort) än.

20 Många av de europeiska _______________ (land) är _______________ (medlem) i EU.

21 "Den mätta _______________ (dag), den är aldrig störst. Den bästa _______________ (dag) är en dag av törst." Så börjar _______________ (dikt) av den kända svenska _______________ (författare) Karin Boye.

22 – Vart ska du gå?

– Jag ska gå och köpa nya _______________ (fisk) till min _______________ (granne). Medan han var på _______________ (semester) skulle jag sköta hans _______________ (akvarium). Jag gav nog _______________ (fisk) för mycket _______________ (mat), för efter ett par _______________ (dag) var all _______________ (mat) slut, och nästan alla _______________ (fisk) döda.

23 I augusti varje _______________ (år) är det _______________ (festival) i Malmö. Då är det mycket _______________ (folk) i _______________ (stad). Det finns många _______________ (tillfälle) att äta exotisk _______________ (mat) och lyssna på _______________ (musik) från olika _______________ (land).

24 _______________ (Regering) lägger fram sina _______________ (förslag) för _______________ (riksdag).

© 1998 Fasth–Kannermark • *Kopiering förbjuden*

Skannat med CamScanner

25 Jag ska gå till ____________ (bibliotek) och låna ett par ____________ (bok) som handlar om ____________ (fågel).

26 Inga-Maj måste ringa till ____________ (försäkringskassa), för det har blivit något fel med ____________ (utbetalning) av hennes ____________ (pension) denna ____________ (månad).

27 – Kan du äta med ____________ (pinne)?

– Ja, men jag föredrar att använda ____________ (kniv) och ____________ (gaffel).

28 Mellan 1618 och 1648 pågick 30-åriga ____________ (krig) i Europa. I detta ____________ (krig) stupade Sveriges dåvarande ____________ (kung), Gustav II Adolf.

29 – Har du badat i Döda ____________ (hav) någon ____________ (gång)?

– Nej, det har jag inte, men jag har hört att ____________ (vatten) är väldigt salt där.

30 Ulrika har ____________ (magkatarr), så hon kan varken röka ____________ (cigarrett) eller tugga ____________ (tuggummi). Om hon gör det får hon ont i ____________ (mage).

31 Alla ____________ (bostad) borde vara försedda med ____________ (brandvarnare).

32 – Vad är det där för något? – Det är ____________ (ljudkort) till en av mina ____________ (dator).

33 Ingen av ____________ (elev) i klass 9 b kunde komma överens med sin ____________ (klassföreståndare), så hela ____________ (klass) gick till ____________ (rektor) för att diskutera situationen.

34 Freddy, som studerar långt hemifrån, kan inte åka hem vartenda ____________ (veckoslut), men var ____________ (gång) han är hemma träffar han i alla fall sina ____________ (kompis) som han har känt hela ____________ (liv).

35 Martin har gjort en omväxlande resa. Först åkte han ____________ (buss) från Alvesta till Malmö. Från ____________ (busstation) i Malmö gick han till ____________ (centralstation) där ____________ (tåg) till Köpenhamn går. Det tog ungefär en halvtimme att åka ____________ (tåg) från Malmö till Köpenhamn.

© 1998 Fasth–Kannermark • *Kopiering förbjuden*

Skannat med CamScanner

5 Lucktext

Använd nedanstående ord i rätt form i lucktexten. Obs! Samma ord kan förekomma flera gånger i texten.

annons	försäkring	kurs	nöje	söndagsmorgon
apparat	grönsak	kök	pengar	tidning
arbetskamrat	gång	köksbord	plan	trädgård
axel	hem	lön	reparatör	utgift
barn	hus	middag	rum	vecka
dag	inkomst	månad	rygg	villa
frisör	jobb	mäklare	ränta	yrke
företag	kostnad	möbel	soffa	år

Hemma hos Anja och Harry

I augusti förra ___året___ köpte Anja och Harry sitt ___hus___. De hade länge haft ___planer___ på att köpa ___villa___, men de hade dragit sig för ___kostnaderna___. En ______ satt Anja som vanligt vid ______ och läste ______. Då såg hon en ______ om en ______ som var till salu. Anja och Harry tog kontakt med ______ som sålde huset. Nu eller aldrig! Redan samma ______ bestämde de sig. Det var precis ett sådant ______ som de hade drömt om. Efter tre ______ kunde de flytta in i sin nyinköpta ______. Det kändes skönt men också lite oroligt. Skulle de klara av alla ______?

______ är inte så stort, cirka 100 kvadratmeter.

– Det räcker för oss, säger Anja. Våra två ______ har var sitt ______. ______ är ganska stort och har moderna hushållsmaskiner. Dessutom får rätt många personer plats runt vårt ______. Det bästa är ändå ______, fortsätter hon. Där kan ______ leka, och där kan vi odla våra egna ______. Det sparar vi mycket ______ på, säger hon belåtet.

– Det är tur att både Anja och jag har fasta ______, säger Harry. Annars skulle det inte gå. Man behöver absolut två ______ för att det ska gå runt.

© 1998 Fasth–Kannermark • *Kopiering förbjuden*

Skannat med CamScanner

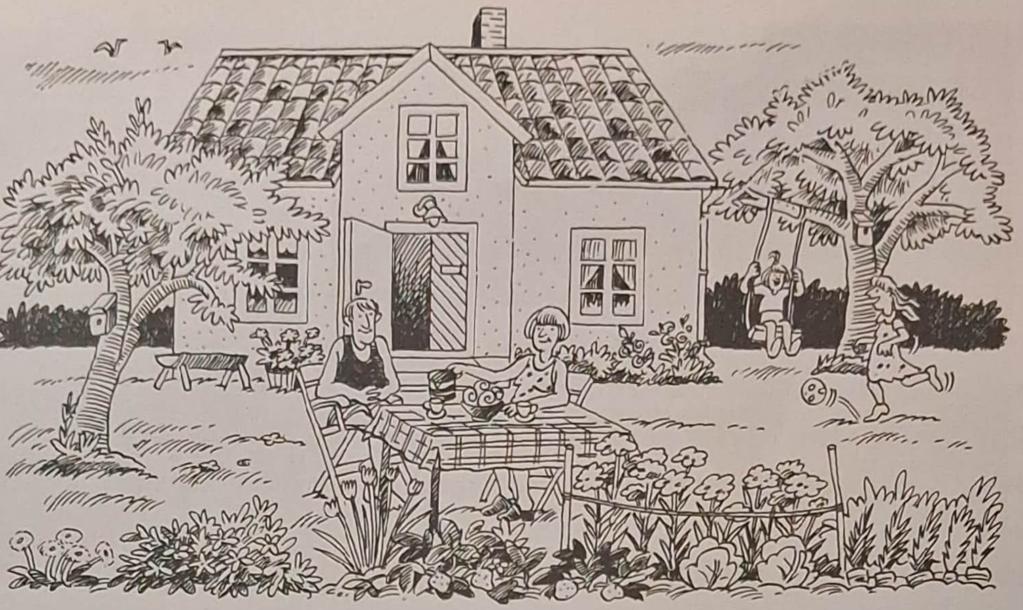

Jag arbetar som ________________ på ett ______________ som tillverkar hushålls-maskiner. Det är därför vi har så många moderna ___________________ i köket, säger han och skrattar lite. Anja är ________________. Hon är ganska trött när hon kommer hem, fortsätter han. Hon brukar lägga sig på _______________ och vila en stund innan vi börjar laga ___________________.

– Ja, man får ont i _______________ och i ______________ i mitt _____________, säger Anja.

Anja och Harry har inga höga ________________. Pengarna räcker precis varje månad.

– Det är alltid ____________ för huset, säger de. Vi ska inte bara betala ____________ och amortering på lånen, utan ________________ ska också räcka till el, sophämtning, underhåll, ____________________ och mycket annat.

Några dyra ______________ har de inte råd med. Anja går på ____________ i spanska två ______________ i ______________, på tisdagar och torsdagar, och Harry går ibland på styrketräning tillsammans med ett par ________________________.

– Vi skulle behöva nya ________________, säger Anja och ser bekymrad ut. Titta så vår _________________ ser ut! Och fåtöljerna …!

– Det spelar väl ingen roll, säger Harry. Det är inte lönt att köpa nya möbler så länge _______________ är små. Jag tycker att de ska få vara överallt i _________________. De ska väl kunna känna att det är deras ______________ också.

© 1998 Fasth–Kannermark • *Kopiering förbjuden*

Skannat med CamScanner

6 Finn felen!

I den här texten finns det 20 fel. Vilka är de? Stryk under dem och rätta dem.

Händelser i natten

Oj, är klockan redan halv två? Äsch, vad spelar det för roll? Jag har ju semestern, så jag kan sova länge i morgon bitti. Sigrid fortsatte belåtet att läsa i sin spännande bok. Läslampan över sängen spred ett behagligt ljus i det lilla rummet i sommarstugan. Ute hade blåsten tilltagit, och regnet piskade mot fönsterrutorna.

– Det märks minsann att höst är på väg, tänkte Sigrid och la ifrån sig boken. Hon gäspade och sträckte ut handen för att släcka lampan. I samma ögonblick slocknade ljuset. Det blev kolsvart överallt, både inomhus och utomhus.

– Strömavbrottet, konstaterade Sigrid. Usch, så obehagligt! Var har jag ficklampan? Finns det några tändstickor? Sigrid trevade sig ut i köket. Aj! Nu slog hon huvudet i en öppen skåpdörr. Det gjorde ont. På en hylla vid spisen fann hon en ask tändstickor och tände ett stearinljus som stod på köksbordet. Nu kändes mörker inte riktigt lika skrämmande som tidigare, fast mörkt var det, inne såväl som ute.

Sigrid tog på sig ett par jeans och tröjan. Det började bli kyligt i huset. De elektriska elementen höll redan på att kallna.

– Det skulle vara gott med en kopp starkt kaffe, tänkte Sigrid. Nej visst, nej, varken spisen eller kaffebryggaren fungerade ju … Ett våldsamt brak avbröt hennes tankarna. Herre Gud, vad var det? Det lät som om hela huset höll på att rasa. Sigrid trodde att hjärta skulle stanna. Nu blev hon verkligen rädd på allvar. Försiktigt smög hon sig fram till köksfönstret. Trots att det var mörkt ute kunde Sigrid se vad som hade hänt. Det höga, gamla plommonträdet framför huset hade knäckts av den hårda blåsten. Nu låg det sönderbrutna trädet och blockerade köksdörren. Det gick varken att komma ut eller in den vägen. Sigrid började känna sig riktigt illa till mods. Tänk om fler av de gamla träd runt huset skulle falla! Det kunde ju sluta med katastrofen. Fönstren kunde krossas och … Varför följde jag inte med min man hem till stan? Ska jag försöka ta mig härifrån? Men jag har ju ingen bil. Ska jag gå ut på stora vägen och lifta? Vad gör jag med katten? Den kan jag ju inte lämna ensam kvar? Tänk om telefonen inte fungerar! Jag måste genast kolla den. Och tänk om …!

Nej, nu får jag skärpa mig och inte gripas av panik! Sigrid sjönk ner på en köksstol och satt och tittade ut i mörkret medan hon försökte få ordning på sina tankarna. Hon tände en cigarrett och satt en stund och betraktade den röda glöden. Katten, som hade vaknat, strök sig kring hennes ben och jamade precis som om den ville säga: ”Vad är det som har hänt? Varför får jag inte sova?”

– Lilla Tussan, vad ska vi ta oss till? sa Sigrid och lyfte upp katten i sitt knä.

Plötsligt hördes ett motorljud och ett par billyktor dök upp på vägen utanför huset. Genast fylldes Sigrids huvudet av en mängd funderingar. Vem kan det vara? Här bor ju bara vi och Ronny, killen i huset bredvid. Han är inte hemma i natt. Det vet jag. Han sa att han skulle på fest på den mc-klubb som han är en medlem i. Tänk om det är några rånare! Vad ska jag göra?

© 1998 Fasth–Kannermark • *Kopiering förbjuden*

Skannat med CamScanner

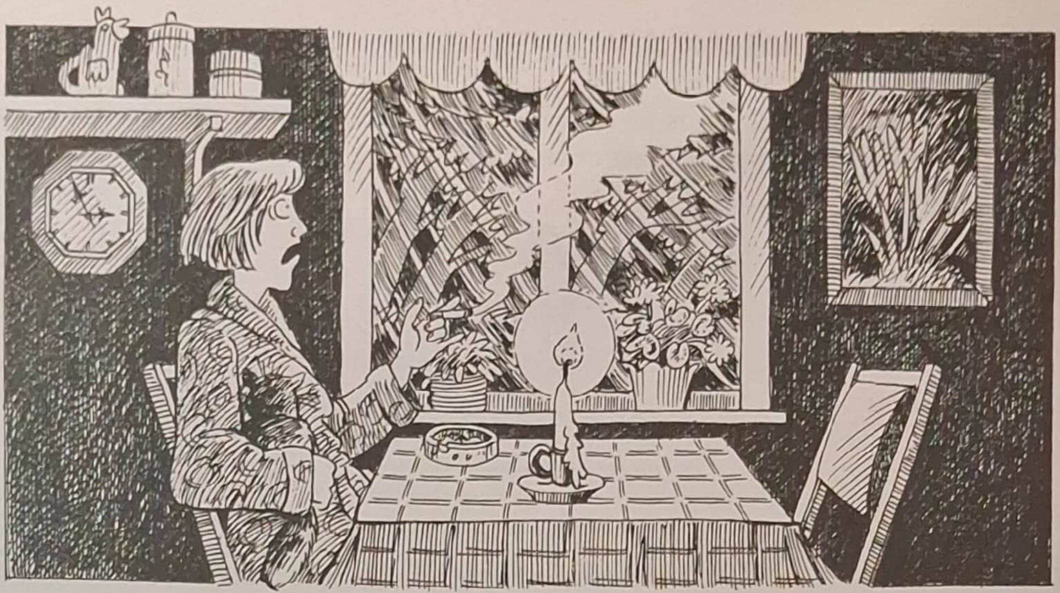

– Jag låtsas att det inte är någon hemma här, tänkte Sigrid och blåste snabbt ut stearinljuset. Nu var hon riktigt uppskrämd. Hon kände, ja nästan hörde, hur hennes hjärtat bankade. Bilen bromsade in utanför hennes grind men fortsatte sedan sakta bort mot Ronnys hus. Där vände den och körde ut på stora vägen igen. Puh! Sigrid drog en suck av lättnad.

Oj! Lika plötsligt som ljuset hade försvunnit kom det tillbaka igen. Oh, så ljust det blev! Det kändes tryggt och skönt. Gatlykta på vägen utanför huset lyste på det nerfallna plommonträdet. Sigrid tittade på klockan. Kvart över tre. Det är bäst att jag går och lägger mig, tänkte Sigrid. Det tog en god stund innan hon föll i sömn. Det hade redan börjat ljusna, och blåsten och regn hade börjat avta.

Pang! Pang! Klirr! Sigrid satte sig upp i sängen. Hade hon drömt? Javisst. Naturligtvis hade hon drömt att hon hörde de två skotten och ljudet av glaset som gick sönder. Sigrid somnade snart igen och vaknade inte förrän hennes man kom in i sovrummet. Han var en polis och hade tjänstgjort på natten.

– Vad i Herrans namn har hänt här? var det första han sa.

– Ja, strömmen gick i natt och det var ett jäkla ovädret, och vårt gamla plommonträdet blåste omkull, och …

– Ja, ja, det ser jag väl, men har du inte sett eller hört något annat?

– Nej. Jo förresten, jag tyckte att jag hörde ett par skott, men det var nog bara som jag drömde …

– Nej du, det var allt riktiga skotten. Du skulle se hur Ronnys bil ser ut! Någon har skjutit sönder rutorna, och däcken är sönderskurna. Det verkar också som om någon har försökt ta sig in i hans hus. Vet du om han är hemma förresten?

– Det vet jag inte. Han skulle ju på fest i går kväll … Det kan väl inte ha hänt honom något?

– Det är nog bäst att vi tar reda på det. Jag går och knackar på hos honom meddetsamma.

Skrivuppgifter:
1) Skriv en fortsättning på berättelsen.
2) Uppsats: "Då var jag rädd" eller "En kuslig historia".

© 1998 Fasth–Kannermark • *Kopiering förbjuden*

Skannat med CamScanner

7 Sammansatta substantiv

Nedanstående substantiv är bildade på olika sätt. Dela upp de sammansatta orden i enkla ord. Vilka likheter hittar du mellan orden i respektive grupp? Ge gärna fler exempel.

1 en projektledare ett projekt + en ledare
en prisskillnad ______
en syrebrist ______
en fågelskådare ______
ett litermått ______
ett ökenområde ______
ett vapeninnehav ______
Likheter/regel: ______

2 ett blåbär ______
en mobiltelefon ______
en ensamvarg ______
ett klartecken ______
en privatperson ______
Likheter/regel: ______

3 en motvilja ______
ett urval ______
en framförhållning ______
en mellanskillnad ______
Likheter/regel: ______

4 en bakåtsträvare ______
ett framsäte ______
en uteplats ______
ett ingripande ______
en bortamatch ______
Likheter/regel: ______

5 en räntehöjning ______
en researrangör ______
ett oljeutsläpp ______
en färjeförbindelse ______

© 1998 Fasth–Kannermark • *Kopiering förbjuden*

Skannat med CamScanner

en kyrkomusik ______
en hälsokontroll ______
en kvinnoklinik ______
en farozon ______
ett känsloliv ______
ett gatuvåld ______
ett varumärke ______
Likheter/regel: ______

6 en lönesänkning ______
en skattehöjning ______
en tjänstebil ______
ett familjeföretag ______
en bönematta ______
ett skattefiffel ______
Likheter/regel: ______

7 ett pojknamn ______
ett påslakan ______
en fångvaktare ______
en arbetarrörelse ______
ett förarbevis ______
ett lärarrum ______
en hjärnskada ______
ett hjärtstillestånd ______
en mattaffär ______
en kyrkklocka ______
Likheter/regel: ______

8 en vispgrädde ______
en rakapparat ______
en ringklocka ______
en pekpinne ______
ett blåsinstrument ______
ett strykbräde ______
Likheter/regel: ______

© 1998 Fasth–Kannermark • *Kopiering förbjuden*

Skannat med CamScanner

9 en statsminister ______

ett bordsvatten ______

ett skyddsrum ______

en kvällsmat ______

ett världskrig ______

en fredsmäklare ______

Likheter/regel: ______

10 ett armbandsur ______

en järnvägsstation ______

en vitlöksklyfta ______

ett nyårslöfte ______

en trädgårdsskötsel ______

en brandkårsutryckning ______

Likheter/regel: ______

11 en väderleksprognos ______

en kärleksfilm ______

en fastighetsskatt ______

ett lägenhetsinbrott ______

ett äktenskapsförord ______

ett vänskapsbevis ______

ett räddningsarbete ______

ett anföringstecken ______

ett ungdomsprogram ______

ett ålderdomshem ______

en motionsanläggning ______

ett demonstrationståg ______

en universitetslärare ______

ett majoritetsbeslut ______

Likheter/regel: ______

© 1998 Fasth–Kannermark • *Kopiering förbjuden*

Skannat med CamScanner

8 Sammansatta substantiv

Bilda substantiv av de givna orden. Se exempel.

1 ett knä + en skada

en knäskada

2 läsa + glasögon

3 en kärlek + en roman

4 en fågel + ett bo

5 en säkerhet + en åtgärd

6 en tjänst + ett fel

7 en olja + en tank

8 en grädde + en kanna

9 en gata + en belysning

10 ett kök + ett skåp

11 om + ett byte

12 en nacke + ett stöd

13 tillbaka + en blick

14 en hälsa + en kost

15 köra + ett förbud

© 1998 Fasth–Kannermark • *Kopiering förbjuden*

Skannat med CamScanner

16 röd + ett vin

____

17 en reklam + en kampanj

____

18 sopa + en borste

____

19 en kyrka + ett råd

____

20 en färja + en trafik

____

21 risgryn + en gröt

____

22 en hämnd + ett begär

____

23 en minoritet + en regering

____

24 ut + ett rop

____

25 tolka + en service

____

26 en lön + en förmån

____

27 en snickare + byxor

____

28 ett barnbidrag + en utbetalning

____

29 naken + en badare

____

30 en avdelning + en föreståndare

____

© 1998 Fasth–Kannermark • *Kopiering förbjuden*

Skannat med CamScanner

VERB

Verb beskriver vad som händer eller vad någon/något gör, är, blir etc.

Verbens fyra konjugationer (grupper)

Verben i grupp 1–3 har svag (regelbunden böjning). Verben i grupp 4 har stark eller oregelbunden böjning.

	Grupp 1	*Grupp 2a*		*Grupp 2b*	*Grupp 3*
Infinitiv	granska	söva	styra	täcka	tro
Imperativ	granska!	söv!	styr!	täck!	tro!
Presens	granskar	söver	styr	täcker	tror
Preteritum	granskade	sövde	styrde	täckte	trodde
Supinum	granskat	sövt	styrt	täckt	trott
Perf. part.	granska/d, -t, -de	söv/d, -t, -da	styr/d, -t, -da	täck/t, -t, -ta	tro/dd, -tt, -dda
Pres. part.	granska/nde	söv/ande	styr/ande	täck/ande	tro/ende

Verben i grupp 1 har **-a** i alla former eftersom stammen slutar på *-a*.

Verb med vissa parallellformer: ana, mena, betala, koka (1+2b)
(ibland med olika betydelser) simma, sticka, tvinga; besluta, ljuda, sluta; vara (1+4) (Se s. 204!)

Verben i grupp 2 får **-e** i presens eftersom stammen slutar på konsonant.
De verb som har -r (ibland -l) i stammen, t.ex. *styra, tåla,* får ingen ändelse i presens.

I grupp 2b är ändelsen **-te** i preteritum i stället för -de. Det gäller alla regelbundna -er-verb som har **p, t, k, s, x** (ibland **-n**) i stammen, t.ex. *löpa, sköta, värka, lysa, växa, bryna*.

Vissa verb i grupp 2 får omljud, d.v.s. byter vokal, eller får någon annan förändring:

böra	–	bör	borde	bort	
dölja	dölj!	döljer	dolde	dolt	
göra	gör!	gör	gjorde	gjort	
smörja	smörj!	smörjer	smorde	smort	
spörja	spörj!	spörjer	sporde	sport	
töras	–	törs	tordes	torts	
glädja	gläd!	gläder	gladde	glatt	vokalförkortning ger -dde, -tt
lägga	lägg!	lägger	la(de)	lagt	
skälva	skälv!	skälver	skälvde	skälvt	
			skalv		
smälla	smäll!	smäller	smällde	smällt	
			small	smällt	
svälja	svälj!	sväljer	svalde	svalt	
säga	säg!	säger	sa(de)	sagt	
sälja	sälj!	säljer	sålde	sålt	
sätta	sätt!	sätter	satte	satt	
välja	välj!	väljer	valde	valt	
vänja	vänj!	vänjer	vande	vant	

© 1998 Fasth–Kannermark • *Kopiering förbjuden*

Skannat med CamScanner

skilja	skilj!	skiljer	skilde	skilt	
stöd(j)a	stöd!	stöd(j)er	stödde	stött	vokalförkortning ger -dde, -tt
föda	föd!	föder	födde	fött	vokalförkortning ger -dde, -tt
byta	byt!	byter	bytte	bytt	" " -tte, -tt
vända	vänd!	vänder	vände	vänt	
gifta	gift!	gifter	gifte	gift	
döma	döm!	dömer	dömde	dömt	ett -m- i ord som har med *dom* att göra
glömma	glöm!	glömmer	glömde	glömt	ett -m- i slutet av ord och före annan konsonant
känna	känn!	känner	kände	känt	ett -n- före -d och -t

Verb med vissa parallellformer: (ibland med olika betydelser) sprida, strida; duga, lyda; begrava, gala (2a + 4) spritta; vika; drypa, dyka, fnysa, frysa, nysa, ryka, rysa, strypa; smälta, svälta, växa (2b+4) (Se s. 204!)

Verben i *grupp 3* har lång vokal i stammen. Vokalen är dock kort i preteritum, supinum och perfekt particip. Därför får vi **-dde, -tt.** Vissa verb i grupp 3 har från början varit *grupp 2*-verb, t.ex. *kläda, breda.*

Grupp 4 – Starka verb

Infinitiv	brista	gripa	stryka	bära
Imperativ	brist!	grip!	stryk!	bär!
Presens	brister	griper	stryker	bär
Preteritum	brast	grep	strök	bar
Supinum	brustit	gripit	strukit	burit
Perf. part.	brust/en, -et, -na	grip/en, -et, -na	struk/en, -et,- na	bur/en, -et, -na
Pres. part.	brist/ande	grip/ande	stryk/ande	bär/ande

Se verblistan s. 204!

Starka verb har *avljud,* d.v.s. byter vokal efter vissa mönster. I preteritum byter man vokal (undantag: kom, sov, var), och man har ingen ändelse. I supinum byter man ibland vokal, och ändelsen är **-it.**

Grupp 4 – Oregelbundna verb

Infinitiv	se	förstå	ligga
Imperativ	se!	förstå!	ligg!
Presens	ser	förstår	ligger
Preteritum	**såg**	**förstod**	**låg**
Supinum	sett	förstått	**legat**
Perf. part.	se/dd, -tt, -dda	förstå/dd, -tt, -dda	-leg/ad, -at, -ade
Pres. part.	se/ende	förstå/ende	liggande

(Se verblistan s. 207!

Oregelbundna verb har inget regelbundet böjningsmönster. De har böjningsformer som man känner igen från de regelbundna grupperna.

© 1998 Fasth–Kannermark • *Kopiering förbjuden*

Skannat med CamScanner

1 Användning av verbformer

Verb 1 i en verbkedja kallas **finit verb**. Finita verbformer är *imperativ, presens* och *preteritum* (imperativen står utan subjekt). Dessa verbformer uttrycker tempus (tid). Verb 2, 3 etc. i en verbkedja kallas **infinita verb**. Infinita verbformer är *infinitiv, supinum, perfekt particip* och *presens particip*. Dessa verbformer kan inte själva uttrycka tempus.

Infinitiv använder man

– efter infinitivmärket *att*	– Det är ett stort nöje **att få** träffa dig. – Det samma.
– efter *de flesta hjälpverb* (ej ha/vara)	– Jag har aldrig **kunnat sticka.** – Jag kan lära dig.
– efter *vissa andra verb* (Se s. 40!)	Jag har aldrig **behövt baka**, för min man är bagare.

Imperativ använder man för att uppmana någon att (inte) göra något.

Fresta mig inte! **Bered** dig på det värsta! **Stör** mig inte! **Släck** cigarretten! **Må** så gott! **Försök** sova nu!

Presens och **preteritum** använder man för att uttrycka tempus (tid).

Torsten **tjänstgör** som studierektor nu. Tidigare **arbetade** han som lärare i historia och geografi.
Vi **ska** gå till chefen och begära påökt i morgon. För en tid sedan **sa** han att vi kanske **skulle** få löneförhöjning.
Jag **har** skrivit många brev i mina dar. Jag **hade** skrivit många kärleksbrev till John innan han **friade** till mig.

Supinum använder man efter hjälpverbet **ha** (ha, har, hade).

– Vad har du **ätit** till lunch?
– Hamburgare med pommes frites. När jag (hade) **tagit** två tuggor mådde jag illa.
– Varför har du inte **sagt** något om det. Det borde du (ha) **gjort.** Vi ska nämligen ha hamburgare till middag.
– Jag skulle (ha) **sagt** det om jag (hade) **kommit** ihåg det.

Det temporala hjälpverbet *ha* kan utelämnas
– i bisats som finit verb (har, hade) före supinum
– i alla satser som infinit verb (ha) i en verbkedja före supinum.
I ledig stil behåller man ofta hjälpverbet.

Perfekt particip använder man

– som adjektiv	Eva och Per är **förvånade** över vad som har hänt i deras firma.
– som adverb	De tittar **bekymrat** på varandra.
– som substantiv	De måste nog säga upp fem av sina **anställda.**
– som preposition	Dessa fem får gå **oavsett** lämplighet.

Presens particip använder man

– som adjektiv	FN är en organistation som bl.a. har **fredsbevarande** uppgifter.
– som adverb,	Olof tittade **granskande** på den nyanställdas klädsel.
ofta vid rörelseverb	Sekreteraren, som var sen, kom **inrusande** på mötet.
– som substantiv	– Har du inte fått mina **meddelanden**? – Nej.
	Det finns fler **studerande** på gymnasienivå i dag än det fanns förr i tiden.
– en preposition	– Jag ringer **angående** er annons om en bil.

© 1998 Fasth–Kannermark • *Kopiering förbjuden*

Skannat med CamScanner

2 Alla konjugationer

Skriv alla former av verben. Se exempel.

Infinitiv	*Imperativ*	*Presens*	*Preteritum*	*Supinum + ändelser i perfekt particip*	
odla	odla!	odlar	odlade	odla/t	-d, -t, -de
så					
överväga					
ösa					
hugga					
uppmana					
förmå					
skryta					
anlända					
utföra					
avsky					
avsätta					
inbilla					
styrka					
bete sig					
sjuda					
svimma					
godkänna					
stöta					
mottaga					
skingra					
sno					
avstå					
leda					

© 1998 Fasth–Kannermark • *Kopiering förbjuden*

Skannat med CamScanner

trafikera					
bedöma					
övervinna					
belysa					
bekräfta					
kartlägga					
strö					
mäta					
berömma					
behålla					(-)
förvärva					
spänna					
fullgöra					
uppfatta					
släppa					
innebära					
skvätta					-
stjäla					
påtala					
anfalla					
stryka					
vrida					
skärpa					
svära					
påminna					

© 1998 Fasth–Kannermark • *Kopiering förbjuden*

Skannat med CamScanner

3 Tempussystemet

före NU

A. PERFEKT

- avslutad aktivitet men okänd eller pågående tidpunkt

När? Okänd tidpunkt eller t.ex. i dag, den här månaden, i år

Vi **har** en sommarstuga som vi **har rustat upp**, så nu **är** den modern och fin.
Jag **har jobbat** 60 timmar den här veckan.

- påbörjad men ej avslutad aktivitet

Vi **har haft** vår sommarstuga i två år, och vi **trivs** bra i den.

DÅ

B. PRETERITUM

- avslutad aktivitet och bestämd, avslutad tidpunkt (nämnd eller underförstådd)

När? i går, 1978, när jag var liten

Peter **tog** sin examen 2006.

före DÅ

PLUSKVAMPERFEKT

- avslutad aktivitet före DÅ

De anställda på mitt företag **var** nöjda (2) eftersom de **hade fått** löneförhöjning (1).

- påbörjad men ej avslutad aktivitet före DÅ

När jag **hade studerat** i två år **fick** jag erbjudande om ett bra jobb i Sverige, men jag **tackade** nej eftersom jag inte **var** klar med mina studier.

efter DÅ

FUTURUM PRETERITUM

- en aktivitet efter DÅ (skulle, tänkte, ämnade + infinitiv)

I morse **steg** jag upp tidigt (1), för jag **skulle spela** tennis med Adam redan klockan sex (2).

PLUSKVAMPERFEKT

- för aktivitet nr 1 om det finns två eller flera aktiviteter efter varandra.

När vi **hade spelat** (1) tennis **skulle** vi **åka** (2) direkt till våra jobb.

© 1998 Fasth–Kannermark • *Kopiering förbjuden*

Skannat med CamScanner

NU

PRESENS

- pågående aktivitet

Ali **går** i trafikskola nu.
Det **hörs** att du **är** förkyld.

något allmänt

Vi **har** fem veckors semester i Sverige.

en vana

Många ungdomar **dricker** öl i dag.

PRETERITUM
ett omdöme om något i nutid

– Det **var** roligt att träffa dig, men det **var** tråkigt att höra att du inte mår bra.

IMPERATIV
en order, befallning, uppmaning eller önskan i nutid och framtid

– **Ät** upp maten, Lisa!

efter NU

Framtid (futurum) uttrycks på olika sätt:

- framtida aktivitet

PRESENS + tidpunkt

Klass 2a **flyger** till London på skolresa nästa vecka.

SKA + infinitiv (+ tidpunkt)
subjektivt; någon har sagt, bestämt, lovat etc.

Min dotter **ska bli** flygvärdinna.
Jag **ska redovisa** mitt specialarbete om en månad.
Pappa har lovat att vi **ska gå** på cirkus på lördag.
Mamma har sagt vi **ska få** nya kläder när det blir rea.

TÄNKER, ÄMNAR + infinitiv
subjektivt; plan

Jag **tänker stanna** hemma några år om jag får barn.

KOMMER ATT + infinitiv
objektivt; prognos. Man kan inte påverka händelseförloppet.

Erik **kommer att ångra** att han har gift sig med Krista.
Det **kommer att hända** mycket i kväll.

PERFEKT

- för aktivitet nr 1 om det finns två eller flera aktiviteter efter varandra i framtiden.

När jag **har talat** med fackombudet (1) **ska** jag **kontakta** chefen (2).
Vi kan inte utvärdera kursen i data (2) förrän vi **har avslutat** den (1).

Kommentar till tempussystemet:

Presenssystemet
- presens
- perfekt
- olika sätt att uttrycka futurum efter NU

Preteritumsystemet
- preteritum
- pluskvamperfekt
- olika sätta att uttrycka futurum efter DÅ

Man blandar inte gärna tempus från de olika systemen om det logiskt sett inte är nödvändigt.
Ex. Elsa har fortfarande kvar sin docka som hon fick för 50 år sedan.
Presens eller preteritum använder man som "grundtempus" när man beskriver eller berättar något.
Man börjar med den första händelsen och fortsätter sedan att berätta i kronologisk ordning.
Ibland måste man ställa flera aktiviteter i tidsrelation till varandra. Då använder man perfekt, pluskvamperfekt, futurum och futurum preteritum enligt ovanstående regler

© 1998 Fasth–Kannermark • *Kopiering förbjuden*

Skannat med CamScanner

4 Välj rätt tempusform!

Välj rätt tempus/verbform av de verb som står inom parentes. Se exempel.

1 – Vem _vann_ fotbollsmatchen i går? (vinna)

– Det _gjorde_ AIK. Den nye spelaren _nickade_ in den avgörande bollen i sista minuten. (göra, nicka)

2 – Vilken vacker matta du ____________ i vardagsrummet! Vem ____________ den? (ha, väva)

– Moster Stina.

3 När Per-Ola och jag ____________ varandra i fem år ____________ vi oss. Det är länge sedan nu. (känna, gifta)

4 – Snart är skolan slut. Vad ________ du ____________ när du ____________ studentexamen? (göra, ta)

– Jag ____________ inte. Jag ____________ inte ____________ mig än, men jag ____________ att jag ____________ in till vårdhögskolan. (veta, bestämma, tro, söka)

5 – Hur ____________ du till jobbet? (komma)

– Ove och jag ____________. Han kör varannan vecka och jag varannan. (samåka)

– ____________ det inte jobbigt att ____________ beroende av andra? (vara, vara)

– Nej, jag ____________ att det ____________ bra. (tycka, gå)

6 – Vad ____________ en revisor? (göra)

– Han eller hon ____________ bland annat bokföringen i olika företag. (granska)

7 – Hur ____________ det till med min man i dag, doktor Alkvist? (stå)

– Jodå. Han ____________ lite trött efter operationen, men han ____________ att ____________ sig bättre redan om ett par dagar. (vara, komma, känna)

8 – Vet du hur länge Skåne ____________ Sverige? (tillhöra) – Ja. Sedan 1658.

9 – Så synd att din gamla tvättmaskin ____________ sönder härförleden. Hur ____________ den nya? (gå, vara)

– Den ____________ jättebra. Nu kan jag tvätta mer åt gången. Den här maskinen

© 1998 Fasth–Kannermark • *Kopiering förbjuden*

Skannat med CamScanner

_____________ 4 kilo, och den gamla _____________ bara 2,5 kilo. (vara, rymma, ta)

10 Alla kvinnor __________ inte _____________ sina mäns efternamn. Min bästa väninna Kristina _______________________ sitt flicknamn i alla år, och hon tycker att det fungerar bra. (vilja, bära, behålla)

11 – När ___________________ Barack Obama som USA:s president? (tillträda)

– Det ___________________ han i januari 2009. (göra)

12 – Kommer du ihåg när du ___________________ offentligt första gången? (röka)

– Ja. När jag _____________ 16 år, och då _____________ jag minsann _________________ i tre år. (vara, smygröka)

13 – När _________________ du att din man _____________ en annan? (märka, ha)

– När vi ____________________ gifta i sju år. (vara)

14 – I går morse _________________ jag i min kalender, och jag ______________ att jag hade mycket att _______________ under dagen. När jag _________________ _______________, ___________ jag _____________ tennis med Kristian, och därefter ____________ jag _____________ på teater med min fru.

(titta, se, göra; sluta, jobba; spela, gå)

– Oj då! _________________ du verkligen med allt det? (hinna)

– Tyvärr _________________ jag sjuk efter tennisen, så jag _____________ tvungen att _____________ hem och _____________ mig. (bli, vara, gå, lägga)

– Vad _____________ din fru om det? (säga)

– Hon _____________ på teater med en väninna i stället och _____________ mig ensam hemma. (gå, lämna)

– Stackare!

15 – Jag _____________ nyligen på tv att lungcancer _____________ att _____________ kraftigt bland kvinnor. (höra, komma, öka)

– Jaså. Vad ______________ det på? (bero)

– Det _________________ på att kvinnor _________________ mer i dag och att de ___________________ tidigare nu än förr. (bero; röka; börja, röka)

© 1998 Fasth–Kannermark • *Kopiering förbjuden*

Skannat med CamScanner

16 Förr i tiden var Mats Malm ingen bra talare. Han var alltid så nervös. När han efter många år äntligen ________________ sin rädsla att ________________ inför publik ________________ han en mycket god talare. (övervinna, tala, bli)

17 Jag ________________ på en två timmar lång föreläsning i går kväll. När den ________________ i en timme ________________ folk ________________ lokalen. Föreläsaren ________________ inte förmåga att ________________ publiken. (vara, pågå, börja, lämna, ha, engagera)

18 – Vad ________________ det med Karl-Oskar i går? Han ________________ sig så konstigt på festen hos Mia. (vara, bete)

– Jag ________________ inte säkert, men jag ________________ att han ________________ ledsen i går därför att hans fästmö ________________ förlovningen. (veta, tro, vara, bryta)

19 – Hur ________________ det att ________________ med våra pensioner? (komma, bli)

– Ja, det ________________ man verkligen ________________ sig. Jag ________________ pengar till min pension i flera år nu. (kunna, fråga, avsätta)

– Vad duktig du ________________! Hur mycket ________________ du per år?

– Ett par tusen. (vara, avsätta)

20 – Goddag. Det är så att jag ________________ avslag på min ansökan om bostadsbidrag. Det är Ulla Lind som ________________ mitt ärende. ________________ jag ________________ med henne? (få, handlägga, kunna; få, tala)

– Nej, det ________________ tyvärr inte. Hon ________________ hos oss. Dessutom ________________ jag här på datorn att beslutet inte ________________ att ________________. (gå, sluta, se, gå, överklaga)

21 – Jag får ________________ sorgen. Det var verkligen oväntat. När ________________ du beskedet om att din far ________________? (beklaga, få, avlida)

– När jag ________________ mig på semester i Afrika, så jag ________________ genast min resa och ________________ hem. (befinna, avbryta, åka)

22 När Emma ________________ hemmafru i tio år ________________ hon sitt gamla arbete. (vara, återuppta)

© 1998 Fasth–Kannermark • *Kopiering förbjuden*

Skannat med CamScanner

23 – Firma X & Y ______________________ 20 miljoner förra året. (omsätta)

– Hur ______________ det för dem nu då? (gå)

– Jodå. Det ____________ bra. De ______________________ häromdagen att halvårsbokslutet ____________ mycket bra ut. (gå, tillkännage, se)

24 I går natt ______________ polisen en razzia på en spelklubb i centrala Kalmar. Såvitt polisen ________________ vid razzian ______________ det inga oegentligheter där just då. (göra, kunna, se, förekomma)

25 – I går ____________ min chef mig att ____________ extra i helgen. (be, jobba)

– Jaså. ____________ du med på det då? (gå)

– Ja, jag ____________ inget val. Vi ____________ så mycket att göra just nu, och man vill ju gärna ________________ till. (ha, ha, hjälpa)

– Det ____________ synd! Vi __________________ ju i söndags kväll att vi ______________________ ut i skogen och ________________ svamp. (vara, bestämma, åka, plocka)

26 – Häromdagen ______________ jag på Eva på stan. Hon ___________ strålande ut. (stöta, se)

– Jaså. Ja, det ________________ hon alltid ____________. (bruka, göra)

– Hon ________________ att hon ____________________ på ett nytt jobb om ett par veckor. (berätta, börja)

– Så roligt för henne! Hon ____________ ju aldrig _______________ riktigt bra på sitt nuvarande jobb. (trivas)

27 I går ____________ jag och ___________ mig sent. När jag ______________ i två timmar ______________ jag av att jag ____________________ på toaletten. Sen _____________ jag inte _____________ igen utan ___________ vaken länge. Precis när jag _____________, _____________ naturligtvis väckarklockan. Jag ________ tvungen att _________________, för jag ____________________ till Stockholm och _____________ inte _____________ planet. (gå, lägga, sova, vakna, behöva gå, kunna, somna, ligga, somna, ringa, vara, stiga upp, flyga, få, missa)

© 1998 Fasth–Kannermark • *Kopiering förbjuden*

Skannat med CamScanner

5 Infinitiv utan *att* = ren infinitiv

Ren infinitiv används alltid efter följande hjälpverb:

(böra)	bör	borde	bort
få	får	fick	fått
kunna	kan	kunde	kunnat
låta	låter	lät	låtit
–	lär	–	–
–	må	måtte	–
–	måste	måste	måst
(skola)	ska(ll)	skulle	skolat
–	–	torde	–
vilja	vill	ville	velat

Jag **borde** aldrig **ha** börjat röka, sa Evert.
I går **fick** Nina **veta** att hon hade vunnit en bil.
Ni **borde kunna lära** er det här, sa vår lärare.
Min far **lät bygga** en lekstuga till barnen.
Eva **lär vara** rik.
Bosse **lär** inte **klara** sig på sin lön.
Ja, **må** hon **leva**!
Måtte det **sluta** regna snart!
– **Måste** du alltid **tjata** på mig? – Förlåt!
– **Skulle** du inte **göra** läxan nu? – Vad sa du?
Det **torde** inte **dröja** länge förrän Isa och Bengt gifter sig.
Ida har alltid **velat lära sig** att virka.

Man använder infinitiv <u>utan</u> *att* även efter vissa andra verb, t.ex.

behöva	
bruka	
råka	(av en händelse göra något)
tänka	(ha för avsikt att göra något)
töras, törs, tordes, torts (våga)	
ämna	(tänka, ha för avsikt att göra något)
tyckas	(ge intryck av att göra något)
verka	"
förefalla	"
börja	
sluta	
försöka	
hinna	(ha tid att göra något)
våga	
orka	
slippa	
låtsas	

– Du **behöver** inte **be** om ursäkt, Kim. – Jaså.
Tim **brukar lägga undan** lite pengar varje månad.
– Jag **råkade köra på** en katt i morse. – Oj då!
Maria **tänker stanna** i Sverige.
– Jag **törs** inte **prata** med chefen. – Så dumt!
Ante **ämnar berätta** allt för sina föräldrar.
Erik **tycks ha** tråkigt i skolan.
Inez och Frans **verkar trivas** bra ihop.
Hasse **förefaller vara** en klok man.

– Emil har **börjat snusa**. – Usch då!
Det har **slutat snöa** nu.
– Du måste **försöka komma** i tid på morgnarna, Torsten. – Ja, jag lovar.
– Jag **hinner** inte **äta** lunch. – Det var inte bra!
Karl **vågar** inte **gå** ensam till skolan.
– Jag **orkar** inte **jobba** mer i dag.
– Nej, det räcker nu.
– Du **slipper städa** i dag. Det kan jag göra.
– Det var snällt av dig!
Elsa **låtsades sova** när hennes man kom hem i natt.

Ibland kan man se infinitiv <u>med</u> *att* efter några av dessa verb, t.ex. *sluta, orka, slippa.*

© 1998 Fasth–Kannermark • *Kopiering förbjuden*

Skannat med CamScanner

6 Infinitiv med och utan *att*

Infinitiv med *att* använder man

– när infinitiven är bestämning till *ett adjektiv, ett substantiv* och *ett självständigt pronomen*

Sofia är **villig att hjälpa till** på din fest på lördag.
Professor Per Alms föreläsning var **intressant att lyssna på**.

Yngve har ingen **möjlighet att komma** i kväll.
Fatima har stora **svårigheter att lära sig** svenska.
Vi har **många saker (mycket) att göra** i dag. *Jfr* ... som vi ska göra.

Ove Larsson har **inget att dölja**. *Jfr* ... som han vill dölja.
Vi måste köpa **något att äta**. *Jfr* ... som vi kan äta.
Jag måste ha **någon att prata med**. *Jfr* ... som jag kan prata med.

– när infinitiven står efter preposition och partikel

Rune **funderar på att flytta** utomlands.
Jag har inte haft minsta **tanke på att flytta**.

Emma är **van vid att köra** bil.
Jakob har stor **vana vid att sköta** småbarn.
Han och hans fru har nämligen fyrlingar.

Jag **tycker om att spela** golf.

Du måste **komma ihåg att låsa** dörren.

Se även konjunktionerna *för att, genom att, utan att, efter att.* (Se s. 135!)

Ibland ser man infinitiven med *att* och ibland utan *att* när infinitiven är

– egentligt subjekt

Det är nyttigt **att motionera.**
formellt subj. *egentligt subj.*

(Att) motionera är nyttigt.
egentligt subj.

Det är spännande **att spela poker**.
Det är svårt för mig **att tala svenska**.
Det är inte så lätt **att få jobb i dag**.

(Att) spela poker är spännande.
(Att) tala svenska är svårt för mig.
(Att) få jobb i dag är inte så lätt.

– objekt

Jag gillar **att titta på sport på tv**.
objekt
Ester och Knut har beslutat **(att) gå skilda vägar**.
Jag vill lära mig **(att) tala flytande spanska**.
Du får inte glömma **(att) köpa socker i dag**.
Du kan fortsätta **(att) läsa**.

Elin har alltid lyckats **(att) få det hon vill ha**.
Jag orkar inte **(att) sitta vid skrivbordet hela dagen**.
Du slipper **(att) diska** om du har annat för dig.
Svante har slutat **(att) röka**.
– Vad önskar min herre **(att) dricka till maten**? – Öl, tack.

Se även avsnittet om satsförkortningar s. 197!

© 1998 Fasth–Kannermark • *Kopiering förbjuden*

Skannat med CamScanner

7 Infinitiv med eller utan *att*?

Ändra de meningar som är felaktiga. Se exempel.

1 – Är ni beredda ~~höra~~ *att höra* hela sanningen? – Ja.

2 – Det är svårt för mig att ~~jag förstår~~ *att förstå* allt. – Ja, det förstår jag.

3 – Vi har kommit överens om att gå hem nu. – Har vi?

4 – Har du lust gå på bio i kväll? – Ja, gärna.

5 – Vill du hjälpa till att diska? – Helst inte.

6 – Av min läkare har jag fått rådet att sluta röka. – Ja, det är nog klokt.

7 – Det är inte lätt för mig att jag pratar korrekt svenska. – Nej, det är inte så lätt.

8 – Det är skönt att ligga länge på morgnarna. – Ja, det är det verkligen.

9 – Du har allt att vinna på att försöka en gång till. – Tror du det?

10 – Jag ska passa på besöka Jiri när jag är i Prag. – Hälsa från mig!

11 – Jag tänker inte komma i morgon. – Jaså!

12 Oskar är road av gå på konsert.

13 – Finns det ingen att fråga här? – Jo. Fråga Ann där borta!

14 – Det kan vara svårt att vänja sig vid att äta nya rätter. – Ja, det kan det vara.

15 – Vi lät resa ett tält inför en fest i våras. – Så praktiskt!

16 – Att gå på bio är roligt. – Ja, det tycker jag med.

17 – Anders råkade somna på historielektionen i går. – Så pinsamt för honom!

18 – Vi har inte råd byta bil i år. – Nej, vi måste nog vänta.

19 – Det är härligt komma ut i naturen då och då. – Ja, det har du rätt i.

20 – Vi brukar att dricka vatten till maten. – Det är nyttigt.

21 – Du måste lova att vara hemma senast klockan tre. – Ja, jag lovar.

22 – Jag kommer inte åt att öppna källarfönstret. – Jag ska hjälpa dig.

23 Ali är säker på att klara högskoleprovet bra.

© 1998 Fasth–Kannermark • *Kopiering förbjuden*

Skannat med CamScanner

24 – Det är tråkigt att vara hemma varje kväll. – Ja, är det inte?

25 Per visade stor glädje över att ha fått ett stipendium.

26 – Min chef är trevlig prata med.

27 – Vill du ha någonting äta innan du lägger dig? – Gärna en smörgås, tack.

28 – Du behöver inte att komma i morgon. – Jaså?

29 – Nu har det börjat regna igen. – Så tråkigt!

30 – Det var omöjligt att få tag på Helena i går. – Så konstigt!

31 – Har du något annat att tillägga? – Jag kommer inte på nåt.

32 – Erik längtar efter få komma hem från sjukhuset. – Ja, det är klart.

33 – Hur går det till att laga ett cykeldäck, pappa? – Fråga mamma!

34 Ester vill bo kvar hemma så länge som möjligt.

35 – Ni verkar ha förstått det här. Eller ...? – Javisst.

© 1998 Fasth–Kannermark • *Kopiering förbjuden*

Skannat med CamScanner

8 Ska – skulle

1. **Futurum** (ska + infinitiv)

Yngve säger att han **ska gå** direkt hem när han har handlat.
Eva är lite nervös i dag. Hon **ska** nämligen **ha** en tentamen klockan tre i eftermiddag.
Arne är ute och tittar på en ny kostym, för han **ska** snart **gifta sig**.

Futurum preteritum (skulle + infinitiv)
uttrycker det som skulle hända efter DÅ (efter preteritum och pluskvamperfekt).

Yngve sa att han **skulle gå** direkt hem när han hade handlat.
Eva var lite nervös i går morse. Hon **skulle** nämligen **ha** en tentamen klockan tre.
I förra veckan köpte Arne en ny kostym, för han **skulle gifta sig** på lördagen.

Futurum exaktum (ska + ha + supinum)

Katrin lovar att hon **ska ha läst ut** min bok före klockan åtta i kväll.

Futurum exaktum preteritum (skulle + ha + supinum)
uttrycker att något hänt mellan två tidpunkter i dåtid.

I går morse lovade Katrin att hon **skulle ha läst ut** min bok före klockan åtta på kvällen.
När Karl började på bokförlaget Lärkan 1969 visste han inte att förlaget **skulle ha gett** ut en bok som fick ett stort pris 1996.

(Se även tempussystemet s. 34 och 35.)

2. **Konditionalis 1 – 2**

Konditionalis används i en huvudsats som står tillsammans med en villkorssats (= om-sats) eller med ett underförstått villkor.
Bisatsen innehåller något som är möjligt men knappast troligt eller något som är orealistiskt.

Konditionalis 1
används för att uttrycka något som är möjligt, tänkt, önskat men inte troligt.

Om du **följde** läkarens råd	**skulle** du **bli** frisk.
	blev du frisk.
Om jag vann en miljon	skulle jag åka jorden runt.
	åkte jag jorden runt.
Ifall du inte talade sanning	skulle jag bli besviken.
	blev jag besviken.
Hade jag bättre språkkunskaper	skulle jag skaffa mig en internationell utbildning.
= Om jag hade bättre språkkunskaper	skaffade jag mig en internationell utbildning.
Om jag var (vore) i dina kläder	skulle jag skänka bort hela vinsten.
	skänkte jag bort hela vinsten.

Konditionalis 2
används för att uttrycka något som är ett ouppfyllt villkor, ej förverkligat.

Om du **hade följt** läkarens råd	**skulle** du **ha blivit** frisk.
	hade du **blivit** frisk.

© 1998 Fasth–Kannermark • *Kopiering förbjuden*

Skannat med CamScanner

Om jag hade vunnit en miljon i går	skulle jag ha åkt jorden runt. hade jag åkt jorden runt.
Ifall du inte hade talat sanning	skulle jag ha blivit arg. hade jag blivit arg.
Hade jag varit 20 år yngre = Om jag hade varit ...	skulle jag ha skaffat mig en internationell utbildning. hade jag skaffat mig en internationell utbildning.

– Vad dum du är! Du skulle ha gift dig med Albin.
– Ja, hur kunde jag säga "nej" till honom?

– Varför har jag så svårt att bestämma mig? Jag skulle ha tagit jobbet som jag blev erbjuden.
– Ja, det var nog dumt av dig att inte ta det.

3. I artighetsfraser

– **Skulle** du **vilja hjälpa** mig med en sak?	– Javisst.
– Jag **skulle vilja ha** en oxstek på 1,5 kg.	– Jaha. Här har vi en fin stek.
– **Skulle** jag **kunna få låna** telefonen?	– Javisst. Det går bra.

© 1998 Fasth–Kannermark • *Kopiering förbjuden*

Skannat med CamScanner

9 Konditionalis 1 och 2

Vad skulle du (inte) göra? (Vad gjorde du (inte)?)

1 Om jag fick 20 000 kronor tillbaka på skatten skulle jag göra en resa i Europa.

2 Om jag var lärare i svenska för invandrare ______

3 Om jag vaknade av att en tjuv befann sig i mitt sovrum ______

4 Om jag blev hotad till livet ______

5 Om jag fick veta att min kompis ljög för mig ______

6 Om jag fick reda på att jag bara hade ett år kvar att leva ______

Vad skulle du (inte) ha gjort? (Vad hade du (inte) gjort?)

7 Om jag hade varit gift med en mångmiljonär ______

8 Om jag hade fått leva om mitt liv ______

9 Om jag hade varit 75 år i dag ______

10 Om jag hade varit migrationsminister i Sverige ______

11 Om dygnet hade haft 30 timmar ______

© 1998 Fasth–Kannermark • *Kopiering förbjuden*

Skannat med CamScanner

10 Partikelverb

Ett partikelverb består av ett enkelt verb + en partikel. Partikeln, som kan vara t.ex. ett adverb eller en preposition, ändrar det enkla verbets betydelse. Partikeln är alltså betydelsebärande, och därför måste man betona den.

Exempel på adverb som används som partiklar:
in – ut, upp – ner, hem – bort, fram, fast, förbi, igen, igång, ihjäl, kvar, loss, samman, undan

Exempel på prepositioner som används som partiklar:
av, efter, för, ifrån, igenom, i, med, emot, om, på, till, ur, åt, över

Jämför betydelsen av verben när verbet respektive partikeln är betonad och skriv exempel:

Verbet är betonat		**Partikeln** är betonad	
dricka ur	____________	dricka **ur**	____________
gå med	____________	gå med	____________
gå på	____________	gå på	____________
hålla på	____________	hålla på	____________
köra hem	____________	köra hem	____________
köra på	____________	köra på	____________
läsa om	____________	läsa om	____________
skriva på	____________	skriva på	____________
skrika till	____________	skrika till	____________
slå på	____________	slå på	____________
ta av	____________	ta av	____________
ta med	____________	ta med	____________
ta på	____________	ta på	____________
tycka om	____________	tycka om	____________
lägga sig i	____________	lägga sig i	____________

© 1998 Fasth–Kannermark • *Kopiering förbjuden*

Skannat med CamScanner

11 Partikelverb

Partikeln placerar man:

1. efter det sista verbet i en verbkedja

   Du måste **räkna upp** alla namn som står på listan.
   Du får inte glömma att **stänga av** spisen.
   Strykjärnet får du inte heller glömma att **stänga av.**

2. före eller ibland efter reflexivt pronomen

   Pontus hann inte **klä om sig** till teatern i går. (klä om sig)
   Måste du alltid **bry dig om** vad andra säger? (bry sig om)

   Före eller efter reflexivt pronomen ger ibland olika betydelser:

   ta för sig (servera sig; förse sig) — Varsågod och **ta för dig** av maten!
   ta sig för (göra) — – Du kan väl komma hem till mig på lördag om du inte har något annat att **ta dig för** då. – Ja, gärna.

Ibland har ett partikelverb mer än en betydelse.
Diskutera betydelsen av följande partikelverb och skriv sedan egna exempel med dem.

lägga undan Jag lägger undan 200 kronor varje månad.
Lägg undan era böcker nu!

ställa in ____________________

äta upp ____________________

spä ut ____________________

växa ur ____________________

slå igen ____________________

rycka till ____________________

stanna kvar ____________________

dricka ur ____________________

ta med sig ____________________

ha med sig ____________________

stänga av ____________________

hålla efter ____________________

gå av ____________________

© 1998 Fasth–Kannermark • *Kopiering förbjuden*

Skannat med CamScanner

ha för sig ______

vila upp sig ______

mjuka upp ______

rå för ______

klä ut sig ______

bygga om ______

köra på ______

hitta på ______

slå igenom ______

slå ifrån ______

jobba över ______

hålla ihop ______

spela in ______

slå fast ______

hälla upp ______

läsa om ______

skämma bort ______

leta igenom ______

lägga upp ______

köra om ______

röra till ______

svämma över ______

läsa ut ______

lägga sig i ______

ta ut sig ______

ta sig ut ______

© 1998 Fasth–Kannermark • *Kopiering förbjuden*

Skannat med CamScanner

12 Partikelverb och sammansatta verb

Partikelverb och sammansatta verb har ibland ungefär samma betydelse. Partikelverbet används i ledigt språk medan det sammansatta verbet används i formellt språk.

räkna av	avräkna	Vi kan **räkna av** 100 kronor på priset. Rabatten på 50 % **avräknas** i kassan.
visa upp	uppvisa	Man måste **visa upp** sin kasse för kassörskan. För byte av vara måste kvitto **uppvisas.**
ta med	medtaga	**Ta med** papper och penna i morgon! Djur får ej **medtagas** i kyrkan.
mäta upp	uppmäta	Per **mätte upp** åtta mått kaffe till åtta koppar. Rekordhöga temperaturer har **uppmätts** i år.

Ibland har partikelverbet en konkret betydelse medan det sammansatta verbet har en mer abstrakt betydelse.

stå kvar	kvarstå	Lars **står** fortfarande **kvar** och väntar på Eva ute i regnet. Bara ett problem **kvarstår** att lösa innan vi fattar beslut.
lösa upp	upplösa	Man måste **lösa upp** den här tabletten i vatten. Många äktenskap **upplöses** nuförtiden.
lägga fram	framlägga	Glöm inte att **lägga fram** rena kläder till i morgon! Erik **framlägger** sina synpunkter på ett sympatiskt sätt.
stryka under	understryka	**Stryk under** alla nya ord! Finansministern **understryker** ofta att vi måste spara.

Ibland har dessa verb helt olika betydelser.

ta in	intaga	Restaurang Kobra **tar** inte **in** mer än 200 personer. Frukost **intages** i rummet till vänster om receptionen.
stå till	tillstå	– Hur **står** det **till** i dag, Anna? – Tack, bara bra. Pontus vill aldrig **tillstå** att han har fel.
lägga av	avlägga	Jag måste **lägga av** att röka. När Sveriges statsminister var i Norge **avlade** han ett besök hos kungen och drottningen.
gå fram	framgå	**Gå fram** till kassörskan och betala dina varor! Det **framgår** av en undersökning att aborterna har ökat bland tonårsflickor igen.
gå av	avgå	Oj då! Nu **gick** stiftet i min penna **av** igen! På grund av oegentligheter blev Patrik Olsson tvungen att **avgå** som vd i somras.
slå av	avslå	– Jag måste **slå av** strömmen ett tag, sa elektriker Elström. Regeringen **avslog** Pettersons ansökan om nåd.
leva upp	uppleva	Rune har verkligen **levt upp** sedan han träffade Kajsa. Man **upplever** många saker när man är på resande fot.
bryta av	avbryta	– Vem har **brutit av** min penna? – Jag vet inte. **Avbryt** mig inte när jag talar!

© 1998 Fasth–Kannermark • *Kopiering förbjuden*

Skannat med CamScanner

13 Infinitiver och partikelverb

Läs texten.

1. Stryk under alla infinitiver (*med* eller *utan att*) samt de ord som styr infinitiven (enkelstreck)
2. Stryk under alla partikelverb (dubbelstreck). Se exempel.

Livet går upp och ner

Nej, vad gör jag? Missar nu igen! Bollen skulle ju upp på green, och den hamnade i skogen. Vad är det jag håller på med? Jag som måste spela bra i dag! Det gick ju hyfsat på träningen i går trots migränen, tänkte jag.

Jag befinner mig på Torekovs golfbana i södra Sverige tillsammans med tre lagkamrater från Bokskogens golfklubb. Vi har blivit utsedda att försvara fjolårets seger i en årligen återkommande golftävling. Vi har gått till DM-final. Ambitionerna är högt ställda, och vinsten hägrar – en resa till Irland för slutspel! Vilken utmaning!

För några veckor sedan lyckades vi kvalificera oss till denna tävling, och då stod glädjen högt i tak må ni tro.

I morse var vi alla på gott humör i bilen till Torekov. Vi visste att våra chanser att vinna var stora, så vi bestämde oss för att satsa allt och verkligen gå in för att spela bra. Vi peppade varandra under hela vägen dit. Förvisso kände jag fortfarande av min migrän, men den ska ju släppa någon gång, tänkte jag. Den brukar gå över efter ett par dagar.

Efter sju av arton golfhål är jag på väg att ge upp. Jag är nästan gråtfärdig – jag som aldrig brukar ge upp i första taget. Men mitt spel fungerar inte. Ingenting blir som jag vill. Jag biter ihop, koncentrerar mig och slår ännu ett slag, men nej. Det går bara inte. Vad ska jag ta mig till?

Jag bryter tävlingen, tänker jag, men i samma ögonblick inser jag att det inte går för sig. Jag intalar mig att jag inte får vara feg, att jag måste försöka komma igen, att jag måste glömma det sista slaget och bara koncentrera mig på nästa. Det går dåligt för alla någon gång. Så är det i alla sporter, även i golf. Men inte så dåligt som jag spelar! Det är bara inte klokt! Men jag kan inte bryta. Det skulle ju definitivt förstöra chansen för vårt lag att placera sig någorlunda bra i tävlingen.

Frågor snurrar i mitt huvud. Varför ställde jag upp i den här tävlingen? Varför satte jag inte in min reserv? Borde jag inte ha stannat hemma i stället? Ja, det är lätt att vara efterklok.

Snart skriker jag högt, tänker jag. Nej, det går inte det heller, för det skulle ju störa motspelarna.

Jag skulle faktiskt vilja beklaga mig, ursäkta mitt dåliga spel, men det är det värsta som kan hända under en golfrunda. De andra spelarna blir irriterade, och det dåliga spelet kan smitta av sig på dem. Nej, här gäller det att hålla god min. Jag ser i alla fall på mina motspelare att de tycker synd om mig.

Nej, jag får bita ihop och spela vidare. Jag försöker intala mig att jag är motiverad, att jag

© 1998 Fasth–Kannermark • *Kopiering förbjuden*

Skannat med CamScanner

vill och *ska* göra mitt bästa. Jag försöker slappna av, och jag koncentrerar mig inför varje slag, men det är som förgjort. Jag lägger om taktik. Jag bryr mig inte om något, jag bara slår, men ingenting hjälper, ingenting stämmer. Jag känner inte igen mig själv. Det är inte jag som spelar. Det är någon annan. Nu är paniken nära. Snart orkar jag inte slå ett enda slag till. Jag kan inte rå för att jag plötsligt får tårar i ögonen, vilket gör att jag har svårt att se bollen. Jag klipper till den nästan i blindo.

Jag känner vanmakt. Det är förskräckligt att vilja så mycket men inte kunna. Att inte kunna göra något åt det hela är ännu värre. Det känns hemskt att helt enkelt vara tvungen att acceptera det som bara inte får hända.

Jag känner ångest. Tänk att ha fått förtroendet att tävla för min klubb men att inte kunna leva upp till klubbens förväntningar och att inte ens en gång kunna bidra lite till ett bra resultat!

Jag känner sorg. Jag sörjer för att mina kamrater inte kommer att ha en chans att vinna på grund av mitt dåliga spel.

Jag känner nervositet. Jag blir nervösare för varje dåligt slag jag slår. Jag vågar nästan inte titta på mina motspelare.

Jag känner besvikelse. Jag är besviken och arg på mig själv för att jag inte kan behärska mitt spel, för att jag inte kan styra mina rörelser.

Med andra ord så känner jag mig som en stor svikare. Det skulle inte ha varit några problem om jag hade tävlat individuellt, men det gäller ju hela laget i dag!

Trots allt fullföljer jag spelet och gör så gott jag kan, men det är en pina hela tiden. Väl

© 1998 Fasth–Kannermark • *Kopiering förbjuden*

Skannat med CamScanner

inne efter arton hål får jag reda på att jag inte har varit ensam i laget om att ha spelat dåligt, men just då är det faktiskt ingen tröst i mitt eländiga tillstånd. Jag vill bara lägga av med allt vad golf heter. Jag ska sälja mina klubbor så fort jag kan, eller ge bort dem, eller kasta dem – ja, vad som helst, bara inte fortsätta att spela golf.

Den här dagen skulle jag ha velat dra något gammalt över mig och bara försvinna. En del kan kanske sätta sig in i hur bedrövlig jag kände mig. Det tog lång tid att smälta detta nederlag. Det tog flera golfrundor innan jag kom över det. Men gjort är gjort, och det går inte att ändra på. Det gäller att se framåt vad som än händer i livet. Det är mänskligt att fela, och förresten behöver man ju inte skämmas för att misslyckas. Att misslyckas betyder ju faktiskt ändå att man har försökt, och det får man i stället vara stolt över. Ja, man kan vända och vrida på allt. Det är emellertid tur att man inte vet vad man ska gå igenom härnäst, och det är inte heller någonting att bry sig om, för det som sker det sker. En del saker är faktiskt omöjliga att påverka.

Något som tröstade mig en tid efter tävlingen var att jag fick en förklaring till mitt dåliga spel. Jag fick nämligen höra av min akupunktör, som kommer från Kina, att migrän gör att man har svårt att styra sina muskler. Kroppen lyder en helt enkelt inte. Ni som har haft migrän kanske håller med om det. Hur många gånger under ett migränanfall händer det inte att man t.ex. slår emot något, att man tappar saker, att man slår ner saker?

Vad lärde jag mig av denna dag då? Jo flera saker, bland annat att man måste vara frisk när man ska tävla. Först då har man möjlighet att ha kontroll över sin kropp och prestera sitt bästa. Dessutom blev jag påmind om att alltid ha överseende med dem som råkar ha en dålig dag.

© 1998 Fasth–Kannermark • *Kopiering förbjuden*

Skannat med CamScanner

14 Perfekt particip

Man bildar perfekt particip av *stammen i supinum*, och participet böjs efter det ord som det står tillsammans med enligt samma regler som för ett adjektiv. (Se s. 99–100!)

Perfekt particip kompareras med *mer* och *mest*.

Obs! Pluralformen används som bestämd form i både singular och plural, men många gånger använder man ett **-e** i stället för ett -a framför maskulina substantiv i singular.

När man bildar perfekt particip av partikelverb sätter man partikeln först och skriver ihop den med participformen.

	Grupp 1	*Grupp 2 a + b*		*Grupp 3*	*Grupp 4*
Supinum	delat in	ställt fram	rest bort	sytt in	brutit av
Perf.part.	indela**d** indela**t** indela**de**	framställ**d** framställ**t** framställ**da**	bortres**t** bortres**t** bortres**ta**	insy**dd** insy**tt** insy**dda**	avbrut**en** avbrut**et** avbrut**na**

Man använder perfekt particip som

– adjektiv

Vår klass är **indelad** i mindre grupper på onsdagar.
Området, där jag bor, är **indelat** i ett område med villor och ett med hyreshus.
På gymnastiklektionerna i min skola är barnen ibland **indelade** i en pojkgrupp och en flickgrupp.

Den **misstänkt/a** (**-e**) mannen nekar till mordet som ägde rum i går.
Doktor Louise Pålsson gipsade omedelbart Oves **brutna** lillfinger.
Informationschefen på Stadsteatern meddelar att de **inställda** föreställningarna av Kristina från Duvemåla kommer att ges nästa månad.
Det brukar vara den mest **genomtänkta** idén som vinner gehör bland berörda parter.

– adverb

Lars och Pia tittade **förvånat** på sin mor som var alldeles rödgråten när de kom hem.
I går informerade vår chef om företagets **oväntat** goda resultat.
Ulla klarade sig **misstänkt** bra på provet i matte i går. Hade hon möjligen fuskat?

– substantiv

I dag ska vår chef prata med **den nyanställde** (**nyanställda**) som började hos oss i går.
Jag vill inte kommentera **det inträffade** förrän jag har alla fakta.
Alla skadade i nattens tågolycka fördes i iltransport till sjukhuset i morse.

– passivum med *bli + perf. part.*

Olle blir **hämtad** (= hämtas) på förskolan av sin morfar.

– preposition

Den tavlan vill jag ha. Jag ska köpa den **oavsett** priset.
Oaktat min dåliga kondition ska jag försöka springa Stockholm Maraton.

© 1998 Fasth–Kannermark • *Kopiering förbjuden*

Skannat med CamScanner

15 Perfekt particip

Skriv rätt form av verbet.

1 Momsen är inräknad i de flesta priser. (räkna in)

2 Olle var ________________ bäst under tennisturneringen i somras. (avgöra)

3 Aids är en av de ________________ sjukdomarna i världen. (frukta)

4 De administrativt ________________ på vårt företag fick inte den ________________ löneförhöjningen på 6 %. De fick nöja sig med 3 %. (anställa, begära)

5 Oskar Petersson kom in till akuten sent i går kväll för ________________ blindtarm. (brista)

6 Lilla Anna mådde illa i natt. Hon hann inte till toaletten, så sängkläderna var alldeles ________________ när jag kom in i hennes rum. (spy ner)

7 Jag hade helt glömt bort vår bröllopsdag i går, men jag blev ________________ om den när min man kom hem med tio röda rosor. (påminna)

8 Martins kläder låg ________________ lite här och var när jag kom hem i går. (sprida ut)

9 Barn och även många vuxna gillar ________________ filmer. (teckna)

10 Maria satt ________________ i en varm filt framför tv:n i går kväll. (svepa in)

11 "Är det någon som har sett min ________________ katt? Det är en svart hankatt med vitt halsband." Så stod det på ett anslag i affären i dag. (springa bort)

12 – Tror du att barn kan bli ________________ med för mycket kärlek?
– Nej, kanske inte, men med för många prylar. (skämma bort)

13 Lisa, som är narkossköterska, är ganska orolig just nu. Det tar ovanligt lång tid för en av hennes ________________ patienter att vakna upp. (söva ner)

14 Jag gillar personer som svarar ________________ på alla frågor. (bestämma)

15 Olle och jag kände oss helt ________________ efter semestern i julas. (vila ut)

16 På grund av sjuksköterskestrejken 2008 blev många operationer ________________. (skjuta upp)

17 – Drinkarna, som vi fick hos Emil i går, var nog ________________ med vatten. De smakade inte så mycket. (spä ut)
– Nej, det har du rätt i.

18 – Vad ska du ha denna ________________ vas till? (slå sönder)
– Jag ska laga den förstås, och sedan kan vi använda den igen.

© 1998 Fasth–Kannermark • *Kopiering förbjuden*

Skannat med CamScanner

19 De flesta sommarstugor står ____________________ och ____________________ under vinterhalvåret. (bomma igen, överge)

20 – Trivs du i era ny-____________________ kontorslokaler? (inreda)
– Ja, de är väldigt trivsamma.

21 Anton var tyvärr ____________________ att komma på mötet i går kväll. (förhindra)

22 – Dessa ____________________ tidningsartiklar ska jag läsa sen. Kasta dem inte! (klippa ur)
– Nej då. Du behöver inte oroa dig.

23 Det är lag på att alla flygpassagerare ska sitta ____________________ vid start och landning. (spänna fast)

24 Ester föreföll mer ____________________ än vanligt när hon kom till jobbet i morse. (bekymra)

25 Man har nu bestämt att bygga om den hårt ____________________ vägsträckan mellan vattentornet och ridhuset i vår stad. (trafikera)

26 "... Därför kallas alla ____________________ parter till extra möte i morgon klockan tre." Så stod det på vår anslagstavla i morse. (beröra)

27 Personalen var inte nöjd med chefens ____________________ åtgärder mot de ____________________ kostnaderna på vårt företag. (föreslå, öka)

28 I dag ska jag informera en ny- ____________________ om vårt företag. (anställa)

29 Katarina svarade väl- ____________________ på rektorns alla frågor. (uppfostra)

30 – August Strindberg är en ____________________ svensk författare. Känner du till några andra ____________________ personer från Sverige? (berömma)
– Ja, Ingrid Bergman, Vilhelm Moberg och många andra.

31 Ullas man hade omkommit i en flygolycka. Hon kunde inte förstå det ____________________. Till slut blev hon så ____________________ att hon blev ____________________ att anlita en psykolog. (inträffa, deprimera, tvinga)

32 Klockan sex i morse var den ____________________ temperaturen i Stockholm minus 7 grader. (mäta upp)

33 Erik är mycket stolt över sin dotters ____________________ resultat under årets SM i friidrott. (uppnå)

34 Ungdomars rökvanor har blivit ____________________ många gånger. (kartlägga)

35 ____________________ arbetstid med ____________________ lön är nog omöjligt att realisera. (förkorta, bibehålla)

© 1998 Fasth–Kannermark • *Kopiering förbjuden*

Skannat med CamScanner

16 Presens particip

Presens particip slutar på **-ande** eller **-ende**. Det kompareras med *mer* och *mest*. När man bildar presens particip av partikelverb sätter man partikeln först och skriver ihop den med participformen.

-ande (verb med infinitiv på *-a*)	**-ende** (verb med infinitiv på annan vokal än *-a*)
springande	leende
rökande	boende
körande	beroende
kvarvarande	kvarstående

Presens particip används

– som adjektiv

Lisa har en mycket **förstående** mamma.
Jag ska berätta en **glädjande** nyhet för dig.
Louise har ofta **åtsittande** byxor på sig.
Pontus har stor näsa och **utstående** öron.

– som adverb, ofta efter rörelseverb

Det var en **strålande** vacker höstdag i går.
Karls villa ligger **förtjusande** vackert.
Tove klarar sig **överraskande** bra på egen hand.

Erik kom **springande** med en flagga i handen.
Pelle sprang **gråtande** hem till sin mamma.
Göran gick **visslande** ut genom dörren.

– som substantiv

	Singular	*Plural*
(person)	en ordförande, -n	många ordförande, -na
(sak)	ett meddelande, -t	många meddelanden, -a

Ordföranden inledde mötet med att hälsa alla välkomna.
Det kommer många **arbetssökande** till arbetsförmedlingen.
De **boende** i mitt hus tvingas flytta eftersom huset ska rivas.

Petra har ett konstigt **beteende**.
Det ligger två korta **meddelanden** till dig på skrivbordet.
Det här **påståendet** är ju helt fel!

Ibland har substantivet en nedsättande betydelse:

Det var ett evigt **tjatande**! Sluta tjata nu!
Det var ett väldigt **springande** i korridorerna!
Det var ett förskräckligt **blåsande**. Kan det aldrig ta slut?
Det hördes ett väldigt **gnyende** från de små kattungarna.

– som preposition

– Jag ringer **angående** svaren på de prover vi tog förra veckan.
Vi har nya regler **rörande** införsel av alkohol till Sverige.
– Jag skulle vilja tala med dig **beträffande** din skuld till mig.

© 1998 Fasth–Kannermark • *Kopiering förbjuden*

Skannat med CamScanner

17 Presens particip

Skriv rätt form av verbet.

1 Ester var mycket utmanande klädd på partyt i går kväll. (utmana)

2 – Jag ringer ________________ annonsen om en Ford Fiesta. – Jaha. (angå)

3 Man kan gå ________________ kurser i många ämnen. (förbereda)

4 Den ________________ hälsovården är mycket viktig. (förebygga)

5 – ________________ sidor i textboken får ni läsa hemma till i morgon. (återstå)

6 Jag ser ofta några av mina grannar komma ________________ på kvällarna. (jogga)

7 – Det kommer att bli ________________ vind fram emot kvällen.
– Så skönt! (avta/ga)

8 – Vår granne Inez ligger ________________ i cancer. – Så hemskt! (dö)

9 Folk i ________________ befattningar har stort ansvar. (leda)

10 I går kom Ali ________________ mitt under ________________ lektion. (rusa in, pågå)

11 Där kommer Bo ________________ på sjön. Jag undrar om han fått någon fisk. (ro)

12 Per har gift sig med en ________________ grann tös. (rasa)

13 I går kväll var det bråk mellan två mc-gäng i centrum. Det fanns inga poliser på plats under det ________________ tumultet. (inleda)

14 – Det har varit ett väldigt ________________ på stan i dag. In och ut i affärer hela tiden.
– Så jobbigt! (flänga)

15 Ibland är det ________________ att köpa saker man inte behöver. (fresta)

16 I samband med studentexamen är det ett väldigt ________________. (festa)

17 Vår chefs ________________ av personalen är helt uppenbart. (utnyttja)

18 Det är ________________ att Kalle inte har hört av sig på flera veckor. (oroa)

19 Statsministern kommer med många ________________ ________________ Sveriges ekonomi. (påpeka, angå)

20 Ambulanspersonalen måste snabbt kunna sätta in liv-________________ åtgärder. (rädda)

21 – Jag håller helt med ________________ talare, sa Lars Månsson. (föregå)

© 1998 Fasth–Kannermark • *Kopiering förbjuden*

Skannat med CamScanner

22 Det är skönt att kunna ge nödställda en ____________________ hand. (hjälpa)

23 Intet ont ____________________ kom Agnes Björk in i sitt hus där inbrottstjuvar höll på att stjäla hennes dyrbara smycken. (ana)

24 Leksand vann helt ____________________ matchen mot Brynäs i går. (överraska)

25 Palms ____________________ som studierektor går ut om en vecka. (förordna)

26 Eva är inte ekonomiskt ____________________ av sin man. Hon kan försörja sig själv. (bero)

27 Sexuellt ____________________ av minderåriga är ett allvarligt brott. (utnyttja)

28 Medlemmarna i popbandet Dark kände sig nervösa inför den ____________________ turnén. (stunda)

29 Finansministern gjorde flera ____________________ i tv i går. (uttala sig)

30 – Det finns inga ____________________ fel i din uppsats. (störa) – Så bra!

31 En gammal man nickade ____________________ åt mig på bussen i morse. (känna igen)

32 Polisens senaste stora beslag av narkotika är ett ____________________ bevis på att det finns gott om knark i Sverige. (avgöra)

33 Peter Almark höll ett kort ____________________ under vår konferens. (anföra)

34 Alla ____________________ till det samhällsvetenskapliga programmet på gymnasieskolorna i Lund kom inte in i höstas. (söka)

35 – Min lärare tittade ____________________ på mig när jag kom för sent i morse igen.
– Det var väl inte så konstigt! (förebrå)

36 – Oskars handledare säger att Oskar är en ____________________ begåvning. (lysa)

37 – Ett ____________________ betyder att man i alla fall har försökt göra något.
– Ja, det är sant. (misslyckas)

38 – Lönen ska räcka till både fasta kostnader och ____________________ utgifter.
– Ja, det ska gudarna veta! (löpa)

39 Olof såg mycket väl-____________________ ut efter skidsemestern i Alperna. (må)

40 – Goddag. Jag ringer ____________________ er sons höga frånvaro.
– Vad säger ni? (beträffa)

© 1998 Fasth–Kannermark • *Kopiering förbjuden*

Skannat med CamScanner

18 Passiv konstruktion

	Grupp 1	Grupp 2a		2b	Grupp 3	Grupp 4	
Infinitiv	målas	hängas	köras	stekas	sys	strykas	ses
Presens	målas	häng(e)s	kör(e)s	stek(e)s	sys	stryk(e)s	ses
Preteritum	målades	hängdes	kördes	stektes	syddes	ströks	sågs
Supinum	målats	hängts	körts	stekts	sytts	strukits	setts

När man bildar passiv form av verbet sätter man ett **-s** på den aktiva verbformen. I presens försvinner -r och ofta också -e.

1. Mycket vin **dricks** i Frankrike.
   s *v* *a*

   Här har vi ett passivt subjekt. Då måste verbet stå i passiv form. Det finns ingen agent eftersom den är okänd, ointressant eller oviktig.

   Detta kan man också uttrycka med hjälp av det indefinita pronomenet *man* och verbet i aktiv form.

   Man dricker mycket vin i Frankrike.
   s *v* *o* *a*

   Här har vi ett aktivt subjekt. Då måste verbet stå i aktiv form.

2. Stockholms stadshus **har ritats** av arkitekten Ragnar Östberg.
   s *v* *agent*

   Passivt subjekt = verbet i passiv form

   … av arkitekten Ragnar Östberg = **agent**

   Agenten sätter man ut om man är intresserad av vem eller vad som är aktivt i sammanhanget.

   Jfr Arkitekten Ragnar Östberg har ritat Stockholms stadshus.
   s *v* *o*

   Aktivt subjekt = verbet i aktiv form.

3. I stället för s-passiv kan man ibland använda *bli + perfekt particip*

   Karl-Olof **hämtades** av polisen i går kväll.
   eller
   Karl-Olof **blev hämtad** av polisen i går kväll.

© 1998 Fasth–Kannermark • *Kopiering förbjuden*

Skannat med CamScanner

Passiv konstruktion med -s används

– i formellt skriftspråk, t.ex. kanslisvenska

Ni **anmodas** att omgående taga kontakt med vederbörande myndighet.
Anmälan **insändes** till nedanstående adress.
Alla överträdelser mot skattereglerna kommer att **beivras**.

– i tidningstexter, instruktioner, reklamspråk etc.

En man **skadades** svårt vid en singelolycka i natt. Han **fördes** genast till sjukhus, men hans liv kunde tyvärr inte **räddas**.
Maskinen **rengör(e)s** genom att filtret först **tas** bort (borttages).
Värk **lindras** snabbt och effektivt med tabletter som innehåller acetylsalicylsyra.

– av stilistiska skäl

Man kommer inte att ändra busstiderna under våren. Biljettpriserna kommer däremot att **ändras** radikalt.

Bli + perfekt particip används ibland i stället för s-passiv

– i talspråk och i ledigt skriftspråk

Jag vill inte **bli inblandad** i det här bråket.
Karl gjorde allt för att inte **bli omvald** till kassör.
Eva Persson **blev opererad** av doktor Greger Gröndal i går, och hon mår bra nu.
I går **blev** jag helt **övertygad** om att jag hade handlat rätt.
När jag hade **blivit undersökt** för min yrsel fick jag ligga inne för observation i två dygn.
Om jag **blir uppringd** av den där konstiga mannen igen kan du säga att jag är upptagen.

Jämför:

Presens	Eva **opereras** nu.	Eva **blir** opererad nu.
Preteritum	Eva **opererades** i går.	Eva **blev** opererad i går
Perfekt	Eva **har opererats** i dag.	Eva **har blivit** opererad i dag.
Futurum	Eva **ska opereras** i morgon.	Eva **ska bli** opererad i morgon.

Jämför **bli** och **vara** + perfekt particip:

Eva **blev opererad** när jag kom till sjukhuset.	*pågående handling*
Eva **var opererad** när jag kom till sjukhuset.	*avslutad handling*
När chefen kom till jobbet i morse **blev** de anställda **informerade** om det ekonomiska läget i firman.	*pågående handling*
När chefen kom till jobbet i morse **var** de anställda **informerade** om det ekonomiska läget i firman.	*avslutad handling*

© 1998 Fasth–Kannermark • *Kopiering förbjuden*

Skannat med CamScanner

19 Passiv konstruktion med -s

Skriv verbet i rätt form eller tempus. Se exempel.

1 Datatekniken kommer att *utvecklas* mer och mer. (utveckla)
All personal på vårt företag behöver *utbildas*. (utbilda)

2 Vårt projekt, som snart är färdigt, ________ hittills ________ med statliga medel. (finansiera)

3 Under vägarbetet på Köpenhamnsvägen i somras ________ trafiken via Lorensborgsområdet. Trafikanterna var arga, för de ________ inte ________ i förväg. (leda, informera)

4 I natt ________ Pontus igen av att telefonen ringde. Han ________ av en okänd man. Det var inte första gången, så nu tycker han att detta måste ________ till polisen. (väcka, hotade, anmäla)

5 Gamla städer ________ ofta av en mur. (omge)

6 Varje år ________ och ________ festivalen med ett stort fyrverkeri. (inleda, avsluta)

7 Barn ________ mycket av sina kompisar. (påverka)

8 Inför ett OS ________ många nya hus och arenor vilka senare kanske måste ________ (bygga, riva)

9 Ett bankkontor i centrala Höör ________ för ett rån i går. Ingen person ________. Rånarna ________ ännu ej ________ av polisen. (utsätta, skada, gripa)

10 Ulf Olsson ________ för skattefiffel nu igen. Han ________ ________ många gånger, men något brott ________ hittills inte ________ ________. (misstänka, förhöra; kunna, bevisa)

11 En ansökan om t.ex. socialbidrag kan antingen ________ eller ________. (bevilja, avslå)

12 Många allergier ________ troligen av ämnen i vår miljö. (orsaka)

13 – Det här ärendet kommer att ________ med stor sekretess med hänsyn till de inblandade, sa kuratorn på skolan. (behandla)

14 När barn ________ är papporna ofta med vid förlossningen. (föda)

15 Bli + perfekt particip ________ ibland i stället för s-passiv. (använda)

© 1998 Fasth–Kannermark • *Kopiering förbjuden*

Skannat med CamScanner

20 Passiv konstruktion med bli + perfekt particip

Skriv rätt form eller tempus. Se exempel.

1 Ulla blev mycket upprörd när hennes chef ville att hon skulle säga upp sig självmant. (uppröra)

2 Tandläkarna vill inte ________ av olika sjukdomar, så de använder nästan alltid skyddshandskar nuförtiden. (smitta)

3 Många anställda ________ de senaste åren. De flesta har svårt att ________ i andra företag. (säga upp, anställa)

4 Familjen Larssons sociala situation ________ vid ett flertal tillfällen under de senaste åren. (utreda)

5 Tomas ________ under flera timmar i går, men polisen var tvungen att släppa honom i brist på bevis. (förhöra)

6 Tom Pil ________ utanför ett diskotek i går natt. (skjuta ihjäl)

7 När jag ________ förstod jag saken bättre. (informera)

8 Om Paul och Per ________ efter rättegången kommer de att begå nya brott. (släppa fri)

9 Efter en resa i Indien i somras ________ Petra ________ på sjukhus på grund av en svår magåkomma. (lägga in)

10 Mina arbetskamrater och jag ________ flera gånger under vårt möte i går. (avbryta)

11 Många gamla vill inte gå ut på kvällarna, för de är rädda för att ________ ________. (överfalla)

12 Olle Olsson har frånsagt sig uppdraget som kassör i styrelsen för den lokala fackföreningen. Han vill inte ________. (välja om)

13 Under de senaste åren ________ många personer ________ på grund av arbetsbrist. (avskeda)

14 Eskil ________ både ________ och ________ av sin hustru under en gemensam semesterresa förra året. (bedra, överge)

15 Under sommaren brukar alla skolsalar ________ snyggt ________ inför höstterminen. (ställa i ordning)

© 1998 Fasth–Kannermark • *Kopiering förbjuden*

Skannat med CamScanner

21 Transitiva och intransitiva verb

Transitiva verb kan ha ett objekt:

Krister ställer en blomma på bordet.
s v o a

Intransitiva verb kan normalt *inte* ha något objekt:

En blomma står på bordet.
s v a

Översätt verben till ditt språk.

Transitiva verb		*Intransitiva verb*	
bränna	______	brinna	______
dränka	______	drunkna	______
döda	______	dö	______
fälla	______	falla	______
lägga	______	ligga	______
röka	______	ryka	______
släcka	______	slockna	______
spräcka	______	spricka	______
ställa	______	stå	______
sänka	______	sjunka	______
sätta	______	sitta	______
söva	______	sova, somna	______
väcka	______	vakna	______
bleka	______	blekna	______
fästa	______	fastna	______
kyla	______	kallna	______
trötta	______	tröttna	______
tysta	______	tystna	______

Vissa verb kan vara både transitiva och intransitiva:

– Hörde du signalen?
– Nej, jag hör så dåligt.

– Ser du vad som står på skylten där borta?
– Nej, jag kan inte se. Jag har glömt mina glasögon hemma.

– Jag kan simma 1 000 meter.
– Vad duktig du är! Jag har aldrig lärt mig simma.

– Vill du dansa den här valsen med mig?
– Jag dansar tyvärr inte.

© 1998 Fasth–Kannermark • *Kopiering förbjuden*

Skannat med CamScanner

22 Transitiva och intransitiva verb (muntlig övning)

Svara på frågorna.

1 Vad kan man bränna?
2 Hur vaknade du i morse?
3 Med vad kan man fästa ett papper på väggen?
4 Vad kan orsaken vara till att man plötsligt tystnar?
5 Hur kan man döda en vampyr?
6 Vad kan spricka och varför?
7 Vad kan man bleka?
8 Vad gör varm mat om man inte äter den direkt?
9 Vad kan man röka?
10 Vad kan sjunka?
11 Varför brukar man kyla idrottsskador?
12 Vad kan man fälla?
13 Nämn orsaker till att man kan drunkna!
14 Hur kan man släcka en eld?
15 Varför brukar man bli sövd före en operation?
16 Vad kan ryka?
17 Vad/Vem kan trötta dig?
18 Vad kan man spräcka?
19 Vad fastnar fisken på?
20 Vem/Vad kan falla?
21 I vilka situationer kan man blekna?
22 Vad kan brinna?
23 Vad kan man sänka?
24 Vad kan man dö av?
25 Hur gör du för att lugna ett barn som skriker?
26 Nämn någon orsak till att man tröttnar på någon/något!
27 Vem/Vad väckte dig i morse?
28 Vad är det som kan slockna?
29 Vad kan man dränka?
30 När bör en 3-åring lägga sig?
31 Vad gör du när du inte kan somna?
32 Hur gör du om du vill bleka t.ex. ett par lakan som har gulnat?
33 Vad kan man göra för att nya kunskaper ska fastna i minnet?
34 Var sätter du dig om du vill sitta bekvämt i klassrummet?
35 Var ställer du dig om du vill stå i lä för vinden?

© 1998 Fasth–Kannermark • *Kopiering förbjuden*

Skannat med CamScanner

23 Deponens samt verb med reciprok betydelse

Deponens

Verb som *alltid* slutar på **-s** kallas *deponens*.

	Infinitiv	*Imperativ*	*Presens*	*Preteritum*	*Supinum*
1	andas	Andas!	andas	andades	andats
2a	minnas	Minns!	minns	mindes	mints
2b	kräkas	Kräks!	kräks	kräktes	kräkts
4	finnas	–	finns	fanns	funnits

Andas djupt!
Jag *minns* fortfarande min första skoldag.
Albin har *kräkts* hela natten.
Det *fanns* inte en enda ledig plats på teatern i lördags.

Verb med reciprok betydelse

Ett tillägg av ändelsen **-s** vid vissa verb kan ge betydelsen *varandra*.
Vi träffa**s** varje dag. = Vi träffar *varandra* varje dag.
Obs! Subjektet måste stå i plural vid verb med reciprok betydelse.

	Infinitiv	*Presens*	*Preteritum*	*Supinum*
1	träffas	träffas	träffades	träffats
2a	följas åt	följs åt	följdes åt	följts åt
2b	mötas	möts	möttes	mötts
4	slåss	slåss	slogs	slagits

Pernilla och Ola *träffades* på en fest för fem år sedan.
Martin och jag brukar *följas åt* till busshållplatsen.
Nisse och Olle har *mötts* på parkeringsplatsen varje morgon den här veckan.
Jag såg två pojkar som *slogs* på skolgården i morse.

© 1998 Fasth–Kannermark • *Kopiering förbjuden*

Skannat med CamScanner

24 Deponens

andas	fattas	hoppas	minnas	trivas	vistas
avundas	finnas	kräkas	misslyckas	tyckas	väsnas
brås på	frodas	lyckas	skämmas	töras	åldras
envisas	färdas	låtsas	svettas	umgås	ängslas

Vilket verb tänker du på? Välj ett passande verb och skriv det i rätt form eller tempus. *Obs!* I vissa exempel krävs en hel mening. Se exempel.

1 I torsdags hade vi prov i tyska. För att bli godkänd krävdes 70 poäng. Jag hade 68.
Det fattades två poäng för att jag skulle bli godkänd.

2 I romanen "Jorden runt på 80 dagar" från 1872 berättas det om hur engelsmannen Phileas Fogg och hans betjänt ________________ jorden runt på 80 dagar.

3 Vad gör man om man vill att andra inte ska veta hur något verkligen förhåller sig?
____

4 Vad gör de som bråkar och för oljud? ________________

5 Rosa har en underbar trädgård. Där ________________ både köksväxter och prydnadsväxter.

6 Det måste man göra så länge man lever. ________________

7 Vad kan man säga i stället för: *"Jag vågar inte gå ut"*? ________________

8 *Det ser ut som om det skulle* bli regn. ________________
____

9 Vad gjorde Kalle i bastun? ________________

10 På laboratorier i hela världen gör forskare olika experiment. Somliga går bra, men andra
____

11 En synonym till *kasta upp; spy* är ________________

12 En synonym till *insistera; hålla fast vid* är ________________

13 En motsats till *glömde* är ________________

14 En synonym till *befinna sig; vara* är ________________

15 En synonym till *bli gammal* är ________________

16 Vad är motsatsen till *"Jag är stolt över min dotter."*? ________________
____

17 En synonym till *oroa sig; bekymra sig* är ________________

18 Vad gör man kanske om någon annan har det bättre än en själv? ________________
____

19 Per är precis som sin morfar. ________________

20 Vad kan man säga i stället för *"Mia och jag har träffats ofta ända sedan vi var unga."*?
____

© 1998 Fasth–Kannermark • *Kopiering förbjuden*

Skannat med CamScanner

25 Deponens

Välj verb från sidan 67 och skriv dem i rätt form eller tempus. Vissa verb kan användas flera gånger. Se exempel.

1 – Jag kan inte baka. Även om jag följer ett recept till punkt och pricka *misslyckas* jag alltid.
– Det förstår jag inte. Du som alltid har så goda kakor.

2 – Krya på dig! Jag ______________ att du snart är på benen igen. – Tack.

3 Ola ville inte gå till skolan i morse, så han ______________________ att han var sjuk när hans mamma kom och väckte honom. Hon trodde på honom och lät honom stanna hemma.

4 Trots att Kalle inte hade pluggat så mycket ______________________ han klara provet i svenska. Det var faktiskt inte så svårt.

5 Elin _____________________ ha glömt att hon är skyldig mig pengar. Hon har nämligen inte sagt ett ord om att betala tillbaka dem.

6 – Det är så varmt härinne. Jag __________________________ hela dagen, så nu ska det verkligen bli skönt att gå hem och ta en kall dusch, sa Lisa efter arbetsdagens slut.

7 Hela förra sommaren _____________________ Johan och Per hos sina morföräldrar på landet.

8 – Stina ___________ verkligen inte ______________________ mycket. Hon ser nästan ut som hon gjorde för 35 år sedan.
– Ja, det är fantastiskt. Jag undrar hur hon bär sig åt.

9 Om man har ätit något olämpligt kan det hända att man __________________________.

10 När Britta räknade pengarna i sin plånbok märkte hon att det ______________________ 160 kronor. Hon visste inte vem som tagit dem, men hon hade sina misstankar.

11 – Fy, _____________________! Så där får man verkligen inte göra. – Förlåt.

12 – Jag ska lyssna på lungorna, så var snäll och _________________ djupt! sa doktorn.

13 Sara sa upp sig för sex månader sedan, för hon ____________________ inte på sitt jobb.

14 – Varför _________________________ du med att alltid ha den där fula jackan på dig?
– Det spelar ingen roll vad du säger. Jag tycker att den är snygg och praktisk.

15 Anne-Sofie, som är väldigt mörkrädd, ______________________ inte vara ensam hemma på nätterna när hennes man var bortrest i våras. Därför övernattade hon hos sin syster.

16 – Jag vet inte var mina handskar är. Jag kan inte _______________________ var jag har lagt dem.
– Men de ligger ju mitt framför näsan på dig.

© 1998 Fasth–Kannermark • *Kopiering förbjuden*

Skannat med CamScanner

17 Det ______________ gott om bär och svamp i de svenska skogarna så länge jag kan ______________, men i år är det ont om svamp på grund av torka.

18 När jag var ung ______________ jag alla rika människor, men med tiden har jag insett att pengar och lycka inte alltid hör ihop.

19 Det bästa är att inte ta ut några bekymmer i förväg utan ta dagen som den kommer och sluta ______________ för allt obehagligt som kan hända.

20 – Jag ______________ verkligen att allt kommer att ordna upp sig för dig, sa Lina till sin kompis som hade problem.

21 Erik ______________ inte åka hiss. Han är rädd för att bli instängd i den.

22 Alex ______________ trivas på sitt nya jobb, för han är alltid så glad nu för tiden.

23 – Vem ______________ din son ______________?
– Han är en kopia av sin far i alla avseenden.

24 Jag hade precis glömt bort att jag var skyldig Ted 200 kronor, så jag ______________ verkligen när han påminde mig om det.

25 Pia är duktig på att sy. Hon ______________ sin mamma som är sömmerska.

26 Det finns olika sätt att ______________ från en plats till en annan. Somliga sätt är bekväma, andra obekväma.

27 – ______________ du hur din första lärare såg ut?
– Oh, ja. Det glömmer jag aldrig. Hon var lång och smal och såg sträng ut.

28 – Hur är det med dina små barn nuförtiden? Det är länge sedan jag såg dem.
– Jo tack. De växer och ______________. Du skulle nog inte känna igen dem om du såg dem.

29 – Vad är det för fåglar som ______________ så?
– Det är säkert några måsar som har fått syn på brödbitarna som jag kastade ut.

30 På mitt förra jobb ______________ jag med flera av mina arbetskamrater. Vi gjorde massor av roliga saker tillsammans på fritiden.

© 1998 Fasth–Kannermark • *Kopiering förbjuden*

Skannat med CamScanner

26 Verb med reciprok betydelse

enas	råkas	boxas
följas åt	ses	brottas
hjälpas åt	talas vid	kramas
höras	träffas	kyssas
mötas	turas om	slåss

(Se s. 66)

Komplettera meningarna med hjälp av ovanstående verb. I vissa meningar måste även subjektet sättas ut. Skriv verben i rätt form eller tempus. Se exempel. *Obs!* I en del meningar kan fler än ett alternativ passa. Några av verben kan alltså användas flera gånger.

1 "Vi _möts_ igen", heter en romantisk sång som var mycket populär under andra världskriget.

2 I lördags skulle Adam och Eva köpa en soffa, men de kunde inte ________ om vilken soffa de skulle köpa. Adam ville ha en röd, och Eva ville ha en blå.

3 Ett ungt par stod och ________ och ________ vid busshållplatsen i morse. De hade bara ögon för varandra.

4 – ________ förut?
– Nej, vi har aldrig träffat varandra. Det är första gången.

5 Kaj och hans syster ________ att ta hand om sin mamma när hon var sjuk.

6 – Vi kan väl sätta oss och ________ en stund?
– Ja. Jag har en hel del att säga dig.

7 Min bror och jag ________ ofta när vi var barn. Jag tyckte att han var jättedum, och han tyckte nog detsamma om mig.

8 När Nils och jag ________ en bit på vägen gick var och en åt sitt håll.

9 Per och Helen har bestämt sig för att ________ med matlagningen, så den här veckan är det Per som lagar mat, och nästa vecka är det Helens tur.

10 – Var och när ska ________ i kväll, tycker du?
– Utanför biografen, kvart i sju.

11 Vår grannes hungriga hundar ________ om matbitarna som någon hade gett dem.

12 – Gillar du brottning? – Ja, jag tycker det är kul att se på när andra ________.

13 ________ på fredag. Jag ringer dig vid sjutiden.

14 – Jag vill ha ett par boxhandskar.
– Vad ska du med dem till?
– Du vet väl att Reine och jag har börjat ________? Det är jätteroligt.

15 – Hej då! Det var trevligt att ________. – Detsamma.

© 1998 Fasth–Kannermark • *Kopiering förbjuden*

Skannat med CamScanner

27 Verb med reciprok betydelse

Skriv verben i rätt form eller tempus. Se exempel.

1 *brottas* När Freddy och Tomas hade brottats i en minut bröt domaren plötsligt matchen.

2 *slåss* – Så ni ser ut, pojkar! Har ni ______ nu igen? Nu får ni verkligen lugna ner er!

3 *kramas/ kyssas* Albin och Pia satt och ______ och ______ på festen hos Klas i lördags. De verkade väldigt förälskade.

4 *mötas* Knut och Karin ______ en solig vårdag för 40 år sedan.

5 *hjälpas åt* Viktor och Mona brukar ______ med städningen.

6 *råkas* – Vi ______ förr, eller hur?
– Ja, det har vi. Det var hos Albin och Pia, om jag inte minns fel.

7 *ses* Min kusin och jag ______ inte ______ på flera år.

8 *boxas* Teo och Ivan ______ i en uppvisningsmatch på söndag.

9 *träffas* – Var ______ du och din fru första gången?
– Hemma hos en gemensam bekant för sju år sedan.

10 *hjälpas åt* – Om vi ______ med det här tråkiga jobbet hinner vi kanske gå på bio i kväll. – Ja, kanske det.

11 *enas* – Vi måste ______ om en lösning på det här problemet. Annars kommer vi ingen vart. – Ja. Det är sant.

12 *följas åt* När Nina och Per gick i första klass brukade de ______ till skolan.

13 *talas vid* I går ringde Kristina till mig. Det var länge sedan vi ______.

14 *råkas* – Hej då! Det var trevligt att ______. Hälsa din man!
– Tack! Det ska jag göra.

15 *slåss* – Tyst! Jag tyckte att jag hörde någon skrika.
– Oj! Det är nog grannens katt och vår katt som ______ igen.

© 1998 Fasth–Kannermark • *Kopiering förbjuden*

Skannat med CamScanner

28 Andra s-verb

Vissa transitiva verb uttrycker en aggressiv handling, t.ex. *bita, knuffa*. Dessa verb slutar ibland på **-s**. De blir då intransitiva (utan objekt). Bland dessa verb finns även verb som inte uttrycker en aggressiv handling, t.ex. *pussas*.

bitas	kittlas	luras	rivas	boxas	kramas
brännas	kivas	nypas	sparkas	brottas	pussas
hämnas	knuffas	retas	stickas	slåss	
			trängas		

Innebörden i dessa verb är ofta att någon eller något har för vana att göra något.

Olle *nyps*. (= Olle brukar nypa andra människor.)
Kalles arga hund *bits*. (= Hunden brukar bita dem som är i närheten.)

Välj bland ovanstående verb. Skriv dem i rätt form eller tempus. Se exempel.

1 – Akta dig för min katt Missan! Hon rivs, och hon har väldigt vassa klor. – Oj då!

2 Nu har Ola varit i slagsmål igen. Jag förstår inte varför han alltid måste __________.

3 – Gå inte för nära den svarta hästen som står där borta! Den __________, och det kan gå mycket illa om man blir träffad.

4 – Pappa, tror du att igelkotten __________ om jag klappar den? – Ja, det tror jag.

5 Mycket folk __________ i den lilla exklusiva modeaffären "Modett" när det var utförsäljning av alla varor till halva priset.

6 – Aj! Låt bli att __________! Det gör ont, och jag får ju massor av blåmärken.

7 Arne, som har fått sparken från sitt jobb, anser att han har blivit orättvist behandlad. Nu går han bara och funderar på hur han ska __________. "De ska minsann få lida lika mycket som jag", tänker han.

8 – Tro inte på Albin! Han bara __________. – Gör han?

9 – __________ inte, Jenny!
– Förlåt! Jag råkade ju bara stöta till dig lite. Det var inte meningen.

10 – Finns det några fiskar som __________?
– Ja, tänk på pirayorna! Deras tänder är ju fruktansvärt vassa.

11 – Mamma! Ebba är dum. Hon bara __________. Hon säger att jag ser ut som en gris.

12 – Emil verkar ha stort behov av fysisk kontakt, för han vill alltid __________ och __________.
– Ja, det är sant, och det är ju inte alla som gillar det. Ibland kan han vara lite väl påträngande.

© 1998 Fasth–Kannermark • *Kopiering förbjuden*

Skannat med CamScanner

PRONOMEN

Pronomen är ersättningsord eller bestämningar till substantiv. Pronomen kan alltså vara både självständiga och förenade.

Personliga pronomen

subjekt	*objekt*
jag	mig
du	dig
han	honom
hon	henne
den	den
det	det
vi	oss
ni	er
de	dem

Reflexiva pronomen

jag	mig
du	dig
han	**sig**
hon	**sig**
den	**sig**
det	**sig**
vi	oss
ni	er
de	**sig**

Possessiva pronomen

	en-ord	*ett-ord*	*plural*
jag	min	mitt	mina
du	din	ditt	dina
han	hans	hans	hans
hon	hennes	hennes	hennes
den	dess	dess	dess
det	dess	dess	dess
vi	vår	vårt	våra
ni	er	ert	era
de	deras	deras	deras

Reflexiva possessiva pronomen

	en-ord	*ett-ord*	*plural*
jag	min	mitt	mina
du	din	ditt	dina
han	**sin**	**sitt**	**sina**
hon	**sin**	**sitt**	**sina**
den	**sin**	**sitt**	**sina**
det	**sin**	**sitt**	**sina**
vi	vår	vårt	våra
ni	er	ert	era
de	**sin**	**sitt**	**sina**

Relativa pronomen

som
vilken, vilket, vilka
vars, vilkas

vilket/något som
vad (som)

Reciproka pronomen

varandra, varann (vardagligt)
varandras = genitiv

© 1998 Fasth–Kannermark • *Kopiering förbjuden*

Skannat med CamScanner

Indefinita pronomen (förenade)

en-ord	*ett-ord*	*plural*
någon	något	några
(nån)	(nåt)	(nåra)
ingen	inget	inga
annan	annat	andra
all	allt	alla
		många, flera
		få
varje	varje	–
var	vart	–
varenda	vartenda	–
varannan	vartannat	
vilken ... som helst	vilket ... som helst	vilka ... som helst

Indefinita pronomen (självständiga)

person	*sak*
man (en)	
någon, några	något = någonting
(nån), (nåra)	(nåt) = (nånting)
ingen, inga	inget = ingenting
annan, andra	annat
alla	allt = allting
allihop(a)	alltihop(a)
allesamman(s)	alltsamman(s)
många, flera	
få	
var och en	
var	
vem/vilka som helst	vad som helst

Interrogativa pronomen (förenade)

en-ord	*ett-ord*	*plural*
vilken	vilket	vilka
vad ... för	vad ... för	vad ... för

Interrogativa pronomen (självständiga)

person	*sak*
vem, vilka	vad
vems	

Demonstrativt pronomen (förenade och självständiga – oftast med underförstått substantiv)

en-ord	*ett-ord*	*plural*
den	det	de; <u>dem</u>
den här	det här	de här
den där	det där	de där
denna	detta	dessa
denne *(mask.)*		
sådan (sån)	sådant (sånt)	sådana (såna)
samma	samma	samma
samme *(mask.)*		
<u>densamma</u>	<u>detsamma</u>	<u>desamma</u>
<u>densamme</u> *(mask.)*		
dylik	dylikt	dylika

De pronomen som är understrukna kan endast stå självständigt.

Determinativa pronomen (förenade)

en-ord	*ett-ord*	*plural*
den	det	de

Determinativa pronomen (självständiga)

person	*sak*
den	det
dens = genitiv	
de, dem	

© 1998 Fasth–Kannermark • *Kopiering förbjuden*

Skannat med CamScanner

1 Personliga pronomen – det

Det används bl.a.

- för att syfta tillbaka på *ett neutralt substantiv, en hel sats* eller *en del av en sats*

Nils har ett hus. **Det** är nybyggt. Nils har själv byggt **det**.
– Kan du laga en punktering? – Ja, **det** kan jag.
– Syr du alla dina kläder själv? – Ja, **det** gör jag.
För en tid sedan lånade jag Max 1000 kronor, men **det** skulle jag aldrig ha gjort.
Emelie säger att hon ska gifta sig med en miljonär, men **det** tror jag inte på.

- tillsammans med förnimmelseverb, t.ex. *synas, se ut, höras, märkas, kännas, låta*

Det syns inte att Olof har städat. **Det** hörs att Ellen kommer från Norrland.
Det känns att hösten är på väg.

- tillsammans med verb som beskriver väderleksförhållanden

Det har regnat och blåst hela den här veckan. Förra året snöade **det** vid den här tiden.
Hör vad **det** åskar!

- tillsammans med vissa verb som dock även kan ha annat subjekt, t.ex. *knacka, lukta, smaka, ringa, räcka*

Det knackar på dörren. **Det** luktar alltid illa i Svenssons trappuppgång.
Det ska smaka gott med kaffe nu.
Det ringer. Ta telefonen! – Hur mycket behöver du låna? – **Det** räcker med 100 kronor.

- som *formellt subjekt* vid intransitiva verb som uttrycker riktning eller befintlighet. Det egentliga subjektet måste då stå i obestämd form.

Det går en älg i min trädgård. (= En älg går i min trädgård.)
Det ligger ett mystiskt paket utanför min dörr. (= Ett mystiskt paket ligger utanför min dörr.)

- som *formellt subjekt* när det egentliga subjektet är en infinitiv eller en hel sats.

Det är roligt att diska. (Att diska är roligt.)
Det var synd att du inte kunde komma på festen i går. (Att du inte kunde komma på festen i går var synd.)

- vid emfatisk omskrivning när man vill betona en speciell satsdel.

Det är Torsten som sjunger falskt. (= Torsten sjunger falskt.)
Det var i fredags som jag träffade Daniel. (= I fredags träffade jag Daniel.)
Det är öl som jag inte tycker om. (= Öl tycker jag inte om.)
Vilka är **det** som sitter där borta? (= Vilka sitter där borta?)

© 1998 Fasth–Kannermark • *Kopiering förbjuden*

Skannat med CamScanner

2 Personliga pronomen – den, det, de, dem

Använd *den, det, de, dem* i följande text. Se exempel.

– Vad ska vi ha till lunch, tycker du?

– Vi kan väl göra en kycklingssallad, eller hur?

– Ja, det låter gott. Jag kan hjälpa dig att göra den.

– Bra. Du kan ta den grillade kycklingen som ligger i kylskåpet och bena ur ________. När du har gjort ________ kan du dela ________ i lagom stora bitar.

– Jaha. Och vad ska du göra då?

– Jag ska ta fram djupfrysta ärter och tina upp ________. ________ går ganska fort. Sedan ska jag skölja ett salladshuvud och strimla ________.

– Är de här kycklingbitarna lagom stora?

– Ja, det är ________. När du är färdig med kycklingen kan du skala två gula lökar och hacka ________.

– Usch, jag gillar inte att skala lök. ________ är det värsta jag vet. Tårarna rinner, för ________ luktar så starkt.

– Ja, ja, men ________ måste göras. Vill du att jag ska göra ________ i stället?

– Nej. Jag gör ________.

– Okej. Du, kan du ge mig champinjonerna som ligger där borta?

– Varsågod. ________ ser fina ut. Var har du köpt ________?

– På torget. ________ var inte så dyra. Tror du förresten att jag behöver skölja ________ innan jag skär ________ i skivor?

– Nej. ________ räcker väl om du rensar ________ ordentligt? Man bör väl inte skölja färsk svamp om ________ inte är alldeles nödvändigt?

– Så där, ja. Nu är jag klar med lökarna. Är ________ något mer jag kan göra?

– Ja. Du kan ta två röda paprikor och skära ________ i tunna ringar.

© 1998 Fasth–Kannermark • *Kopiering förbjuden*

Skannat med CamScanner

– Jaha. Har du sköljt ________?

– Nej, ________ har jag inte, så ________ får du göra.

– Sa du att jag skulle skära paprikorna i små bitar?

– Nej. Skär ________ i tunna ringar i stället! ________ ser vackrare ut i salladen.

– Jaha.

– Tycker du att vi ska ha rostat bröd till salladen?

– Ja, ________ låter gott. Jag kan rosta ________.

– Ja, gör ________! Jag kan röra ihop en sås så länge.

– Kan inte jag få göra ________? Jag gillar att göra salladssåser.

– Jovisst, gärna.

– Vad ska jag ha till såsen?

– 3 deciliter gräddfil, 2 matskedar senap, 2 vitlöksklyftor, lite salt, peppar och paprikapulver.

– Ska jag finhacka vitlöksklyftorna?

– Nej. Jag tycker att du kan pressa ________ i stället. Vitlökspressen ligger i översta lådan.

– Okej. Kan vi ha såsen i den här skålen?

– Nej. Jag tycker att vi ska hälla upp ________ i den lilla glasskålen som står på nedersta hyllan i skåpet till höger.

– Ja, då var allt klart. Nu sätter vi oss till bords!

– Ja, ________ gör vi. ________ ska verkligen smaka bra med lite mat nu.

© 1998 Fasth–Kannermark • *Kopiering förbjuden*

Skannat med CamScanner

3 Possessiva och reflexiva possessiva pronomen

Possessiva pronomen

	en-ord	ett-ord	plural
jag	min	mitt	mina
du	din	ditt	dina
han	hans	hans	hans
hon	hennes	hennes	hennes
den	dess	dess	dess
det	dess	dess	dess
vi	vår	vårt	våra
ni	er	ert	era
de	deras	deras	deras

Reflexiva possessiva pronomen

	en-ord	ett-ord	plural
jag	min	mitt	mina
du	din	ditt	dina
han	**sin**	**sitt**	**sina**
hon	**sin**	**sitt**	**sina**
den	**sin**	**sitt**	**sina**
det	**sin**	**sitt**	**sina**
vi	vår	vårt	våra
ni	er	ert	era
de	**sin**	**sitt**	**sina**

Sin, sitt, sina använder man i objekts- eller adverbialsställning när objektet/adverbialet syftar tillbaka på satsens subjekt.

Observera:
Sin, sitt, sina kan aldrig stå i subjektsställning.

Viktor har en flickvän. **Hans flickvän** heter Katrin. Viktor älskar **sin flickvän**.
s *o*

Marianne har köpt ett hus. **Hennes hus** behöver renoveras. Marianne har ännu inte flyttat in i **sitt hus**.
s *a*

Pia och Åsa är systrar. **Deras föräldrar** är skilda. Pia och Åsa träffar inte **sina föräldrar** så ofta.
s *o*

Den svenska riksdagen består av 349 ledamöter. **Dess högsta chef** är talmannen.
s

Riksdagen har **sina sammanträden** i Riksdagshuset i Stockholm.
o

Hotellet på Kanalgatan har en flott matsal. **Dess matsal** har inretts av en berömd inredningsarkitekt.
s

Hotellet är känt för **sin vackra matsal.**
o

Observera satsförkortningar!
Erik övertalade **sin bror Karl** att ta på sig **sin nya snygga skjorta.**
Eva lät inte **sin dotter** köra **hennes nya bil.**

Observera:
våran, vårat; eran, erat förekommer i vardagligt tal i stället för *vår, vårt; er, ert*.

© 1998 Fasth–Kannermark • *Kopiering förbjuden*

Skannat med CamScanner

4 Possessiva och reflexiva possessiva pronomen

barnböcker blomma blommor brev böcker drömhus fiskrätter	fru fru förmögenhet försök föräldrar gäster hustru	innehåll intresse konstverk liv läge man prestation	restaurang rosor och orkidéer sidor svärföräldrar tavlor tid trädgård ~~växter~~

Använd possessiva och reflexiva possessiva pronomen och kombinera dem med lämpliga substantiv. Se exempel.

1 Alla som vill besöka Filip Blomgrens trädgård är välkomna dit. Filips största intresse är trädgårdsskötsel. Han pysslar om sina växter som om de vore spädbarn. ________ är otroligt välskött. Rosa Blomgren, Filips fru, delar dock inte ________ för trädgården. Hon brukar säga till ________ ________ att hon är svartsjuk på alla ________.
– Du bryr dig mer om ________ än om ________, brukar hon säga.
– Så du säger, svarar Filip. Du vet väl att du är ________ allra vackraste ________?

2 Astrid Lindgren är känd i många länder för ________. ________ ________ har översatts till flera olika språk.

3 Margit Ek har börjat måla tavlor på gamla dar. – Det är det bästa som har hänt i ________, säger hon.
Margit vill absolut inte sälja en enda av ________, för hon kan inte skiljas från någon av dem. Däremot får man gärna komma och titta på ________ om man vill.

4 – Jag älskar livet med ________ mörka och ljusa ________, skrev Mary i ________ första ________ till Henrik som hade satt in en kontaktannons i en tidning under signaturen *"Nu vill jag leva livet"*.

© 1998 Fasth–Kannermark • *Kopiering förbjuden*

Skannat med CamScanner

5 Birger Ström, som är barnlös, har skrivit ett nytt testamente, men ingen vet något om ________________. Nu går Birgers båda kusiner och hoppas på att just de ska få ärva ________________.

6 Lars och Lotta har köpt en restaurang som heter "Fina fisken". När de invigde ________________ i fredags kom det mycket folk dit. Lars och Lotta, som båda är kockar, hade nämligen gjort en massa reklam för ________________ utsökta ________________. Alla ________________ var mycket belåtna med både maten och servicen på "Fina fisken".

7 För tre år sedan mötte Nils __________ nuvarande __________ på en sällskapsresa till Maldiverna. Med på resan var också __________ dåvarande __________ som han hade varit gift med i tjugofem år.

8 En tysk familj har köpt Viktor Karlssons lilla röda stuga. ________________, långt inne i den småländska skogen, passar den tyska familjen perfekt. De tycker att de äntligen har funnit ________________.

9 I söndags gjorde Ebba Rönn __________ tredje __________ att vinna 200 meter frisim för damer, men ________________ räckte inte till en seger. Hon blev bara sjua. Ebba var mycket besviken och inte alls nöjd med ________________.

10 Ahmed har inte sett ________________ på flera år, men till sommaren ska de komma och hälsa på honom. Jessica, som Ahmed är förlovad med, ser verkligen fram emot att träffa __________ blivande ________________.

© 1998 Fasth–Kannermark • *Kopiering förbjuden*

Skannat med CamScanner

5 Relativa pronomen

Relativa pronomen syftar tillbaka på närmast föregående *ord, uttryck* eller *sats* (= korrelat).
Undantag: Det relativa pronomenet *vad* behöver inget korrelat.
Relativa pronomen inleder alltid en bisats och kan vara subjekt, objekt eller adverbial i satsen.

som	– syftar tillbaka på substantiv eller pronomen i singular och plural.
vilken – vilket – vilka	– används i stället för *som* när bisatsen inleds av en preposition. Förekommer mest i formellt språk.
vars	– är genitiv och står tillsammans med sitt huvudord.
(vilkas)	– är pluralform av *vars*. Förekommer oftast i formellt språk.
vilket (något som)	– syftar tillbaka på *ett verb, en verbfras* eller *en hel sats*.
vad (som) *= det (som)*	– behöver inte ha något korrelat. Föregås ofta av *allt*. I subjektsställning måste *vad/det* åtföljas av *som*.

– Köpte du bilen (**som**) du tittade på i går? – Nej. Den var alldeles för dyr.
Vi bor i ett hus **som** är gammalt.
Bullarna (**som**) jag bakade i går är redan slut.

– Klockan 22.00 återkommer vi med en ny sändning **i vilken** vi ger er resultatet av kvällens ishockeymatch, sa nyhetsuppläsaren på tv.
Alla satt helt tysta efter det att advokat Lisa Lind hade läst upp Ture Skogmans testamente **i vilket** det stod att hela hans förmögenhet skulle tillfalla Djurens Vänner.
– Dessa kontrakt, **av vilka** ni ska behålla ett exemplar, ska omgående undertecknas och skickas tillbaka till nedanstående adress, stod det i brevet från vår hyresvärd.

Titta på det där trädet **vars löv** skiftar så vackert i olika färger!
Jag har två bröder **vars** (= vilkas) fruar är tvillingar.

Helena tycker om att dansa **vilket** hennes pojkvän inte gör.
Börje avskyr att laga mat **vilket** hans fru också gör.
Sverige förlorade i fotboll i går **vilket** var oväntat.

Jag kan tyvärr inte låna dig några pengar. Allt **vad** jag har just nu är nämligen bara 100 kronor.
Vad som förvånar mig är att Maria inte har hört av sig på flera veckor.

Observera:
Man kan utelämna *som* i relativa bisatser när "som" inte är subjekt i satsen.

© 1998 Fasth–Kannermark • *Kopiering förbjuden*

Skannat med CamScanner

6 Relativa pronomen

Skriv passande relativa pronomen i nedanstående meningar. Se exempel.

1 I söndags träffade jag Monika _som_ jobbade på min avdelning för tio år sedan.

2 De läkare ____________ inte är anslutna till försäkringskassan tar oftast ut en högre patientavgift än de som är anslutna.

3 Kassaskåpet, i ____________ AB Nilssons Juveler förvarar en del smycken och värdehandlingar, blev uppbrutet vid inbrottet i söndags kväll.

4 I Skåne fanns det förr i tiden många hus ____________ tak var täckta av halm.

5 Någon har stulit Veronika Bengtssons väska i ____________ hon hade både pengar och nycklar.

6 Jag har köpt en begagnad bil ____________ motor är alldeles nyrenoverad.

7 På min födelsedag fick jag en parfym ____________ doft var alldeles för stark för mig.

8 Häromdagen fick Karl ett brev på ____________ det inte fanns någon avsändare.

9 – Vad ska jag köpa till middag? – Köp ____________ du vill!

10 – Jag ska sätta ut lite mat till de stackars hungriga katterna ____________ brukar komma hit varje kväll, tänkte Vera.

11 I somras besökte Mary det land från ____________ hennes mormors mor utvandrade i början av 1900-talet.

12 Ebba fick inte gifta sig med den man ____________ hon älskade ____________ grämde henne hela livet.

13 Allt ____________ man hör kan inte vara sant.

14 – ____________ har sagts här i kväll måste stanna oss emellan, sa Olga.

15 Hunden, på ____________ halsband det varken står adress eller telefonnummer, har nog kommit till oss för att stanna för gott.

16 Lasse lär sig spela fiol ____________ håller på att göra hans fru vansinnig.

17 Min väninna är mycket vacker ____________ jag inte är.

18 Oden, ____________ ena öga saknades, och på ____________ axlar det satt två svarta korpar, var vishetens gud i den fornnordiska mytologin.

19 – ____________ oroar mig mest just nu är den höga arbetslösheten, sa statsministern.

© 1998 Fasth–Kannermark • *Kopiering förbjuden*

Skannat med CamScanner

20 Allmänna reklamationsnämnden (ARN) är en myndighet till ____________ man kan vända sig när det gäller konsumentfrågor.

21 – Mamma, kan du lära mig lite om datorer?

– Visst! Jag kan lära dig allt ____________ jag kan, men det är minsann inte mycket.

22 Det skulle vara roligt att få träffa den konstnär ____________ tavlor jag blev så förtjust i på utställningen i lördags.

23 Huset, ____________ Gunnel bor i, är byggt av hennes farfar.

24 Maja är säker på att hon klarar uppkörningen på fredag ____________ jag däremot tvivlar på.

25 Carl Michael Bellman, ____________ sånger man fortfarande sjunger i Sverige, levde för över 200 år sedan.

26 Nuförtiden arbetar de flesta kvinnor utanför hemmet ____________ de inte gjorde förr.

27 Det hus ____________ Bo föddes i och i ____________ även hans far växte upp står nu öde.

28 "Jag vill tacka livet", ____________ text är skriven av Violeta Parra, är en av de vackraste sånger jag vet.

29 – Vad gör Amanda nu för tiden?

– Efter ____________ jag hört så håller hon på att utbilda sig till pilot.

30 Familjen Gren, ____________ villa nyligen brann ner, har fått en tillfällig bostad i ett flerfamiljshus.

31 Simon kommer ofta för sent till skolan ____________ irriterar hans lärare.

32 – Mina barn är inte kräsna, utan de äter alltid ____________ bjuds, sa Lena.

33 Patrik vägrar att besöka sin svärmor ____________ hans fru absolut inte kan förstå.

34 Filip, ____________ är synskadad, har fått en ledarhund med ____________ hjälp han kan klara sig ute i trafiken.

35 "Försäkringskassan, till ____________ ni anmodas vända er i denna fråga, är öppen måndag–fredag mellan klockan 10.00 och 16.00", stod det i ett brev som George fick häromdagen.

36 Frans är mycket intresserad av sport ____________ hans fru inte alls är.

37 Lunds domkyrka, ____________ medeltida ur är mycket sevärt, besöks årligen av många turister.

38 Detta är det sista exemplet i den här övningen i ____________ vi har övat på relativa pronomen.

© 1998 Fasth–Kannermark • *Kopiering förbjuden*

Skannat med CamScanner

7 Indefinita pronomen

Indefinita (= obestämda) pronomen används om både personer och saker. De böjs oftast som adjektiv.

	Förenade		*Självständiga*	
en-ord	*ett-ord*	*plural*	*person*	*sak*
			man (en)	
någon	något	några	någon, några	något = någonting
(nån)	(nåt)	(nåra)	(nån), (nåt)	(nåt) = (nånting)
ingen	inget	inga	ingen, inga	inget = ingenting
annan	annat	andra	annan, andra	annat
all	allt	alla	alla	allt = allting
			allihop(a)	alltihop(a)
			allesamman(s)	alltsamman(s)
		många, flera	många, flera	
		få	få	
varje	varje	–	var och en	
var	vart	–	var	
varenda	vartenda	–		
varannan	vartannat			
vilken ... som helst	vilket ... som helst	vilka ... som helst	vem/vilka som helst	vad som helst

Som *objekt* används **inte + någon** ... i stället för *ingen* ...

– i huvudsatser med sammansatt tempus, partikelverb samt verb med preposition

Nils har **inte** haft **någon** bil i hela sitt liv.
Bertil tycker **inte** om **några** grönsaker.
Sara är mycket egoistisk. Hon tänker **inte** på **någon** annan än sig själv.

– i alla bisatser

Lisbeth säger alltid att hon **inte** har haft **några** motgångar i livet.
Niklas förstår inte varför fastighetsbolaget "Borätt" **inte** vill hyra ut **någon** lägenhet till honom.
– Ni måste tänka på att ni **inte** skriver **något** som kan vålla tidningen bekymmer, sa chefredaktör Petra Gran till sina medarbetare.

Andra/andre (mask.) används som bestämd form av *annan, annat*

– Vill du ha den här pennan? – Nej. Jag vill gärna ha den **andra**.
Om du städar det här rummet, kan jag städa det **andra**.

Var, varje, varenda har samma betydelse. (*Varenda* är dock mer betonat.)

Självständigt *var* = per person. *Var* kombineras ofta med *sin, sitt, sina*.

Alla elever i vår klass har fått en penna, ett radergummi och två block **var**.
Alla elever i vår klass har fått **var sin** penna, **var sitt** radergummi och **var sina** två block.

Var, vart används även vid ordningstal, t.ex. var tredje vecka, vart fjärde år.

© 1998 Fasth–Kannermark • *Kopiering förbjuden*

Skannat med CamScanner

8 Indefinita pronomen

Välj lämpliga indefinita pronomen från föregående sida. Obs! I vissa meningar kan fler än ett alternativ vara möjliga. Se exempel.

1 Var och en som är folkbokförd i Sverige har ett särskilt personnummer.

2 – Vilken handduk får jag använda? – Ta ________________. Det spelar ingen roll.

3 Oskar har fått en fotboll. Leo har också fått en fotboll. De båda pojkarna har alltså fått en fotboll ________________.

4 – Är det ________________ som har sett Maria? – Jo, jag såg henne nyss.

5 Emilia är mycket känslig. Man kan nästan inte säga ________________ till henne utan att hon börjar gråta.

6 – Åker ni utomlands på semester ________________ år?
– Nej, men vi brukar resa utomlands ________________ år. Förra året var vi i Grekland, och nästa år tänker vi åka till Irland.

7 Barbaras man gör ________________ hemma. Han städar, lagar mat, tvättar, stryker etc.

8 – Vem har ätit upp ________________ bröd? Det finns ju ________________ kvar. Och jag som är så hungrig!
– Det var jag, men jag ska strax gå och köpa ett färskt bröd till dig.

9 Det var ganska trist på vår semester eftersom det regnade ________________ dag utom en.

10 – Hur mycket ska jag betala till kaffekassan?
– Vi brukar lägga 50 kronor ________________ en gång i månaden.

11 Albin och Ebba, som bor ihop, firar ________________ jul hos Albins föräldrar, och ________________ jul hos Ebbas.

12 – Förstår du överhuvudtaget ________________ av vad Krister säger?
– Nej. Jag begriper absolut ________________. Jag bara låtsas att jag förstår.

13 – Man kan inte vandra i fjällen i ________________ skor ________________.
– Nej, det är sant. Man måste ha grova skor.

14 – Jag kan inte skriva på det här papperet. Kan jag få ett ________________? – Javisst.

15 ________________ kan inte komma in i vår fastighet eftersom det finns ett kodlås på ytterdörren.

16 – Hur ofta går din buss? – Den går ________________ tionde minut.

© 1998 Fasth–Kannermark • *Kopiering förbjuden*

Skannat med CamScanner

17 Vid rättegången i går frågade domaren noggrant ut _______________ av vittnena.

18 – Jag förstår inte varför _______________ mina krukväxter dör.
– Du glömmer kanske att vattna dem?
– Nej då. Jag vattnar dem _______________ dag, ibland två gånger om dagen.

19 Laila jobbar bara _______________ vecka. Det betyder att hon arbetar en vecka och att hon är ledig veckan därpå.

20 Nobelpriset delas ut _______________ år, och _______________ gång är det en stor fest efter prisutdelningen.

21 Det finns _______________ människa som kan besvara _______________ frågor.

22 Vi var alldeles för _______________ på mötet i går för att kunna fatta _______________ beslut.

23 – Kan jag få två hekto rökt skinka?
– Ja tack. _______________ annat?
– Nej tack. Det var _______________ för i dag.

24 Svenssons bor i den största lägenheten i det nybyggda huset på Borggatan. I de _______________ lägenheterna bor det mest ensamstående personer.

25 Det finns bara _______________ biljetter kvar till föreställningen på teatern i kväll, kanske tre, fyra stycken.

26 _______________ äktenskap slutar med skilsmässa. Det sägs att _______________ tredje äktenskap spricker.

27 Pekka äter _______________ på morgonen, för han är inte hungrig då.

28 Mattias ägnar _______________ fritid åt sina barn. Han hinner inte med _______________ annat.

29 När Eva-Lena och hennes kompisar är ute på restaurang betalar _______________ alltid för sig.

30 – Har du klarat _______________ exempel i den här övningen nu?
– Ja, men jag är inte säker på att alla är rätt.

© 1998 Fasth–Kannermark • *Kopiering förbjuden*

Skannat med CamScanner

9 Indefinita pronomen – man

subjekt	*objekt*	*reflexivt pronomen*	*possessivt pronomen*	*reflexivt possessiva pronomen*
man	en	sig	ens	sin, sitt, sina

Man fungerar som ett personligt pronomen. Man har objektsformerna *en*/*sig* samt de possessiva och reflexiva possessiva formerna *ens, sin, sitt, sina*. (Jämför med det personliga pronomenet *han*.)

När **man** är ute och kör bil kan det hända att polisen stoppar **en**. Polisen vill kanske kolla att **ens** körkort är giltigt. **Man** är skyldig att ha med **sig sitt** körkort när **man** är ute och kör.

Skriv rätt form. Se exempel.

1 Det är bra om _man_ kan lära _sig_ något nytt varje dag.

2 Bland ________ vänner kan ________ alltid känna ________ lugn och avslappnad.

3 I svåra situationer är det bra om ________ kan behärska ________ och ta ________ förnuft till fånga.

4 Det är självklart att ________ vill försvara ________ om någon attackerar ________.

5 Om ________ bjuder på middag är det roligt om ________ gäster uppskattar maten.

6 Vissa dagar tycker ________ att ingen förstår ________.

7 Det kan vara svårt att inse att ________ egna fel och brister kan vara orsaken till att andra människor inte tycker om ________.

8 "Som ________ bäddar får ________ ligga" är ett gammalt talesätt som kan vara bra att ha i åtanke ibland.

9 ________ bör inte vara egoistisk och bara tänka på ________ själv utan också bry ________ om ________ medmänniskor.

10 Om ________ har förlorat ________ pass ska ________ anmäla det. Om någon har hittat ________ pass kan ________ alltid hoppas att det har blivit inlämnat till polisen.

11 Det sägs att ________ har svårare att vänja ________ vid nya situationer ju äldre ________ blir.

12 ________ hoppas alltid att det ska gå bra för ________ barn.

13 Det är bra om ________ har någon som hjälper och stöder ________ när ________ har problem med något.

© 1998 Fasth–Kannermark • *Kopiering förbjuden*

Skannat med CamScanner

14 _________ kan kanske be _________ grannar om hjälp med att vattna _________ blommor och ta hand om _________ post medan _________ är bortrest.

15 Det är inte roligt när villkoren försämras för _________.

16 _________ bör vistas utomhus så mycket som möjligt, för det är nyttigt för _________ hälsa.

17 _________ kan aldrig veta om _________ gör rätt eller fel om ingen talar om det för _________.

18 I Sverige får _________ inte köpa alkohol på Systembolaget förrän _________ har fyllt 20 år.

19 Även om _________ ibland känner _________ arg och irriterad får _________ behärska _________ så att _________ dåliga humör inte går ut över andra.

20 Det kan vara svårt att anpassa _________ till nya förhållanden när _________ bor i ett främmande land.

21 Om någon berättar en hemlighet för _________ får _________ inte föra den vidare.

22 _________ måste ha kontroll över _________ utgifter, för annars händer det lätt att de överstiger _________ inkomster.

23 Om _________ inte har någon id-handling som kan styrka _________ identitet kan det uppstå vissa problem.

24 _________ minns för det mesta vad _________ första lärare hette.

25 När _________ blir äldre blir närminnet sämre, men _________ kommer lätt ihåg vad som hände i _________ barndom.

© 1998 Fasth–Kannermark • *Kopiering förbjuden*

Skannat med CamScanner

10 Demonstrativa pronomen

Demonstrativa (= utpekande) pronomen används för att tydliggöra vad man syftar på. Demonstrativa pronomen är oftast betonade och kan syfta både bakåt och framåt.

Förenade och självständiga

en-ord	*ett-ord*	*plural*	
den den här den där denna	det det här det där detta denne (mask.)	de; <u>dem</u> de här de där dessa	*Observera!* De understrukna pronomenen kan endast stå självständigt. Oftast i skriftspråk, självständigt i stället för personligt pronomen för att förtydliga syftningen. Ersätter en satsdel som inte är subjekt.
sådan (sån)	sådant (sånt)	sådana (såna)	
samma samme *(mask.)* <u>densamma</u> <u>densamme</u> *(mask.)*	samma <u>detsamma</u>	samma <u>desamma</u>	Oftast i formell stil.
dylik	dylikt	dylika	

– **Den** tröjan är snygg. **Den** ska jag gå in och prova, sa Lisa som stod och tittade i ett skyltfönster.

– Varifrån kommer **de här** äpplena? – **De här** kommer från Italien, och **de där** är från Chile.

– Vad heter **det där** trädet på svenska? – **Det där**? Det är ju en björk.
– **Det här** är Eva och Lars som jag har talat så mycket om. – Hej! Trevligt att träffas!

"**Denna** skrivelse måste besvaras inom en vecka", stod det i brevet som Tony fick från Socialförvaltningen.
Tor ringer ofta till sin son, men **denne** har sällan tid att tala med sin far.
– Med **dessa** ord avslutar vi mötet, sa ordföranden.
– **Detta** är mina kusiner. – Jaha. Jag har hört talas mycket om er.

– Har du sett **sådana** svarta tulpaner förr? – Nej. Det är första gången jag ser **sådana**.

– Ola har haft på sig **samma** tröja i två veckor. – Det är nog inte **samma**. Han har kanske flera likadana.
Efter olyckan är Johan inte **densamme** som förut.
– God jul! – Tack **detsamma**!

Dylik,-t, -a förekommer mest i förkortningar och betyder *sådan, -t, -a, liknande*

o.dyl. = och dylikt	Anders ägnar sig mest åt fotografering, framkallning **o.dyl.**
e.dyl. = eller dylikt	Den sökande bör ha ekonomutbildning **e.dyl.**, står det i den här platsannonsen.

© 1998 Fasth–Kannermark • *Kopiering förbjuden*

Skannat med CamScanner

11 Demonstrativa pronomen

Välj rätt alternativ. Se exempel.

1 – Jag anser att _____ ärende är slutfört nu, sa advokat Lagerman.
(a) detta b) det här c) sådant d) detsamma

2 När Erik var ute och körde bil i går råkade han köra på en äldre man på ett övergångsställe, men _____ undkom utan skador.
a) den här b) denne c) den d) samme

3 När det bara var 20 sekunder kvar av den viktiga fotbollsmatchen gjorde Pia mål. _____ målet avgjorde hela matchen.
a) Samma b) Detsamma c) Detta d) Det

4 – _____ svamparna är giftiga. _____ får du inte plocka, sa Lilian och pekade på några vackra, röda svampar med vita prickar på.
a) Dessa b) Sådana c) De där d) Dem
a) De b) Sådan c) Samma d) Dem

5 Ulla är född 1969. _____ året landsteg de första människorna på månen.
a) Detta b) Det c) Samma d) Detsamma

6 Olof har länge trakasserat sin granne Arvid. _____ har emellertid aldrig gjort något orätt mot Olof.
a) Denne b) Denna c) Den där d) Samme

7 – _____ är min äldste bror som nyligen har kommit hem efter en lång utlandsvistelse, sa Lasse när han presenterade sin bror för sina arbetskamrater.
a) Den b) Detta c) Den här d) Denne

8 Ett flertal försök har gjorts för att hitta det vapen som Olof Palme blev skjuten med, men _____ försök har hittills misslyckats.
a) de här b) de där c) sådana d) dessa

9 – Är du säker på att det var _____ man du såg vid inbrottet i Perssons guldsmedsaffär som du senare såg sälja klockor på torget? frågade domaren vittnet.
a) sådan b) densamme c) samme d) denne

10 I går kväll satt Mia länge i fönstret och betraktade en kvinna i huset mittemot medan _____ oroligt vankade fram och tillbaka i sitt kök.
a) denna b) denne c) den d) den här

11 – Titta på _____ kaffekopparna! Precis _____ hade vi när jag var barn, utbrast Ingrid Karlkvist när hon var inne i en antikaffär häromdagen.
a) dessa b) de här c) dem d) sådana
a) de b) dessa c) sådana d) dem

12 Amira går alltid _____ väg till jobbet. Hon skulle nog kunna gå dit med förbundna ögon.
a) denna b) densamma c) den här d) samma

© 1998 Fasth–Kannermark • *Kopiering förbjuden*

Skannat med CamScanner

13 – Ett _____ hus skulle man ha! sa Åsa när hon fick se arkitekt Skogs nybyggda villa.
a) dylik b) samma c) sådant d) sådana

14 – Somliga säger att man ska vara extra försiktig fredagen den 13:e, men _____ skrock tror jag inte på, sa Ola i _____ ögonblick som åskan slog ner i hans hus.
a) sådant b) den c) samma d) det där
a) denna b) samma c) den där d) detsamma

15 "Det gör _____" har _____ betydelse som "Det kvittar".
a) samma b) detsamma c) desamma d) det
b) den b) sådan c) samma d) densamma

16 Karl är _____ som förr. Framgångarna har verkligen inte stigit honom åt huvudet.
a) densamme b) samme c) sådan d) den

17 Sven-Ingvar har försökt nå Göran Persson per telefon flera gånger, men _____ har aldrig varit anträffbar.
a) den här b) denne c) samme d) den

18 Larssons företag har fått ökad orderingång. _____ innebär att det kan bli tal om nyanställningar redan i vår.
a) Detsamma b) Sådant c) Detta d) Dem

19 Mats är född 1939, d.v.s. _____ år som andra världskriget utbröt.
a) detta b) detsamma c) det här d) samma

20 Kameror, smycken, pälsvaror och _____ värdesaker bör ej förvaras i vinds- eller källarutrymmen.
a) dylika b) dessa c) de där d) de

© 1998 Fasth–Kannermark • *Kopiering förbjuden*

Skannat med CamScanner

12 Determinativa pronomen

Förenade			*Självständiga*	
en-ord	*ett-ord*	*plural*	*person*	*sak*
den	det	de	den (dens) genitiv de; dem	det

Determinativa pronomen syftar framåt, oftast på en relativ bisats. Den relativa bisatsen kan ej utelämnas utan är nödvändig för sammanhanget.
Det substantiv som står efter ett determinativt pronomen står oftast i obestämd form.

Elena har berättat mycket om **den** stad där hon bodde som barn.
Henrik tog inte **det** jobb (som) han blev erbjuden förra veckan.
Det skulle vara intressant att resa till **de** länder (som) jag bara har hört berättas om.

Den som lever får se.
Att låsa ytterdörren är **dens** ansvar som sist lämnar vårt klassrum.
Det som göms i snö kommer upp i tö.
De som inte gillar att gå ut i ur och skur bör inte skaffa hund.
Eva-Lena har skickat tackkort till **dem** som uppvaktade henne på 50-årsdagen.

Observera:
Som kan utelämnas när det inte är subjekt.

© 1998 Fasth–Kannermark • *Kopiering förbjuden*

Skannat med CamScanner

13 Determinativa pronomen – förenade

bilist	fastighet	ledamot	~~slott~~	tåg
blomma	gata	mat	sommar	vittne
dryck	kyrka	pris	stad	äpple
elev	landskap	restaurang	svamp	ö

Kombinera determinativa pronomen med lämpliga substantiv i rätt form. Se exempel.

1 Det slott som kungafamiljen bor på heter Drottningholm.

2 Vi måste kasta ________________ som är ruttna.

3 ________________ som går utanför min bostad är livligt trafikerad.

4 Vatten är ________________ som jag tycker bäst om.

5 ________________ som var inkallade till rättegången i går tog tillbaka vad de tidigare hade sagt i polisförhören.

6 ________________ i vilken Saras föräldrar bor ligger på Kyrkogatan.

7 ________________ som kallas X2000 är mycket bekväma.

8 Jag ska besöka ________________ där Paula arbetar som kallskänka.

9 Man måste vara säker på att ________________ man plockar inte är giftiga.

10 – Rom är ________________ som jag helst skulle vilja resa till, sa Malin.

11 Eva vill att hennes son ska döpas i ________________ där hon själv blev döpt.

12 ________________ som sitter i Sveriges riksdag är valda av svenska folket.

13 Yngve Blad ska sälja sitt hus, men han kan nog inte få ________________ han begär.

14 Man får inte plocka ________________ som är fridlysta.

15 ________________ som kör berusade riskerar fängelsestraff.

16 ________________ från vilket bland andra Astrid Lindgren och Vilhelm Moberg kommer, heter Småland.

17 ________________ som klarade det svåra matteprovet i tisdags är mycket duktiga.

18 – Kan du säga namnet på ____________ som är störst i världen? – Javisst. Det är Grönland.

19 Jag glömmer aldrig ________________ jag åkte utomlands för första gången.

20 – Är du nöjd med ________________ som serverades under konferensen i helgen?
– Nej. Den var inget vidare.

© 1998 Fasth–Kannermark • *Kopiering förbjuden*

Skannat med CamScanner

14 Determinativa pronomen – självständiga

Skriv lämpliga determinativa pronomen åtföljda av som i följande meningar. Se exempel.

1 De som är arbetslösa får ersättning från A-kassan om de uppfyller vissa villkor.

2 – Varför är det så smutsigt här?
– Du får fråga ______________ är ansvarig för städningen.

3 ______________ har en examen kan söka fler typer av jobb.

4 Man vill gärna undvika att göra ______________ är svårt och jobbigt.

5 Det sägs att ______________ skrattar och är glad lever länge.

6 ______________ är blonda har ofta blåa ögon och ljus hy.

7 – Vilket av de tre namnen är ditt tilltalsnamn? – ______________ står först.

8 ______________ är intresserad av svenskt måleri har säkert stort utbyte av att besöka Nationalmuseum i Stockholm.

9 ______________ vill gå ner i vikt bör undvika ______________ innehåller många kalorier.

10 ______________ är fel i min uppsats är markerat med rött.

11 Jag beundrar alla ______________ har lyckats sluta röka.

12 ______________ inte har ringklocka, reflexer och ljus på sina cyklar riskerar att bli bötfällda.

13 Eftersom Marja har glömt sina glasögon hemma kan hon inte läsa ______________ står på tavlan i klassrummet.

14 – Vi kan väl inte äta upp allt det här?
– Nej, kanske inte. ______________ blir över kan jag frysa in.

15 ______________ är berusad får inte köra bil.

16 Felicia hade bäst resultat av ______________ skrev provet i kemi i tisdags.

17 På festen hos Kajsa i lördags träffades ______________ hade gått i samma klass för tio år sedan.

18 ______________ är nyfiken kan få reda på mycket.

19 – Jag skulle vilja tala med ______________ anställer personal här.
– Jaha. Då får du vända dig till Siv-Britt Persson på tredje våningen.

20 "______________ gapar efter mycket mister ofta hela stycket", är ett ordspråk.

© 1998 Fasth–Kannermark • *Kopiering förbjuden*

Skannat med CamScanner

15 Den, det, de, dem

Personliga pronomen

den, det, de, dem

Jag köpte en fåtölj i går. **Den** är röd. Jag har ställt **den** i vardagsrummet.
Emma har skrivit ett brev. **Det** är inte så långt. Hon ska gå ut och posta **det** om en stund.
Frans har tre hundar. **De** är pigga och livliga. Frans är ute och går med **dem** varje dag.

Demonstrativa pronomen

den, det, de; dem *(självständigt objekt)*

– **Den** blusen passar inte till **den** kjolen. – Jo, det gör den visst.
Johans far är född 1939. **Det** året var ödesdigert, för då började andra världskriget. Som tur var undgick Sverige att bli indraget i **det** kriget.
De stolarna är antika och ömtåliga, så **dem** får du inte sätta dig på. Jag är nämligen mycket rädd om dem.

Observera! De demonstrativa pronomenen är alltid betonade.

Determinativa pronomen

den, det, de; dem *(självständigt objekt)*

Den veckotidning som är störst i Sverige heter Allers.
Nils har skadat **den** hand som han skriver med.
Polisen har konstaterat att **det** namn som den gripne bankrånaren har uppgivit är falskt.
Jag är stolt över **det** förtroende som du har visat mig.
De kvinnor som har blivit misshandlade vågar ofta inte berätta det för någon. De lever i skräck för **de** män som har misshandlat dem.

Den som hittar min bortsprungna katt ska få en belöning.
Jag skulle vilja tala med **den** som är chef här.
Det som sker, det sker.
Man förvånar sig ofta över **det** som händer i samhället.
De som har klarat provet kan kan gå hem. Jag vill prata med **dem** som inte är godkända.

Observera: Den, det, de kan även vara *fristående bestämd artikel.*

– Ska du ha på dig **den** svarta eller **den** gråa kostymen i kväll?
– **Den** svarta.
– Vill du ha **det** mörka eller **det** ljusa brödet?
– **Det** mörka.
– Är både **de** små och **de** stora lägenheterna i den här fastigheten nyrenoverade?
– Nej, inte **de** små.

© 1998 Fasth–Kannermark • *Kopiering förbjuden*

Skannat med CamScanner

16 Den, det, de, dem

Klassificera de markerade pronomenen (personligt, demonstrativt, determinativt). Se exempel.

1 Vi hade gäster i lördags. *De* stannade tills klockan var tre på natten. personligt

2 – *Det* brödet ser gott ut. Kan jag få ett sådant? sa Annika. demonstrativt

3 Det är inte roligt att prata med *dem* som är negativa till allt. determinativt

4 *De* som inte tycker om vin kan få något annat att dricka. __________

5 Om du ringer till trafikupplysningen kan du få all *den* information som du behöver angående tågtider m.m. __________

6 Jag köpte nyligen ett paraply, men jag har redan blivit av med *det*. __________

7 – *Den* svarta hatten vill jag ha, utbrast Lisa och pekade på en hatt som låg i skyltfönstret hos modebutiken "I hatten". __________

8 Valen är *det* största däggdjur som finns. __________

9 – Smaka på min hemgjorda sylt! *Den* är faktiskt inte så dum, sa Per. __________

10 Många växter är fridlysta vilket innebär att man ej får plocka *dem*. __________

11 *Det* papper som samlas in i speciella containrar återvinns. __________

12 Pia har fått jobb på *det* företag där hon har praktiserat. __________

13 En stark vilja är viktig för *den* som försöker sluta röka. __________

14 *Den* som har långt hår kan variera sin frisyr. __________

15 – Vilken fin stol!
– Ja, men du får inte sätta dig på *den*, för då går *den* sönder. __________

16 – Vad gör Juan och Andy nu för tiden?
– *De* spelar på olika jazzklubbar. __________

17 – Hur smakade kaffet? – *Det* var jättegott. __________

18 Jag tycker att rosor är *de* vackraste blommor som finns. __________

19 *De* som är synskadade har för det mesta en vit käpp. __________

20 Pernilla har två barn. Jag ska passa *dem* på lördag. __________

21 – Har du träffat *dem* som bodde här tidigare? – Nej, det har jag inte. __________

22 Våra hundar åt upp *det* som blev över från middagen. __________

23 Jag måste torka köksgolvet, för *det* är smutsigt. __________

24 – Minns du vintern 1996? – Ja. *Den* vintern glömmer jag aldrig. __________

25 – Vad tycker ni om *den* övning som ni har avslutat nu? __________
– *Den* var svår. __________

© 1998 Fasth–Kannermark • *Kopiering förbjuden*

Skannat med CamScanner

17 Syftning (muntlig övning)

Det måste vara helt klart vad ett pronomen syftar på. Ett pronomen kan syfta på ett ord, ett uttryck eller en sats i *föregående mening* men inte längre tillbaka i satsen. Nedanstående meningar innehåller oklar eller felaktig syftning. Diskutera meningarna! Ändra eller förtydliga!

1 På sin födelsedag fick Filip en guldkedja av sin flickvän som han alltid skulle bära runt halsen.

2 Folk stressar för mycket som leder till olika sjukdomar.

3 När Kalle redogör för något i skolan uppmanas han ofta av sin lärare att klart uttrycka hans tankar och åsikter.

4 Lars köpte en bukett liljekonvaljer till sin fästmö som var vacker men luktade ganska starkt.

5 Då doktor Eva Ljung hade opererat Åsa Larsson, som hon gjorde mycket skickligt, mådde hon genast mycket bättre.

6 När Per hade packat och stod beredd att ta adjö av sin bror bad han att han inte skulle resa.

7 Genom ett projekt i vår stad får arbetslösa jobb som i sin tur gör andra arbetslösa.

8 Lille Mats bad sin mamma att snyta sig, för han var så förkyld.

9 Vit katt bortsprungen från sin matte som är sex månader gammal och har en svart prick på halsen. Telefon 046-13 29 04.

10 I går kväll råkade Krister ut för en trafikkontroll. Polismannen som stoppade Krister bad honom att sätta sig i sin bil medan en annan polis provkörde Kristers bil.

11 Jag fick en fin ring på min födelsedag som jag tyvärr måste byta.

12 Renhjorden blev skrämd av några skidåkare, och de sprang genast in i skogen.

© 1998 Fasth–Kannermark • *Kopiering förbjuden*

Skannat med CamScanner

13 När fadern fick tag i hans son, som hade varit försvunnen med hans bil i två veckor, framförde han skamset sina ursäkter till fadern.

14 Det absolut bästa är att sluta röka, vilket är ett dyrt sätt att ta livet av sig.

15 Pia var inte nöjd med den klippning som hennes frisör hade gjort. Hon såg det och bad henne om ursäkt.

16 Min granne spelar ofta högt på nätterna som stör mig.

17 Karin hade lånat en del smycken av hennes mormor. När hon skulle lämna tillbaka sitt halsband upptäckte mormor att hon hade förstört hennes halsband.

18 Kajsa och Maria är väninnor. Kajsa vill aldrig låna ut sin bil till hennes väninna, för hon är rädd att hon ska krocka. Hon har nämligen nyss fått sitt körkort.

19 Barnen köpte ett dyrt smycke till sin mamma. Pappa gillade inte det.

20 Doktorn bad patienten att ta av sig hans kläder.

© 1998 Fasth–Kannermark • *Kopiering förbjuden*

Skannat med CamScanner

ADJEKTIV
(och substantiv)

Adjektiv är ord som beskriver och ger information om substantiv och pronomen.
Adjektivet böjs efter det substantiv eller pronomen som det står tillsammans med.

	en-ord	*ett-ord*	*plural*
Obestämd form	stor	stort	stora
Bestämd form	stora	stora	stora

Den bestämda formen slutar på **-a** både i singular och plural.

1. Adjektivet kan stå **predikativt** (alltid i obestämd form)

– som *subjektiv predikatsfyllnad* (bestämning till subjektet) efter bl.a. följande verb:

vara	Texten som vi har i läxa är **svår**.
bli	Jag cyklade hem i regnet i går. Kläderna blev **genomvåta**.
se … ut	– Det köttet ser **mört** och **fint** ut. Jag tar ett kilo, tack, sa Gloria Glad.
känna sig	Jag känner mig **pigg** i dag.
kännas	– Känn på min panna! – Oj då! Den känns **varm**. Du har nog feber.
verka	– Vilka böcker vill du låna? – De här, tror jag. De verkar **intressanta**. (*Jfr* De här tabletterna verkar snabbt mot huvudvärk.)
förefalla, synas, tyckas	Alla elever i årskurs 9 förefaller **nöjda** med den nya läraren i svenska.
låta	Vad ni låter **hesa**! (*Jfr* – Hör! Visst låter motorn konstigt. – Ja, det är nog något fel på den.)
	Observera! Frukt är **nyttigt**. (= Det är nyttigt med frukt.) Grönsaker är **gott**. Lever är **äckligt**. Stockholm är **vackert** på sommaren. (= Det är vackert i S…)

Observera att t.ex. verbet *vara* kan vara underförstått:

Vi stod (och var) **tysta** i flera minuter innan vi kom oss för att säga något.
Eva satt **försjunken** i tankar när jag kom in på hennes kontor.
Petrus och Markus låg **sjuka** i flera veckor förra året.
Vår grannes hus har stått **tomt** i flera månader nu.
Per och Paul gick **arbetslösa** i flera månader förra året.
Britta och Inga sprang **lyckliga** hem när sommarlovet hade börjat.
Åsas brudklänning hängde **färdigsydd** hos sömmerskan en vecka innan Åsa skulle gifta sig.
Sara Larsson hade främmande i lördags. Middagsbordet stod **färdigdukat** när gästerna kom.
När jag kom hem i går blev jag rädd, för ytterdörren stod **vidöppen**.

– som *objektiv predikatsfyllnad* (bestämning till objektet) efter verb som

göra	Medicinen, som jag fick av doktorn, gjorde mig **frisk** på ett par dagar. Frisk luft gör oss **pigga**. Chefen gjorde mig **glad** när han höjde min lön.
måla	Vi ska måla vårt hus **gult**, fönsterbågarna **vita** och dörren **brun**.
anse	Adjunkten anser eleverna **kompetenta** att studera på egen hand.
betrakta	Många betraktar lägenheterna i centrum som **omöjliga** att hyra.
ta för	Man ska inte ta något för **givet**.

© 1998 Fasth–Kannermark • *Kopiering förbjuden*

Skannat med CamScanner

2. Adjektivet kan stå **attributivt** (= direkt framför ett substantiv)
Det ord som står före adjektivet bestämmer då vilken form adjektivet och substantivet ska ha:

A Obestämd form + obestämd form

en någon ingen annan varje (var) varenda vilken sådan	**fin bil**	ett något inget annat varje (vart) vartenda vilket sådant	**fint hus**	många några inga andra - - vilka sådana	**fina bilar, hus**

Dessa former används också när adjektivet och substantivet står *utan bestämningsord*.

B Bestämd form + bestämd form

den den här den där	**fina bilen**	det det här det där	**fina huset**	de de här de där	**fina bilarna, husen**

C Bestämd form + obestämd form

min Evas denna samma nästa följande föregående	**fina bil**	mitt Evas detta samma nästa följande föregående	**fina hus**	mina Evas dessa samma nästa följande föregående	**fina bilar, hus**

Adjektivet **egen** (eget, egna) har obestämd form efter possessiva pronomen och ord i genitiv.

Linnea har **en egen lägenhet**. Hon trivs med att bo ensam i **sin egen lägenhet**. Där har hon **sitt eget kök** och **sina egna grejer**.

Ofta slutar adjektivets bestämda form i singúlar (speciellt perfekt particip) på **-e** framför maskulina substantiv.

den ung**e** mannen	*Jämför med:*	den ung**a** damen
den lill**e** pojken		den lill**a** flickan
den misstänkt**e** mannen		den misstänkt**a** kvinnan
den känd**e** författaren		den känd**a** författaren (författarinnan)
den välklädd**e** mannen		den välklädd**a** kvinnan
den avlidn**e** mannen		den avlidn**a** kvinnan

© 1998 Fasth–Kannermark • *Kopiering förbjuden*

Skannat med CamScanner

1 Adjektiv med speciella former

en-ord	*ett-ord*	*plural*	*Fler exempel:*
enkel	enkelt	**enkla**	dubbel, simpel, usel, ädel, nobel
naken	naket	**nakna**	egen, galen, nyfiken, mulen, snopen, häpen, rutten, unken, mogen, vissen, överlägsen
säker	säkert	**säkra**	vacker, mager, nykter, dyster
gammal	gammalt	**gamla**	
blå	blå**tt**	blåa	grå, fri, ny, slö, rå
våt	vå**tt**	våta	blöt, söt, vit, fet, het, slät, tät, rät (*Jämför:* akut, akut, akuta; absolut, konkret m.fl.)
trött	trött	trötta	flott, matt, platt, mätt, lätt, rätt
svart	svart	svarta	kort, tyst, stolt, halt, elegant, intressant
röd	rö**tt**	röda	glad, god, bred, sned, vid, död, spröd, bråd
mild	mi**lt**	milda	vild, hård, värd, ond, blond, rund
tom	tomt	to**mma**	öm, ljum, stum, grym, plågsam (*Jämför:* lam, lamt, lama; tam, tamt, tama) (*Jämför:* sen, sent, sena; ren, rent, rena; len, lent, lena)
allmän	allmänt	allmä**nna**	tunn, grann, noggrann
sann	sa**nt**	sanna	
liten	lit**et**	**små**	= obestämd form
lilla	**lilla**	**små**	= bestämd form
lat	–	lata	Dessa adjektiv används företrädesvis om levande varelser. Därför finns det ingen form i neutrum.
vred	–	vreda	
rädd	–	rädda	

Oböjliga adjektiv

bra, kul, fel, slut, sönder, överens, fjärran	Våra cyklar är sönder.
gratis, inrikes, utrikes, medelålders	Föreställningarna på teatern i kväll är gratis.
gammaldags, stackars	En stackars kvinna satt och grät i vår trappa.
extra, äkta, udda, stilla, lila, rosa, nära, öde, ense	Den äkta mattan i hallen är smutsig.
barfota, enahanda, samtida, annorlunda, olaga	Olle är ofta barfota.
omaka, enda, enstaka, ringa, gyllene, långväga	Jag har bara träffat Kim vid några enstaka tillfällen.
förra, nästa, norra, södra, östra, västra	Lund ligger i (den) sydvästra delen av Sverige.

Presens particip (oböjliga)

komm**ande**, springande, rinnande	I går stod Sven och flera andra och väntade på ett ankommande plan. Planet var två timmar försenat.
dö**ende**, leende, flyende	Ida ligger döende i cancer.

Perfekt particip

grillad	grillat	grilla**de**	road, avslutad, efterlängtad, nyetablerad, bararmad, kortärmad, bredaxlad, ljushyad, barhuvad
stängd	stängt	stängda	inställd, upphöjd, byggd, tänd, känd, berömd, brunögd
rökt	rökt	rökta	gift, sänkt, råstekt, kokt, upplåst, släckt, långbent, barbent, vänsterhänt
klädd	klätt	klädda	bredd, isydd
tillåten	tillåtet	tillåtna	förbjuden, bortsprungen, hemkommen

© 1998 Fasth–Kannermark • *Kopiering förbjuden*

Skannat med CamScanner

2 Sammansatta adjektiv

Analysera adjektiven. Använd dem i ett exempel. Se exempel.

egenkär egen + kär Ola är mycket egenkär.
Han har höga tankar om sig själv.

stupfull stupa + full Sixten kunde nästan inte gå.
Han hade druckit så mycket att han var stupfull.

skyhög

kvällstrött

avundsjuk

långtråkig

svartsjuk

spegelblank

småtuff

dygnsgammal

dövstum

efterklok

folkskygg

smärtkänslig

svimfärdig

inrikespolitisk

självkritisk

© 1998 Fasth–Kannermark • *Kopiering förbjuden*

Skannat med CamScanner

slitstark

oljerik

fridfull

giftasvuxen

morgonpigg

åskrädd

badvänlig

skoltrött

halvmätt

löftesrik

statsfientlig

långhårig

milsvid

stöldbegärlig

känslokall

arbetsduglig

karltokig

viljestark

kritvit

© 1998 Fasth–Kannermark • *Kopiering förbjuden*

Skannat med CamScanner

3 Adjektiv (+ substantiv)

Skriv rätt form av adjektiv och substantiv. Se exempel.

1 – Vem har lagt detta *dumma förslag* om våra *nya arbetstider*?
– Inte vet jag. (dum, förslag; ny, arbetstid)

2 Polisen har utlovat en ______ till dem som medverkar till att mordgåtan blir ______. (stor, belöning; löst)

3 De flesta går ______ på sommaren. (barhuvad)

4 Sommarens ______ har gjort att grundvattennivån har stigit. (idelig, regnande)

5 Det bör finnas ______ mot arbetslösheten. (långsiktig, åtgärd)

6 Den ______ tycks öka mer och mer. (ekonomisk, brottslighet)

7 Patrik betraktar sitt ______ som fullt ______ att genomföra. (ny, uppdrag; möjlig)

8 Elin låg och lyssnade på vartenda ______ i huset efter det att telefonen hade väckt henne mitt i natten. (liten, ljud)

9 De ______ föreföll mycket ______ med det ______ på hotell Sara i går kväll. (utländsk, gäst; nöjd; flott, mottagande)

10 ______ och ______ satt Erik och Malin kvar vid bordet och pratade efter den ______ på restaurang Svea. (mätt, belåten; utsökt, måltid)

11 – När ska vi få slut på dessa ______ om din månadspeng? frågade Sven-Erik.
– När du har höjt den, svarade hans dotter näsvist. (evig, diskussion)

12 Lena har låtit färga sitt ______ ______. (ljus, hår; röd)

13 Malbas vann över Lugi med 92–10 i söndags. Malbas-spelarna var helt ______. (överlägsen)

14 ______ kan innehålla ______. (rå, kött; farlig, bakterie)

15 Anders och Björn har haft ett ______ under det ______. (nära, samarbete; senast, läsår)

© 1998 Fasth–Kannermark • *Kopiering förbjuden*

Skannat med CamScanner

16 – Har du varit i Egypten och sett de ______________________________?
– Nej, tyvärr. (känd, pyramid)

17 Allt bröd var ______________ när jag kom hem. (uppäten)

18 Jag är mycket ______________ i mitt ______________________.
Det är ______________ och ______________________.
(förtjust; liten, sommarställe; bekväm, lättskött)

19 Det är ______________________ överallt inför julhelgen. (bråd, dag)

20 Det är ______________ med ______________________________.
(härlig; ljum, sommarkväll)

21 Paris är ______________ på våren. (vacker)

22 Emma lät mycket ______________ när jag talade med henne i går. (ledsen)

23 Jag undrar vad som hade hänt med Petrus. På festen i går var han inte på samma ______________________ som vanligt. (god, humör)

24 Många tycker att surströmming är ______________. (äcklig)

25 Den ______________________ har det varit ______________________.
(gången, vecka; strålande, solsken)

26 Efter att ha varit på ______________________ en tid är det ______________ att komma hem till sin ______________________.
(resande, fot; skön; egen, liten, vrå)

27 Det tycks inte helt ______________ att vi ska kunna få ledigt på julafton.
(utesluten)

28 Jag trodde att jag skulle få köpa min fars bil till ett ______________________, men oj, vad jag bedrog mig!
– Pengarna får du inte förrän jag är ______________, skojade han. (förmånlig, pris; död)

29 På grund av att det fattades pengar i fotbollsklubbens kassa fick Anders sluta som kassör. Han var inte längre ______________. (betrodd)

30 Polisen ville att var och en så detaljerat som möjligt skulle berätta om sina ______________________ på brottsplatsen. (egen, iakttagelse)

31 Arbetstillfällena inom den ______________________ minskar hela tiden.
(offentlig, sektor)

32 Lärarna ställer ______________________ på sina elever. (hög, krav)

33 Just nu finns det inte några ______________________ inom vården i min stad. Annars skulle jag gärna ha velat jobba där. (ledig, tjänst)

© 1998 Fasth–Kannermark • *Kopiering förbjuden*

Skannat med CamScanner

34 Katrin trivs bra i sin ______________________________.
(liten, nyrenoverad, tvåa)

35 Tyvärr blev både jag och min man ______________ under vår ______________
______________________________. Nu ser vi fram emot en ______________
______________ till hösten i stället.
(sjuk; enda, gemensam, semestervecka; ledig, vecka)

36 ______________________ har bättre språkkunskaper i dag än de hade förr i tiden. (ung, människa)

37 Per och Ulf kände sig mycket ______________ när de gick hem från jobbet i dag. De hade trott att de skulle få jobba kvar, men de blev tyvärr ______________ om uppsägning. (besviken, varslad)

38 – Jag har ett ______________________ till samtliga lärare och elever, sa rektorn. All undervisning är ______________ i eftermiddag. (angelägen, meddelande; inställd)

39 De där ______________________ i stan har stått ______________ och ______________ länge nu. (gammal, fabriksbyggnad; tom, oanvänd)

40 – Vilket fantastiskt ______________________ du har!
– Tack. (fin, avgångsbetyg)

41 Isla Margarita utanför Venezuelas kust har blivit ett ______________________.
(eftertraktad, turistmål)

42 Det ______________________ i går bidrog till att stränderna var fulla av ______________________. (härlig, väder; badsugen, människa)

43 Vårens ______________________ i Mellansverige har orsakat ______________
______________________. (häftig, skyfall; stor, översvämning)

44 Under ______________________________ slår idrottsmän ofta rekord.
(gynnsam, omständighet)

45 Åke har fått jobb tack vare sina ______________________ med arbetsförmedlingen. (regelbunden, kontakt)

46 Det jag uppskattar mest hos min lärare i samhällskunskap är hans ______________
______________ till ett ______________________________.
(positiv, attityd; mångkulturell, samhälle)

47 Peter-Ola tjänar 35 000 kronor i månaden. Han tycker att det är ett ______________
______________________. (välavlönad, jobb)

48 Det ______________________ med kontorspersonalen på mitt arbete fick ställas in på grund av sjukdom. (planerad, möte)

© 1998 Fasth–Kannermark • *Kopiering förbjuden*

Skannat med CamScanner

49 Inget ______________ finns i sikte inför helgen. Däremot är flera ______________ på väg in över landet.
(ny, högtryck; djup, lågtryck)

50 Många personer är ______________ för vad som kommer att hända med deras pensioner. (oroad)

51 Många festivaler inleds och avslutas med ett ______________.
(sprakande, fyrverkeri)

52 ______________ kastar ofta ______________
på den ______________. (hungriga, gäster; lysten, blick; god, mat)

53 Vi blev ______________ när vi upptäckte att köksfönstret hade stått ______________
hela natten. (rädd; öppen)

54 Den ______________ gav inte något ______________
______________ under den ______________ i tv.
(misstänkt, skattefifflare; sympatisk, intryck; lång intervju)

55 Charlotte Kalla gjorde ett ______________ på 10 km fristil i längdskidåkning vid vinter-OS i Vancouver 2010. Guldmedaljen blev hennes. (lysande, lopp)

56 Många företag inom industrin söker förgäves efter ______________.
(kompetent, personal)

57 Nils Petersson dömdes för ______________ i går. (grov, bedrägeri)

58 Exempel på sexuellt ______________ är syfilis, gonorré, klamydia och aids. (överförbar, sjukdom)

59 Om man vill ha ______________ bör man inte göra ______________
______________. (ren, samvete; ohederlig, sak)

60 De ______________ tillhör inte Norden. (baltisk, stat)

61 Direktören oroar sig för att presentera det ______________
för sina anställda. (dyster, resultat)

62 Vissa accepterar fortfarande inte ______________. (kvinnlig, präst)

63 Man bör inte utsätta sig för ______________ i onödan. (stark, solljus)

64 Vi var ute och körde i de ______________ på Kullahalvön i söndags. (vacker, omgivning)

65 "Man ska smida medan järnet är ______________", lyder ett ordspråk. (varm)

© 1998 Fasth–Kannermark • *Kopiering förbjuden*

Skannat med CamScanner

4 Substantiverade adjektiv

Man använder adjektiv som substantiv om människor och abstrakta begrepp i allmän och specifik betydelse. Dessa substantiverade adjektiv böjs som adjektiven.

Människor

Allmän betydelse:

De fattigas antal ökar i många länder.
Jag gillar att jobba tillsammans med både **unga och gamla**.
De hörselskadade använder sig av teckenspråket.

Specifik betydelse:

Den bäste (*jfr* Den bästa) i vår klass brukar alltid hjälpa **den sämste**. (*Jfr* den sämsta)
Jag har inte **några anhöriga** här i stan.
Under begravningen satt jag och tänkte på **den döda**. (*Jfr* den döde)
Den misstänkte har förhörts flera gånger. (*Jfr* Den misstänkta)
Jag har fått mitt jobb genom **en bekant**.

Abstrakta begrepp

Allmän betydelse:

Jag tror alltid att **det goda** ska segra till slut.
Man är ofta rädd för **det okända**.
Det förbjudna är ofta lockande.
Man får ta **det onda** med **det goda**.
Inget ont som inte har **något gott** med sig.
Vitt passar bra till **svart**.

Specifik betydelse:

Det goda med Anna är att man kan lita på henne till hundra procent.
Det värsta med njursten är att det gör så förskräckligt ont.
Det bästa med semester är att man får sova på morgnarna.
Det fina med golf är att man får frisk luft, motion och spänning.

© 1998 Fasth–Kannermark • *Kopiering förbjuden*

Skannat med CamScanner

5 Skriv rätt form!

Fyll i rätt form av adjektiven i den ordning de står. Se exempel.

Arne berättar (1)

(oväntad, gammal, förvånad, blek, kär)

I dag har jag haft ett oväntat besök av Greta, en av mina __________ ungdoms-kamrater. Hon letade egentligen efter någon annan, men den personen hittade hon inte. I stället fick hon syn på mig, och vi blev lika __________ båda två. Greta hade nämligen inte den __________ aning om att jag var här. Hon berättade att hennes __________ make Rune låg här på avdelningen.

(kul, hög, rynkig, gammal, menad, uppvaktad, känd, riktig, vanlig, fin, konstig)

Det var __________ att prata med någon i samma __________ ålder som jag själv, även om det nu bara var ett __________ __________ fruntimmer. Förlåt, det var inte illa __________! Jag levde upp på nytt och kände mig faktiskt en aning __________. Greta är __________ för att vara en __________ pratkvarn, och precis som __________ var det mest hon som pratade. Karl, min __________ rumskamrat, som förresten har mist talförmågan efter en hjärnblödning, undrade nog vad som stod på. Han och jag får inte träffa andra patienter, för vi bär nämligen på några __________ bakterier.

(gammal, rolig, tråkig, sliten, urtvättad, brun, omodern, tunn, grå, proper, möjlig)

När Greta hade gått bestämde jag mig för att jag skulle hälsa på min __________ vän Rune. Vi har haft så mycket __________ tillsammans. Egentligen får jag inte lämna mitt rum, men det brydde jag mig inte om då. Det börjar bli lite __________ att inte få göra som man själv vill. Den __________ sjukhuströjan och de __________ sjukhusbyxorna åkte av, och jag tog på mig skjorta och slips samt mina __________, kanske lite __________ byxor. Jag kammade mitt __________, __________ hår också, för jag ville se så __________ ut som __________. Sedan låg jag och lurpassade på personalen en stund, och när sköterskorna var utom synhåll smet jag ut.

© 1998 Fasth–Kannermark • *Kopiering förbjuden*

Skannat med CamScanner

(ostadig, lång, rädd, svår, gammal, knepig, stor, ny, extra)

På mina ______________ ben hasade jag mig fram i den ______________ sjukhuskorridoren med hjälp av min rullator. Jag vågade inte vända mig om, för jag var ______________ att tappa balansen. Orsaken till att jag ligger här är förresten ett lårbensbrott. Jag kikade in i alla rum. Ibland fick jag till och med gå fram till en säng och titta lite närmare på den person som låg i den. Det är ______________ att känna igen ______________ sjuklingar som bara ligger och gapar. Många undrade nog vad jag var för en ______________ person.

– Ursäkta, jag letar bara efter Rune, sa jag och fortsatte korridoren fram. Till slut hittade jag honom. Först kände han inte riktigt igen mig. Jag har ju magrat en hel del sedan vi sågs senast. Mina byxor är för ______________, och i livremmen har jag fått göra några ______________ hål. Nu kan jag nästan sno den ett ______________ varv runt midjan. Efter en stund log Rune mot mig.

(ensam, egen, ny, tom, egen, privat, tom, daglig, hispig, vanlig, gammal, konstig)

– Men Arne, vad gör du här? frågade han. Kom in så får vi pratas vid lite! Det är så ______________ att ligga här när Greta har gått.

Jag tittade mig omkring, och det kändes precis som om jag var på rymmen. Där satt jag, som hade "utegångsförbud", i ett helt annat rum än mitt ______________. Jag hoppades innerligt att sköterskan inte skulle ta några ______________ prover på mig just då, för i så fall skulle det uppstå kaos när hon upptäckte att Karls och mitt rum stod ______________ och att vår ______________, ______________ toalett också var ______________. Karl hade nämligen gått på sin ______________ sjukgymnastik. Sköterskorna brukar bli lite ______________ när allt inte är som ______________ med oss ______________. Gud, vad prover de tar förresten! Det är inte ______________ att sjukvården kostar så mycket pengar som den gör.

(förvånad, lång, egendomlig, snäll, envis)

Jag tryckte på larmet i Runes rum, och en sköterska kom in och undrade vad som stod på. Hon blev naturligtvis ______________ över att se mig där.

– Skulle vi kunna få in två öl? frågade jag med pondus i rösten men med glimten i ögat. Vi måste fira att vi har blivit grannar på nytt. Vi är vänner sedan ______________ tid tillbaka.

– Vilket ______________ sammanträffande! sa sköterskan och log. Men ______________ Arne! Du får inte lämna ditt rum. Du kan smitta. Det vet du ju.

– Ja, jag vet, men jag har redan varskott Rune, och han har ju samma ______________ bakterier som jag, så det finns ingen smittorisk här inte.

© 1998 Fasth–Kannermark • *Kopiering förbjuden*

Skannat med CamScanner

(rar, fin, flott, älskad, duktig, olik, stressad)

Sköterskan log och lovade att hämta öl åt oss. Ja, de är då för _______________ på det här sjukhuset. Vilken ___________ service! Det är som att bo på ett _______________ hotell. Hemma har jag ingen som servar mig längre, för min ___________________ hustru är död sedan ett par år tillbaka. Jo, min dotter och min ene son bor här i stan. De är ______________ och hjälper mig med det mesta, men de har ju sitt att sköta, och man kan inte begära för mycket av sina barn. ______________ vårdbiträden från hemtjänsten kommer ibland, men de vispar bara runt i lägenheten lite grann och är jämt så _________________. Det finns alltid någon annan vårdtagare som behöver deras hjälp mer än jag, säger de.

(efterlängtad, god, gammal, döv, eländig, tvungen, liten, rolig)

Efter ett par minuter kom sköterskan med den __________________ ölen. Öl är _________ när man är törstig. Rune och jag skålade för _______________ minnen. Vi fick använda teckenspråket, för han är nästan ______________, men det gick finemang. Vi skojade och skrattade trots vårt _________________ tillstånd. Till slut kom en sköterska in och sa att vi var _____________ att vila. Då kände jag mig precis som när jag var _________________ och satt och berättade spökhistorier tillsammans med en kompis. När det var som allra ______________ kom mamma och sa att vi måste sova, för klockan var mycket.

© 1998 Fasth–Kannermark • *Kopiering förbjuden*

Skannat med CamScanner

ADJEKTIV

(trevlig, uppiggande, isolerad, snäll, hög, utmattad, trött, nöjd, belåten, gammal, yr, trött)

Jag kunde inte låta bli att protestera lite, för det var så ________ och ________ ________ att gå på besök efter att ha legat ________ i flera veckor. Det hjälpte dock inte att jag bönade och bad om att få stanna en stund till, utan jag fick vara så ________ och kila iväg till mitt rum med min "Mercedes". Jag höll inget ________ tempo precis, och jag måste erkänna att jag var lite ________ efter rymningsförsöket, så jag la mig ovanpå sängen, ________ men ________ och ________. Vi ________ blir ju fort ________ och ________ när det händer för mycket på en gång.

(Fortsättning på s. 117)

© 1998 Fasth–Kannermark • *Kopiering förbjuden*

Skannat med CamScanner

6 Adjektivets komparation

Grupp 1 *(de flesta adjektiv tillhör denna grupp)*

Positiv	*Komparativ*	*Superlativ*	*Bestämd form superlativ*
	-are	**-ast**	**-aste**
trevlig, -t, -a	trevligare	trevligast	trevligaste
go/d, -tt, -da	godare	godast	godaste *(se grupp 3!)*
enk/el, -elt, -la	enklare	enklast	enklaste
ilsk/en, -et, -na	ilsknare	ilsknast	ilsknaste
mag/er, -ert, -ra	magrare	magrast	magraste
långsam, -t, -ma	långsammare	långsammast	långsammaste
nära	närmare/närmre	närmast/närmst	närmaste/närmsta *(adj, adv)*

Grupp 2 *(de flesta adjektiv i denna grupp får omljud, d.v.s. byter vokal)*

Positiv	*Komparativ*	*Superlativ*	*Bestämd form superlativ*
	-re	**-st**	**-sta**
hög, -t, -a	högre	högst	högsta
ung, -t, -a	yngre	yngst	yngsta
tung, -t, -a	tyngre	tyngst	tyngsta
låg, -t, -a	lägre	lägst	lägsta
lång, -t, -a	längre	längst	längsta
trång, -t, -a	trängre	trängst	trängsta
stor, -t, -a	större	störst	största
grov, -t, -a	grövre	grövst	grövsta
–	främre	–	främsta
–	bakre	–	bakersta
–	inre	–	innersta
–	yttre	–	yttersta
–	nedre	–	nedersta
–	övre	–	översta
–	undre	–	understa
–	bortre	–	bortersta
–	–	–	mellersta

Grupp 3 *(adjektiven i denna grupp är oregelbundna)*

Positiv	*Komparativ*	*Superlativ*	*Bestämd form superlativ*
	-re	**-st**	**-sta**
gam/mal, -malt, -la	äldre	äldst	äldsta
lite/n, -t, små	mindre/smärre	minst	minsta
bra/god	bättre	bäst	bästa
dålig, -t, -a	sämre/värre	sämst/värst	sämsta/värsta

© 1998 Fasth–Kannermark • *Kopiering förbjuden*

Skannat med CamScanner

Smärre använder man mest i absolut komparativ. (Se nedan.)
Värre, värst använder man ofta om något som är dåligt från början.
Sämre, sämst använder man om något som inte är så dåligt från början.

Arbetslösheten är ett svårt problem, men det finns nog andra problem som är **värre** här i livet.
Jag gillar inte att gå till tandläkaren. Det är **värst** att laga framtänderna.
Det har varit en jobbig vinter. Snöstormarna har varit **värst** av allt.
Olles fru är död nu. **Det värsta** var att hon fick lida mycket den sista tiden.
Elsa har en svår reumatism, men hon tröstar sig med att det finns de som har det **värre**.
Familjen Lekander har drabbats av flera olyckor. **Värst** är det för barnen som miste sin mamma i en svår bilolycka.

Grupp 4 (adjektiv på *-isk,* vissa *perfekt particip* och *presens particip* samt några *oböjliga adjektiv*)

Positiv	*Komparativ*	*Superlativ*	*Bestämd form superlativ*
	mer	**mest**	**mest + bestämd form**
dramatisk, -t, -a	mer dramatisk, -t, -a	mest dramatisk, -t, -a	mest dramatiska
beröm/d, -t, -da	mer beröm/d, -t,-da	mest beröm/d, -t, -da	mest berömda
glädjande	mer glädjande	mest glädjande	mest glädjande
långväga	mer långväga	mest långväga	mest långväga

En komparativform kan förstärkas med *allt* eller *ännu*, en superlativform med *allra*.

Det blir **allt mörkare** på kvällarna nu på hösten.
Anton är **ännu brunare** i år än han var efter sin semester i fjol.
– Vad ska jag göra med min hemska hosta? – Det **allra bästa** är att sluta röka.

Absolut komparativ
Man använder ibland komparativformen, utan någon direkt jämförelse, i betydelsen *ganska/inte så + positiv.*

Både **äldre och yngre kvinnor** är med i vår förening.
På äldre dar tänker vi skaffa ett litet radhus.
Elisabeth kommer från **en bättre familj**.
Vi blev bjudna på **en bättre middag** hos Perssons i går kväll.
Katarina hade med sig **en större summa pengar** på sin semester.
Vi ska stanna **en längre tid** i USA.
Gamla Ulla Ask klarar bara att ta **kortare promenader**.
Du måste tyvärr göra **smärre korrigeringar** i din ansökan.
Det blir **inga större schemaändringar** denna termin.
Det spelar **ingen större roll** om du kommer eller ej.

Absolut superlativ
Man använder ibland superlativformen, utan någon direkt jämförelse, i betydelsen *mycket + positiv.*

Med största nöje kommer jag på festen.
Med största tvekan blev Lars Olsson godkänd efter sin muntliga tentamen i går.
Varmaste gratulationer på födelsedagen! **Bästa hälsningar** från vännen Eva.
Det är **av största vikt** att du sköter dig på jobbet.
Vi ska ordna allt **på bästa sätt**.

© 1998 Fasth–Kannermark • *Kopiering förbjuden*

Skannat med CamScanner

7 Adjektivets komparation

Skriv rätt form av adjektiven, komparativ eller superlativ.

1 Det påstås att barn och ungdomar är stökigare i dag än de var förr i tiden. (stökig)

2 – Har vi nu Europas ______ skola som Moderaterna talade om i början av 90-talet?
– Det vet jag faktiskt inte. Jag är inte så insatt i skolfrågor. (bra)

3 – Vilket är ______, att få bedövning eller att få sina tänder lagade utan bedövning?
– Att laga utan bedövning. (dålig)

4 Studieresultaten blir ______ om man inte är motiverad att lära sig. (dålig)

5 Uppsala har det ______ universitetet i Sverige. (gammal)

6 Ju ______ man blir, desto ______ blir man. (gammal, rynkig)

7 Det ______ hoppet i tresteg på idrottsgalan i går var 15,28. (lång)

8 "I de ______ vattnen går de ______ fiskarna." (lugn, stor)

9 I mitten av 1990-talet beslutade riksdagen bl.a. om ______ barnbidrag på grund av den dåliga ekonomin i Sverige. (låg)

10 Cheopspyramiden är den ______ av de tre pyramiderna vid Giza i Egypten. (stor)

11 Ingmar Bergman är en av Sveriges ______ regissörer. (känd)

12 Flickor brukar vara ______ än pojkar. (försiktig)

13 Arbetslösheten har varit hög i Sverige sedan en tid tillbaka. Det ______ är att vissa ungdomar aldrig får en chans att komma in på arbetsmarknaden. (dålig)

14 Ju ______ man är, desto ______ är det att lära sig ett nytt språk. (ung, lätt)

15 Två ______ företag har etablerat sig i vår stad på sistone. (liten)

16 Det var med ______ tvekan som Fredrik gifte om sig med sin förra fru. (stor)

17 Under sitt liv har Ola haft många olika jobb. Hans ______ jobb fick han genom kontakter. (sen)

18 Strindberg är ______ som författare än som konstnär. (berömd)

19 – Ju mer man sover, desto ______ blir man.
– Nej, det håller jag inte med dig om! (trött)

© 1998 Fasth–Kannermark • *Kopiering förbjuden*

Skannat med CamScanner

20 Enligt cancerforskarna måste vi bli ________________ om hur viktigt det är att välja rätt kost. (medveten)

21 – Det finns väl inget ________________ än ovissheten?
– Nej, det har du rätt i. (dålig)

22 Många ägnar ________________ delen av sin fritid åt tv-tittande. (stor)

23 Tungvikt är den ________________ klassen i boxning. (tung)

24 Mårten kommer med ________________ sannolikhet att få jobbet som han har sökt. (stor)

25 Vissa barn har ________________ förutsättningar att lyckas i skolan än andra. (dålig)

26 Många påstår att mobbningen är ________________ i dag än tidigare. (dålig)

27 När man har mycket att göra får man prioritera och ta det ________________ först. (viktig)

28 Om man ska gå i skogen behöver man ________________ skor än om man bara ska ta en promenad på stan. (grov)

29 Räven är ________________ än hönan. (listig)

30 – En telefon som ringer i ett är det ________________ jag vet.
– Ja, det är det verkligen. (stressande)

31 Operett är ________________ än opera. (lättsam)

32 Den enkla och rena formen är ofta den ________________. (vacker)

33 Vår semester i fjol blev misslyckad ur flera synpunkter. Det allra ________________ var det eviga regnandet. (dålig)

34 Det ________________ med narkotika är att det är starkt vanebildande. (dålig)

35 – Ju mer man läser, desto ________________ blir man.
– Ja, förhoppningsvis. (klok)

36 Under det ________________ året ska vårt hus genomgå en ________________ renovering. (nära, stor)

37 Man ska sluta när det är som allra ________________. (rolig)

38 Ju mer man motionerar, desto ________________ blir man. (pigg)

39 De flesta ser allt ________________ med åren. (dålig)

40 Medellivslängden är ________________ i dag än för hundra år sedan. (hög)

© 1998 Fasth–Kannermark • *Kopiering förbjuden*

Skannat med CamScanner

8 Skriv rätt form!

Arne berättar (2) *forts. från s. 109*

(angenäm, obehaglig, gammal, hel, sann, stark, trött, trött, inträffad, förvirrad, senil, häpnadsväckande, stor, god)

Precis när jag var på väg att somna kom min dotter på besök, och jag berättade om dagens __________ händelse för henne. Hon tittade lite konstigt på mig.

– Tror du mig inte? frågade jag.

– Jo, visst tror jag dig, sa hon, men samtidigt fick jag ett __________ intryck av att hon inte gjorde det.

I samma ögonblick dök en sköterska upp. Jag frågade om hon kom ihåg att Greta hade varit där. Som __________ åklagare ville jag ju bevisa att det __________ var __________. Hon svarade lite undvikande och berättade för min dotter att jag hade fått __________ tabletter och att jag kanske var lite __________.

– Åja, så __________ är jag inte. Jag har ju varit på besök i dag, sa jag för att än en gång bekräfta det __________.

– Ja, ja, tänkte dottern. Han verkar ju helt __________ i dag, på gränsen till __________.

Det var inte första gången som Arne berättade __________ historier. Han har alltid varit en av släktens __________ berättare. Nu redogjorde han klart för var Rune låg, vad de hade pratat om och vad Rune hade för krämpor. Dottern visste varken ut eller in men försökte hålla __________ min.

(tjatig, menande, bra, rolig, god, framåtlutad, bra, klar, hård, stor, ekonomisk, möjlig)

En stund senare kom min son, och jag berättade samma visa en gång till. Det kändes lite __________. Mina barn utbytte __________ blickar. Det såg jag nog. Än har gubben ögonen och öronen på skaft, tänkte jag för mig själv och plirade illmarigt på dem.

– Tror ni mig inte, va?

– Jovisst, sa min son. Hur mår du egentligen i dag, pappa?

– Toppen! Har aldrig känt mig __________.

– Så __________! Alltid på lika __________ humör. Har det hänt något annat i dag då? frågade han utan att kommentera mitt besök hos Rune.

– Ja, doktorn var på besök i dag. Hon kommer ju en gång i veckan och pratar med mig i två minuter som ni vet, och hon lovade att jag skulle få åka hem om ett par dagar. Jag har lärt mig att gå __________ och har __________ balans nu än i förra veckan, så enligt henne är de __________ med mig här på sjukhuset. Sköterskorna betraktar läkarna som mycket __________ mot patienterna, men läkarna har ju ett __________, __________ ansvar, och de skriver nog ut folk så fort som __________.

© 1998 Fasth–Kannermark • *Kopiering förbjuden*

Skannat med CamScanner

(farlig, senil, inträffad, överens, sann, krävande, tidig)

Syskonen tittade än en gång på varandra. Skojar han nu igen? Hur ska detta gå? tänkte de för sig själva. Han kan knappt gå och har problem med att hålla balansen, han magrar mer och mer för varje dag, och han bär fortfarande på någon ________ bakterie. Och så har han börjat bli ________ till råga på allt. På väg ut från sjukhuset diskuterade syskonen det ________, och båda var ________ om att fadern inte alls skulle kunna klara sig själv. De bestämde sig för att ta kontakt med läkaren redan nästa dag. Och det där med Greta och Rune var ju rena snurren, tyckte de. Det kunde ju bara inte vara ________. De kände att dagens besök hos fadern hade varit ________ än något av de ________ besöken.

(trevlig, lång, isolerad, sann, dålig, hemsk)

Senare på kvällen ringde telefonen hemma hos dottern.

– Hej Ann, det är Greta. Jag var och hälsade på din far på sjukhuset i dag.

– Ja, jag hörde det, sa dottern lite osäkert och snopet.

– Och Arne hade varit och hälsat på Rune, fortsatte Greta. Jag talade med en sköterska för en stund sedan. Så ________ att de kan få hälsa på varandra på rummen! Dagarna blir ju så ________ för dem som ligger ________.

Ann trodde inte sina öron. Allt var alltså ________! Hon fick ________ samvete. Hade fadern sett att hon och hennes bror inte trodde på honom? Så ________ i så fall!

(lätt, gammal, dålig, trodd, tagen, dålig, fruktansvärd, medveten, lustig, gammal, aktningsvärd, viktig, förutfattad, ordentlig)

På kvällen låg jag i min sjukhussäng och filosoferade över livet. Karl låg och snarkade i sängen bredvid. Det är inte så ________ att bli ________. Jag kan stå ut med att synen, hörseln och gången är ________ än förr. Men att inte bli ________, att inte bli ________ på allvar är nog ________ än något annat. Det känns ________ när man är fullt ________ om vad som händer och sker runt omkring en. Det ________ är att jag inte känner mig ________. Visst har jag uppnått den ________ åldern av 86 år, men än hänger jag med.

Min dotter ringde precis, och nu var det minsann ett annat ljud i skällan. Nu ville hon också besöka Rune. En av de ________ sakerna som livet har lärt mig är att man inte ska ha några ________ meningar om människor utan ta reda på fakta innan man dömer. Jag hoppas att mina barn har fått en ________ påminnelse om det i dag.

Skrivuppgift: Att bli gammal

© 1998 Fasth–Kannermark • *Kopiering förbjuden*

Skannat med CamScanner

ADVERB

Adverb kan stå som bestämning till:

– verb	Kalle **skriver vackert**.
– adjektiv	Kalle har en **mycket vacker** handstil.
– andra adverb	Per sjunger **otroligt falskt**.
– räkneord	Det bor **ungefär 300 000** människor i Malmö.
– en hel sats	Maria kommer **inte** på söndag.

Det förekommer emellertid att adverben även står som bestämning till andra ordklasser, t.ex. pronomen och substantiv.

Gordan förstår **nästan allt** vad hans lärare säger.
Pia jobbade i USA ett år. **Året därpå** åkte hon till Kanada.

Adverben kan delas in i olika kategorier:

Frågande adverb

När?	— Hur ofta?	—	Hur länge?	*(tid)*
Var?	— Varifrån?	—	Vart?	*(rum)*
Hur?				*(sätt)*
Hur mycket?	Hur lite?			*(grad)*
Varför?				*(orsak)*

Tidsadverb (svarar på frågorna: *När? Hur ofta? Hur länge?*)

nu	då	alltid	ibland	efteråt	ögonblickligen	
numera	förr	jämt	än	först	häromdagen	
nyligen	förut	ständigt	ännu	sist	häromåret	
nyss	snart	ofta	fortfarande	slutligen	omedelbart	
just	strax	sällan	hittills	dagligen	igen	
redan	därpå	aldrig	dittills	äntligen	sedan	*(m.fl.)*

Rumsadverb (svarar på frågorna: *Var? Varifrån? Vart?*)

här —	härifrån —	hit —	hitåt	nära	avsides	
där —	därifrån —	dit —	ditåt	inomhus	undan	
hemma —	hemifrån —	hem —	hemåt	utomhus	tillbaka	
ute —	utifrån —	ut —	utåt	utomlands	någonstans	
inne —	inifrån —	in —	inåt	överallt	ingenstans	
uppe —	uppifrån —	upp —	uppåt	kvar	annanstans	*(m.fl.)*

Sättsadverb (svarar på frågorna: *Hur? På vilket sätt?*)

bra	dåligt	ordentligt	sakta	noggrant	
väl	illa	slarvigt	långsamt	noga	
lika	annorlunda	vilse	fort	uppfordrande	
olika	bestämt	skriftligen	snabbt	så (här; där)	*(m.fl.)*

© 1998 Fasth–Kannermark • *Kopiering förbjuden*

Skannat med CamScanner

Gradadverb (svarar på frågorna: *Hur mycket/lite? I vilken grad?*)

lite	mycket	helt	lagom	ännu	omkring
föga	väldigt	alldeles	särskilt	allt	cirka
ganska	oerhört	totalt	utomordentligt	allra	ungefär
tämligen	ytterst	genomgående	synnerligen	nästan	en
rätt	(allt)för	så	fantastiskt	knappt	exakt
				drygt	

(m.fl.)

Orsaksadverb (svarar på frågan: *Varför?*)

därför

Relativa adverb (inleder bisatser)

där dit då varför, varifrån, varefter, varigenom, varpå *(m.fl.)*

Satsadverb

Satsadverb negerar, uttrycker en åsikt om eller ger ett omdöme om innehållet i en sats.

inte, icke, ej
knappast, knappt
omöjligen

nog, kanske, kanhända
möjligen, möjligtvis, eventuellt
förmodligen, troligen, antagligen, sannolikt, säkert

säkert (= utan tvekan)
absolut

väl

bara, endast, enbart, blott

verkligen, sannerligen
faktiskt; minsann

tyvärr, dessvärre
förgäves
naturligtvis, givetvis, förstås

gärna – hellre – helst

(m.fl.)

Vissa satsadverb kallas *konjunktionella adverb* eftersom deras funktion liknar konjunktionernas.

Konjunktionella adverb

också, även, dessutom; vidare, inte (...) heller
förresten, för övrigt
alltså; följaktligen, därför

således; sålunda
än – än; ömsom – ömsom; dels – dels

emellertid, dock, ändå, i alla fall, likväl
trots allt; trots det
däremot; tvärtom
egentligen, i själva verket
åtminstone

ju; nämligen

tydligen, uppenbarligen

(m.fl.)

© 1998 Fasth–Kannermark • *Kopiering förbjuden*

Skannat med CamScanner

Bildning

Förutom att vara "egna" ord kan adverb bildas av andra ord genom tillägg av vissa ändelser, t.ex.:

-t av adjektiv och perfekt particip
tydligt, bestämt

-en av vissa adjektiv som slutar på *-lig*
möjligen, troligen, antagligen

-vis av adjektivets neutrala form samt av sammansättningar med substantiv
möjligtvis, naturligtvis, givetvis, händelsevis, veckovis

Böjning

Adverben är oböjliga (jämför adjektiven), men många adverb kan kompareras.

långsamt – långsammare – långsammast
fort – fortare – fortast
illa – sämre/värre – sämst/värst
bra/väl – bättre – bäst

mycket – mer(a) – mest
länge – längre – längst
intresserat – mer intresserat – mest intresserat
annorlunda – mer annorlunda – mest annorlunda

© 1998 Fasth–Kannermark • *Kopiering förbjuden*

Skannat med CamScanner

1 Tids- och rumsadverb, frågande samt relativa adverb

Välj lämpligt adverb. Se exempel.

1 "Härifrån ______ till evigheten" heter en känd gammal film från 50-talet.

2 Värmland, ______________ många svenska författare har kommit, är ett vackert landskap, och Mårbacka ____________ Selma Lagerlöf bodde besöks årligen av många turister.

3 – Vet du ____________ Trafikverket ligger?
– Ja, i Borlänge.
– Har du möjligen adressen ___________?
– Ja, det har jag. Jag fick faktiskt ett brev _______________ häromdagen.

4 Ove har fått en anmodan från Skatteverket om att förklara vissa uppgifter i sin självdeklaration ____________ han just nu sitter och försöker formulera ett brev.

5 – Vet du ______________ Malmö får sitt dricksvatten?
– Ja. Jag tror att det mesta kommer från Vombsjön.

6 Minnesota och Illinois är de stater __________ flertalet svenska emigranter bosatte sig.

7 – Nu är jag trött på dig och ditt tjat, sa Ulrika __________ hon smällde igen dörren och gick sin väg.

8 – Kivik, ______________ de här äpplena kommer, är en vacker ort på Österlen i Skåne. Har du varit __________?
– Nej.
– Då tycker jag att du ska åka ___________ någon gång.

9 Pias mormor, som föddes för 75 år sedan ________ Sverige såg annorlunda ut än i dag, påstår med bestämdhet att det var lättare att leva __________.

10 – Hjälp! Det har hänt en olycka __________. Skicka genast __________ en ambulans!
– Ja. Ta det lugnt! _____________ ringer du?
– Ursäkta?
– __________ ska jag skicka ambulansen?
– Va?
– __________ är du nu?
– I korsningen Lönngatan och Ekvägen.
– Okej. Stanna _________, så kommer ambulansen _________ om ett par minuter!

© 1998 Fasth–Kannermark • *Kopiering förbjuden*

Skannat med CamScanner

2 Grad- och/eller sättsadverb

Skriv kommentarer till nedanstående meningar. Använd grad- och/eller sättsadverb. Se exempel.

1 Man får verkligen se sig för när det kommer utryckningsfordon i hög fart.
De kör väldigt fort.

2 Kalle städar varenda vrå i huset där han bor.
____

3 Kerstin Svenssons hörsel är perfekt. _______________

4 I år har Carlos tjänat 70 000 kronor. Förra året tjänade han 326 000 kronor.
____

5 Evy kände att hon behövde kräkas i morse. _______________

6 Per-Erik röker bara tre cigarretter om dagen.
____

7 Varken glas, porslin eller bestick är rena när barnen har diskat.
____

8 När Torsten är ute och kör bil bildas det alltid en kö av bilar bakom honom.
____

9 I november förra året var det minus 15 grader. I december var det minus 25 grader.
____

10 Mahmoud förstår en hel del svenska.
____

11 Svenskarnas medellivslängd ökar. _______________

12 Den 17 juli 2006 var det 32 grader varmt här i staden. Ingen annan dag det året var så varm.
____

13 Tyra är gammal. Hon är 88 år, men hennes bror Elis är faktiskt 98 år.
____

14 Veronika är en hjälpsam, ärlig och generös människa.
____

15 Man kan inte läsa vad Jan skriver. _______________

© 1998 Fasth–Kannermark • *Kopiering förbjuden*

Skannat med CamScanner

3 Sättsadverb eller adjektiv?

artig	glad	hög	oerhörd	riskfylld	tråkig
bekymrad	glad	känd	ofelbar	smidig	trött
fantastisk	god	ledsen	ovanlig	snabb	tunn
förmånlig	hel	lättsaltad	orolig	~~sömnig~~	vacker
förvånansvärd	hemsk	mänsklig	riktig	tillräcklig	äcklig

(Se s. 99 angående verb som följs av adjektiv)

Välj lämpliga ord och skriv dem i rätt form. Varje ord ska helst bara användas en gång. Se exempel.

1 Linnea är så *sömnig* att hon bara sitter och gäspar.

2 Jonny startade bilen och körde ______________ från olycksplatsen.

3 På den restaurang som vi besökte i lördags hade man verkligen dekorerat alla bord mycket ______________ med blommor och levande ljus.

4 Pias barn tackar alltid så ______________ när de får något. De är verkligen väluppfostrade.

5 86-åriga Elna har inte känt sig ______________ frisk den senaste tiden, så häromdagen var hon tvungen att uppsöka vårdcentralen.

6 Leo verkar så ______________ i dag. Blicken flackar och han har svårt att sitta stilla.

7 Det är ______________ att göra misstag ibland. Ingen är ju ______________.

8 "Skär purjolöken i ______________ skivor och lägg dem i ______________ vatten", stod det i receptet.

9 Kalle Anka är en av de mest ______________ Walt Disney-figurerna.

10 – Du låter ______________. Har det hänt något ______________?

– Nej då. Jag är bara så ______________. Jag har sovit så dåligt den senaste tiden.

11 De flesta tycker att det luktar ______________ när man bakar.

12 – Har du ätit surströmming någon gång?

– Ja, och det smakar lika ______________ som det luktar. Usch!

13 Efter ett alkoholtest visade det sig att Kalle inte var ______________ nykter. Han hade nämligen 0,3 promille alkohol i blodet.

14 – Nu får det faktiskt vara nog. Jag har jobbat ______________ länge på den här arbetsplatsen. Nu ska jag söka ett nytt jobb, sa Jonatan och gick hem.

© 1998 Fasth–Kannermark • *Kopiering förbjuden*

Skannat med CamScanner

15 Ibland luktar det ______________ illa från Larssons gård. Han föder nämligen upp grisar.

16 Per ställer ______________ krav på sin omgivning, men han kräver mycket av sig själv också.

17 Vi har ett ______________ stort kulturutbud i vår stad.

18 "Passa på! Köp ett par nya sportskor till ett ______________ pris!" stod det på reklambladet som den nya sportaffären på Algatan hade skickat ut.

19 Anton har klarat sig ______________ bra i livet med tanke på hans bakgrund.

20 Alla kattdjur rör sig mycket ______________.

21 Det är alltid ______________ att ge sig ut på svag is.

22 Det ligger ______________ vackra villor längs Strandvägen.

23 – Vad är det som har hänt? frågade Stina och tittade ______________ på sin gråtande dotter.

24 Sigge och Sixten är verkligen inga lustigkurrar, men när jag mötte dem i morse såg de så ______________ ut, och de skrattade så ______________ att jag var tvungen att fråga vad som hade hänt. Då berättade de att de hade vunnit högsta vinsten på Lotto.

25 – I dag ser du ______________ pigg ut. Vad har hänt? – Jag har blivit kär.

© 1998 Fasth–Kannermark • *Kopiering förbjuden*

Skannat med CamScanner

4 Satsadverb

Stryk över det eller de satsadverb som *inte* passar i nedanstående meningar. Se exempel.

1	Har du __ en 100-lapp att låna mig? – Ja.	~~tyvärr~~, bara, kanske, ~~naturligtvis~~
2	Per har sagt att han __ kommer hit på fredag.	kanhända, gärna, troligen, förgäves
3	Det kommer __ att bli roligt på festen hos Boris på lördag.	gärna, antagligen, nog, kanske
4	– Nu har du __ förstått alla instruktioner, eller hur? – Javisst.	tyvärr, väl, inte, gärna
5	Riccardo skulle __ vilja återvända till sitt hemland.	inte, förgäves, gärna, naturligtvis
6	– Jag kan __ inte hjälpa dig hur gärna jag än skulle vilja. – Så synd.	faktiskt, omöjligen, möjligtvis, tyvärr
7	Ann, som bor i Borlänge, var bortrest när Henri kom ända från Frankrike för att besöka henne. Han hade alltså rest __ till Sverige.	förmodligen, ej, förgäves, tyvärr
8	– Det är __ du som har städat undan alla mina viktiga papper? sa Annika irriterat till sin pedantiske man.	förstås, väl, gärna, kanske
9	Lasse går aldrig ut och roar sig. Han sitter __ inne och håller på med sin dator.	knappt, verkligen, omöjligen, bara
10	– Jag var __ bäst i klassen i alla ämnen, sa Erik stolt till sin son.	minsann, tyvärr, inte, omöjligen
11	Ulf har __ blivit bestulen på sin plånbok. Den finns inte någonstans.	inte, bara, sannolikt, nog
12	– Jag kan __ komma på var jag har gjort av min klocka, sa Elsie.	omöjligen, tyvärr, förgäves, inte
13	– Ska du __ gå ut i det här ovädret? sa Boel bekymrat till sin dotter.	givetvis, inte, verkligen, väl
14	När jag körde till jobbet i morse kunde jag __ se vägen, för det var så dimmigt.	tyvärr, antagligen, minsann, knappt
15	Det här var __ lätt, eller hur?	inte, hellre, väl, helst

© 1998 Fasth–Kannermark • *Kopiering förbjuden*

Skannat med CamScanner

5 Konjunktionella adverb

Adverb vars uppgift är att binda ihop olika meningar och på så vis markera hur dessa hänger ihop kallas *konjunktionella adverb* eftersom deras funktion liknar konjunktionernas.
De konjunktionella adverben kan ha olika placeringar i satsen. Vissa står oftast på satsadverbialets plats medan andra har en friare placering.

också, även, dessutom; vidare	– uttrycker tillägg
inte (...) heller	– är motsats till *också*
förresten	– uttrycker ett tillägg när man plötsligt kommer att tänka på något annat än det man just talat om
för övrigt	– har ibland samma betydelse som *förresten* – uttrycker ibland ett tillägg till det man talat om = *annars; vad gäller allt annat*
än – än; ömsom – ömsom	– uttrycker motsats eller omväxling
dels – dels	– uttrycker att man vill betona två saker

(Jämför med *och*)

Lisa spelar piano. Hon spelar **också** (**även, dessutom**) dragspel.
Hon spelar dragspel **också** (**dessutom**). **Dessutom** spelar hon dragspel.

Jag bör förbättra mitt uttal. **Vidare** måste jag utöka mitt ordförråd om jag ska klara nästa prov i engelska.

Josef har inga pengar. Jakob har **inte heller** några pengar. Sara dricker inte vin. Hon dricker **inte** öl **heller**.

– Har du läst Kerstin Ekmans nya bok?
– Ja, vad bra den var! Hon är en fantastisk författare. Har du **förresten** sett att de har rea hos Bokblads?
– Nej. Det var bra att du sa det. Då ska jag gå dit så snart jag kan.

– Ola är en fantastisk man. Han är både snygg, rik och trevlig. **För övrigt** har han en trevlig fru också.
– Jag träffade Emma häromdagen. Hon hade blivit lite äldre, men **för övrigt** var hon sig precis lik. – Jaha.

– Jesper mådde inte bra i går. **Än** (**ömsom**) svettades han, **än** (**ömsom**) frös han.
– Maja kan inte bestämma sig för var hon vill bo. Hon flyttar **än** hit, **än** dit.

George har två jobb. **Dels** kör han taxi, **dels** städar han på en bank.

ju	– uttrycker en förklaring som både talaren och lyssnaren är införstådda med
nämligen	– uttrycker en förklaring av något tidigare sagt. Det är bara en av de inblandade som vet.

(Jämför med *för, därför att, eftersom*)

Obs! Ju och *nämligen* kan bara stå på satsadverbialets plats.

– Vad har du köpt?
– En present till Johannes. Han fyller **ju** år i morgon. Det har du väl inte glömt?
– Nej då.

– Vill du ha en bit choklad? – Nej tack. Jag har **nämligen** börjat banta i dag.

© 1998 Fasth–Kannermark • *Kopiering förbjuden*

Skannat med CamScanner

alltså, följaktligen, således, sålunda	– uttrycker följd, slutsats; förklaring
därför	– uttrycker följd; förklaring
tydligen, uppenbarligen	– uttrycker tänkbar slutsats
så	– används ofta i vardagligt tal i en huvudsats som står efter en bisats

(Jämför med *så*)

– Hur är du och Carina släkt?
– Min mamma och hennes pappa är syskon. Vi är **alltså (följaktligen, således, sålunda)** kusiner.

Vera tycker inte om att åka skidor. **Därför** vill hon inte följa med sina kompisar till fjällen i vinter.

Nils har **tydligen** inte fått det meddelande som jag skrev till honom eftersom han inte har hört av sig än.
Adam har **uppenbarligen** problem med sin hälsa eftersom han är hemma från jobbet så ofta.

Om du kommer **(så)** ska jag bjuda dig på middag.
När man har fyllt 18 år **(så)** är man myndig.

emellertid, dock, ändå, i alla fall, likväl trots allt, trots det däremot tvärtom	– uttrycker motsats

(Jämför med *men, utan; trots att, fast, även om*)

Greta har nyligen gift sig med en stilig miljonär. Hon är **emellertid (dock, ändå, i alla fall, likväl)** inte lycklig.
Emellertid (Dock, Ändå, Likväl) är hon inte lycklig.
Hon är inte lycklig **i alla fall (ändå).**

Johan har haft många motgångar i livet, men han är **trots allt** inte bitter.
" " " " " " " , men **trots allt** är han inte bitter.
" " " " " " " , men han är inte bitter **trots allt**.

Det var ett hemskt oväder i går. **Trots det** var vi tvungna att ge oss ut.

Freddy avskyr katter. Han tycker **däremot** mycket om hundar.
Däremot tycker han mycket om hundar.
Han tycker mycket om hundar **däremot**.

Du ska inte tro att Petter är dum. Han är **tvärtom** väldigt intelligent.
Tvärtom är han väldigt intelligent.

egentligen, i själva verket	– uttrycker ett tillrättaläggande
åtminstone	– uttrycker en inskränkning; en modifikation

(Jämför med *men, utan*)

Walter säger att han är sjuk, men han är **egentligen (i själva verket)** bara lat.
" " " " " " , men **egentligen (i själva verket)** är han bara lat.

– Jag har ingen lust att städa i dag.
– Du kan väl **åtminstone** dammsuga i vardagsrummet?
– Okej, då.

© 1998 Fasth–Kannermark • *Kopiering förbjuden*

Skannat med CamScanner

6 Konjunktionella adverb

Välj rätt alternativ. Se exempel.

1 I fredags kväll hade Anders otur. När han var på väg till en kompis halkade han och bröt ena benet. _____ slog han ut fyra framtänder.
a) Trots allt (b) Dessutom c) Därför d) Tvärtom

2 Nu har Emanuel köpt både en ny bil och en ny båt. Det går _____ bra för honom.
a) inte heller b) tvärtom c) därför d) tydligen

3 Birger har lite problem med sin rygg, men _____ mår han ganska bra.
a) tydligen b) därför c) åtminstone d) för övrigt

4 Jag har varit tvungen att gå till tandläkaren flera gånger den sista tiden, och det kostar mycket pengar. _____ har jag inte råd att köpa några nya kläder just nu.
a) Tydligen b) Däremot c) Därför d) Åtminstone

5 Caroline tycker inte om att sola och bada på sommaren. _____ vandrar hon gärna i fjällen då.
a) Uppenbarligen b) Egentligen c) Åtminstone d) Däremot

6 – Ska du röka nu igen? Du har _____ redan rökt minst ett paket i dag?
– Ja, men ...
a) därför b) ju c) dessutom d) egentligen

7 Danny borde _____ inte köra bil eftersom han ofta använder mediciner som sätter ner reaktionsförmågan.
a) egentligen b) även c) tvärtom d) tydligen

8 – Även om jag inte har tur i kärlek så har jag _____ tur i spel, tänkte Niklas Turén när han för tionde gången kammade hem en storvinst på Måltipset.
a) inte heller b) förresten c) i alla fall d) därför

9 – Sluta tjata nu! Du får ingen hund, har jag sagt.
– Men pappa, jag kan väl _____ få en kanin?
– Nej. Det kommer aldrig på fråga. Inga djur i mitt hus!
a) åtminstone b) nämligen c) alltså d) tydligen

10 Svante tycker inte om frukt. Han gillar inte grönsaker _____.
a) också b) heller c) nämligen d) trots allt

11 – Det var verkligen roligt att träffa dig och prata om gamla minnen. Det måste vi göra om. Har du _____ mitt telefonnummer?
– Nej. Det måste du ge mig.
a) förresten b) dock c) åtminstone d) trots allt

12 Henrietta är faktiskt ingen sällskapsmänniska. Hon är _____ en riktig enstöring som tycker bäst om att vara ensam hemma.
a) åtminstone b) dessutom c) tvärtom d) förresten

© 1998 Fasth–Kannermark • *Kopiering förbjuden*

Skannat med CamScanner

13 Häromdagen utbröt en våldsam lägenhetsbrand i vårt bostadsområde. Brandkåren var _____ snabbt på plats och lyckades släcka elden, så skadorna blev begränsade.
a) tvärtom b) egentligen c) däremot d) emellertid

14 – Du ska inte tro att Gustav är ointresserad av sitt yttre trots att han är gammal. Han har _____ blivit riktigt fåfäng med åren.
– Jaså. Säger du det?
a) åtminstone b) tvärtom c) inte heller d) för övrigt

15 – Många tycker att Tony är en självsäker person, men han är _____ ganska osäker.
– Jaså. Det kan man inte tro.
a) också b) för övrigt c) i själva verket d) följaktligen

16 – Jag förstår att du inte hinner hälsa på mig så ofta, men du kan väl _____ ringa någon gång?
– Ja, det ska jag göra. Jag lovar.
a) tydligen b) alltså c) också d) åtminstone

17 Olle jobbar heltid som lokalvårdare. Han har _____ ett extraknäck på helgerna.
a) tydligen b) ju c) tvärtom d) även

18 I morse blev Olga glatt överraskad. Hennes man kom _____ och gav henne kaffe på sängen. Det brukar han inte göra.
a) nämligen b) därför c) uppenbarligen d) dock

20 – I dag är det den 15 december. Det är _____ mindre än två veckor kvar till jul.
– Oj, vad tiden går!
a) också b) tydligen c) alltså d) däremot

21 Lennart har det inte så bra ekonomiskt, men han är _____ nöjd med sitt liv.
a) därför b) ändå c) dessutom d) nämligen

22 – Ni kan _____ inte läsa vad som står på skyltarna här, eftersom ni håller på att peta på föremålen, sa vaktmästaren på museet i en spydig ton.
a) även b) tvärtom c) uppenbarligen d) därför

23 Kristin har nyligen rest till Nya Zeeland, så hon kommer _____ inte att vara med på sin kusins bröllop nästa vecka.
a) också b) i själva verket c) följaktligen d) tvärtom

24 En del av de svenskar som utvandrade till USA i början av 1900-talet återvände till sitt hemland som välbärgade personer. Många av utvandrarna fick _____ aldrig möjlighet att återse sitt fosterland.
a) dock b) åtminstone c) dessutom d) följaktligen

25 Monika och Nisse har inte så stora inkomster, men de har _____ lyckats spara ihop pengar till en bostadsrättslägenhet.
a) trots allt b) nämligen c) alltså d) dessutom

© 1998 Fasth–Kannermark • *Kopiering förbjuden*

Skannat med CamScanner

7 Konjunktionella adverb och konjunktioner (muntlig övning)

Ändra meningarna så att du använder en konjunktion i stället för det konjunktionella adverbet. I vissa fall är det lämpligt att använda både en konjunktion och ett adverb. Se exempel.

1 Jag kallas för Kicki. *Egentligen* heter jag Kristina.

Jag kallas för Kicki, men jag heter Kristina.

2 Karin läste dag och natt till sin tenta i fysik. *Trots det* klarade hon den inte.

Karin läste dag och natt till sin tenta i fysik, men hon klarade den inte trots det.

3 Markus Persson är ogift. Han har *emellertid* en våning på fem rum och kök. Han har *alltså* gott om plats.

4 Det var meningen att jag skulle åka till London i går. Så blev det *dock* inte. Jag blev *nämligen* akut sjuk och hamnade på sjukhus.

5 Eva Larsson målar porslin och väver på sin fritid. Nu vill hon *dessutom* lära sig att dreja.

6 Jag vet att du hade mycket att göra i går. Du kunde *åtminstone* ha ringt mig någon gång under dagen.

7 – Du kommer klockan tre då? – Ja, det gör jag. Vi bestämde *ju* det i går.

8 Sven har begått många hemska brott. *Däremot* har han aldrig skadat någon.

9 Det mulnar på mer och mer! Det blir *uppenbarligen* regn om en stund.

10 Eva var på ett konstigt humör i går. *Än* grät hon, *än* skrattade hon.

11 Jag kan tyvärr inte komma i morgon. Jag har *nämligen* fått förhinder.

12 Efter två år i USA ville Oskar inte åka tillbaka till Sverige. *Tvärtom* ville han stanna där så länge han kunde försörja sig på sitt jobb.

© 1998 Fasth–Kannermark • *Kopiering förbjuden*

Skannat med CamScanner

13 Kurt och Ulla har aldrig sett hur långt man har kommit med brobygget i vår stad. *Därför* ska de åka och titta på det i morgon.

___

14 Peter har väldigt många fel på matteprovet. Han har *tydligen* inte förstått något av vad vi har gått igenom, tänkte Peters mattelärare.

___

15 – Hur var vädret på din semester? – *Ömsom* sol, *ömsom* regn.

___

16 Olle har en envis hosta. *Följaktligen* borde han sluta röka.

___

17 I går letade jag länge efter min guldring. *Likväl* hittade jag den inte.

___

18 Uno och Ulrika hade många problem under sin uppväxttid. *Trots allt* har det gått bra för dem i livet.

___

19 Patrik tjänade bara 15 000 kronor förra året. *Således* slapp han betala skatt.

___

20 Anita var med om en hemsk bilolycka i går. Hon klarade sig *dock* undan med lindriga skador.

___

21 Vi vet att vattnet kan innehålla vissa gifter. *Sålunda* måste vi vara försiktiga när vi använder det.

___

22 Som liten var Pontus inget snille i skolan. *Tvärtom* var han mycket trögtänkt. *Ändå* har han fått ett toppjobb inom industrin i dag.

___

___

23 Under min tid som aktiv idrottsman blev jag aldrig etta i de stora tävlingarna. *Däremot* kom jag tvåa flera gånger både i SM och Finnkampen.

___

___

24 Jag vet att du har bråttom till skolan. Du kan väl *åtminstone* ta en smörgås innan du går. Du får *ju* ingen lunch förrän om tre timmar.

___

___

25 Nu kan vi det här. *Följaktligen* behöver vi inte öva mer på det just nu. *Däremot* kan vi kanske repetera det om ett par veckor.

___

___

© 1998 Fasth–Kannermark • *Kopiering förbjuden*

Skannat med CamScanner

8 Lucktext

Ersätt siffrorna med passande adverb. Se exempel.

Miljön – en fråga för oss alla

"Kalla den Änglamarken eller Himlajorden om du vill ..."

(1) börjar en visa av den välkände svenske trubaduren och visförfattaren Evert Taube. Inledningsorden i sången syftar *(2)* på vår jord, den planet som vi alla lever på och som måste ge plats och föda åt fler och fler människor.

Under de senaste årtiondena har miljöfrågorna fått ett *(3)* större utrymme både bland politiker och "vanliga" medborgare. *(4)* fler har börjat inse att vi inte kan hålla på att slösa med jordens resurser *(5)* som vi har gjort och som vi *(6)* gör.

Soptipparna har blivit *(7)* fler, och miljöfarligt avfall har inte tagits tillvara på ett *(8)* tillfredsställande sätt. Föroreningarna runt omkring oss har blivit ett växande hot.

Kan vi utan risk äta våra vanligaste födoämnen? Kan vi lita på att det vatten vi dricker är rent? Kan vi fortsätta att bada i våra hav och sjöar? Hur länge kommer det att finnas frisk luft att andas? Varför ökar allergier och liknande sjukdomar? Finns det *(9)* ett samband mellan dålig miljö och de sjukdomar som *(10)* ökar i antal? Frågorna verkar oändliga, och svaren från experterna är inte *(11)* helt entydiga.

Något som engagerar många forskare är den s.k. växthuseffekten. Den innebär i stora drag att jordens atmosfär blir varmare på grund av utsläpp av vissa gaser, t.ex. freon och koldioxid vilket gör att det ozonlager som skyddar oss från att få brännskador av solen tunnas ut. För en frusen nordbo verkar den tanken *(12)* inte så skrämmande, men effekterna av en klimatförändring kan bli ödesdigra för hela jordklotet.

De områden i södra Afrika som *(13)* nu lider av svår torka kan komma att bli drabbade i *(14)* högre grad vilket i sin tur innebär att svåra hungerkatastrofer kan bli följden. Vad beträffar vår del av världen, *(15)* norra Europa, anser många forskare att växthuseffekten

1 a Först ⓑ Så c Där d Just	4 a Nästan b Allt c Knappast d Dessutom	7 a därför b här c så d allt	10 a knappt b ständigt c föga d dittills	13 a fortfarande b knappast c redan d inte
2 a förstås b inte c dock d förresten	5 a mycket b lika c så d samtidigt	8 a ganska b tämligen c helt d väldigt	11 a bara b slutligen c alltid d aldrig	14 a allra b så c knappast d ännu
3 a ganska b väldigt c allt d för	6 a slutligen b sedan c mycket d fortfarande	9 a möjligen b nästan c nämligen d åtminstone	12 a knappt b nästan c omöjligen d kanske	15 a alltså b dessutom c möjligen d tydligen

© 1998 Fasth–Kannermark • *Kopiering förbjuden*

Skannat med CamScanner

(16) kan leda till stora variationer i nederbörden. Kraftiga regn under långa perioder kan *(17)* orsaka ras, jordskred o.dyl. Dammar, vägar, broar och järnvägar kan ödeläggas. Vattennivån i havet stiger, och havet äter sig *(18)* djupare in i landet vilket gör att den bebyggelse som ligger nära kusten är i farozonen. Skogar och sjöar hotas av försurning på grund av luftföroreningar från biltrafik och industrier.

Många tänker *(19)* att du och jag, "den lilla människan", inte kan göra *(20)* mycket åt detta globala problem. Naturligtvis kan vi det. Genom att t.ex. engagera oss i någon miljörörelse eller i något politiskt parti med miljöfrågor på sitt program kan vi *(21)* försöka påverka vad som sker. Vi måste *(22)* bli mer medvetna som konsumenter genom att t.ex. ställa krav på giftfria livsmedel samt kritiskt ifrågasätta om förpackningsindustriernas alla produkter *(23)* behövs. Detta kräver *(24)* medvetenhet och engagemang.

Sopsortering är ett annat sätt att bidra till att få en *(25)* nersmutsad miljö. Därigenom kan *(26)* mycket av det som vi kastar återvinnas och användas på nytt vilket sparar våra naturtillgångar och vår miljö. Allt detta innebär *(27)* ett visst besvär för oss konsumenter, ett besvär som vi måste acceptera, om inte för vår egen skull så för våra efterkommandes skull.

En sak är *(28)* helt säker – klockan är *(29)* fem i tolv, kanske *(30)* mer! Hjälp till du också – innan det är för sent!

16 a nära b knappt c här d hit	19 a åtminstone b inte heller c kanske d gärna	22 a knappt b också c nästan d omöjligen	25 a mer b mindre c mycket d alltför	28 a nämligen b kanhända c inte d gärna
17 a där b här c härifrån d därifrån	20 a så b för c allt d rätt	23 a tydligen b verkligen c synnerligen d tämligen	26 a förgäves b tyvärr c omöjligen d nämligen	29 a redan b endast c förstås d också
18 a ganska b allra c så d allt	21 a åtminstone b tyvärr c möjligt d inte	24 a ännu b ej c givetvis d hellre	27 a åtminstone b naturligtvis c tvärtom d förgäves	30 a allra b att c mer d ännu

© 1998 Fasth–Kannermark • *Kopiering förbjuden*

Skannat med CamScanner

KONJUNKTIONER

Konjunktioner är ord som binder samman olika delar av en mening. Det finns två typer av konjunktioner: samordnande och underordnande.

Samordnande konjunktioner = bindeord

Dessa konjunktioner binder samman ord, satsdelar eller satser av samma slag.

och, samt, både … och, såväl … som
eller, antingen … eller, varken … eller, vare sig … eller
men, fast; utan
för, ty
så

Underordnande konjunktioner = bisatsinledare

Dessa konjunktioner inleder bisatser.

Allmänt underordnande (påstående)	att
Interrogativa (fråga)	om, ifall, huruvida
Temporala (tid)	när, då sedan, efter (det) att innan; förrän medan, under det att, samtidigt som allt eftersom, efter hand som tills, till dess att just som, just när så snart som, så ofta som, så länge som
Kausala (orsak)	eftersom, därför att; då, emedan, (enär, alldenstund)
Konsekutiva (följd)	så (att), så … att
Konditionala (villkor)	om, ifall, (såvida, såvitt) vare sig … eller, antingen … eller
Koncessiva (motsats)	trots att, fast, fastän, (ehuru) även om
Finala (avsikt)	för att, så (att)
Deskriptiva (sätt)	genom att, utan att
Komparativa (jämförelse)	som, liksom, såsom; som om; än; ju

© 1998 Fasth–Kannermark • *Kopiering förbjuden*

Skannat med CamScanner

1 Samordnande konjunktioner

Samordnande konjunktioner binder samman ord, satsdelar eller satser av samma slag. De kan också binda samman bisats och huvudsats, men bisatsen är då en del av den föregående huvudsatsen.

Kommatecken sätts framför de samordnande konjunktionerna när de binder ihop fullständiga huvudsatser, d.v.s. huvudsatser som innehåller både subjekt och finit verb. Däremot sätts inte kommatecken ut mellan två bisatser. Vid uppräkning sätts kommatecken ut, och konjunktionen står mellan de två sista leden.

och	– uttrycker ett tillägg
samt	– används i formell stil samt när man inte vill upprepa *och*
både ... och såväl ... som	– är mer betonat än bara *och* samt framhäver att två/flera alternativ gäller. *Såväl ... som* används mest i formellt språk.

Riksmötet börjar i oktober **och** (det) fortsätter sedan sitt arbete till slutet av maj.
Björn Borg och Zlatan Ibrahimović, Greta Garbo och Anita Ekberg **samt** Olof Palme och Dag Hammarskjöld är några svenskar som är kända utomlands.
Riksdagen har rätt att **både** bestämma om skatter **och** stifta lagar.
Det brukar finnas **både** sill **och** lax på julbordet.
Ulrika har **såväl** engelska **som** spanska i sin examen.
Plötsligt såg jag att det blixtrade, **och** direkt därefter hördes åskknallen.
Jag visste inte att Karl hade sagt upp sig **och** att han hade fått nytt jobb.

I sammansättningar används ofta bindestreck i stället för att repetera sista ledet:

vår- och höstkläder; vår-, sommar- och höstkläder

eller	– uttrycker alternativ
antingen ... eller	– är mer betonat än bara *eller* samt talar om att ett alternativ gäller
varken ... eller	– uttrycker att inget alternativ gäller; kan ej stå i negerad sats eftersom konjunktionen i sig är negerad
vare sig ... eller	– står efter en negation i stället för *varken ... eller*

Man kan gå till sjukhuset **eller** till vårdcentralen när man är sjuk.
Ringer du i kväll **eller** ska jag ringa upp dig?
Vet du om vi ska åka tåg **eller** om vi ska flyga till Stockholm?

Man kan **antingen** gå till sjukhuset **eller** till vårdcentralen när man är sjuk.

Mina barn äter **varken** kött **eller** fisk.
På många små orter finns det **varken** systembolag **eller** bank.

Jag hittar inte katten **vare sig** inomhus **eller** utomhus. *(negerad sats)*
Ingen, **vare sig** Tom, Oskar **eller** Karl, kan förstå vad som har hänt.

I sammansättningar används ofta bindestreck i stället för att repetera sista ledet:

tåg- eller bussresa; dags-, kvälls- eller nattpass

© 1998 Fasth–Kannermark • *Kopiering förbjuden*

Skannat med CamScanner

men fast utan	– uttrycker en motsats eller en motsättning – används i vardagligt språk i stället för *men* – används ofta i stället för *men* efter en negation, t.ex. *inte, aldrig, knappast* vid en tydlig motsats
(visserligen) … men (visst) … men (förvisso) … men	– är mer betonat än bara *men* " "

Emil är 85 år, **men** han är klar i huvudet och intresserad av allt som händer.
Jag ska berätta en sak för dig, **fast** du måste lova att inte säga det till någon.
Alla vet att Olsson har mycket pengar, **men** han låtsas inte om det.
Regeringen har inte den lagstiftande makten i Sverige, **utan** det har riksdagen.
Jag har inte sagt till Åsa att jag ska komma i kväll, **utan** jag går dit och överraskar henne.
Jag tror inte att Klas åker i kväll **utan** att han väntar med att åka till i morgon.
Erik har ingen egen inkomst, **utan** han är helt beroende av sin fru.
Mamma är inte i tvättstugan, **utan** hon är i torkrummet och hänger tvätt.
Visserligen (Visst, Förvisso) är det kallt i dag, **men** vi måste gå ut med hunden.

för ty	– uttrycker en orsak eller en förklaring – används i formellt språk i stället för *för*

Observera att *för* och *ty* bara kan samordna fullständiga huvudsatser.

Vi får nog sluta tala i telefon nu, **för** det blixtrar och åskar ute.
Jag tror att jag måste ta en taxi, **för** annars kommer jag för sent till jobbet.
Olof hade inbrott i sitt vindsförråd för en tid sedan. Han fick dock ingen ersättning från sitt försäkringsbolag, **ty** hemförsäkringen gäller ej för stöldbegärligt gods som förvaras på vinden.

så	– uttrycker följd, konsekvens och betyder *"och därför"* – uttrycker även en tänkbar slutsats

Drottningen var sjuk häromdagen, **så** kungen fick åka ensam på statsbesök till Spanien. (… och därför fick kungen åka ensam …)
Jag tror att min hund är sjuk, **så** jag måste ringa till veterinären.
Peder har inte ringt, **så** han är väl inte hemkommen från sin semester ännu.

© 1998 Fasth–Kannermark • *Kopiering förbjuden*

Skannat med CamScanner

2 Underordnande konjunktioner

Underordnande konjunktioner inleder en bisats, och de flesta konjunktionerna talar om vilken relation som finns mellan handlingen i bisatsen och i huvudsatsen. (Se s. 171 angående ordföljden i bisats!)

Allmänt underordnande

att	– inleder bisatser som uttrycker ett påstående – kan ibland utelämnas

Att-satserna kan vara subjekt, objekt, predikatsfyllnad och attribut.

Att Anna skulle flytta utomlands kom som en chock för många.
s

Att Sara är vald till Lucia står i tidningen. Det står i tidningen **att Sara är vald till Lucia.**
s *fs* *es*

Peder tror inte **(att) han vinner 100-metersfinalen på lördag,** men jag hoppas **(att) han gör det.**
o *o*

Lars tycker **(att) vi ska gå hem nu.** Ulf säger **(att) han ska sluta dricka.**
o *o*

Målet med denna kurs är **att vi ska lära oss svenska.**
pf

Påståendet **att Ylva ljuger** kan inte vara sant.
attr

s = subjekt, *fs* = formellt subjekt, *es* = egentligt subjekt *o* = objekt, *pf* = predikatsfyllnad, *attr* = attribut

Interrogativa

om, ifall, huruvida	– inleder bisatser som uttrycker en fråga (utan frågeord), något som är ovisst eller osäkert – *ifall* används i vardagligt språk och *huruvida* i formellt språk

Frågebisatserna kan vara subjekt, objekt, predikatsfyllnad och attribut.

Om Patrik kommer är oklart. = Det är oklart **om Patrik kommer.**
s *fs* *es*

Jag undrar **om du förstår det här.**
o

Frågan var **om jag skulle berätta sanningen för min mor.**
pf

Frågan **om vi ska döpa vårt barn eller ej** kvarstår.
attr

Övriga underordnande konjunktioner inleder adverbialsbisatser.

© 1998 Fasth–Kannermark • *Kopiering förbjuden*

Skannat med CamScanner

Temporala – uttrycker tid

när, då	Handlingen i bisatsen kan vara *före*, *efter* eller *samtidig med* handlingen i huvudsatsen. I svenskan uttrycker man dessa tidsförhållanden med hjälp av olika tempus.
sedan, efter (det) att	Handlingen i bisatsen äger rum *före* handlingen i huvudsatsen.
innan; förrän	Handlingen i bisatsen äger rum *efter* handlingen i huvudsatsen. *Förrän* uttrycker en slutpunkt (= inte före den tidpunkt då) och måste föregås av en negation i huvudsatsen, t.ex. *inte, aldrig, knappt.*
medan, under det att samtidigt som	Handlingen i bisatsen äger rum *samtidigt som* handlingen i huvudsatsen. Observera att dessa konjunktioner förutom *tid* även kan uttrycka *motsats* och *jämförelse*.
allt eftersom efter hand som	– uttrycker gradvis aktivitet
tills, till dess att	– uttycker en slutpunkt (= till den tidpunkt då)
just som så snart som så ofta som så länge som	= just när – *som* utesluts ofta – *som* utesluts ofta – *som* utesluts ofta

1 = handling nr 1
2 = handling nr 2

När (Då) jag hade gått runt i skogen ett par timmar utan att hitta ut ur den *(1)* greps jag av panik *(2)*.
När vattnet i sjön härintill har frusit *(1)* kan man åka skridskor på den *(2)*.
När Lisa kom hem *(2)* hade hennes man lagat middag *(1)*.
När (Då) det blixtrar och åskar *(1)* är det skönt att vara inomhus *(1)*.

Jag mådde mycket bättre **sedan (efter det att)** jag hade slutat röka.

Jag vaknar ofta **innan** väckarklockan ringer.
Gösta Ek hade knappt kommit i graven **förrän** hans arvingar började bråka om arvet.

Medan (Under det att) fotbollsmatchen pågick utbröt slagsmål på läktaren.
Samtidigt som telefonen ringde, knackade det på dörren.

Allt eftersom barnen växer blir man medveten om sitt eget åldrande.
Efter hand som jag steker pannkakor äter barnen upp dem.
Ronny fick sitta i häkte **tills (till dess att)** åklagarens utredning blev klar.

Just som jag hade sagt vad jag tyckte ångrade jag mig.
Jag ska hjälpa dig **så snart (som)** jag blir ledig.
Måns får bo hemma **så länge (som)** han inte har egen inkomst.
Du får komma hem till oss **så ofta (som)** du vill.

© 1998 Fasth–Kannermark • *Kopiering förbjuden*

Skannat med CamScanner

Kausala – inleder en bisats som uttrycker *orsaken* till handlingen i huvudsatsen

eftersom, därför att	– *eftersom* används i stället för *därför att* när bisatsen står före huvudsatsen
då, emedan (enär, alldenstund)	– används i formellt språk – är ålderdomligt och används endast i skriftspråk

Oskar måste förnya sitt pass **eftersom (därför att)** det har gått ut.
Eftersom vi snart ska ha fest måste vi börja förbereda den lite.
Då (Emedan) det kommit en ny typ av influensa bör gamla och sjuka vaccinera sig mot den.

Konsekutiva

så (att), så ... att	– inleder en bisats vars innehåll uttrycker *följden, konsekvensen* eller *resultatet* av handlingen i huvudsatsen Man kan ta bort *att* om det inte står något mellan *så* och *att*.

Det snöar **så (att)** man bara kan se en meter framför sig.
Nils sjöng **så** vackert på skolavslutningen i kyrkan i går **att** jag rös.

Konditionala – inleder en bisats vars innehåll uttrycker *villkoret* för handlingen i huvudsatsen

om, ifall såvida, såvitt	– *ifall* används i vardagligt språk – uttrycker en begränsning, en reservation eller ett förbehåll
vare sig ... eller antingen ... eller	– uttrycker att båda alternativen är likgiltiga (Se även s. 136!) " " " " " "
frågeformad sats imperativsats	– står utan konjunktion och har huvudsatsordföljd " " " " " "

Om (Ifall) jag får 20 000 kronor för min gamla bil ska jag sälja den.
Såvida inget speciellt inträffar kommer jag på julafton klockan tre.
Såvitt jag vet har Pedro återvänt till Chile för gott.

Vare sig du vill **eller** (du) inte (vill) måste du äta upp maten.
Du måste göra detta **antingen** jag ber dig **eller** (jag) inte (ber dig).
Orkar du lyssna mer ska jag berätta en sak till för dig.
(= Om du orkar lyssna mer ...)
Klipp dig så blir du mycket sötare! Kom hit så ska jag hjälpa dig!
(= Om du klipper dig ...)

© 1998 Fasth–Kannermark • *Kopiering förbjuden*

Skannat med CamScanner

Koncessiva	– inleder en bisats vars innehåll står *i motsats, i motsättning till* innehållet i huvudsatsen
trots att, fast(än), (ehuru)	– uttrycker ett faktum *ehuru* är ålderdomligt och används i formellt språk
även om	– uttrycker ett villkor, något osäkert, ett eventuellt hinder, en eventuell ursäkt (Jfr *om*)

Trots att (Fast, Fastän) Albin lider av en svår sjukdom är han alltid på gott humör.

Även om filmen på tv varar ända till midnatt ska jag se den.
Även om jag inte klarar provet i morgon ska jag gå ut och dansa på kvällen.
Även om det blåser ska jag gå ut.

Finala	– inleder en bisats vars innehåll uttrycker *avsikten, viljan, målet* eller *planen* för handlingen i huvudsatsen "Vad vill(e) ... med det?" I bisatsen har man ofta *ska/skulle* för att uttrycka denna vilja eller detta mål. Handlingen i bisatsen ligger i framtiden.
för att, så (att)	– *så att* kan ibland användas i stället för *för att* men kan ej inleda satsförkortningar

Jag cyklar till jobbet **för att** (jag ska) få frisk luft.
Jfr Jag cyklar till jobbet därför att det inte går några bussar.
Oskar skruvade upp elementen **för att** det skulle bli varmare i huset.
Jfr Oskar skruvade upp elementen därför att det var kallt i huset.
Elsa flyttade från sin villa **för att** (hon skulle) slippa all trädgårdsskötsel.
Jfr Elsa flyttade från sin villa därför att hon inte orkade sköta den.

Ta på dig stövlar **så (att)** du inte blir våt om fötterna!
Kör försiktigt **så (att)** du inte krockar nu igen!
Var tyst **så (att)** du inte väcker hela huset!

Deskriptiva	– uttrycker *sätt, metod*
genom att utan att	– talar om hur handlingen i huvudsatsen blir möjlig – talar om att handlingen i huvudsatsen blir möjlig trots att man *inte* gör något

Lakan blir släta och fina **genom att** manglas (genom att man manglar dem).
Kaj, min före detta pojkvän, kom på mitt bröllop **utan att** vara (han var) bjuden.

© 1998 Fasth–Kannermark • *Kopiering förbjuden*

Skannat med CamScanner

Komparativa – uttrycker *jämförelse*

som	– står i kombinationerna: *lika ... som* *så ... som* *samma ... som* *likadan, -t, -a ... som* *sådan, -t, -a ... som*
som = (lik)som	– betyder *i likhet med* eller *på samma sätt som*
som = (så)som	– betyder *i egenskap av* (ingen jämförelse) eller *på det sätt som*
som om	– uttrycker likhet och möjligt tillstånd
än	– står efter *komparativformer* och efter *annan, annat, andra, annorlunda, annanstans*
ju ... (desto, dess) ju ... ju	– både ju och desto följs av komparativformer

Karin är alltid *lika* glad **som** hennes mamma var.
Man kan inte köra *lika* fort när det är halka **som** (man kan göra) när det är bra väglag.
Det är inte *lika* roligt att gå på bio **som** (att gå) på teater.
Karl är inte *så* stark **som** hans bror Urban (är).
Karl tränar inte *så* mycket **som** Urban (gör).
Lisa vill inte ha *samma* mat i dag **som** (hon fick) i går.
Vi bor i ett radhus. Vi har ett *likadant* hus **som** våra grannar (har).
Jag tror att jag ska köpa en *sådan* cykel **som** du har.
Karlssons tjur är from **(lik)som** ett lamm.
(Lik)som i fjol har Rebeccas basketlag åkt till Berlin i år igen.

(Så)som den äldste i släkten delar morfar alltid ut julklapparna.
Om du gör **(så)som** jag säger går allting mycket bättre.

Johan äter **som om** han inte hade sett mat på flera dagar.
Fredrik uppför sig **som om** han vore en idiot.
Ibland bär sig vuxna åt **som om** de vore barn.
Det förefaller (verkar, ser ut, tycks) **som om** det ska bli regn.
Tyst! Det låter **som om** det åskar.

Hassan är *bättre* i svenska nu **än** när han började kursen.
Det är *roligare* att läsa böcker **än** att titta på tv.
Det är en helt *annan* sak att vara på semester i ett varmt land **än** att bo där för gott.

Ju *mer* man lär sig, *desto mer* glömmer man.
Ju *yngre* man är, *desto lättare* har man att lära sig nya saker, sägs det.
Vi var ute i skogen i går. **Ju** *längre* in i skogen vi kom, *desto mer* svamp hittade vi.
Ju *större* plats man har, *ju mer* kräp samlar man på sig.

© 1998 Fasth–Kannermark • *Kopiering förbjuden*

Skannat med CamScanner

3 Samordnande och underordnande konjunktioner

Välj rätt alternativ. Se exempel.

1 _____ Högsta domstolen har fastställt hovrättens dom kan Christoffer Larsson inte överklaga ytterligare en gång.
a) Utan att (b) Eftersom c) Innan d) Även om

2 Det sägs att regeringen måste underlätta för företagen att skapa arbetstillfällen _____ sysselsättningen ska öka.
a) eftersom b) trots att c) genom att d) för att

3 I tingsrätten i går blev Sven Svensson dömd för rån. Sanningen är den att det inte var Sven Svensson som hade rånat en bank, _____ det var faktiskt Per Persson.
a) fast b) men c) utan d) utan att

4 Man kan lindra värk _____ ta smärtstillande medicin.
a) så att b) för att c) genom att d) trots att

5 Regeringen backade i en viktig fråga _____ många hade protesterat mot dess beslut.
a) medan b) så länge som c) efter det att d) förrän

6 – _____ min ekonomi är ganska skral just nu måste jag försöka köpa julklappar till barnen, tänkte Evert.
a) Eftersom b) Även om c) Genom att d) Ifall

7 Tom kan inte ha kvar sin segelbåt _____ han jobbar extra. Den är så dyr att ha.
a) genom att b) för att c) utan att d) så att

8 _____ må bra måste man dels äta rätt, dels motionera mycket.
a) Att b) Efter att c) Så att d) För att

9 Emma gav med sig _____ hon blivit övertygad om att hon hade fel.
a) sedan b) medan c) ty d) även om

10 _____ det gäller brott mot vapenlagen ser man en stor ökning i samhället.
a) När b) Medan c) Som d) Tills

11 Om förskolebarnen bär på bakterier bör de stanna hemma, _____ annars är det risk att de smittar varandra och personalen.
a) men b) och c) för d) eller

12 Reglerna på vår skola är utformade _____ alla kan följa dem.
a) därför att b) så att c) utan att d) genom att

13 _____ en stor narkotikaliga hade avslöjats i våras var det många som gick under jorden.
a) Förrän b) Medan c) Efter det att d) Tills

14 Många bönder förlorar inkomst _____ deras djur av en eller annan anledning måste nödslaktas.
a) när b) som c) att d) utan

© 1998 Fasth–Kannermark • *Kopiering förbjuden*

Skannat med CamScanner

15 Juli är inte alltid en varm månad, _____ den kan minsann vara både kall och regnig.
a) fast b) utan c) så d) eller

16 Sverige blev medlem i EU _____ Finland hade blivit medlem.
a) medan b) och c) efter det att d) förrän

17 Vi vuxna lär barn hur de ska uppträda _____ vi föregår med gott exempel.
a) genom att b) för att c) så att d) efter det att

18 Medan jag satt och läste tidningen i söndags fick jag plötsligt syn på en annons om en drömlägenhet, _____ jag kastade mig på telefonen.
a) men b) utan c) eller d) så

19 _____ Karl har bestämt sig eller ej är fortfarande höljt i dunkel.
a) Såvida b) Huruvida c) Utan d) Eller

20 Teresa sitter och skriver på datorn _____ hon lyssnar på musik.
a) eftersom b) samtidigt som c) så ofta som d) just som

21 "Då Ni har glömt att underteckna Er ansökan ombedes ni att omgående återsända den undertecknad _____ ni inte vill ta tillbaka Er ansökan", stod det i brevet från universitetet.
a) så att b) så c) såvida d) när

22 – Du måste ta den här medicinen _____ du vill _____ inte.
a) såväl … som b) varken … eller c) vare sig … eller d) både … och

23 Peder känner sig ofta väldigt osäker _____ andra alltid uppfattar honom som en mycket självsäker person.
a) genom att b) samtidigt som c) utan att d) sedan

24 _____ Ester _____ hennes man jobbar i dag. Båda ligger hemma i influensa.
a) Såväl … som b) Antingen … eller c) Varken … eller d) Både … och

25 Ibland demonstrerar och protesterar folk _____ myndigheterna ska ändra vissa beslut.
a) genom att b) sedan c) tills d) för att

26 _____ Fritiof hade fått förhinder kunde han inte gå på mötet i går.
a) Därför att b) Som c) Ty d) Emedan

27 När man har kikhosta hostar man _____ man kiknar.
a) när b) för c) så att d) genom att

28 _____ tvättmaskinen är sönder måste familjen Ek tvätta det nödvändigaste för hand.
a) Till dess att b) Under det att c) Eftersom d) Innan

29 I natt satt Karin uppe och väntade på sin 14-årige son. _____ timmarna gick blev hon mer och mer nervös. Klockan fem på morgonen ringde hon polisen.
a) Därför att b) Allt eftersom c) Alltsedan d) Tills

© 1998 Fasth–Kannermark • *Kopiering förbjuden*

Skannat med CamScanner

30 – Var försiktig på din utlandssemester nu!
– Jadå, mamma. Du behöver inte oroa dig.
– _____ du bara hör av dig då och då så kan jag vara lugn.
– Jag lovar.
a) Utan att b) Trots att c) Så att d) Om

31 Vissa personer får biverkningar av en del mediciner _____ andra personer tål dessa läkemedel.
a) eftersom b) eller c) medan d) huruvida

32 Visst har vi höga skatter i Sverige, _____ så får vi också ganska mycket för pengarna.
a) och b) eller c) utan d) men

33 – _____ fler timmar man sover desto tröttare blir man, påstår en del.
a) Ju b) Som c) Än d) Att

34 I natt satt Ulrik uppe och jobbade _____ hans fru vaknade och undrade vad som stod på.
a) efter det att b) medan c) till dess att d) allteftersom

35 Tobias kunde tyvärr inte köpa sin drömvilla _____ banken inte ville bevilja lånet som han hade ansökt om.
a) alltsedan b) emedan c) så att d) huruvida

36 Kakan som Olle bakade i förmiddags blev misslyckad eftersom han inte gjorde så _____ hans mor hade sagt.
a) än b) att c) som d) som om

37 Om man får influensa med hög feber bör man ta febernedsättande medicin _____ febern går ner.
a) för att b) så att c) därför att d) genom att

38 Det är ett känt faktum _____ många våldsmän inte har förmåga att känna empati.
a) att b) så c) som d) eftersom

39 Många elever låtsas _____ de förstår trots att de egentligen inte gör det.
a) om b) att c) huruvida d) såvida

40 Ulf har aldrig gillat tecknade serier _____ som barn _____ som vuxen.
a) såväl … som b) antingen … eller c) vare sig … eller d) både … och

41 Förvisso hade Anita inte trott att hon skulle klara provet i går, _____ att det skulle gå så dåligt hade hon inte väntat sig.
a) och b) eller c) men d) utan

42 – Tänk om jag kunde hitta en sådan julgran _____ vi hade i fjol. Den var så vacker och barrade nästan inte alls, sa Kristina.
a) som b) att c) än d) så

43 Kaj trodde inte att han kunde bli kär _____ han hade träffat Ana.
a) medan b) när c) förrän d) eftersom

© 1998 Fasth–Kannermark • *Kopiering förbjuden*

Skannat med CamScanner

44 – Jag måste genast få tala med dig. Kom hit _____ du kan! – Ja, jag kommer.
a) just som b) samtidigt som c) så snart som d) så ofta som

45 _____ klockan slog tolv på nyårsnatten fylldes himlen av raketer.
a) Utan att b) Även om c) Just som d) Så ofta som

46 – Jag tror att jag ska köpa likadana stövlar till Mari _____ jag köpte till Eva i går, tänkte Fredrik.
a) när b) att c) medan d) som

47 Linda Glans åker till Köpenhamn och handlar _____ hon har tillfälle.
a) så ofta som b) just som c) såsom d) liksom

48 Många svenskar åker till södra Europa på semester _____ många andra nordbor.
a) liksom b) såsom c) eftersom d) just som

49 – Du måste vila efter svensexan _____ du blir pigg till bröllopet, sa Mia till sin blivande man.
a) för att b) därför att c) så att d) genom att

50 Att studera mycket grammatik är bra, _____ man får inte glömma att tillämpa dessa kunskaper i det dagliga livet.
a) för b) men c) utan d) så

© 1998 Fasth–Kannermark • *Kopiering förbjuden*

Skannat med CamScanner

4 Samordnande och underordnande konjunktioner

Välj en lämplig konjunktion. Se exempel.

1 Man bör respektera _och_ vara vänlig mot sina medmänniskor.

2 Man måste rätta sig efter gällande lagstiftning __________ man vill __________ ej.

3 Arbetsskadeförsäkring innebär __________ man får ersättning __________ man blir skadad på jobbet.

4 Lars Larsson sjukanmälde sig __________ han var sjuk. Han fick ut sjuklön tack vare att ingen hade kollat honom.

5 __________ man kan få frikort för läkemedel måste man ha köpt medicin för en viss summa.

6 Glögg ska inte drickas kall, __________ den ska värmas __________ den serveras.

7 Barnens framtid är __________ viktig __________ man bör göra allt __________ den ska bli så bra som möjligt.

8 Vid arbetslöshet är det inte bara den arbetslöse som drabbas, __________ ofta drabbas alla familjemedlemmar.

9 Förvisso är materiellt välstånd viktigt, __________ vi får inte glömma __________ det inte är allt här i livet.

10 I går gick vi inte hem från jobbet __________ vi var klara med allt. Klockan blev mycket __________ vi kom hem.

11 En del är bara allergiska mot en viss sak __________ andra tyvärr är allergiska mot flera olika saker.

12 __________ Patrik __________ Måns utesluter __________ deras kompis Anna dog av en överdos heroin, __________ hon hade länge missbrukat denna drog.

13 Vid en bilolycka på E4:an i morse blev krocken __________ kraftig __________ den ena bilen slungades upp i luften __________ hamnade på ett hustak i närheten av vägen. __________ smällen var så kraftig klarade sig alla inblandade undan med lindriga skador.

14 Man ska ha vinterdäck på sin bil __________ kunna köra säkrare när det är dåligt väglag på vintern.

15 I Sverige har man skolplikt __________ man är 16 år.

16 1996 var barnbidraget inte lika högt __________ det var 1995.

17 Ibland kan det vara svårt att bedöma __________ en person talar sanning eller ej.

© 1998 Fasth–Kannermark • *Kopiering förbjuden*

Skannat med CamScanner

18 I dag dricker ungdomar mindre ________ de gjorde för bara några år sedan.

19 ____________ både män och kvinnor jobbar heltid är det fortfarande självklart för vissa män ________ kvinnorna ska sköta allt arbete i hemmet.

20 Förr i tiden var folk nöjda ________ de hade en cykel, ________ i dag strävar de flesta efter att ha bil.

21 Nog skulle det vara skönt ________ det var vackert väder året om.

22 Det borde väl ligga i allas intresse att se till ________ vi har en bra äldreomsorg?

23 ____________ våra lokaler är gamla och slitna trivs vi bra i dem.

24 "________ barn ________ vuxna är välkomna på julfesten i vårt församlingshem", stod det på inbjudningskortet från min församling.

25 ________ Yngve bara är 17 år får han inte beställa sprit på restaurang.

26 ________ butiksansvarig får man ta emot ________ positiv ________ negativ kritik från kunderna.

27 Det är fortfarande osäkert ________ Ulla kommer att överleva operationen.

28 Strindbergs konstnärskap har inte rönt samma uppmärksamhet i världen ________ hans författarskap.

29 Lasses lämplighet för det nya jobbet ligger mindre i hans utbildning ________ i hans sociala kompetens.

30 Ulrika tränade ________ hårt i går ________ hon fick kramp i vaderna.

31 ____________ kan du ställa bilen på gatan ________ så kan du ställa den i garaget ________ du kommer hem i natt. Du kan göra som du vill.

32 Visserligen är det kallt och rått i dag, ____________ vi måste faktiskt gå ut och göra i ordning i trädgården.

33 Jag har aldrig sett så många åskådare på en fotbollsmatch ________ jag såg ________ jag var på fotboll i London.

34 ________ fler arbetslösa det blir, desto större sociala problem får vi.

35 Det förefaller ________ Alf kommer på festen, ________ han har inte tackat nej.

© 1998 Fasth–Kannermark • *Kopiering förbjuden*

Skannat med CamScanner

5 Samordnande och underordnande konjunktioner

Skriv meningar med nedanstående konjunktioner.

1 såväl ... som

2 antingen ... eller

3 varken ... eller

4 vare sig ... eller

5 utan

6 efter det att

7 under det att

8 allt eftersom

9 efter hand som

10 till dess att

11 så (...) att *(följd)*

12 för att *(avsikt)*

© 1998 Fasth–Kannermark • *Kopiering förbjuden*

Skannat med CamScanner

6 Lucktext – konjunktioner och konjunktionella adverb m.m.

Markera rätt alternativ. Se exempel.

Tidigt födda klarar språket bra

Barn födda tre till fyra månader för tidigt läser minst lika bra som jämnåriga när de går i tredje klass. Gruppen har bäst läsförståelse av de för tidigt födda barnen. Däremot stavar de sämre än sina klasskamrater.

Det visar en uppföljning av barn som under en femårsperiod vårdats på intensivvårdsavdelningen för nyfödda barn vid Akademiska sjukhuset.

De extremt tidigt födda barnen i undersökningen är födda i vecka 23 till 27 under graviditeten, *(1)* tre till fyra månader för tidigt.

– Det är viktigt att framhålla *(2)* det går bra för de här barnen med tanke på allt de gått igenom, säger logopeden Margareta Jennische som gjort undersökningen tillsammans med professor Gunnar Sedin vid neonatalavdelningen.

Läser lika bra

Barn födda i vecka 28 till 31 har lika bra läsförståelse *(3)* klasskamraterna *(4)* det i gruppen fullgångna barn – som fötts vid beräknad tidpunkt *(5)* där det krävts intensivvård – är vanligare med något sämre läsförmåga.

Uppföljningen visar *(6)* att stavningen vållar de för tidigt födda större problem än för deras klasskamrater.

– Det är svårt att på det här stadiet peka på orsaken *(7)* både läsning och skrivning är mycket komplexa förmågor, säger Margareta Jennische.

Skrivandet kräver handmotorik. Barnen måste *(8)* se *(8)* känna igen hur ord stavas. Men det handlar *(9)* om att artikulera, lyssna och särskilja olika ljud. Det är många aspekter. Läsningen däremot går huvudsakligen via synen, *(10)* så länge *(11)* den sker tyst.

1 a däremot
  b tydligen
  ⓒ alltså
  d nämligen

2 a och
  b som
  c men
  d att

3 a om
  b att
  c så
  d som

4 a medan
  b eller
  c så
  d eftersom

5 a så
  b för
  c men
  d utan

6 a åtminstone
  b alltså
  c däremot
  d nämligen

7 a därför
  b eftersom
  c trots att
  d om

8 a antingen ... eller
  b både ... och
  c varken ... eller
  d vare sig ... eller

9 a förresten
  b inte heller
  c också
  d därför

10 a när
  b åtminstone
  c och
  d som

11 a om
  b för
  c som
  d att

© 1998 Fasth–Kannermark • *Kopiering förbjuden*

Skannat med CamScanner

Men det är inte bara hur barnen klarar läsningen och stavningen som har intresserat forskarna i Uppsala, *(12)* de försöker *(13)* skaffa sig en bild av hur barnen talar vid sex och ett halvt års ålder.

(14) samtala med barnen och titta på åtta olika språkliga variabler har Margareta Jennische sett att *(15)* här klarar sig de extremt för tidigt födda allra bäst av de intensivvårdade barnen. De allra minsta barnen har minst problem med det spontana talet. Även här återfinns de flesta med svåra problem bland de fullgångna barnen, konstaterar hon.

– Det är inte så konstigt. De krävde intensivvård *(16)* de var sjuka *(17)* de föddes. Det kan ha berott på missbildningar, kromosomfel *(18)* förlossningskomplikationer, förklarar Jennische.

De för tidigt födda barnen behövde intensivvård därför att de var omogna, och det är en helt annan typ av problem.

Språklig störning

Totalt hade närmare nio procent av de intensivvårdade barnen allvarliga språksvårigheter, *(19)* det gällde bara knappt fyra procent av barnen födda före vecka 28 och omkring elva procent av barnen födda i vecka 28 till 31. I gruppen födda i vecka 32 till 36 minskade problemen. *(20)* var siffran knappt sju procent *(21)* det bland de fullgångna rörde sig om närmare tretton procent.

Någon språklig störning, som märks *(22)* som inte leder till *(23)* barnet missförstås, är inte ovanlig bland barnen. Bland de intensivvårdade hade 37 procent en svaghet i någon av de åtta språkliga variablerna jämfört med 12,5 procent i kontrollgruppen. Det kan *(24)* röra sig om svårigheter med r- och s-ljud, svårigheter att hitta ord *(25)* svårigheter att uttrycka sig grammatiskt korrekt.

12 a och	15 a dock	18 a eller	21 a eftersom	24 a därför
b eller	b även	b men	b samtidigt som	b dit
c men	c ju	c för	c allteftersom	c då
d utan	d inte heller	d så	d såsom	d egentligen
13 a emellertid	16 a så	19 a eller	22 a eller	25 a men
b nämligen	b därför att	b men	b men	b utan
c också	c fast	c för	c utan	c trots att
d därför	d även om	d så	d så	d eller
14 a Därför att	17 a då	20 a Då	23 a att	
b För att	b ifall	b Hit	b än	
c Utan att	c som	c Där	c som	
d Genom att	d genom att	d Därför	d om	

© 1998 Fasth–Kannermark • *Kopiering förbjuden*

Skannat med CamScanner

– Det går inte att komma ifrån *(26)* det finns barn med svårigheter i den här gruppen. Men *(27)* man ser det i skenet av vad de gått igenom *(28)* blir perspektivet ett annat, säger Jennische.

De flesta av de intensivvårdade barnen har ett fungerande spontantal. Allvarliga störningar är mycket ovanliga hos de allra minsta barnen *(29)* de övriga kan ha svåra störningar i samtliga aspekter av spontantalet.

Riskbarn

Ännu har inte alla data från den språkliga uppföljningen analyserats. Men avsikten med forskningsprojektet är att få fram ett underlag *(30)* senare på ett tidigt stadium kunna känna igen vilka barn som riskerar att få svårigheter i skolan och hur de på bästa sätt ska kunna få hjälp.

Hittills har bara undersökningen av spontantalet analyserats. Men det har också gjorts en traditionell språklig test. *(31)* barnen ska lära sig läsa och skriva ställs andra krav på den språkliga förmågan *(32)* vad som gäller vid det spontana talet.

– Andra test kanske speglar de färdigheterna bättre, tror Margareta Jennische.

I skolan lär sig barn att läsa, skriva, lyssna i grupp, ta in information, minnas och att återge. *(33)* ställs det större krav på den språkliga förmågan *(34)* vid spontantal.

– I det dagliga livet är det *(35)* viktigt för barnet att kunna prata, samtala och kommunicera, säger Jennische.

Britt-Marie Johansson
(Uppsala-TT)

26 a om b att c utan d så	29 a alltså b medan c däremot d som	32 a som b att c än d liksom	35 a emellertid b som c åtminstone d inte heller
27 a om b att c utan d som	30 a så att b trots att c för att d utan att	33 a Men b Och c Då d Eftersom	
28 a så b om c som d att	31 a Innan b Efter att c När d Som	34 a än b att c som d om	

© 1998 Fasth–Kannermark • *Kopiering förbjuden*

Skannat med CamScanner

PREPOSITIONER

Prepositionen uttrycker en relation mellan huvudordet och andra ord i satsen. Prepositionerna är normalt obetonade.

En preposition står för det mesta framför sitt huvudord vilket kan vara ett *substantiv, ett pronomen i objektsform, ett infinitivuttryck eller en bisats.*

Exempel på prepositioner:

av	från	innanför	nedanför	sedan	utom
bakom	för	inom	om	till	vid
bland	före	kring	omkring	trots	åt
bredvid	genom	längs	ovanför	ur	över
efter	hos	med	ovanpå	utan	
enligt	i	mellan	på	utanför	
framför	inför	mot	runt	utmed	

Obs! utom följs av pronomen både i subjekts- och objektsform.

Exempel på prepositioner som har *två varianter:*

av – utav	från – ifrån	bland – ibland	genom – igenom	utan – förutan
i – uti	mot – emot	mellan – emellan	sedan – alltsedan	utom – förutom

De längre varianterna är inte så vanliga men används ibland av olika skäl, t.ex. rytm, uttal, stil. Dessutom används de i vissa uttryck eller för att undvika upprepning.

Utan att någon visste det befann sig en mördare mitt **ibland** gästerna på restaurangen.
– Var har du fått det här fina armbandet **ifrån**? – Jag har fått det av Torsten.

– Vilka har svårast med svenskt uttal?
– Det beror på var man kommer **ifrån**. En man från Kina har oftast större svårigheter än en man från Tyskland.

Sara kom **emot** oss med öppna armar.
Dorota sitter alltid mitt **emot** tavlan i ett klassrum. Annars får hon ont i nacken.

– Oss **emellan** sagt så tycker jag att Herman luktar illa. – Ja, fy!
– Ni klarar er nog mig **förutan**. – Nej, aldrig!

Alla klarade provet **förutom** jag. Karl informerade alla **förutom** mig. *(pronomen i subjekts- och objektsform)*
Förutom svenska är matte, engelska och samhällskunskap kärnämnen i gymnasieskolan.

© 1998 Fasth–Kannermark • *Kopiering förbjuden*

Skannat med CamScanner

Exempel på andra prepositionsuttryck:

för ... skull för ... sedan åt ... till	Lisa köpte en video **för** barnens **skull**. Hon gör allt **för** deras **skull**. Svetlana kom till Sverige **för** 10 år **sedan**. – Hur kommer man till Storkyrkan? – Om du går **åt** Centralen **till** så ser du den snart.

De flesta av nedanstående prepositionsuttryck tillhör formellt språk. Använd en enkel preposition om det är möjligt.

rörande angående beträffande	Alla var eniga **rörande** den föreslagna personalminskningen. *(om)* Vi har inte fått några besked **angående** de nya arbetstiderna. *(om)* Nya regler har införts **beträffande** tobaksförsäljning till ungdomar. *(om)*
oavsett oaktat	De mänskliga rättigheterna gäller alla, **oavsett** religion, nationalitet etc. **Oaktat** sitt dåliga hälsotillstånd begav sig Hans Hansson ut på en jordenruntresa för en månad sedan. *(trots)*
från och med till och med i och med	Kursen varar **från och med** den 10 januari **till och med** den 6 juni. **I och med** mörkrets inbrott får våra barn inte vistas ute.
i enlighet med i fall av i fråga om i förhållande till i händelse av i jämförelse med i motsats till i stället för men anledning av med avseende på	Vi arbetar **i enlighet med** våra instruktioner. *(enligt)* **I fall av** smittsamma sjukdomar måste man stanna hemma från jobbet. *(vid)* Jag har inte hört något **i fråga om** det nya avtalet. *(om)* Sveriges folkmängd är liten **i förhållande till** landets yta. **I händelse av** krig gäller det att ha en god beredskap. **I jämförelse med** David är Ali bättre i engelska. Jag gillar att åka slalom **i motsats till** min man som bara vill gå på tur. På en gåsmiddag äter många svampsoppa **i stället för** svartsoppa. Vi ska ha en fest **med anledning av** Hildurs pensionering. **Med avseende på** företagets dåliga ekonomi måste viss personal sägas upp.
med hänsyn till med tanke på med undantag av på grund av tack vare	**Med hänsyn till** Lasses svåra uppväxtmiljö har han klarat sig bra i livet. **Med tanke på** ovädret, som är på väg, är det nog bäst att hålla sig inne. De starka verben byter vokal **med undantag av** komma och sova. *(utom)* Många blir vräkta från sina bostäder **på grund av** att de inte kan betala hyran. Vi klarade flyttningen till vår nya lägenhet **tack vare** hjälp av flera kompisar.
till följd av till förmån för	**Till följd av** de låga räntorna kan fler personer köpa hus. Man kan köpa julkort **till förmån för** UNICEF.
vid sidan av/om	Vår namnskylt hänger inte på dörren utan **vid sidan av** dörren. Per Persson har ett städjobb som extraknäck **vid sidan av** sitt ordinarie arbete. *(förutom)*

© 1998 Fasth–Kannermark • *Kopiering förbjuden*

Skannat med CamScanner

1 Välj preposition!

Välj lämpliga prepositioner från sidorna 153 och 154. Se exempel.

1 Roland Olsson lider av diabetes.

2 ________ recensionerna i DN är den nya filmen på Roxy fantastiskt bra.

3 I Sverige brukar man bjuda på en drink med lite tilltugg ________ en middag.

4 Många personer har svårt att tala ________ publik.

5 Man får lära sig att ha överseende ________ mycket här ________ livet.

6 När polismannen stod ansikte ________ ansikte med mördaren svimmade han.

7 Robin har ett bandage ________ handen, för han har skurit sig.

8 Eftersom Stina är sjuk jobbar Teresa ________ hennes ställe.

9 – Jag fattar ingenting, sa Tomas och skakade ________ huvudet. Sedan ryckte han ________ axlarna och gick sin väg.

10 – Träffar du Jan nuförtiden? – Nej. Han bor i USA ________ ett par år tillbaka.

11 – Bor du i centrum? – Nej, jag bor en bit ________ stan.

12 – ________ vilket håll ska jag köra för att komma till Studioteatern? – Rakt fram.

13 – Lars gillar att stå ________ spisen och laga mat när han är ledig.

14 – Jag kan inte öppna den här flaskan, sa Adam och såg bekymrad ut.

– Men det kan jag, sa Eva och tog fram en korkskruv ________ sin handväska.

15 – Kan du vänta ________ nästa vecka? Då får vi in de här handskarna igen, sa expediten på ”Varma handen”. – Javisst. Jag kommer tillbaka då.

16 – Vad kan det vara som syns en bit ________ vattenytan där borta?

– Det ser ut som ett periskop på en ubåt.

17 Man ska inte göra något ________ sin vilja.

18 Mikael flirtar ofta ________ andra kvinnor trots att han är gift.

19 ________ våras snöade det ________ april.

20 När Elin fyller 50 år ska hennes man ordna en stor fest ________ henne.

21 – Ni måste städa ________ er innan ni lämnar lokalen. – Ja, vi vet det.

22 Ali blev alldeles stel ________ skräck när han väcktes ________ att en tjuv var i sovrummet.

23 – Prata inte ________ munnen på varandra. En ________ taget! – Åh, förlåt!

24 Ett gatuhus har oftast trädgården ________ huset.

25 I vissa delar av Skåne övergår naturen ________ slättland till ett böljande landskap.

26 Man trär en sytråd ________ ögat på en synål.

27 Erik satte sig och grät ________ allas ögon när han hade fått sin uppsägning.

28 Det är vanligt ________ tandställning på både barn och vuxna nuförtiden.

29 Trelleborg ligger några mil söder ________ Malmö.

© 1998 Fasth–Kannermark • *Kopiering förbjuden*

Skannat med CamScanner

30 – Vi ska gå __________ bröllop __________ fredag. – Det låter trevligt.

31 Ivar är alltid glad och positiv __________ alla svårigheter som han har haft i livet.

32 – __________ närmare eftertanke förstår jag att du har rätt, sa Alex till sin kollega.

33 När man har frossa fryser man så att man skakar __________ hela kroppen.

34 Häromdagen träffade jag Aisha __________ en slump.

35 Nyårsafton infaller en vecka __________ julafton.

36 – Minns du något __________ din barndom? – Oh ja! Många roliga saker.

37 – Nu tycker jag att vi skålar __________ födelsedagsbarnet. Skål Ove! – Skål!

38 "Alla är vi barn __________ början", lyder ett uttryck.

39 De flesta barn tycker om att kela __________ djur.

40 Asta dricker kaffe minst sex gånger __________ dagen.

41 Gun städar __________ en bank __________ eftermiddagarna.

42 Professor Olof Janson har fått en inbjudan __________ Nobelfesten den 10 december.

43 Jag gillar språk, __________ synnerhet franska.

44 Bo är en __________ synes glad person, men man vet inte hur han är innerst inne.

45 – Hur lång tid tar det __________ dig att gå till jobbet? – Jag går dit __________ en kvart.

46 – Är du helt säker __________ att det förhåller sig så? – Jag är övertygad __________ det.

47 – Vi inleder konferensen __________ en ny film om vår firma, sa Susanne Olsson.

48 Både Anna och Samuel är arbetslösa. De sitter __________ samma båt.

49 Som vittne måste man kunna redogöra __________ vad man har sett och hört.

50 – Vet du att Lasse har sagt upp sig __________ sitt jobb? – Nej, det visste jag inte.
– Dessutom ska han skilja sig __________ sin tredje fru. – Vilken hoppjerka!

51 Det känns faktiskt skönt __________ luften __________ ett åskväder.

52 – __________ vilken orsak får Anders inget jobb? – Han har ingen erfarenhet.

53 – Vad ägnar du dig __________ nuförtiden? – Jag är __________ databranschen.

54 Min resväska är gjord __________ konstläder.

55 Ella bråkar ofta __________ sina föräldrar. Hon är arg __________ dem därför att de vill att hon ska vara hemma varje kväll.

56 Kate är lång. Hon är __________ 1,80, närmare bestämt 1,84.

57 Att gå __________ ryggen __________ sina vänner betyder att man gör saker utan att de vet om det.

58 "1–2 tabletter __________ behov", står det på förpackningen med värktabletter.

59 I går vann Västerås __________ Malmö __________ två mål.

60 Man hugger ved __________ en yxa.

© 1998 Fasth–Kannermark • *Kopiering förbjuden*

Skannat med CamScanner

2 Välj preposition!

Välj lämpliga prepositioner från sidorna 153 och 154. Se exempel.

1 Oskar och Birgitta känner en stark längtan _efter_ barn.
2 Jag brukar sitta ________ ett parasoll när solen gassar som mest.
3 En alkoholist har svårt att avstå ________ alkohol.
4 – Vet du var locket ________ den här kastrullen är? – Ja, det ligger i disken.
5 – Hur mycket har du betalat ________ din bil? – Jag köpte den ________ 45 000.
6 Eva står ________ Karin ________ turordningslistan. Eva har nr 5 och Karin nr 6.
7 – ________ ett halvår är det jul, sa Elna på midsommarafton.
8 Barn bör inte cykla ensamma ________ trafiken förrän de är mogna för det.
9 I de flesta fall hjälper penicillin ________ infektioner.
10 Karl-Olof undervisar ________ fysik och kemi.
11 Man kan betala ________ check eller kontokort ________ nästan alla affärer.
12 En tennisboll som hamnar ________ linjen är inne.
13 Syskon gillar inte alltid att bli jämförda ________ varandra.
14 Åsa har svårt att välja ________ Ove och Kurt. Det blir nog Ove till slut.
15 Fotbollspubliken i Sverige består mest ________ män.
16 Stand-up-komiker vill förstås att publiken ska skratta ________ deras skämt.
17 Hittills har jag bara läst hälften ________ boken som jag fick ________ julklapp.
18 Tom var mycket stolt ________ att ha klarat uppkörningen första gången.
19 Kungen och drottningen satt mitt ________ alla andra åskådare på OS i Atlanta.
20 År ________ år har familjen Olsson rest till Sälen ________ skidsemester.
21 Det verkar som om många lärare utgår ________ att alla elever förstår.
22 Alf har förtroende ________ sin lärare. Han kan tala ________ honom ________ allt.
23 Det är skönt att sitta ________ skuggan när solen skiner.
24 – Jag instämmer ________ föregående talare, sa Julio på personalmötet.
25 Lisa vet att hon kan anförtro sig ________ sin bästa vän Jenny.
26 Charles Lindbergh var den första som flög ________ Atlanten. Det var 1927 som han genomförde sin berömda flygfärd ________ New York och Paris.
27 ________ 78 års ålder gifte sig Karl-Axel ________ första gången.
28 Det är svårt ________ personer ________ fast inkomst att låna pengar på banken.
29 ________ sin enorma förmögenhet lever Gustav mycket sparsamt.
30 Nina är mamma ________ två små flickor ________ tre och fem år.
31 Sten är trött ________ sitt nuvarande jobb, så han funderar ________ att söka ett nytt.
32 Här i Sverige har vi förbud ________ rökning i allmänna lokaler.

© 1998 Fasth–Kannermark • *Kopiering förbjuden*

Skannat med CamScanner

33 Niklas älskar att berätta _________ sina resor om och om igen vilket kan vara påfrestande _________ hans vänner och bekanta.

34 Man skriver månadernas namn _________ liten bokstav i svenskan.

35 Mia står inte ut _________ att bo ihop _________ Klas längre, så hon tänker flytta.

36 Jag lovar _________ Gud att säga sanningen, ingenting annat än sanningen.

37 Ibland måste man faktiskt finna sig _________ svåra situationer.

38 Ingvar Carlsson är en av Sveriges _________ detta statsministrar.

39 – Ser du båten långt där borta _________ fjärran? – Nej. Du måste ha falkögon.

40 Barnfamiljer har ofta stora utgifter _________ mat och hyra.

41 På hösten blir det allt mörkare _________ var dag som går.

42 Man kan dela in folk _________ t.ex. ålder, kön, yrke, nationalitet.

43 Det tunna ozonlagret är en bidragande orsak _________ ökningen av hudcancer.

44 Det finns massor _________ folk på stan på lördagsförmiddagarna.

45 Under andra världskriget tog sig många flyktingar _________ gränsen till Sverige.

46 – Det var dumt _________ dig att såra Marita i går. – Det var inte meningen.

47 – Nu är ni väl hungriga? Varsågoda och sätt er _________ bords så ska ni få er lite _________ livs. – Tack. Det ska bli gott.

48 – Varför hälsade Natalie inte _________ mig _________ morse trots att jag högt och tydligt sa "God morgon!"? – Hon gick kanske och tänkte _________ något annat.

49 Polisen släppte Kalle _________ natt, för de hade inga bevis _________ honom.

50 Förr i tiden var man inte "du" _________ sin chef.

51 _________ tårar _________ ögonen tittade Ulf _________ Pia och deras nyfödda flicka.

52 – Vilken överraskning! – Ja, nu blev du allt lång _________ ansiktet.

53 – Jag hoppas att du får jobbet i dag. Jag ska hålla tummarna _________ dig. – Tack.

54 – Jag måste tyvärr gå snart. Du, _________ det ena till det andra så har du väl hört att Henrietta väntar barn? – Nej, vad säger du? Så roligt!

55 Efter inbrottet _________ oss _________ natt hittade polisen fingeravtryck och fotspår _________ tjuven.

56 "_________ skadan blir man vis", sägs det.

57 Alla _________ Daniel kom _________ tid till skolan _________ morse.

58 _________ egenskap _________ kommunstyrelsens ordförande kröner Per Fransson stadens Lucia _________ kväll.

59 Margareta var mycket entusiastisk och svarade "ja" _________ minsta tvekan när Olof frågade om hon ville flytta hem _________ honom.

60 – Jag undrar hur länge det har bott människor här _________ trakten.
– De arkeologiska fynden visar att folk har levt här _________ urminnes tider.

© 1998 Fasth–Kannermark • *Kopiering förbjuden*

Skannat med CamScanner

3 Välj preposition!

Välj lämpliga prepositioner från sidorna 153 och 154. Se exempel.

1 Den här vackra träskålen är tillverkad ___av___ en känd konsthantverkare.
2 Tor Ask har hållit fast ________ sina politiska åsikter ända ________ ungdomen.
3 Eftersom jag inte kunde få igång min bil var jag tvungen att gå ________ fots ________ närmaste verkstad. Det var inte lätt i högklackade skor.
4 Innehav ________ datorer är vanligare ________ yngre än ________ äldre.
5 – Vad kan man använda den här grejen ________? – Jag vet faktiskt inte.
6 – Det kommer att bli tomt ________ dig när du flyttar. – Du vänjer dig, mamma.
7 Om vi ska åka ut ________ landet eller ej ________ söndag beror ________ vädret.
8 Framför glasskiosken på vår badstrand finns det alltid en lång kö ________ barn.
9 Regeringens beslut ________ att ändra arbetsrätten har väckt många protester.
10 Jag är helt utfattig. En hundralapp från mamma gör varken till eller ________ för min dåliga ekonomi. Det spelar alltså ingen roll om jag får den eller ej.
11 Tandläkare Dennis Kindberg är mycket mån ________ sina patienter.
12 – Har du beslutat dig ________ vad du ska bli? – Nej, det är faktiskt svårt.
13 Temperaturen är på väg ner ________ noll nu. Det kan bli halt ute ________ natt.
14 Evald Olsson är ombud ________ ett försäkringsbolag.
15 Inez blev svårt skadad i en bilolycka i går. Hon svävar ________ liv och död.
16 Ola har alltid varit ________ sin tid. Han tog studenten redan ________ 16 års ålder.
17 *Glömma* stavas ________ två *m*, men supinumformen stavas bara ________ ett *m*.
18 ________ allemansrätten är det tillåtet ________ alla att vistas ________ vår natur.
19 Kerstin är släkt ________ mig ________ långt håll.
20 Kristina är ofta orolig ________ vad som ska hända ________ framtiden.
21 ________ ringmuren i Visby ligger den gamla staden.
22 – Vad ska vi ha till kvällsmat? – ________ min del räcker det med en smörgås.
23 ________ mig har jag en känsla ________ att något ska hända i dag.
24 Det är inte fint att titta ________ andra ________ nyckelhålet.
25 Jag måste köpa nässpray, för jag är så täppt ________ näsan.
26 Min man har tummen mitt ________ handen. Han är inte alls praktiskt lagd.
27 Chefen ________ DORA är misstänkt ________ mutbrott.
28 ________ det mesta struntar Emil ________ vad andra tycker och tänker.
29 Många äldre är vana ________ att äta på bestämda tider.
30 *Röda rummet* skrevs ________ Strindberg 1879.
31 Malgorzata planerar att bygga ett hem ________ föräldralösa barn.

© 1998 Fasth–Kannermark • *Kopiering förbjuden*

Skannat med CamScanner

32 Solen går upp ________ öster och ner ________ väster.

33 Lotta är inte precis jämngammal ________ sin man. Hon är tjugo år yngre.

34 – Varför svarade du inte när jag ropade ________ dig? – Jag hörde dig inte.

35 – Kan du ge mig en detaljerad beskrivning ________ vad som hände natten ________ lördag och söndag? – Javisst.

36 Lisbet går ofta omkring och småsjunger ________ sig själv.

37 – Tidigt ________ morse återfanns de försvunna ungdomarna ________ liv och ________ gott mod, sa man på nyheterna.

38 Ahmed har inte träffat sina släktingar ________ flera år.

39 När semestern lider ________ sitt slut börjar man förbereda sig ________ arbetet.

40 Linda blev alldeles röd ________ ansiktet när Markus tittade ________ henne. Hon är nog lite förälskad ________ honom.

41 Vera är allergisk ________ starka dofter, så hon använder aldrig parfym.

42 – Din mor är ________ all fara nu, så hon kan snart åka hem, sa doktor Ek.

43 Ibland oroar man sig ________ onödan.

44 – Jag ska bara gå in i en affär till. Du kan väl gå och ta en kopp kaffe ________ tiden, sa Frida till sin man som tacksamt accepterade hennes förslag.

45 Det tar ofta lite tid innan man har satt sig in ________ ett nytt jobb.

46 Missbruket ________ narkotika bara ökar och ökar.

47 Ann, nyanställd på vår firma, smälter väl in ________ den övriga personalen.

48 Vi ska dela in klass 2a ________ två mindre grupper. Eleverna är så stökiga.

49 Åsa vill inte sitta ________ Kalle i skolan. Han skriver alltid av hennes mattetal.

50 I somras var det VM ________ boxning.

51 Det är lika bra att få obehagliga saker ________ världen så fort som möjligt, för man slipper ändå inte undan dem.

52 Solliden, det slott ________ vilket kungafamiljen vistas varje sommar, ligger ________ Öland.

53 Hos polisen kan man få tillbaka förlorade saker ________ beskrivning.

54 De här karamellerna tar aldrig slut. De varar ________ evigheter.

55 Ett sätt att skaffa jobb är att göra det ________ kontakter.

56 Förr ________ tiden fick man göra det mesta ________ hand, t.ex. diska och tvätta.

57 Ulla och jag har inte alltid samma åsikter. Hon är ________ en helt annan mening när det till exempel gäller barnuppfostran.

58 Prästen, som stod ________ brudparet ________ kyrkan, sa många tänkvärda ord.

59 – Vi kan väl ta en promenad ________ det vackra vädret? – Gärna ________ mig.

60 ________ längden lönar det sig att vara ärlig.

© 1998 Fasth–Kannermark • *Kopiering förbjuden*

Skannat med CamScanner

4 Välj preposition!

Välj rätt prepositioner från sidorna 153 och 154. Se exempel.

1 Vårt kök är utrustat med bl.a. kyl, frys och diskmaskin.

2 Min hund blev alldeles utom sig ________ glädje när vi äntligen kom hem efter att ha varit borta ________ flera timmar.

3 – Jag känner mig som en ung flicka ________ min höga ålder, sa 93-åriga Rut.

4 – Ta på mössan så att du inte fryser ________ öronen! – Ingen annan har mössa.

5 Efter ett rån i går kunde polisen gripa rånaren men tyvärr inte ________ våld.

6 – Var är Lars? Vi skulle ju gå på teater. – Han har gått ________ förväg.

7 Katarina jobbar som sjuksköterska ________ doktor Sandra Borgström.

8 I och ________ sig skulle jag vilja ha semester nu, men det går nog inte.

9 Nu måste jag tala allvar med Tom. Jag har fått nog ________ hans trakasserier.

10 Om man köper en bil ________ befintligt skick kan man inte klaga om man senare upptäcker att det är något fel ________ den.

11 Elena, som hade följt sin pojkvän ________ tåget i går morse, stod kvar på perrongen tills tåget var ________ synhåll.

12 1995 höll man en folkomröstning ________ Sveriges medlemskap ________ EU.

13 På torget brukar det finnas blommor ________ alla slag.

14 Kokt hälleflundra ________ pepparrot och smält smör är ________ det bästa jag vet.

15 Man måste rätta sig ________ de lagar och förordningar som finns ________ samhället.

16 Åklagare Petra Berg har anhållit Tomas Tomsson ________ varusmuggling.

17 Aktierna brukar stiga och sjunka ________ värde.

18 – Jag skulle vilja ha en smal, grillad korv ________ senap. Jag gillar nämligen inte senap. – Javisst. Det går bra.

19 – Hej! Vart är du ________ väg? – Jag ska till posten.

20 Roland Carlsson är alltid mycket artig ________ alla sina anställda.

21 Tomtens säck är fullpackad ________ julklappar ________ alla barns förtjusning.

22 Biblioteket i vår stad är byggt ________ modern stil.

23 ________ väderprognosen att döma ska det komma mycket snö till helgen.

24 Om man säger något ________ förbigående säger man det som hastigast.

25 – Hur står det till i dag, Greta?
– ________ omständigheterna bra, tack.

26 Man ska höja bensinpriset ________ 50 öre litern nästa vecka.

27 Göran kör ________ 1 000 och 1 500 mil ________ året.

28 Man måste kunna uttrycka sig bra såväl ________ tal som ________ skrift.

© 1998 Fasth–Kannermark • *Kopiering förbjuden*

Skannat med CamScanner

29 Den man som misshandlade en parkeringsvakt ________ en tid ________ har nu dömts ________ en månads fängelse.

30 – Jag har tackat nej ________ att följa med på en kryssning i Karibiska havet.
– Är du inte klok? Hur kan du låta ett sådant tillfälle gå dig ________ händerna?
– Jag har helt enkelt inte lust.

31 – I dag har jag jobbat ________ tolv timmar. – Då är du ________ andra ord trött. – Ja.

32 ________ hand som examensdagen närmade sig blev Alfredo allt nervösare.

33 Pelle rökte ________ smyg redan ________ 10-årsåldern.

34 "Hissen är ________ funktion." – Tur att jag bara ska ________ femte våningen! sa Kim.

35 En tolk måste snabbt kunna översätta från ett språk ________ ett annat.

36 Det råder ett gott förhållande ________ unga och gamla i vårt bostadsområde.

37 – Kan du hjälpa mig ________ ett litet problem?
– Tyvärr inte. Jag har tillräckligt ________ problem själv.

38 ________ en viss tid kan man överklaga en del beslut från myndigheter.

39 Om man inte får en syl ________ vädret har man ingen chans att säga något.

40 – ________ min mening bör vi ha kvar kärnkraften. – Det tycker inte jag.

41 Nyheten ________ att Ulf ska gifta sig kom som en blixt ________ en klar himmel.

42 Elsa jobbar extra ________ barnens skull. Hon vill att de ska ha det bra.

43 Ingmar Stenmark är en ________ de bästa slalomåkarna ________ tiderna.

44 Att peta näsan är en ful vana ________ en del personer.

45 Just nu ligger många hemma ________ influensa.

46 ________ kort börjar en ny serie på tv. Den verkar intressant.

47 – Vad menade du egentligen ________ vad du sa i går? – Inget särskilt.

48 Det finns en stor klyfta ________ fattiga och rika i u-länderna.

49 I går berättade Erkki ________ sitt hemland ________ sina klasskamrater.

50 – Är ni osams? – Nej, vi har bara bråkat lite ________ vem som ska städa i dag.

51 – Det var ________ tiden att du kom! Jag har väntat länge ________ dig. – Ursäkta!

52 Fritz fortsätter att röka 60 cigarretter ________ dagen ________ läkarens varningar.

53 Jag träffade min bror i påskas. ________ dess har jag inte hört något ________ honom.

54 – Du får ________ inga omständigheter flytta hemifrån, sa Göte till sin 14-årige son.

55 I dag ska det bli ett hemskt snöoväder. ________ det har Per gett sig iväg i bil.

56 Fia är alltid ________ gott humör. Jag har aldrig sett henne arg eller irriterad.

57 – Du måste tvätta dig ________ händerna innan du äter. – Ja, jag ska.

58 Vår skola ligger jättevackert. Den vetter ________ en kanal.

59 Tora blev ________ barn när hon var 15 år. Fadern ________ barnet är okänd.

© 1998 Fasth–Kannermark • *Kopiering förbjuden*

Skannat med CamScanner

60 Det var ________ tvekan som Krister blev godkänd ________ historia i gymnasiet.

61 Hassan säger att det inte har hänt något särskilt, men jag kan läsa ________ raderna att allt inte står rätt till.

62 – Flygplanet, som dånade så, är ________ hörhåll nu. – Vad skönt!

63 Tavlan som jag fick ________ min födelsedag är målad ________ glada färger.

64 Som barn växte jag upp ________ mina morföräldrar på landet. Det var roligt.

65 ________ ett missförstånd i blomsteraffären fick jag blommor hemskickade ________ mig i går.

66 – Älskling, jag har köpt en resa till Rom bara ________ din skull.
– Så snällt ________ dig!

67 Kristina föredrar kaffe ________ te.

68 Personer som ser dåligt klarar sig inte ________ glasögon eller linser.

69 Åkes fru har svikit honom många gånger. ________ allt älskar han henne.

70 Lars Olsson kommer att utnämnas ________ landshövding i denna vecka.

71 I de flesta hyreshus har man tillgång ________ tvättstuga och andra utrymmen.

72 – Jag är medveten ________ att det är svårt att sluta röka, men jag måste, sa Mia.

73 ________ åren förändras man, åtminstone ________ utseendet.

74 Med händerna ________ fickorna stod Fredrik nonchalant och pratade med Lily.

75 ________ brist på annat får vi dricka vatten ________ maten. – Det går väl bra.

76 På dagen går alla maskiner ________ fullt här hemma. Tvätt, disk, tumlare m.m.

77 Edvin kan vara lite knepig ibland. ________ övrigt är han en trevlig karl.

78 Johanna jobbar ________ genomsnitt 45 timmar ________ veckan.

79 – Jag har älskat dig ________ första gången jag såg dig, sa Viktor och tittade kärleksfullt på sin fru.

80 I dag ska jag handla frukt, grönsaker, mjölk, bröd ________ mera.

81 På provet i morgon ska vi skriva en lucktext ________ stället ________ en uppsats.

82 I dag kan vi tyvärr inte åka över till Köpenhamn ________ grund ________ stormen.

83 – Var snäll och påminn mig ________ att jag ska ringa läkaren i morgon! – Ja.

84 Gustaf den VI Adolfs valspråk var: "Plikten ________ allt."

85 Carl den XVI Gustafs valspråk är "________ Sverige i tiden".

© 1998 Fasth–Kannermark • *Kopiering förbjuden*

Skannat med CamScanner

5 Välj preposition!

Välj rätt alternativ. Se exempel.

1 – Har du någon användning _____ den här jackan så kan du få den. – Tack.
a) till b) av c) åt d) med e) på

2 Det kan vara svårt att anpassa sig _____ nya seder och bruk.
a) till b) vid c) för d) mot e) med

3 – Var har du lagt pengarna? – Jag har gömt dem _____ mattan i hallen.
a) bland b) för c) under d) inom e) mellan

4 _____ det kraftiga snöovädret i går körde Hans bil till jobbet.
a) Med b) Mot c) Av d) Enligt e) Trots

5 De flesta vill nog ha några veckors semester _____ sommaren.
a) genom b) vid c) sedan d) på e) i

6 _____ oss bor det en man som rör sig som en elefant. Våra taklampor gungar när han går i sin lägenhet.
a) På b) Med c) Ovanför d) Nedanför e) Utanför

7 På kungens födelsedag hade många människor samlats _____ den balkong där han stod och vinkade till folket.
a) i b) inför c) hos d) nedanför e) på

8 Linnea har varit anställd _____ SJ i många år.
a) hos b) med c) för d) genom e) till

9 Stefan Grönberg har planterat rosor _____ hela gången som leder till hans hus.
a) av b) utmed c) om d) åt e) med

10 I fredags kväll åkte Max till sin flickvän i Solna. Han skulle stanna där _____ helgen.
a) för b) hos c) över d) längs e) vid

11 När läraren hade skrivit färdigt på tavlan vände han sig _____ eleverna som redan hade börjat packa sina väskor.
a) om b) på c) med d) mot e) för

12 Det bästa _____ Sverige är den vackra naturen.
a) längs b) efter c) bland d) till e) med

13 På vår senaste semester körde vi _____ hela ostkusten.
a) i b) längs c) framför d) under e) mot

14 Man får faktiskt finna sig i att leva _____ de regler som finns.
a) på b) i c) för d) efter e) under

15 Ett stort problem _____ Ulla är att hon aldrig kan bestämma sig.
a) med b) från c) av d) på e) till

© 1998 Fasth–Kannermark • *Kopiering förbjuden*

Skannat med CamScanner

16 "Tåget _____ Stockholm med ankomsttid 15.23 anländer på spår 4 om två minuter", meddelade man i högtalarna.
a) i b) genom c) utanför d) från e) av

17 Man ska inte ställa sig _____ ett träd när det åskar.
a) av b) bland c) under d) mellan e) på

18 I Sverige har man haft skolplikt _____ 1842.
a) i b) omkring c) till d) under e) sedan

19 – Pappa, det är väl solen som snurrar _____ jorden? – Nej, min vän. Det är tvärtom. Det är jorden som går i en bana _____ solen.
a) runt b) på c) i d) mellan e) till

20 Pelle håller på att göra varma smörgåsar. Först lägger han skinka på brödskivorna, och _____ skinkan lägger han ost. Sedan sätter han in smörgåsarna i ugnen.
a) ovanför b) till c) utanpå d) ovanpå e) sedan

21 Chefen _____ vår firma har jobbat på flera olika företag.
a) till b) åt c) av d) med e) för

22 I går kväll satt vi och betraktade solnedgången. Solen hängde som ett eldrött klot _____ horisonten.
a) omkring
b) vid
c) nedanför
d) under
e) mellan

23 – Titta så många fåglar som sitter _____ trädet därborta! – Ja, titta!
a) mellan b) inom c) i d) genom e) bland

24 – Ursäkta! Vet du var Konsthallen ligger?
– Javisst. Sväng _____ höger vid nästa gatukorsning. Sedan svänger du _____ vänster vid nästa trafikljus.
a) åt b) runt c) på d) vid e) om

25 Vid sydkusten kan man se folk som går _____ stranden och letar efter bärnsten.
a) i b) utmed c) utanpå d) genom e) bland

26 Vid jul hänger många en krans eller någon annan dekoration _____ ytterdörren.
a) bakom b) nedanför c) utom d) utanpå e) i

27 Det är många förberedelser _____ julen.
a) efter b) åt c) inför d) inom e) om

28 Bosses farmor har stickat en fin tröja _____ honom.
a) för b) på c) med d) av e) åt

29 – Vad gör Per nuförtiden? – Han läser _____ Lunds tekniska högskola.
a) hos b) för c) till d) på e) med

© 1998 Fasth–Kannermark • *Kopiering förbjuden*

Skannat med CamScanner

30 Sonja står och steker pannkakor. Hon lägger de färdiga pannkakorna i en hög ____ varandra.
a) mellan
b) till
c) ovanpå
d) bland
e) vid

31 Många kvinnor jobbar ____ den offentliga sektorn.
a) inför b) om c) inom d) över e) på

32 Lille Anton, som bara är två år, vill äta själv, men det mesta av maten hamnar ____ munnen.
a) genom b) utanför c) åt d) längs e) från

33 Man dansar ____ majstången på midsommarafton.
a) på b) med c) bland d) utmed e) kring

34 Laura gillar inte korta kjolar, så hon har alltid kjolar som går ____ knäna.
a) på b) med c) i d) nedanför e) inom

35 Det franska inflytandet i Sverige var stort ____ 1700-talet.
a) genom b) under c) till d) i e) med

36 Byggfirman "Betong" har satt upp ett högt stängsel ____ byggarbetsplatsen på Sandvägen för att hindra obehöriga från att ta sig in.
a) med b) genom c) omkring d) för e) utan

37 I ett väntrum är fåtöljerna ofta placerade ____ väggarna.
a) på b) utanpå c) före d) bland e) längs

38 Adolf skryter alltid ____ sina barn.
a) om b) åt c) av d) på e) efter

39 – Oss ____ sagt så tycker jag att Karl-Fredrik är en tönt. – Ja, det är han verkligen.
a) inom b) genom c) emellan d) runt e) bland

40 – Kan du köpa en kvällstidning ____ mig? – Javisst.
a) för b) om c) på d) i e) åt

41 – Hur många personer får det plats ____ det här bordet? – Tja, en åtta, tio stycken.
a) bland b) runt c) av d) för e) med

42 Uno har tagit på sig ett regnställ ____ sina vanliga kläder eftersom det har börjat regna.
a) utanpå b) innanför c) runt d) med e) ovanför

43 Det är viktigt att kunna glädja sig ____ alla små glädjeämnen i livet.
a) för b) till c) åt d) av e) med

44 Ibland ser polisen ____ fingrarna med små försyndelser.

© 1998 Fasth–Kannermark • *Kopiering förbjuden*

Skannat med CamScanner

a) på b) bredvid c) i d) bakom e) genom

45 På kvällarna är det svårt att hitta en ledig parkeringsplats där jag bor, för det står parkerade bilar _____ hela vår gata.
a) genom b) i c) utmed d) till e) åt

46 Eriks tankar kretsar just nu _____ barn och barnbarn.
a) bland b) på c) med d) över e) kring

47 Det ligger många vackra villor _____ Strandgatan.
a) mot b) till c) längs d) med e) i

48 – Vem var det som vinkade _____ dig? – Det skulle du bra gärna vilja veta, eller hur?
a) från b) för c) om d) åt e) med

49 Förr var det vanligt att männen hade galoscher _____ skorna när det var regnigt och slaskigt.
a) i b) med c) för d) innanför e) utanpå

50 I natt vaknade jag av högljudda röster. Det var en tjej som bråkade med en kille som stod på gatan _____ hennes fönster.
a) nedanför b) ovanpå c) utanpå d) på e) i

51 Pia är som vanligt elegant klädd i dag, och _____ halsen har hon ett fint pärlhalsband.
a) för b) på c) runt d) mellan e) innanför

52 Hamid har haft otur på sista tiden. _____ alla andra bekymmer krockade han med sin nya bil i går.
a) Med b) Trots c) Av d) Ovanpå e) På

53 I går tog vi en lång promenad _____ havet.
a) längs b) på c) i d) över e) runt

54 – När kan vi ses? – Jag är ledig några dagar _____ nyår, så vi kan kanske ses då.
a) om b) framför c) mellan d) sedan e) omkring

55 En kväll i somras fick jag plötsligt syn på en luftballong som kom svävande precis _____ taket på vårt hus.
a) ovanpå
b) utanför
c) genom
d) ovanför
e) på

© 1998 Fasth–Kannermark • *Kopiering förbjuden*

Skannat med CamScanner

6 Finn felen!

Vissa av nedanstående meningar har felaktiga prepositioner. Rätta dem. Se exempel.

1 Det tog lång tid innan man slutligen bestämde sig för att bygga en bro över Öresund. ______

2 En alkoholist är beroende ~~på~~ alkohol. av

3 När jag var och handlade i förmiddags såg jag en vacker hund som var bunden utanför affären. En sådan hund skulle jag vilja ha. ______

4 Maria Tallberg har varit anställd på samma företag sedan 1989. ______

5 Det är farligt att cykla i mörker utom lyse och reflexer på cykeln. ______

6 – Var ligger er sommarstuga?
– Den ligger på en liten sjö i Småland. ______

7 Mårten, som just har flyttat hemifrån, saknar ofta pengar till mat i slutet av månaden. Då brukar han gå hem till sina föräldrar och äta. ______

8 – Jag är säker på att du kommer att gilla Joakim, sa Mia till sin syster. ______

9 Vår klass ska tävla på en annan klass i orientering nästa vecka. ______

10 Planet från Rom var tre timmar försenat på eftermiddags. ______

11 När vi stod inför prästen kände jag att jag inte älskade min blivande man. ______

12 I Kalles liv går barnen före allt annat. ______

13 – Hur gick det? Du slog dig väl inte? – Nej, det är ingen fara på mig. ______

14 Man vet att det finns ett samband mellan lungcancer och rökning. ______

15 Klara har vid vana att alltid ställa sina skor precis innanför dörren. ______

16 – Hej! Jag kan hälsa på din man. Jag träffade honom i morse. – Jaså? ______

17 När man är gammal har man alla fina år bakom sig, och när man är ung har man dem framför sig. ______

18 Många strävar enbart efter materiellt välstånd. ______

19 – Nej, nu måste jag verkligen träna. Jag väger ju över 100 kilo, utbrast Jimmy Antonsson när hans badrumsvåg visade 102,3 kilo. ______

20 Karl-Oskar har lånat en massa pengar om sina föräldrar. ______

21 När Elsa Rehn skulle gå upp ur badkaret halkade hon och bröt ena benet. ______

22 Irma drömmer om att vinna en massa pengar så att hon kan sluta jobba. ______

© 1998 Fasth–Kannermark • *Kopiering förbjuden*

Skannat med CamScanner

23 Det kan vara lite besvärligt att vänja sig till nya förhållanden. ________

24 – Någon har brutit upp dörren av vårt källarförråd. – Nej, vad säger du? ________

25 – Kan man verkligen inte lita om att posten kommer fram i tid? – Nej. ________

26 Vid öppet köp kan man få tillbaka pengarna mot uppvisande av kvitto. ________

27 När båten hade lagt till vid kajen gick alla passagerarna i land. ________

28 Ester har träffat sin man genom en släkting. ________

29 – Din kompis är ledsen, Stina. Har du sårat henne för avsikt? ________

– Nej, det var inte meningen att hon skulle bli ledsen.

30 Magda har sällskap med Carlos sedan många år. ________

31 På gamla dar är det svårt till många att lära sig ett nytt språk. ________

32 Under helgdagar är många lediga av sina arbeten. ________

33 Att vara lite bakom flötet betyder att man är lite dum i huvudet. ________

34 Emma ska döpa sin dotter till gammelmormor som heter Sofia. ________

35 Elin är bitter och klagar ofta över livets orättvisor. ________

36 En del skor är gjorda från syntetiskt material. ________

37 Ungdomar under 15 år får inte köra moped. ________

38 – Har du bett Ingvar om ursäkt? – Nej, men jag ska göra det. ________

39 Fredrik äter allt utan ärtsoppa. Han tål inte ens lukten av den. ________

40 – Vem var det du hälsade på? – Det var en granne av mig. ________

41 Vi blev bjudna på en jättegod paj hemma hos Henrik i lördags. ________

42 Bruden log till brudgummen när han satte ringen på hennes finger. ________

43 – Vill du åka luftballong i morgon? – Aldrig på livet! ________

44 I april växlar vädret ofta mellan regn och solsken. ________

45 Pontus är granne på min mormor. ________

46 Karl-Emil är lång i sin ålder, mycket längre än alla hans kamrater. ________

47 Skåne har ett milt klimat till skillnad från Lappland. ________

48 Att föra någon bakom ljuset betyder att man lurar någon. ________

49 Man brukar säga att man måste rätta munnen efter matsäcken. ________

50 – Vem sköter tillsynen av de äldre i samhället? ________

– Hemtjänsten eller anhöriga.

© 1998 Fasth–Kannermark • *Kopiering förbjuden*

Skannat med CamScanner

51 Enligt vad meteorologerna säger ska vi få en varm sommar i år. ______

52 När man är nyfödd har man hela livet bakom sig. ______

53 Det kan vara svårt att välja rätt yrke bland alla intressanta yrken som finns. ______

54 Att prata bredvid mun betyder att man säger något som man egentligen inte borde säga. ______

55 Jag bor bara ett stenkast från Centralstationen. ______

56 Med säkerhets skull är det bäst att sätta på larmet innan vi går hemifrån. ______

57 – Vem av kvinnorna är din mamma? – Det är hon med fräknarna. ______

58 Olivia gillar att stå på mål när hon och hennes kamrater spelar handboll. ______

59 Det är bra till kroppen att vara i rörelse. ______

60 Det är alltid billigare att köpa något kontant än på kredit. ______

61 Man måste vara medveten om att man bara har sina barn till låns. ______

62 Om man är alldeles från vettet vet man inte riktigt vad man gör. ______

63 – Jag har tyvärr inte fått ut någon lön ännu, så jag undrar om jag kan få vänta på betalningen av hyran. ______

– Ja, en vecka går bra, svarade hyresvärden.

64 I natt satt mamma och jag och pratade om allt i himmel och jord. ______

65 Vi ska avtacka Elna i samband till nästa personalmöte. ______

66 Man betalar hyran på förskott, det vill säga hyran för juni betalar man i maj. ______

67 Man bör ta avstånd från allt som är olagligt. ______

68 Petra har länge haft besvär för magen. ______

69 – Du måste faktiskt förklara det där till mig en gång till. ______

70 – Var snäll och flytta dig lite till höger! Du sitter faktiskt på vägen för mig. ______

© 1998 Fasth–Kannermark • *Kopiering förbjuden*

Skannat med CamScanner

ORDFÖLJD

En sats består av olika satsdelar. Minimum är ett subjekt och ett finit verb. Undantag är uppmaningssatser som inte har något subjekt. De viktigaste satsdelarna är:

Subjekt *(s)* Verb 1 *(v_1)* Satsadverbial *(x)* Verb 2, 3 … *($v_{2,3 \dots}$)* Objekt *(o)* Adverbial *(a)*

Dessa satsdelar har sina givna platser i en sats.

Ordföljd i huvudsats och bisats

Huvudsats

Huvudsatsen har **rak ordföljd** (subjekt + verb 1) om subjektet börjar satsen.
Satsadverbialet står *efter subjektet och det första verbet:* $\boxed{s - v_1}$ x

Sara kan inte komma i morgon. *Vad har* hänt? *Vem kan* svara på min fråga?
Vilka kommer på ditt bröllop? *Vilken bil är* snabbast?

Att motionera är bra för hälsan. *När du kommer spelar* faktiskt ingen roll.
s v₁ s v₁

I andra fall har huvudsatsen **omvänd ordföljd** (verb 1 + subjekt)
Satsadverbialet står *efter det första verbet och subjektet:* $\boxed{v_1 - s}$ x

Kan du komma i morgon? Vad *är du* intresserad av? Sport *är jag* intresserad av.

Jämför: Hur *körde Per* iväg?
Snabbt *körde han* iväg.

Var *träffade du* Jean?
I Paris *träffade jag* honom.

Jämför: När *börjar du*?
Klockan sju *börjar jag*.

Varför *har du inte* ringt?
På grund av tidsbrist *har jag inte* ringt.

Av Eva *blev jag* informerad om de nya arbetstiderna.

När det är sommar *bor vi* vid havet.
Om jag hade haft tid *skulle jag* ha ringt dig.

Eftersom det regnar *stannar jag* inne.
Trots att Bosse är dum *älskar jag* honom.

Bisats

Bisatsen börjar med en *bisatsinledare* som kan vara:

Underordnande konjunktion	*Frågeord*	*Relativa pronomen eller adverb*
t.ex.	t.ex.	t.ex.
att, om	när, var, hur, varför	som, vilken, vilket, vilka
därför att, eftersom	vad, vem	där, dit, då

Efter bisatsinledaren har bisatsen **rak ordföljd** (subjekt + verb 1)
Satsadverbialet står *mellan subjektet och första verbet:* $\boxed{s \ x \ v_1}$

Om *du är* hungrig kan du ta en smörgås. När *jag kommer* hem ska jag vila en stund.
Jag vill inte väcka Patrik eftersom *han precis har* somnat.

© 1998 Fasth–Kannermark • *Kopiering förbjuden*

Skannat med CamScanner

Några kommentarer angående satsdelarna:

Subjektet
kan vara ett substantiv (med bestämningar), ett pronomen, en infinitiv (med bestämningar) eller en bisats.
Det formella subjektet "det" placeras på subjektets plats, och det egentliga subjektet placeras på objektets plats.

Min bästa kompis Olle studerar ryska. *Han* bor i Köpenhamn.
Att spela basket är roligt. *När jag kommer* är ovisst.
Det står *en bil* på gatan.

Verb 1
är det första verbet i en verbkedja. Det kallas finit verb och står i presens, preteritum eller imperativ. Verb 1 står tillsammans med subjektet.

Nina *gillar* Tommy. Hon *har* känt honom i två år.
Hon *träffade* honom när hon *hade* varit i Paris i två månader.
Gift dig med mig! säger han. *Vänta* inte!

Satsadverbialet
kan vara t.ex. *inte, icke, ej, nog, väl, ju, bara, endast, kanske, möjligen.*
I huvudsats placeras det normalt *efter s* – v_1 eller v_1 – *s*.
I bisats placeras det *mellan s och* v_1.

Jag ska *kanske* ta en promenad om det *inte* regnar.

Många satsadverbial kan stå på adverbialets "normala" plats.

Naturligtvis ska jag hjälpa dig. Jag kan inte komma på lördag, *tyvärr*.

Det händer även att vanliga adverbial placeras på satsadverbialets plats.

Jag har *från olika håll* fått veta att du ska gifta dig.
Olle sa att han *från och med i dag* inte ska röka mer.

Verb 2, 3 osv.
kallas infinita verb och står i infinitiv, supinum, perfekt particip eller presens particip.
Partiklarna placeras efter det sista verbet.

Patrik har inte *kunnat ringa* i dag, för hans telefon är sönder.
Jag skulle *ha sovit* hela dagen om jag hade *varit* ledig.
I går blev jag *uppsagd*.
Pernilla kom *cyklande* på gatan.

Kalle har inte *stigit upp* än. Han skulle ju ha *stigit upp* för länge sedan.

© 1998 Fasth–Kannermark • *Kopiering förbjuden*

Skannat med CamScanner

Objektet

är oftast ett substantiv med bestämning eller ett pronomen men kan även vara en infinitiv med bestämning eller en bisats.

Jag gillar att laga mat. Jag vet att du älskar mig.

Vissa verb kan ha två objekt, ett *direkt objekt* = ackusativobjekt (sak) och ett *indirekt objekt* = dativobjekt (person).
Om det indirekta objektet föregås av preposition står det på adverbialets plats.

Ove gillar Lisa. Han ska ge *blommor till henne* i dag. = Han ska ge *henne blommor* i dag.
dir. o. indir. o. indir.o. dir.o.

På objektets plats står också predikatsfyllnaden och det egentliga subjektet.

Jag är inte *glad* i dag. Det sitter en *katt* på trappan. (= En katt sitter på trappan.)

Ett objekt kan börja en sats om man speciellt vill betona det.

Bilen ställer jag alltid i garaget, men inte cykeln.

Adverbialet

uttrycker t.ex. *grad, sätt, orsak, plats, tid, villkor.* Om man har flera adverbial efter varandra placeras de ofta i följande ordning: sätt – orsak – rum – tid.

Agda kör *bra*. Sten skrek *högt av rädsla*. Olle sprang *fort genom parken i morse*.

Adverbialet utgörs ofta av en bisats som placeras före eller efter huvudsatsen.

Eftersom Robert hade försovit sig kom han *för sent till skolan*.
Robert kom *för sent till skolan eftersom han hade försovit sig*.

På adverbialets plats står också prepositionsobjekt och agent.

Kalle har faktiskt tänkt *mycket på Karin hela dagen*.
Villan på Storgatan 2 omringades *plötsligt av flera poliser i natt*.

Ett adverbial står ofta först i en huvudsats. Det gäller speciellt när det finns flera adverbial i satsen.

I går hittade jag en död igelkott *i trädgården*.
När jag var liten tillbringade jag alla somrar *på landet*.

© 1998 Fasth–Kannermark • *Kopiering förbjuden*

Skannat med CamScanner

1 Flera verb

Skriv orden i rätt ordning (i den första satsen). Börja med de *kursiverade* orden. Se exempel.

1 ha, *Jag*, dig, kunnat, aldrig, hjälpa, skulle — om du inte själv hade hjälpt till.

Jag skulle aldrig ha kunnat hjälpa dig "

2 måste, försökt, mig, *Någon*, ha, nå, — för telefonsvararen blinkar.

3 *Tim*, vilja, sluta, tycktes, röka, faktiskt, försöka — när han hörde hur farligt det var.

4 *Nu*, börjat, vi, kunna, bättre svenska, äntligen, tala, har

5 *Före klockan fem*, jag, ha, ringa till Lisa, måste, hunnit

6 – *Tore*, ha, väl inte, i dag, igen, lyckats, kan, diska, slippa — – Jo, det verkar så.

7 – *Hur*, detta tunga paket, jag, ska, bära, orka — – Jag ska hjälpa dig.

8 *Jag*, till Paris, tänkt, bege mig, faktiskt, har, om en månad

9 läst färdigt, till i kväll, *Du*, inte, behöver, ha, boken

10 dikter, aldrig, *Jag*, kunnat, lära mig, utantill, har

11 – vågat, kan, gå ut, *Torsten*, väl inte, ensam, i mörkret, ha — – Men var är han?

12 ha, bota, inte, *Medicinen*, tycks, kunnat, Eskil — för han är fortfarande dålig.

13 aldrig, *Jag*, blivit, frisk, ha, skulle — om du inte hade skickat mig till en akupunktör.

14 *Tänk om*, din fina kristallvas, hade, råkat, jag, slå ner

15 *På två veckor*, jag, ha, måste, lärt mig, allt — för då ska jag ha en tenta.

© 1998 Fasth–Kannermark • *Kopiering förbjuden*

Skannat med CamScanner

2 Placering av satsadverbialet (och andra adverbial som brukar stå på satsadverbialets plats)

Huvudregel för placering av satsadverbialet *(x)*:

Huvudsats		Bisats
S – V_1 V_1 – S	x	S x V_1

Se s. 172.

Lite mer om satsadverbialets placering:

1. I huvudsatsen står satsadverbialet *efter* ett obetonat pronomen som är objekt (personligt eller reflexivt). Detta gäller när satsen bara innehåller
   – en enkel verbform
   – ett verb utan partikel/preposition.

Eva gillar inte Patrik. **Hon gillar honom inte.**
(*Jfr* Hon har aldrig gillat honom. Hon tycker inte om honom.)
Vi bestämmer oss nog i kväll. (*Jfr* Vi ska nog bestämma oss i kväll.)
Kristina ljuger. **Tro henne inte!** (*Jfr* Du ska inte tro henne. Tro inte på henne!)

2. Om man vill betona en satsdel placeras några satsadverbial, t.ex. *inte* och *bara* före denna satsdel.

Kommer **inte Per**?
Har **inte du** slutat röka?
Även Adam ska komma i morgon.
I morgon tänker **inte jag** städa här inne.
Mats kommer inte på festen i morgon.
Erik **bara tiger**.
Kanske Ove kan hjälpa dig.
Pia ville **inte genast** berätta allt.

Jag undrar om **inte Per** kommer.
Rolf frågade om **inte du** hade slutat röka.
Jag tror att **även Adam** ska komma i morgon.
Det är faktiskt inte min tur.
Inte heller Peter kommer.
Karin röker och dricker. Ja, hon **till och med snusar**.
Knappast något kan ändra mitt beslut.
Jag kör **inte gärna** andras bilar.

Man kan även placera ett satsadverbial före ett tungt, långt subjekt.

Klockan fem i morse hade **inte dagens tidning** kommit, så jag ringde till tidningsbärarna.
– Ska **alltid den äldste mannen** sitta bredvid värdinnan? – Det beror på.

3. Då man har flera satsadverbial kan man tänka på följande regel:
   Nog, väl, ju står först och *negationer* står sist. Däremellan går oftast korta satsadverbial före långa om inte logikens lagar säger något annat.

– Dina kläder luktar rök. Du röker **väl inte**? – Nej, det är mina kompisar som röker.
– Nu är jag trött på Tomas. Han ringer **ju aldrig**. – Jag undrar vad det kan bero på.
– Det är ingen idé att förklara. Du förstår **nog ändå inte**. – Nej, det är sant.
– Jag är ledsen, men jag kan **nog tyvärr inte** komma i kväll. – Så synd!
– Jag behöver inte köpa några nya kläder. Vi ska **ju i alla fall inte** gå på Saras fest. – Nej.
– Ut med dig! Jag vill **helst inte** se dig här igen. – Tack, det var snällt sagt av dig.
– Ola tänker bara på Karin. Han kan **nog fortfarande inte** förstå att hon har gjort slut. – Nej.
– Lämnar du in provet blankt, Åsa? Du har **alltså inte ens** försökt skriva. – Nej, det var för svårt.
– Vad dum jag är! Jag skulle **ju egentligen inte** ha berättat detta för dig. – Jaså, varför inte?

© 1998 Fasth–Kannermark • *Kopiering förbjuden*

Skannat med CamScanner

3 Placering av satsadverbial vid obetonade pronomen som objekt

Placera satsadverbialen på rätt plats i de *kursiverade* meningarna. Se exempel. (Se s. 175.)

1	Har du undertecknat kontraktet? *– Ja, jag undertecknade det|i går.*	faktiskt
2	– Har du utmanat Olle i tennis ännu? *– Nej, men jag ska göra det nästa vecka.*	minsann
3	– Tycker du verkligen om Elin? *– Ja, jag tycker mycket om henne.*	faktiskt
4	– Har du uppgett din nya adress i skolan? *– Nej, men jag måste göra det i morgon.*	kanske
5	– Är du intresserad av politik? *– Nej, politik intresserar mig.*	inte alls
6	– Ni behöver inte bekymra er för det här. Det fixar jag. *– Det vet vi. Vi oroar oss i onödan.*	alltid
7	– Har ni inte fått utvärdera den här kursen ännu? *– Nej, men vi utvärderar den i morgon om du vill.*	gärna
8	– Var det verkligen rätt att du gifte dig med Hasse? *– Jag har ångrat mig många gånger,* så det var det nog inte.	verkligen
9	– Har du inte bestämt dig än för vad du ska bli? *– Nej, men jag måste bestämma mig snart.*	väl
10	– Tycker du att Adam är snygg? *– Nej, men han inbillar sig att han är det.*	tydligen
12	– Har Anna hört av sig i dag? *– Ja, hon hörde av sig redan i morse.* Har du glömt det?	ju
13	– Var har du lagt nycklarna? *– Jag la dem på diskbänken när jag kom hem.*	nog
14	– Varför hejade du inte på oss på bussen i morse? *– Ursäkta, men jag såg er inte.*	verkligen
15	– När ska vi överräcka presenten till Ove? *– Vi kan överräcka den under mötet i eftermiddag.*	väl

© 1998 Fasth–Kannermark • *Kopiering förbjuden*

Skannat med CamScanner

4 Flera objekt

Skriv orden i rätt ordning. Börja med de *kursiverade* orden. Se exempel. (Se s. 173.)

1 en bukett blommor, ge, *Jag*, till Elisabeth, på namnsdagen, ska, i morgon, nog

Jag ska nog ge en bukett blommor till Elisabeth på namnsdagen i morgon.

2 – du, gett, *Har*, någon information, dina elever, inte, ännu – Jo.

3 *Du*, berätta, för någon, det här, faktiskt, får, där hemma, inte

4 *Polisen*, oss, tillträde, vägrade, till vår fastighet, på grund av risk för ras

5 du, vilja, problemet, förklara, igen, för mig, *Skulle* – Javisst.

6 skänka, brukar, *Vi*, i regel, till Cancerfonden, 500 kronor, varje år

7 måste, till mig, lämnat in, före fredag, era uppsatser, *Ni*, absolut, ha

8 den otrevlige servitören på Pub Stopet, gav, inte, *Vi*, i går kväll, någon dricks

9 *Personalassistent Rebecka Ek*, erbjudit, många ungdomar, har, jobb, den här veckan

10 *Hur*, kunna, vi, överlämna, det här tråkiga meddelandet, till Marie Persson, ska

11 *Med glädje*, till sin fru, Olle, en semesterresa, i fredags, ordnade

© 1998 Fasth–Kannermark • *Kopiering förbjuden*

Skannat med CamScanner

12 den nya boken, kan, åt dig, *Jag*, kanske, i bokhandeln, i morgon, köpa

13 lovat, *Min chef*, till mig, en högre befattning, har, att försöka, efter nyår, ordna

14 till ungdomar under 18 år, förbjudet, är, sprit, att servera, det, *Som alla vet*

15 lämnat in, *Du*, ha, på verkstaden, bilen, före klockan åtta, i morgon bitti, måste

16 möjligen, du, låna, *Skulle*, 100 kronor, kunna, till på fredag, mig – Nej, tyvärr.

17 *Varför*, Handelsbanken, ännu inte, beviljat, något lån, Ulf, har – Ja, säg det.

18 *Elins mamma*, sparat, hade, pengar, i många år, kunna, sin dotter, ge, på 18-årsdagen, för att, en guldring

19 *Skulle*, i eftermiddag, vilja, nycklarna, du, före klockan tre, lämna, till vaktmästaren, möjligen

20 *På avslutningsdagen*, brukade, min lärare, ute på skolgården, oss barn, alltid, servera, glass och hembakade kakor, om, inte, regnade, det, eller, kallt, var

© 1998 Fasth–Kannermark • *Kopiering förbjuden*

Skannat med CamScanner

5 Flera adverbial

Skriv orden i rätt ordning. Börja med de kursiverade orden. Se exempel. (Se s. 173.)

1 på lördagarna, *Jag*, brukar, vandra, ofta, i skogen

Jag brukar ofta vandra i skogen på lördagarna.

2 *Medan Tom väntade på sin tur*, förstrött, han, bläddrade, i en tidning

3 klä sig, mycket smakfullt, verkligen, nuförtiden, på alla fester, *Karl*, brukar

4 *Någon i orkestern*, falskt, råkade, spela, faktiskt, under konserten, i lördags

5 för sent, ska, på vardagskvällar, *Ungdomar*, helst, komma hem, inte

6 *Eftersom Ester var sjuk i förra veckan*, tyvärr inte, på utflykten, kunde, till Skagen, hon, följa med

7 *Min lärare i kemi*, misslyckas, i skolan, med några experiment, brukar, sällan

8 *Om man vill åka från Malmö till Danmark*, varje timme, med tåg, kan, snabbt, man, till Köpenhamn, ta sig

9 och hälsar på, varje helg, min gamla mormor, går, *Jag*, på servicehuset, gärna

10 i kväll, kungen, att inviga, *Med ett kort anförande*, kommer, på Stadion, VM i friidrott

© 1998 Fasth–Kannermark • *Kopiering förbjuden*

Skannat med CamScanner

6 Placering av prepositioner

En satsdel som inleds med en preposition placerar man på adverbialets plats. När man flyttar fram satsdelen stannar prepositionen för det mesta kvar på denna plats. Man kan också börja en sats med hela prepositionsuttrycket.

Jag lyssnar alltid **på kvällsekot. Kvällsekot** lyssnar jag alltid **på. På kvällsekot** lyssnar jag alltid.

Observera placeringen av prepositioner i frågor som börjar med ett interrogativt pronomen (objekt/adverbial) samt i relativsatser!

– **Vem** ska du ha möte **med** i dag? (Med vem ska du ha möte i dag?) – Chefen för Contex.
– **Vad** kan det här misstaget bero **på**? – På slarv.
– **Vilka krämpor** lider Maj-Britt Nilsson **av**? – Högt blodtryck och värk.

– Här får du en dyna, **som** du kan sitta **på**, om det blir kallt. – Tack.
– Problemet, **som** du bekymrar dig **för**, ska snart vara löst. – Det låter bra.
– Den nye chefen, **vars regler** vi måste rätta oss **efter**, är bra. – Ja, det är sant.

Skriv orden i rätt ordning. Börja med de *kursiverade* orden. Se exempel.

1 Olle, underrättat, äntligen, jag, om, har, olyckan, *Nu*, + som, i morse, hände

Nu har jag äntligen underrättat Olle om olyckan som hände i morse.

2 människor, efter, *Bättre levnadsvillkor*, strävat, alltid, har

____

3 du, *Vet*, + importerar, från, vilka länder, olja, Sverige – Nej.

____

4 Ingmar Bergman, förknippar, oftast, *Vad*, med, du – Med film.

____

5 *Arbetet*, + redogöra, jag, troligen, i morgon, ska, som, för + har, lång tid, tagit

____

6 *En alkoholist*, + vill, botad, sin sjukdom, absolut, från, bli, som, + avhålla sig, måste, från, alkohol, helt

____

____

7 utrustad, *Fram- och baklykta samt reflexer*, måste, med, vara, en cykel

____

8 inte, man, *De sociala problemen*, från, kan, bortse, + man, talar, när, arbetslöshet, om

____

____

9 *Firman*, + vi, avtal, ingått, med, har, precis, som, + god likviditet, har

____

10 *Den stora hemligheten*, + nu, i, mig, invigt, du, som, har, + inte, ska, berätta, jag, någon, för

____

____

© 1998 Fasth–Kannermark • *Kopiering förbjuden*

Skannat med CamScanner

7 Relativa bisatser

Som bisatsinledare i relativa bisatser använder man:

Relativa pronomen (Se s. 81.)

som; vilk/en, -et, -a; vars, vilkas
vilket/något som
vad (som)

Relativa adverb (Se s. 120.)

där, dit, varifrån; då, varpå, varefter etc.

Kombinera nedanstående satser med de påbörjade meningarna. Använd relativa pronomen eller adverb. Se exempel.

Dit åker gärna många turister för att sola och bada.
Hans insatser har faktiskt betytt mycket för vissa länder.
Sverige är medlem i den sedan ett antal år.
I den kan man se en tidnings politiska linje.
Därifrån får vi energi.
Där kan man bl.a. se midnattssolen.
Det gillar inte många barnfamiljer.
Då förvandlas barn till vuxna.
I den kan man överklaga tingsrättens domar.
Därifrån sprids ofta det senaste modet över hela världen.
Hennes böcker är kända i hela världen.
Den arbetar bl.a. för mänskliga rättigheter.
I dem kan man slå upp olika ords betydelser.
Dit kan man vända sig angående konsumentfrågor.
I det bestäms två makars speciella önskemål angående viss egendom.
Dess ledamöter väljs alltid i riksdagsvalen.
~~Man betalar den på varor och tjänster.~~
Det kommer utan tvekan att få konsekvenser för äldrevården.
Man pressar vitlök med den.
Deras ekonomiska och industriella utveckling har inte kommit så långt.

1 Moms är en skatt *som man betalar på varor och tjänster.*

2 Riksdagen är en folkförsamling ____________________

____

3 Man har sänkt barnbidraget ____________________

____

4 En vitlökspress är ett köksredskap ____________________

____

© 1998 Fasth–Kannermark • *Kopiering förbjuden*

Skannat med CamScanner

5 Har du läst något av Astrid Lindgren

6 Kanarieöarna är en ögrupp

7 Antalet äldre ökar

8 Ett äktenskapsförord är ett avtal

9 Till u-länderna räknas de länder

10 Puberteten är en brytningstid

11 Ett kärnkraftverk är en anläggning

12 Olof Palme var en stor statsman

13 EU är en europeisk union

14 Paris är en stor stad

15 Amnesty International är en världsorganisation

16 Norrland är en del av Sverige

17 Konsumentverket är en statlig myndighet

18 Ledaren är en artikel

19 Hovrätten är en instans

20 Ordböcker är speciella böcker

© 1998 Fasth–Kannermark • *Kopiering förbjuden*

Skannat med CamScanner

8 Indirekt tal = bisats

Som bisatsinledare använder man:

att	inleder bisatser som uttrycker ett påstående
om, ifall, huruvida	inleder bisatser som uttrycker en fråga eller något ovisst/osäkert
frågeord	inleder bisatser som uttrycker en fråga som börjar med ett frågeord

Ibland måste man ändra tempus, pronomen samt vissa tids- och rumsadverbial i den indirekta satsen.

Man ska kanske behovspröva barnbidraget.
Jag hörde på tv **att** man kanske skulle behovspröva barnbidraget.

Kommer åklagaren att yrka på fängelsestraff?
Den åtalade undrar **om** åklagaren kommer att yrka på fängelsestraff.

När ska Anna komma över sin sorg?
Jag undrar **när** Anna ska komma över sin sorg.

Vem kan jag vända mig till i denna fråga?
o
Elsa undrade **vem** hon kunde vända sig till i denna fråga.
o

Vem ringde hem till mig mitt i natten?
s
Jag skulle vilja veta **vem som** ringde hem till mig mitt i natten.
s

Obs! Man måste ha ett extra *som* på subjektsplatsen i bisatsen när frågeordet är subjekt. Orsaken är att frågeordet står på bisatsinledarens plats, och då måste man ha ett annat ord på subjektets plats.

Frågeord

Interrogativa adverb

när	hur
var	hur ofta
vart	hur länge
varifrån	hur långt
varför	hur stor, -t, -a
	hur mycket (…) (som)
	hur många (…) (som)
	etc.

Interrogativa pronomen

vad (som)
vem (som)
vilka (som)

vilken … (som); vad … för …
vilket … (som); vad … för …
vilka … (som); vad … för …

© 1998 Fasth–Kannermark • *Kopiering förbjuden*

Skannat med CamScanner

9 Indirekt tal

Ändra till indirekt tal. Se exempel.

– Var påträffades den efterspanade mördaren?

1 – Vet du var den efterspanade mördaren påträffades?

– Man hittade honom gömd hos en släkting.

– Ja, det står i tidningen att man hittade honom gömd hos en släkting.

– Varför ser Pentti alltid så nervös ut?

2 Evert undrar ______

– Han har hamnat i klorna på en bedragare.

Marja säger ______

– Hur lång vägsträcka ska repareras på Rosgatan?

3 – Kan ni upplysa mig om ______

– Man ska bara reparera hundra meter.

– Ja, jag har fått besked om ______

– Vilka krav ställs för att jag ska få jobbet?

4 Lotta undrade ______

– Du ska ha lång erfarenhet från liknande jobb.

Personalchefen ansåg ______

– Kan du möjligen se efter om Eli har kommit än?

5 – Jag undrar ______

– Han har tyvärr inte kommit ännu.

– Ja, jag kan säga direkt ______

– Hur ska vi kunna dra igång det nya projektet?

6 – Jag skulle vilja veta ______

– Det ska inte bli några problem med det.

– Jag hoppas verkligen ______

– Varför gick ni inte på teatern i går kväll?

7 – Kan du tala om för mig ______

– Man har tyvärr ställt in kvällens föreställning på grund av sjukdom.

– Ja, de sa på radion ______

© 1998 Fasth–Kannermark • *Kopiering förbjuden*

Skannat med CamScanner

– Hur många spelare blev utvisade under matchen i går?

8 – Jag undrar ______

– Tre stycken blev utvisade under första halvleken.

– Jag vet bara ______

– Vem gjorde det avgörande målet?

9 – Vet du ______

– Det var Hamrin som gjorde det.

– Ja, jag såg ______

– Hur långt hoppar världsmästaren i längdhopp?

10 – Vet du ______

– Han hoppar cirka nio meter.

– Jag tror ______

– Vill din man inte vara med vid ert barns födelse?

11 Barnmorskan undrade ______

– Han vill gärna vara med under förlossningen.

Jag sa ______

– Hur högt är taxeringsvärdet på ditt hus?

12 Mäklaren frågade Pia ______

– Mitt hus har faktiskt ett ganska lågt taxeringsvärde.

Pia sa ______

– På vilket sätt kan jag bäst hjälpa till?

13 Pontus undrade ______

– Du kan gärna börja med att samla ihop alla sopor.

Jag föreslog faktiskt ______

– Har vårt förslag möjligen gått igenom?

14 Vet du ______

– Det gick faktiskt igenom utan större diskussion.

– Jag har hört ______

– Hur ofta ska man vattna den här blomman?

15 Vet du ______

© 1998 Fasth–Kannermark • *Kopiering förbjuden*

Skannat med CamScanner

– Man ska vattna den sparsamt, men minst en gång i veckan.

– Det står här ______

– Hur mycket knark smugglas egentligen in över Sveriges gränser?

16 – Jag undrar ______

– Det smugglas in mycket mer än man kan föreställa sig.

– Det är troligt ______

– Vart kan jag vända mig om jag får problem med barnen?

17 Karin ville veta ______

– Du kan säkert vända dig till kuratorn på barnens skola.

Jag sa till henne ______

– Vad händer om man inte betalar sin hyra i tid?

18 – Kan du upplysa mig om ______

– Du riskerar faktiskt att bli vräkt.

– Min uppfattning är ______

– När ska denna hemska storm avta?

19 – Jag skulle vilja veta ______

– Den kommer så småningom att upphöra under natten.

– De har sagt på radion ______

– Vad ska ni ha för er under semestern?

20 – Det vore roligt att höra ______

– Vi ska bara vila och ta det lugnt.

– Jag tror ______

– Varför slopar man inte momsen på mat?

21 – Jag förstår inte ______

– Staten behöver alla inkomster den kan få.

– Saken är den ______

– Hur noga granskas deklarationsblanketterna?

23 – Jag undrar ______

– Man granskar inte alla lika noga.

– Det påstås ______

© 1998 Fasth–Kannermark • *Kopiering förbjuden*

Skannat med CamScanner

– Hur mycket återstår egentligen att göra i dag?

24 – Jag är osäker på ______________________________

– Det är inte så mycket kvar nu.

– Jag hoppas verkligen ______________________________

– Hur lång medellivslängd har kvinnor i Sverige?

25 – Vet du ______________________________

– Den ligger på drygt 80 år.

– Jag tror ______________________________

– Vems bil är snabbast, min eller din?

26 – Vet du ______________________________

– Min bil är faktiskt snabbast.

– Jag vill påstå ______________________________

– Vilka skulle vilja bevittna min namnteckning?

27 – Jag undrar ______________________________

– Hilda och jag ska naturligtvis hjälpa dig med det.

– Jag har ju lovat ______________________________

– Varifrån kommer clementinerna?

28 Kunden undrar ______________________________

– De kommer från Marocko.

Expediten säger ______________________________

– Hur hög är parkeringsavgiften i stan?

29 Tom ville veta ______________________________

– Den varierar ganska mycket beroende på område.

Parkeringsvakten upplyste om ______________________________

– Hur länge ska jag egentligen behöva stå och vänta på taxin?

30 Lisa undrade ______________________________

– Taxichaufförerna är ofta försenade vid ett-tiden på natten.

Fredrik sa ______________________________

© 1998 Fasth–Kannermark • *Kopiering förbjuden*

Skannat med CamScanner

10 Emfatisk omskrivning

Man använder emfatisk omskrivning när man saknar information om en satsdel eller när man vill betona en satsdel.

– **Är det du som** ska vara lärare på den här kursen? (Jag vet att någon ska vara lärare, men jag vet inte vem.)
– Ja, det är det.
– **Vem var det som** ville ha vatten till maten? (Jag vet att någon ville ha vatten, men jag vet inte vem.)
– **Det var jag som** ville ha det. (Jag och ingen annan ville ha det.)

Så här konstruerar man satser med emfatisk omskrivning:

Fråga som inte börjar med frågeord	*Fråga som börjar med frågeord*	*Påstående*
Är/Var det ... som ...	Frågeord + är/var det som ...	Det är/var ... som ...
+ presenstempus/preteritumtempus i bisatsen		

Olika satsdelar kan sättas i emfas:

– **Vad** är det som händer här? – Det är **ett demonstrationståg** som är på väg.	– Vad händer här? – Ett demonstrationståg är på väg.	*subjekt*
– **Vem** är det som ska vikariera i morgon? – I morgon är det **Karin** som ska vikariera.	– Vem ska vikariera i morgon? – I morgon ska Karin vikariera.	
– **Vad** är det (som) Krister jobbar med? – Det är **försäljning** (som) Krister jobbar med.	– Vad jobbar Krister med? – Försäljning jobbar Krister med.	*objekt*
– **När** är det (som) ni ska åka? – Det är **på lördag** (som) vi ska åka.	– När ska ni åka? – På lördag ska vi åka.	*adverbial*
– **Vad** var det (som) vi skulle **göra** till på tisdag? – Det var ju **skriva en uppsats** (som) vi skulle göra. Det sa ju läraren.	– Vad skulle vi göra till på tisdag? – Skriva en uppsats skulle vi göra. Det sa ju läraren.	*verb*
– **Vad** var det (som) Elsa egentligen hade **gjort**? – Det var **snattat** (som) Elsa hade gjort.	Vad hade Elsa egentligen gjort? Snattat hade Elsa gjort.	

Om *som* inte är subjekt i bisatsen kan man ta bort det.
Göra använder man för att ersätta ett annat verb.

© 1998 Fasth–Kannermark • *Kopiering förbjuden*

Skannat med CamScanner

11 Emfatisk omskrivning

Ändra meningarna så att du sätter de *kursiverade* orden i emfas. Se exempel.

1 – Ska *du* tjänstgöra i kväll? – Ja.
Är det du som ska tjänstgöra i kväll?

2 – *Vem* har åtagit sig att städa efter festen på lördag? – Lisa.

3 – *Varifrån* kommer scirocco-vinden? – Från Sahara.

4 – Skulle vi servera *vin* till maten i kväll? – Ja.

5 – *Vad* kan orsaka lungcancer? – Rökning till exempel.

6 – *Hur högt* har Patrik Sjöberg hoppat? – Över 2,40, tror jag.

7 – *Vilka* måste vi underrätta om olyckan i Åre? – Alla anhöriga.

8 – Hörde du? – Ja, *träden* slår mot rutan.

9 – *Vad* har du på hjärtat nu då? – Inget särskilt.

10 – *Vart* vill du komma med det här påståendet? – Förstår du inte det?

11 – *Vad* ska vi göra i skogen? – Leta efter mina nycklar.

12 – Björn tål inte *mjölprodukter*. – Jag vet det.

13 – *Hur* säger man "Goddag" på franska? – Bonjour.

14 – *Av vilken orsak* var du borta i går? – Mina barn var sjuka.

15 – *Hur många* har vi kallat till intervju? – Fem.

16 – *Vilket organ* angrips lätt av alkohol? – Levern.

17 – *Vad* gillar du *för* filmer? – Äventyrsfilmer.

© 1998 Fasth–Kannermark • *Kopiering förbjuden*

Skannat med CamScanner

18 – *Hur mycket* skulle vi läsa till i morgon? – Tio sidor i textboken.

19 – *Hur långt* simmade du i morse? – 1 000 meter.

20 – *Hur länge* hade Joakim utsatts för mobbning? – Ända sedan första klass.

21 – *Vilka yrken* är du mest intresserad av? – Läkare och ingenjör.

22 – Varför måste jag komma? – Jag ska berätta *något* för dig.

23 – *Hur ofta* delar man ut Nobelpriset? – En gång om året.

24 – *Hur mycket* var egentligen sant av Åkes historia? – Allt.

25 – *Vilken person* håller du mest av? – Min mamma.

26 – *Vad* bor du i *för* hus? – Ett radhus.

27 – *Var i Sverige* finns det spårvagnar? – I Göteborg.

28 – *Vad* skulle vi ha till middag i dag? – Bruna bönor och fläsk.

29 – *När* skulle vi återuppta förhandlingarna? – Klockan åtta i morgon.

30 – *Var* befinner sig Bo just nu? – På Cypern.

31 – *Vem* körde dig hem i går kväll? – Niklas.

32 – Du hade rätt. – Ja, *det* sa jag ju.

33 – *Vad* gjorde du på sjukhuset i går? – Röntgade ena knät.

34 – *När* tog Ulf sin examen? – 2022.

35 – Fick *Katarina* jobbet? – Ja.

© 1998 Fasth–Kannermark • *Kopiering förbjuden*

Skannat med CamScanner

12 Utropssatser (bisatser)

Som utropssatser använder man fristående bisatser när man vill tala om vad man tycker om något. Om det inte finns något adjektiv kan det vara antingen ett positivt eller negativt omdöme. Det är betoningen som avgör.
Utropssatser har rak ordföljd.

Utropssatser konstrueras så här:

1. Vad Så	*+ subjekt + verb*	
2. Vad Så	*+ adjektiv eller adverb*	*(+ subjekt + verb)*
3. Vilk/en, -et, -a En sådan, ett sådant, sådana (En sån, ett sånt, såna)	*+ (adjektiv) + substantiv*	*(+ subjekt + verb)*
4. Att		*+ subjekt + verb*

1. Vad du tjatar!
Vad du ser ut i håret!

Så du tjatar!
Så du ser ut i håret!

2. Vad dumt!

Så dumt!

Vad trevlig Karin är!
Vad långsamt du kör!

Även:
Vad Karin är trevlig!
Vad du kör långsamt!

Så trevlig Karin är!
Så långsamt du kör!

3. Vilken dag!
Vilket betyg!
Vilka killar!

En sådan dag!
Ett sådant betyg!
Sådana killar!

Vilken rolig film!
Vilket tjusigt smycke!
Vilka tråkiga lektioner!

En sådan rolig film!
Ett sådant tjusigt smycke!
Sådana tråkiga lektioner!

Vilken gullig man du har!
Vilket fridfullt område ni bor i!
Vilka tuffa byxor Erik har köpt!

En sådan gullig man du har!
Ett sådant fridfullt område ni bor i!
Sådana tuffa byxor Erik har köpt!

4. Att du bara vågar säga så till mig!
Att du inte skäms!
Att Tore aldrig ringer!
Att du aldrig kan göra som jag säger!

© 1998 Fasth–Kannermark • *Kopiering förbjuden*

Skannat med CamScanner

13 Utropssatser (bisatser)

Ändra meningarna. Se exempel.

1 Jag kände mig lat i går. Vad (Så) lat jag kände mig i går!

2 Kniven är slö. Vilken (En sådan) slö kniv!
Vad (Så) slö kniven är!

3 Skolan har höga krav. Vilka (Sådana) höga krav skolan har!
Vad (Så) höga krav skolan har!

4 Du kan ju inte lyssna! Att du inte kan lyssna!

5 Det ryker. Vad

6 Sven har en trevlig flickvän. Vilken

7 Idén är vansinnig. Vilken

8 Du kan ju aldrig lyda! Att

9 Hotellet är flott. Vilket

10 Det var en långtråkig film. Vilken

11 Vi har högljudda grannar. Vilka

12 Pelle kan ju inte vakna! Att

13 Det är intressant att läsa juridik. Så

14 Kerstin har bortskämda barn. Vilka

15 Karl svarar ju aldrig i telefonen! Att

16 Det luktar illa. Vad

17 Du kan ju inte sluta tjata! Att

18 Det är lyhört här. Vad

19 Oskar har en högfärdig fru. Vilken

20 Det här var lätt. Vad

© 1998 Fasth–Kannermark • *Kopiering förbjuden*

Skannat med CamScanner

14 Önskesatser (huvudsatser och bisatser)

Önskningar kan uttryckas med huvudsatser och bisatser.

Huvudsatser (realistiska önskningar)

– *måtte, (må)* + infinitiv

Måtte det snart komma lite regn! Det är så torrt i naturen.
Måtte Pelle klara testet i morgon!

– imperativ

Krya på dig! Ha det så trevligt i kväll! Lev väl!

– verbet *önskar*

Jag önskar dig framgång i livet.
Jag önskar att du ska få framgång i livet.

Bisatser (orealistiska önskningar)

– fristående bisats inledd med *om, den som* + det finita verbet i preteritum

Om det ändå var (hade varit) sommar nu!
Om du bara visste (hade vetat)!
Om du bara ville (hade velat) lyssna på mig en liten stund!
Om du ändå var (vore, hade varit) här! (vore = konjunktiv)

Den som ändå hade (hade haft) lite pengar!
Den som ändå bodde (hade bott) i ett varmt land!

– verbet *önskar* + bisats med det finita verbet i preteritum

Jag önskar att jag var (vore, hade varit) frisk! (vore = konjunktiv)

© 1998 Fasth–Kannermark • *Kopiering förbjuden*

Skannat med CamScanner

15 Lucktext

1. Välj rätt alternativ! (Se s. 171.)
2. Vilka av de understrukna verben kan man utelämna? (Se s. 31.)

En olycka händer så lätt

– Vad var det? Pang! Krasch! En kraftig stöt i bilens vänstra sida! Klirr! Klirr! Ett regn av glassplitter över mig! Jag satte foten på bromspedalen, tvärnitade och styrde bilen mot trottoarkanten. Som tur var *(Ex.)* fick jag stopp på bilen med en millimeters marginal precis bakom en mjölkbil som stod i lastzonen utanför en affär.

– Nu är det slut med min fina bil, *(1)*____________.

Tre timmar tidigare hade jag träffat min väninna Anna på en krog. Vi skulle njuta av en god lunch och ha det lite mysigt. Innan servitören kom fram till vårt bord *(2)*____________ titta i sin handväska, och till sin förvåning upptäckte hon att plånboken var borta.

– Den måste ha blivit stulen på vägen hit. Och jag som precis hade tagit ut en massa pengar! Och mitt körkort och mitt kontokort och …! Vad *(3)*____________ ta mig till? sa hon alldeles uppskärrad.

– Det ordnar sig nog, sa jag lugnt. Är du säker på att *(4)*____________ där hemma?

– Ja, det är jag hundra på.

– Ah, vi kör hem hem till dig och kollar meddetsamma, så slipper du oroa dig i onödan. Det går snabbt. Jag har bilen här utanför.

Sagt och gjort. Vi ursäktade oss och lämnade restaurangen. Jag undrar vad *(5)*____________ om oss två vimsiga damer. Anna hittade lyckligtvis sin plånbok hemma på köksbordet, och allt var frid och fröjd. Som tack för hjälpen *(6)*____________ en vinflaska som jag la i baksätet. Glada *(7)*____________ sedan till restaurangen, avnjöt den efterlängtade måltiden och fick vår lilla pratstund tillsammans.

Efter ett par timmar körde jag Anna hem.

– Tack för skjutsen, sa hon. Vilken fin bil du har förresten.

– Tack. Ja, den är toppen. Jag har haft den i två år nu, och den har gått som en klocka hela tiden.

Jag var riktigt stolt över min lilla Fiesta.

- Ex. jag fick / fick jag
- 1 jag tänkte / tänkte jag
- 2 min väninna råkade / råkade min väninna
- 3 jag ska / ska jag
- 4 den ligger inte / ligger den inte / den inte ligger
- 5 tänkte kyparen / kyparen tänkte
- 6 jag fick / fick jag
- 7 vi återvände / återvände vi

© 1998 Fasth–Kannermark • *Kopiering förbjuden*

Skannat med CamScanner

Färden gick sedan vidare till sjukhuset där en kompis, som var nybliven mamma, låg och väntade på mitt besök. Det var fredag eftermiddag och mycket trafik.

– Bäst att ta det lugnt, tänkte jag. Fredagsbilisterna i Malmö lämnar mycket övrigt att önska. Alla stressar och vill hem så fort som möjligt. De tar ingen större hänsyn till varandra. De byter fil lite hipp som happ. Många skulle nog inte ha blivit godkända vid en eventuell uppkörning.

Jag hann inte mer än tänka tanken ut förrän *(8)*______________________ tvungen att tvärbromsa. Jag hade blivit påkörd från sidan av en mindre lastbil, en brödbil. Mitt i en av Malmös mest trafikerade gatukorsningar! Jag kände en kraftig stöt. Ljudet som *(9)*______________________ när plåten på hela vänster sida blev intryckt kommer jag sent att glömma. Glassplitter flög in i bilen och över hela mig. Och jag då? Var jag skadad? Jag rörde försiktigt på mig och upptäckte till min glädje att allt kändes normalt. Jag var inte skadad men omtumlad och chockad. Vilken hemsk känsla! Så liten och sårbar *(10)*______________________ i trafiken!

Det var emellertid inga problem att öppna vänster framdörr, så *(11)*______________________ ur, på något darriga ben. Bilar fortsatte att rusa förbi. Det var precis som om ingen hade märkt att jag hade blivit påkörd.

– Men var var den andre chauffören? Han kunde väl inte ha smitit? Nej då. Efter en stund, som för mig tycktes vara en evighet, kom en ung man fram till mig.

– Ursäkta, sa han. Hur gick det?

– Ursäkta! Ja, det är det minsta du kan säga. Du hade ju kunnat döda mig! sa jag upprört och tittade förebrående på honom.

– Hur mår du? Är allt okej?

– Ja, jag tror inte att jag är skadad. Men hur *(12)*______________________? Se vad du har ställt till med! sa jag och pekade på min "fina bil".

Och så började diskussionen om vem som hade gjort vad och om vem som var skyldig till olyckan. Han skyllde på mig, och jag sa att det var hans fel. Ord stod mot ord, så vi tillkallade polis. Sedan *(13)*______________________ stå och vänta i höstrusket i två timmar innan trafikpolisen kom. Det var ett bevis på att det hade hänt fler olyckor i Malmö denna regniga fredagseftermiddag. Magnus, som den unge mannen hette, visade sig vara ganska trevlig. Vi var ju tvungna att få tiden att gå, så *(14)*______________________ och pratade om både det ena och det andra. Frös gjorde vi också, för varken han eller jag var klädda för att stå ute i regnet i två timmar. Ett fel hade dock Magnus. Han var envis och ville absolut inte erkänna att han kunde ha gjort något fel.

8	jag var plötsligt var jag plötsligt jag plötsligt var	10	man är är man	12	du kör egentligen kör du egentligen du egentligen kör	14	vi stod stod vi
9	jag hörde hörde jag	11	jag steg steg jag	13	vi fick fick vi		

© 1998 Fasth–Kannermark • *Kopiering förbjuden*

Skannat med CamScanner

Två poliser kom så småningom och gjorde en undersökning på olycksplatsen, och efter vad jag kunde bedöma så ansåg "min" polis att Magnus var skyldig till krocken. Det fanns många tecken som tydde på det. Tyvärr skriver trafikpoliserna bara rapporter. De dömer inte. Jag undrade vad polisen tänkte när hon fick syn på vinflaskan i baksätet. Skulle jag behöva genomgå ett alkotest också? Jag såg tydligen betrodd ut, för därav blev inget, och till min förvåning *(15)*__________________ mig köra min krockade bil hem. Vilken otäck känsla *(16)*____________! Så försiktigt hade jag nog aldrig kört sedan *(17)*____________ körkort för trettio år sedan. Och så kallt och vått hade det aldrig varit att köra bil. Det var inte utan att jag kände mig ledsen, skamsen och liten när *(18)*____________ hem och möttes av min mans glada "Hej, hur har du haft det i dag? Hur var det med Karin och den lilla?"

– Jag vet inte. Jag har inte varit där.

– Jaså, varför inte det?

– Jag vågade inte köra dit med bilen.

– Vad menar du?

– Ja, gå ut och titta så får du se!

Det gjorde han, och sedan berättade jag allt. Inget ont om lastbilschaufförer, men nu har jag lärt mig att de blånekar även om *(19)*____________ att de har gjort fel. Jag borde ha gått vidare med fallet, men jag förstod att *(20)*__________________ vara lönt att processa, för vi hade inga vittnen.

En olycka mitt i rusningstrafiken en fredagseftermiddag – vem bryr sig om det?

15 polisen lät lät polisen	17 jag fick fick jag	19 de vet vet de
16 det var var det	18 jag kom kom jag	20 det skulle inte skulle det inte det inte skulle

© 1998 Fasth–Kannermark • *Kopiering förbjuden*

Skannat med CamScanner

16 Satsförkortningar

1. Infinitiv med *att* (samma subjekt i huvudsats och bisats). Ofta efter preposition.

Erik har lovat att *aldrig börja röka.*	(= att han aldrig ska börja röka)
Jag har ingenting *att äta.*	(= som jag kan äta)
Jag funderar på *att byta jobb.*	(= att jag ska byta jobb)
Jag är glad över *att äntligen ha blivit färdig i tid.*	(= att jag äntligen har blivit färdig i tid)

2. Objekt med infinitiv utan *att* (olika subjekt i huvudsats och bisats).
Efter verb som t.ex. *se, höra, känna, anse, be.*
Subjektet i bisatsen blir objekt i huvudsatsen.

Pappa har stigit upp. Jag hör *honom duscha.*	(= att han duschar)
I morse tog jag en värktablett. Snart kände jag *värken släppa.*	(= att värken släppte)

3. Objekt med infinitiv utan *att* (samma subjekt i huvudsats och bisats).
Efter verb som t.ex. *anse, påstå, säga, tro, tycka.*
Subjektet i bisatsen blir reflexivt objekt i huvudsatsen.

Pelle anser sig *klara jobbet galant.*	(= att han klarar jobbet galant)
Kristina påstår *sig ha vunnit en miljon på lotto.*	(= att hon har vunnit en miljon på lotto)

4. Adjektiv, adverb, perfekt/presens particip (samma subjekt i huvudsats och bisats)

Vit i ansiktet lämnade Olof lokalen.	= Olof var vit i ansiktet och …
Yrvaken satte jag mig upp i sängen när telefonen ringde.	= Jag var yrvaken och …
Onykter vågade Evy inte sätta sig i bilen och köra.	= Eftersom Evy var onykter …
Full av värk klarade Paul sig inte utan hjälp.	= Eftersom Paul var full av värk …
Väl omhändertagna känner sig de gamla trygga.	= Om de gamla blir väl omhändertagna …
Väl hemkommen slängde jag mig på soffan.	= När jag väl hade kommit hem …
Världsberömd återvände Nils Nilsson hem.	= Sedan N. N. hade blivit världsberömd …
Karin och Per flyttade in i ett hus, *byggt 1975.*	= som var byggt 1975.
Döende skrev Oskar sitt testamente.	= Då Oskar var döende …

5. Förkortad indirekt sats (bara subjektet, objektet eller adverbialet kvar)

Det står någon utanför dörren, men jag ser inte *vem* (som står där).
Magda ska träffa en kille i kväll, men hon ville inte säga *vem* (hon ska träffa).
Olof berättade att han skulle åka till Paris, men han berättade inte *när* (han skulle åka).

© 1998 Fasth–Kannermark • *Kopiering förbjuden*

Skannat med CamScanner

17 Satsförkortningar

1 Ändra till fullständiga satser. Se exempel.

Lena och Åke har bestämt *att åka till London till jul.*

att de ska åka till London i jul.

Paul bedyrade sin hustru *att alltid älska henne.*

Professor Arne Dahl hade lovat *att hålla ett föredrag på torsdag,* men han har tyvärr fått förhinder.

Ändra till satsförkortningar. Se exempel.

Jag lovar *att jag ska hålla mitt löfte.*

att hålla mitt löfte.

Fredrik är övertygad om *att han ska klara detta.*

Ester och Mats lovade *att de inte skulle glömma att låsa ytterdörren.*

Lisen och jag har fått en svår uppgift *som vi ska lösa till i morgon.*

De anställda protesterade mot *att de bara hade fått 1 % i löneförhöjning.*

2 Ändra till fullständiga satser. Se exempel.

Emilia är snäll. Jag ska be *henne sitta barnvakt i kväll.*

att hon sitter barnvakt i kväll.

Elsa är gift. Hon anser *sin man vara bäst i världen.*

Min katt har varit bortsprungen i ett par dagar, men där borta ser jag *den komma linkande.* Jag undrar vad som har hänt.

Ändra till satsförkortningar. Se exempel.

Min lärare anser *att jag är lat och ointelligent.*

mig vara lat och ointelligent.

Chefen är upptagen, så han har bett *att vi ska vänta en stund.*

© 1998 Fasth–Kannermark • *Kopiering förbjuden*

Skannat med CamScanner

Lilla Fia har vaknat. Jag hör att hon ligger och jollrar.

Gud, så varm jag är! Jag känner att svetten rinner i pannan.

Hakon har nog skadat sig. Jag såg att han ramlade ner från stegen.

3 Ändra till fullständiga satser. Se exempel.

Pernilla anser *sig vara bäst* i klassen i matte.
att hon är bäst i klassen i matte.

Jag tror *mig kunna klara* mitt nya jobb bra.

Erik säger *sig behärska* det nya dataprogrammet.

Ändra till satsförkortningar. Se exempel.

Jag tycker *att jag anar* att Urban ljuger.
mig ana att Urban ljuger.

Ulrik och Ulrika anser *att de inte har tid* att komma på din fest.

Lena och jag har förklarat *att vi är villiga* att hjälpa till i dag.

Edvin uppger *att han är arbetslös*, men jag vet att han jobbar.

– Du påstår *att du har rest i hela världen*. Då har du väl mycket att berätta? – Ja.

4 Ändra till fullständiga satser. Se exempel.

Rasande av svartsjuka skällde Lotta ut sin man.
Eftersom Lotta var rasande av svartsjuka skällde hon ut sin man.

Överraskad av ovädret stannade jag kvar i vår stuga under natten.

Väl framme i Stockholm tog familjen Larsson in på ett vandrarhem.

Rätt klädd kan man vara ute i alla väder.

Hungrig som en varg åt Ulf upp all mat.

© 1998 Fasth–Kannermark • *Kopiering förbjuden*

Skannat med CamScanner

Bränd av solen tog Fredrik på sig en tunn tröja.

___

Varnad av rektorn flera gånger vågade Anna inte skolka mer.

___

Trött efter studentfesten sov Jens till klockan tolv.

___

Genomvåta av regnet stövlade barnen skrattande in i huset.

___

Sur som ättika satt Micke och teg hela kvällen.

___

Kiknande av skratt kunde Frida inte berätta vad som hänt.

___

Trött och utarbetad beställde Kajsa tid hos läkaren.

___

Glad i hågen visslade och sjöng Ulf på väg till jobbet.

___

Trött och sliten bestämde sig Erik för en veckas semester.

___

5 Komplettera de förkortade satserna. Se exempel.

Pelle sa att jag skulle laga cykeldäcket, men han sa inte hur jag skulle laga det.

Jag hör att någon sjunger, men jag hör inte vem ___

___

Adnan sa att han skulle gå ut, men han sa inte vart ___

___

Ylva ringde och berättade att hon skulle stanna i Göteborg, men hon berättade inte hur länge ___

Mikael sa att han inte skulle komma nästa dag, men jag frågade honom inte varför ___

John ska berätta om något i skolan i morgon, men han har inte bestämt sig för vad

___

Eskil fyller år i morgon, men jag vet inte hur mycket ___

___

Det kommer många gäster på festen i kväll, men jag har inte tagit reda på exakt hur många ___

Urban ska gifta sig nästa vecka, men jag vet inte vem ___

___

© 1998 Fasth–Kannermark • *Kopiering förbjuden*

Skannat med CamScanner

18 Huvudsatser och bisatser

Skriv orden i rätt ordning och kombinera satserna. Börja med de *kursiverade* orden.

1 blev, *Biljetterna till musikalen West Side Story*, slutsålda, snabbt + utan att, göra, behövt, reklam, man, för föreställningen, hade Biljetterna till musikalen West Side Story blev snabbt slutsålda utan att man hade behövt göra reklam för föreställningen.

2 vänta, många framstående personer, måste, *Varför* + urgamla, är, de, tills + de, nobelpriset, innan, får

3 Lisbeth, *Fick*, jobb, inom sitt område + hon, efter det att, avslutat, sina studier

4 *Misstankarna om* + Jonas Jansson, att, av en obotlig sjukdom, lider + ännu, har, inte, bekräftats, av hans läkare

5 eleverna vid Björneskolan, tvungna, orienteringstävlingen, *Trots ihållande regn*, var, att fullfölja, i går

6 tycker, *Många* + tråkigt, det, att, är + inte, något, att göra, ha, att, på helgerna

7 *Yngve*, så förtjust, är, i en gammal barndomskamrat + att ringa, att, till henne, varje kväll, han, låta bli, inte, kan

8 *Läkare* + utbilda mig, skulle, jag, vilja, som, till, helst + nog, ett intressant yrke, har

9 går, mer energi, det, *Under vintern*, åt + gör, det, under sommaren, än

© 1998 Fasth–Kannermark • *Kopiering förbjuden*

Skannat med CamScanner

10 gallrade, *Vår personalchef*, hårt, bland de sökande + bestämde sig för, han, innan + han, skulle, vilka, till intervju, kalla

11 skamligt, gravid, att bli, ansågs, *Förr i tiden*, det, vara, gift, utan att

12 jordbävningar, skördar, alltid, många offer, *Eftersom* + många människor, det, är + vill, som, bosätta sig, inte, i utsatta områden

13 slipat, har, man, *När*, en kniv + man, helst, vara, bör, försiktig + man, så att, skär sig, på den, inte

14 en revisor, *Man*, anlita, kan + behöver, om, hjälp, man, med sin bokföring

15 gläder mig, *Jag*, verkligen, åt + mina barn, att, mår, bra + och, inte, att, hamnat, de, i dåligt sällskap, har + en del ungdomar, vilket, gör, lätt, i dag

16 anser, *Många* + man, att, satsa, mer, borde, på barn- och äldreomsorg + vi, högre skatt, även om, betala, måste

17 påstår sig, *Joakim Ek*, vara, efter konkursen, helt barskrapad + bor, trots att, i en flott villa, han, och, i en ny Mercedes, kör omkring

18 *Gårdagens industrisamhälle*, behövde, arbetskraft, på alla nivåer + i behov av, medan, mest, är, specialutbildad arbetskraft, dagens informationssamhälle

© 1998 Fasth–Kannermark • *Kopiering förbjuden*

Skannat med CamScanner

19 inte, *Man*, fastställa, ett läkemedels biverkningar, kan + det, har, förrän, i flera år, använts

20 glömt, jag, *Eftersom*, att stänga, in, min katt, hade + gick, jag, när, i morse, hemifrån + larmet, utlöstes + katten, hoppade, när, i ett fönster, upp

21 alltid, *Jag*, reflexer, på kläderna, har + bilisterna, ska, upptäcka, för att, kunna, mig + det, innan, är, för sent

22 *Tora* + inte, som, jobbat, på många år, har + van vid, är, få, att, på morgnarna, länge, sova, alltid

23 man, *Ifall*, åt styrketräning, ägnar sig + får, man, starka muskler + säkert, vilket, att förhindra, bidrar till, spänningsvärk

24 att få, strävar efter, *Många*, ett välbetalt jobb + dyrt, det, eftersom, att ta hand om, är, och, en familj, i dag, försörja

25 såg, Eva, stå, *I morse*, jag, prata, och, i korridoren, med sin nye pojkvän

26 intressant, *Det*, vara, att veta, verkligen, skulle + Europas regeringar, ifall, kunna, problemet med den höga arbetslösheten, kommer att, lösa, inom den närmaste framtiden

© 1998 Fasth–Kannermark • *Kopiering förbjuden*

Skannat med CamScanner

Starka verb (efter avljudsserier)

I denna lista finns även verb med parallellformer. Betydelsen hos vissa av dessa verb skiftar. (Kontrollera i ordlista!)

Infinitiv	*Imperativ*	*Presens*	*Preteritum*	*Supinum*		*Perfekt particip*
i			**a**	**u**		
binda	bind!	binder	band	bundit		bund/en, -et, -na
brinna	brinn!	brinner	brann	brunnit		-brunn/en, -et, -a
brista	brist!	brister	brast	brustit		brust/en -et, -na
dimpa	dimp!	dimper	damp	dumpit		–
dricka	drick!	dricker	drack	druckit		(-)druck/en, -et, -na
finna	finn!	finner	fann	funnit		funn/en, -et, -a
finnas	–	finns	fanns	funnits		–
förnimma	förnim!	förnimmer	förnam	förnummit		–
försvinna	försvinn!	försvinner	försvann	försvunnit		försvunn/en, -et, -a
hinna	hinn!	hinner	hann	hunnit		-hunn/en, -et, -a
rinna	rinn!	rinner	rann	runnit		-runn/en, -et, -a
simma	simma!	simmar	sam	summit		sum/men, -met, -na
			simmade	simmat	*(1)*	simma/d, -t, -de
sitta	sitt!	sitter	satt	suttit		-sutt/en, -et, -na
slinka	slink!	slinker	slank	slunkit		–
slinta	slint!	slinter	slant	sluntit		–
slippa	slipp!	slipper	slapp	sluppit		-slupp/en, -et, -na
spinna	spinn!	spinner	spann	spunnit		spunn/en, -et, -a
spricka	sprick!	spricker	sprack	spruckit		spruck/en, -et, -na
springa	spring!	springer	sprang	sprungit		sprung/en, -et, -na
spritta	spritt!	spritter	spratt/spritte	–	*(2b)*	–
sticka	stick!	sticker	stack	stuckit		stuck/en, -et, -na
sticka	sticka!	stickar	stickade	stickat	*(1)*	sticka/d, -t, -de
stinka	–	stinker	stank	–		–
svinna	–	svinner	svann	svunnit		svunn/en, -et, -a
tvinga	tvinga!	tvingar	tvang	tvungit		tvung/en, -et, -na
			tvingade	tvingat	*(1)*	tvinga/d, -t, -de
vinna	vinn!	vinner	vann	vunnit		vunn/en, -et, -a
i			**e**	**i**		
bita	bit!	biter	bet	bitit		bit/en, -et, -na
bli(va)	bli! (bliv!)	blir (bliver)	blev	blivit		-bliv/en, -et, -na
driva	driv!	driver	drev	drivit		(-)driv/en, -et, -na
glida	glid!	glider	gled	glidit		-glid/en, -et, -na
gnida	gnid!	gnider	gned	gnidit		(-)gnid/en, -et, -na
gripa	grip!	griper	grep	gripit		grip/en, -et, -na
kliva	kliv!	kliver	klev	klivit		-kliv/en, -et, -na
knipa	knip!	kniper	knep	knipit		-knip/en, -et, -na
lida	lid!	lider	led	lidit		-lid/en, -et, -na
pipa	pip!	piper	pep	pipit		–
rida	rid!	rider	red	ridit		rid/en, -et, -na
riva	riv!	river	rev	rivit		riv/en, -et, -na
skina	skin!	skiner	sken	skinit		–
skrida	skrid!	skrider	skred	skridit		-skrid/en, -et, -na
skrika	skrik!	skriker	skrek	skrikit		–
skriva	skriv!	skriver	skrev	skrivit		skriv/en, -et, -na

© 1998 Fasth–Kannermark • *Kopiering förbjuden*

Skannat med CamScanner

Infinitiv	*Imperativ*	*Presens*	*Preteritum*	*Supinum*		*Perfekt particip*
slita	slit!	sliter	slet	slitit		slit/en, -et, -na
smita	smit!	smiter	smet	smitit		-smit/en, -et, -na
sprida	sprid!	sprider	spred	spridit		–
			spridde	spritt	(2a)	spri/dd, -tt, -dda
stiga	stig!	stiger	steg	stigit		-stig/en, -et, -na
strida	strid!	strider	stred	stridit		–
			stridde	stritt	(2a)	-stri/dd, -tt, -dda
svida	–	svider	sved	svidit		–
svika	svik!	sviker	svek	svikit		svik/en, -et, -na
tiga	tig!	tiger	teg	tigit		–
vika	vik!	viker	vek	vikit		vik/en, -et, -na
			vikte	vikt	(2b)	vik/t, -t, -ta
vina	vin!	viner	ven	vinit		–
vrida	vrid!	vrider	vred	vridit		(-)vrid/en, -et, -na
u/y			**ö**	**u**		
besluta	besluta!	(besluter)	beslöt	(beslutit)		beslut/en, -et, -na
		beslutar	beslutade	beslutat	(1)	besluta/d, -t, -de
bjuda	bjud!	bjuder	bjöd	bjudit		bjud/en, -et, -na
duga	–	duger	dög	dugit		–
		duger	dugde	dugt	(2a)	–
gjuta	gjut!	gjuter	göt	gjutit		gjut/en, -et, -na
hugga	hugg!	hugger	högg	huggit		hugg/en, -et, -na
ljuda	ljud!	ljuder	ljöd	ljudit		–
ljuda	ljuda!	ljudar	ljudade	ljudat	(1)	–
ljuga	ljug!	ljuger	ljög	ljugit		-ljug/en, -et, -na
ljuta	ljut!	ljuter	ljöt	ljutit		–
njuta	njut!	njuter	njöt	njutit		-njut/en, -et, -na
sjuda	sjud!	sjuder	sjöd	sjudit		sjud/en, -et, -na
sjunga	sjung!	sjunger	sjöng	sjungit		sjung/en, -et, -na
sjunka	sjunk!	sjunker	sjönk	sjunkit		sjunk/en, -et, -na
skjuta	skjut!	skjuter	sköt	skjutit		skjut/en, -et, -na
sluta	slut!	sluter	slöt	slutit		(-)slut/en, -et, -na
sluta	sluta!	slutar	slutade	slutat	(1)	-sluta/d, -t, -de
suga	sug!	suger	sög	sugit		(-)sug/en, -et, -na
supa	sup!	super	söp	supit		-sup/en, -et, -na
tjuta	tjut!	tjuter	tjöt	tjutit		–
bryta	bryt!	bryter	bröt	brutit		brut/en, -et, -na
drypa		dryper	dröp	drupit/drypt	(2b)	–
flyga	flyg!	flyger	flög	flugit		-flug/en, -et, -na
flyta	flyt!	flyter	flöt	flutit		-flut/en, -et, -na
frysa	frys!	fryser	frös	frusit		(-)frus/en, -et, -na
			fryste	fryst	(2b)	frys/t, -t, -ta
klyva	klyv!	klyver	klöv	kluvit		kluv/en, -et, -na
knyta	knyt!	knyter	knöt	knutit		knut/en, -et, -na
krypa	kryp!	kryper	kröp	krupit		-krup/en, -et, -na
nysa	nys!	nyser	nös	nusit/nysit		–
			nyste	nyst	(2a)	–
ryka	ryk!	ryker	rök	rukit		–
			rykte	rykt		–
ryta	ryt!	ryter	röt	rutit		–
skryta	skryt!	skryter	skröt	skrutit		–

© 1998 Fasth–Kannermark • *Kopiering förbjuden*

Skannat med CamScanner

Infinitiv	*Imperativ*	*Presens*	*Preteritum*	*Supinum*		*Perfekt particip*
smyga	smyg!	smyger	smög	smugit		-smug/en, -et, -na
snyta	snyt!	snyter	snöt	snutit		snut/en, -et, -na
stryka	stryk!	stryker	strök	strukit		struk/en, -et, -na
tryta	–	tryter	tröt	trutit		–
a/å			**o**	**a**		
begrava	begrav!	begraver	begrov	begravit		begrav/en, -et, -na
			begravde	begravt	*(2a)*	begrav/d, -t, -da
dra(ga)	dra! (drag!)	drar (drager)	drog	dragit		(-)drag/en, -et, -na
fara	far!	far	for	farit		-far/en, -et, -na
gala	gal!	gal	gol	galit/galt	*(2a)*	–
ta(ga)	ta! (tag!)	tar (tager)	tog	tagit		tag/en, -et, -na
slå	slå!	slår	slog	slagit		slag/en, -et, -na
ä			**a/o**	**u**		
bära	bär!	bär	bar	burit		bur/en, -et, -na
skära	skär!	skär	skar	skurit		skur/en, -et, -na
smälta	smält!	smälter	smalt	smultit		–
			smälte	smält	*(2b)*	smäl/t, -t, -ta
stjäla	stjäl!	stjäl	stal	stulit		stul/en, - et, -na
svälta	svält!	svälter	svalt	svultit		(-)svult/en, -et, -na
			svälte	svält		-sväl/t, -t, -ta
svära	svär!	svär	svor	svurit		svur/en, -et, -na
växa	väx!	växer	växte	vuxit		vux/en, -et, -na
				växt	*(2b)*	-väx/t, -t, -ta
å			**ä**	**å**		
gråta	gråt!	gråter	grät	gråtit		-gråt/en, -et, -na
låta	låt!	låter	lät	låtit		-låt/en, -et, -na
ä			**å**	**ä**		
äta	ät!	äter	åt	ätit		-ät/en, -et, -na
a/å			**ö**	**å**		
falla	fall!	faller	föll	fallit		fall/en, -et, -na
hålla	håll!	håller	höll	hållit		håll/en, -et, -na
i			**a**	**i**		
giva	giv!	giver	gav	givit		giv/en, -et, -na
(Se även oregelbundna verb s. 207!)						
o			**o**	**o**		
komma	kom!	kommer	kom	kommit		kom/men, -met, -na
sova	sov!	sover	sov	sovit		–
a			**a**	**a**		
vara	var!	är	var	varit		–
vara	vara!	varar	varade	varat	*(1)*	–

Obs! Listan är ej komplett.

© 1998 Fasth–Kannermark • *Kopiering förbjuden*

Skannat med CamScanner

Oregelbundna verb

Infinitiv	*Imperativ*	*Presens*	*Preteritum*	*Supinum*		*Perfekt particip*
be(dja)	be! (bed!)	ber (beder)	bad	bett		-be/dd, -tt, -dda
ge (= giva)	ge!	ger	gav	gett		giv/en, -et, -na
dö	dö!	dör	dog	dött		–
få	–	får	fick	fått		–
gå	gå!	går	gick	gått		*Obs!* gång/en, -et, -na
le	le!	ler	log	lett		–
se	se!	ser	såg	sett		se/dd, -tt, -dda
stå	stå!	står	stod	stått		-stå/dd, -tt, -dda
ha(va)	ha! (hav!)	har (haver)	hade	haft		-hav/d, -t, -da
–	–	måste	måste	måst		
heta	–	heter	hette	hetat		–
kunna	–	kan	kunde	kunnat		–
ligga	ligg!	ligger	låg	legat		-lega/d, -t, -de
skola	–	ska (skall)	skulle	skolat		–
vilja	–	vill	ville	velat		–
veta	vet!	vet	visste	vetat		–
dyka	dyk!	dyker	dök/dykte	dykt	*(2b)*	–
fnysa	fnys!	fnyser	fnös/fnyste	fnyst	*(2b)*	–
lyda	lyd!	lyder	löd/lydde	lytt	*(2a)*	-ly/dd, - tt, -dda
rysa	rys!	ryser	rös/ryste	ryst	*(2b)*	–
strypa	stryp!	stryper	ströp/strypte	strypt	*(2b)*	stryp/t, -t, -ta

© 1998 Fasth–Kannermark • *Kopiering förbjuden*

Skannat med CamScanner

Skannat med CamScanner

Skannat med CamScanner